PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

ПАРЛАМЕНТ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

L E G E
cu privire la gazele naturale

nr. 108 din 27.05.2016

Monitorul Oficial nr.193-203/415 din 08.07.2016

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul legii şi sfera de aplicare
Articolul 2. Noţiuni principale
Articolul 3. Obiective de reglementare

Capitolul II
COMPETENŢE ADMINISTRATIVE ŞI DE REGLEMENTARE

Articolul 4. Competenţa Guvernului
Articolul 5. Competenţa autorităţilor administraţiei publice locale
Articolul 6. Autoritatea de reglementare
Articolul 7. Atribuţiile Agenţiei
Articolul 8. Alte atribuţii şi drepturi ale Agenţiei
Articolul 9. Transparenţa activităţii Agenţiei. Hotărîrile şi deciziile Agenţiei

Capitolul III
ORGANIZAREA ŞI LICENŢIEREA ACTIVITĂŢILOR DESFĂŞURATE ÎN SECTORUL GAZELOR NATURALE

Articolul 10. Activităţile desfăşurate în sectorul gazelor naturale
Articolul 11. Obligaţii de serviciu public
Articolul 12. Principii generale de licenţiere a activităţilor din sectorul gazelor naturale
Articolul 13. Sfera de acţiune a licenţelor şi externalizarea serviciilor sau lucrărilor de către titularii de licenţe
Articolul 14. Condiţiile şi procedura de obţinere a licenţelor
Articolul 15. Obligaţiile şi drepturile titularului de licenţă
Articolul 16. Reperfectarea, suspendarea şi reluarea valabilităţii licenţei
Articolul 17. Retragerea licenţei
Articolul 18. Reorganizarea întreprinderilor de gaze naturale

Capitolul IV
PRODUCEREA GAZELOR NATURALE

Articolul 19. Principiile generale de producere a gazelor naturale
Articolul 20. Obligaţiile producătorului
Articolul 21. Drepturile producătorului

Capitolul V

TRANSPORTUL GAZELOR NATURALE

Articolul 22. Operatorul sistemului de transport

Articolul 23. Separarea operatorului sistemului de transport

Articolul 24. *Abrogat*

Articolul 25. Separarea proprietăţii operatorului sistemului de transport

Articolul 26. Operatorul de sistem independent

Articolul 27. Obligaţiile operatorului de sistem independent şi ale proprietarului reţelelor de transport al gazelor naturale

Articolul 28. Separarea proprietarului reţelelor de transport al gazelor naturale

Articolul 29. Operatorul de transport independent

Articolul 30. Activele, echipamentul, personalul şi identitatea operatorului de transport independent

Articolul 31. Independenţa operatorului de transport independent

Articolul 32. Independenţa personalului şi a conducerii operatorului de transport independent

Articolul 33. Organul de supraveghere al operatorului de transport independent

Articolul 34. Programul de conformitate şi agentul de conformitate

Articolul 35. Funcţiile şi obligaţiile agentului de conformitate

Articolul 36. Desemnarea şi certificarea operatorului sistemului de transport

Articolul 36[1]. Obligaţii de confidenţialitate şi transparenţă impuse proprietarilor reţelelor de transport şi operatorilor sistemelor de transport

Articolul 37. Monitorizarea principiilor separării operatorului sistemului de transport

Articolul 38. Certificarea în raport cu ţările terţe

Articolul 39. Funcţiile şi obligaţiile operatorului sistemului de transport

Articolul 40. Prezentarea datelor şi a informaţiilor de către operatorul sistemului de transport

Articolul 41. Prezentarea datelor şi informaţiilor operatorului sistemului de transport

Articolul 42. Dezvoltarea reţelelor de transport al gazelor naturale şi planurile de investiţii

Articolul 42[1]. Dezvoltarea capacităţilor bidirecţionale la interconexiuni

Capitolul VI

DISTRIBUŢIA GAZELOR NATURALE

Articolul 43. Operatorul sistemului de distribuţie

Articolul 44. Separarea operatorului sistemului de distribuţie

Articolul 45. Programul de conformitate şi agentul de conformitate

Articolul 46. Funcţiile şi obligaţiile operatorului sistemului de distribuţie

Articolul 47. Prezentarea datelor şi a informaţiilor de către operatorul sistemului de distribuţie

Articolul 48. Prezentarea datelor şi informaţiilor operatorului sistemului de distribuţie

Articolul 49. Dezvoltarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale şi planurile de investiţii

Articolul 50. Operatorul combinat

Capitolul VII

STOCAREA GAZELOR NATURALE

Articolul 51. Operatorul instalaţiei de stocare

Articolul 52. Separarea operatorului instalaţiei de stocare

Articolul 52[1]. Certificarea operatorului instalaţiei de stocare

Articolul 52[2]. Monitorizarea respectării principiilor de certificare a operatorului instalaţiei de stocare
Articolul 53. Obligaţiile şi drepturile operatorului instalaţiei de stocare
Articolul 54. Prezentarea datelor şi a informaţiilor de către operatorul instalaţiei de stocare

Capitolul VIII
ACCESUL LA REŢELELE DE GAZE NATURALE ŞI LA INSTALAŢIILE DE STOCARE. PRESTAREA SERVICIILOR DE TRANSPORT, DE DISTRIBUŢIE ŞI DE STOCARE A GAZELOR NATURALE

Articolul 55. Accesul la reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale
Articolul 56. Accesul la instalaţiile de stocare şi la stocarea în conductă
Articolul 57. Accesul la reţelele de gaze naturale în amonte
Articolul 58. Refuzul accesului
Articolul 59. Derogările pentru infrastructura nouă
Articolul 60. Derogări în legătură cu angajamentele de plată
Articolul 61. Eliberarea avizului de racordare la reţelele de gaze naturale
Articolul 62. Proiectarea şi executarea instalaţiilor de racordare
Articolul 63. Conducte directe de gaze naturale
Articolul 64. Sisteme de distribuţie închise
Articolul 65. Raporturile juridice dintre operator şi utilizatorii sistemului de distribuţie închis
Articolul 66. *Abrogat*
Articolul 67. Codul reţelelor de gaze naturale
Articolul 68. Calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale
Articolul 69. Evidenţa şi măsurarea gazelor naturale
Articolul 70. Întreruperi, limitări şi sistarea livrării gazelor naturale

Capitolul IX
ALOCAREA CAPACITĂŢII ŞI GESTIONAREA CONGESTIILOR

Articolul 71. Principii generale privind alocarea capacităţii
Articolul 72. Alocarea capacităţii şi gestionarea congestiilor de către operatorul sistemului de transport
Articolul 73. Alocarea capacităţii şi gestionarea congestiilor de către operatorul instalaţiei de stocare

Capitolul X
FOLOSIREA TERENURILOR ŞI DREPTURILE ASUPRA PROPRIETĂŢII UNUI TERŢ

Articolul 74. Principii generale
Articolul 75. Dreptul de folosinţă asupra proprietăţii unui terţ
Articolul 76. Servitutea de trecere subterană, de suprafaţă sau aeriană a terenului unui terţ
Articolul 76[1]. Exercitarea drepturilor de folosinţă şi de servitute. Recuperarea prejudiciilor cauzate
Articolul 77. Restrîngerea sau sistarea unor activităţi şi accesul la terenul unde se află reţelele de gaze naturale
Articolul 78. Exproprierea
Articolul 79. Zonele de protecţie a reţelelor de gaze naturale

Capitolul XI
CONSUMATORUL FINAL

Articolul 80. Prevederi generale
Articolul 81. Obligaţiile consumatorului final

Articolul 82. Drepturile consumatorului final

Articolul 83. Răspunderea consumatorului final

Articolul 84. Protecţia consumatorilor vulnerabili

Articolul 84[1]. Protecţia consumatorilor casnici în cazul condiţiilor defavorabile pe piaţa gazelor naturale

Capitolul XII

TRADINGUL DE GAZE NATURALE. FURNIZAREA GAZELOR NATURALE

Articolul 84[2]. Tradingul de gaze naturale

Articolul 85. Furnizarea gazelor naturale

Articolul 86. Funcţiile şi obligaţiile furnizorului

Articolul 87. Contractul de furnizare a gazelor naturale

Articolul 88. Procedura de schimbare a furnizorului

Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligaţiei de serviciu public

Articolul 90. Furnizarea de ultimă opţiune

Articolul 91. Păstrarea şi prezentarea informaţiei de către furnizor

Capitolul XIII

PIAŢA GAZELOR NATURALE

Secţiunea 1

Prevederi generale

Articolul 92. Principii generale

Articolul 93. Deschiderea şi reciprocitatea

Articolul 94. Piaţa angro a gazelor naturale

Articolul 94[1]. Registrul participanţilor la piaţa angro

Articolul 94[2]. Interzicerea acordurilor anticoncurenţiale şi a abuzului de poziţie dominantă pe piaţa gazelor naturale

Articolul 95. Piaţa cu amănuntul a gazelor naturale

Articolul 96. Regulile pieţei gazelor naturale

Articolul 97. Promovarea concurenţei pe piaţa gazelor naturale. Studiul de piaţă şi măsurile de reglementare

Secţiunea a 2-a

Prevederi specifice privind integritatea şi transparenţa pieţei angro a gazelor naturale. Monitorizarea pieţei gazelor naturale

Articolul 97[1]. Interdicţii privind tranzacţiile bazate pe informaţii privilegiate

Articolul 97[2]. Obligaţia de a publica informaţii privilegiate

Articolul 97[3]. Obligaţiile persoanelor care intermediază tranzacţii cu titlu profesional

Articolul 97[4]. Interzicerea manipulării pieţei gazelor naturale

Articolul 97[5]. Monitorizarea pieţei gazelor naturale

Articolul 97[6]. Atribuţiile Agenţiei la realizarea investigaţiilor pe piaţa gazelor naturale

Articolul 97[7]. Cooperarea la nivel naţional şi regional în contextul monitorizării pieţei gazelor naturale

Articolul 97[8]. Nedivulgarea informaţiilor confidenţiale. Transparenţa. Secretul profesional. Protecţia datelor

Capitolul XIV

REGLEMENTAREA PREŢURILOR ŞI A TARIFELOR.

SEPARAREA CONTABILITĂŢII

Articolul 98. Preţuri şi tarife aplicate în sectorul gazelor naturale

Articolul 99. Metodologiile de calculare, aprobare şi aplicare a preţurilor şi a tarifelor reglementate

Articolul 99^1. Tarifele armonizate de intrare/ieşire pentru serviciul de transport al gazelor naturale

Articolul 99^2. Reconcilierea veniturilor. Mecanismul de compensare între operatorii sistemelor de transport

Articolul 100. Determinarea, aprobarea şi monitorizarea aplicării preţurilor şi a tarifelor reglementate

Articolul 101. Separarea contabilităţii

Articolul 102. Accesul la contabilitate şi prezentarea informaţiilor

Capitolul XV

SECURITATEA APROVIZIONĂRII CU GAZE NATURALE

Articolul 103. Securitatea aprovizionării cu gaze naturale

Articolul 104. Planul de acţiuni pentru situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale

Articolul 105. Situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale

Articolul 105^1. Atribuţiile specifice ale Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova la gestionarea situaţiilor excepţionale în sectorul gazelor naturale

Articolul 105^2. Atribuţiile specifice ale Agenţiei în legătură cu situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale

Articolul 106. Securitatea aprovizionării cu gaze naturale a unor categorii de consumatori finali

Articolul 107. Monitorizarea securităţii aprovizionării cu gaze naturale

Articolul 108. Colaborarea regională

Articolul 108^1. Crearea şi menţinerea stocurilor de securitate

Articolul 108^2. Obligaţia de stocare a gazelor naturale

Articolul 108^3. Realizarea obligaţiei de stocare a gazelor naturale

Articolul 108^4. Mecanismul de partajare a eforturilor pentru îndeplinirea obiectivului de creare a stocurilor

Capitolul XVI

SOLUŢIONAREA NEÎNŢELEGERILOR ŞI A LITIGIILOR.

RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA LEGISLAŢIEI

ÎN DOMENIUL GAZELOR NATURALE

Articolul 109. Examinarea neînţelegerilor de către Agenţie

Articolul 110. Examinarea neînţelegerilor de către întreprinderile de gaze naturale

Articolul 111. Soluţionarea litigiilor

Articolul 112. Răspunderea pentru încălcarea legislaţiei în domeniul gazelor naturale

Articolul 113. Sancţiuni financiare pentru nerespectarea sau încălcarea legislaţiei în domeniul gazelor naturale

Articolul 113^1. Sancţiuni pentru nerespectarea sau încălcarea prevederilor privind integritatea şi transparenţa pieţei angro a gazelor naturale

Articolul 113^2. Sancţiuni financiare pentru nerespectarea sau încălcarea prevederilor privind integritatea şi transparenţa pieţei gazelor naturale

Capitolul XVII

DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 114. Dispoziţii finale şi tranzitorii

Anexă Examinarea propunerilor privind capacităţile bidirecţionale la interconexiuni, a cererilor de derogare

Notă: În cuprinsul legii, cuvintele „depozit de stocare”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „instalaţie de stocare” la forma gramaticală corespunzătoare, conform Legii nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023

Notă: În cuprinsul legii:

cuvintele „reţea de gazoducte în amonte”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „reţea de gaze naturale în amonte” la forma gramaticală corespunzătoare;

sintagma „Regulamentul privind situaţiile excepţionale pe piaţa gazelor naturale”, la orice formă gramaticală, se substituie cu sintagma „Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale” la forma gramaticală corespunzătoare;

sintagma „Planul de acţiuni pentru situaţii excepţionale pe piaţa gazelor naturale”, la orice formă gramaticală, se substituie cu sintagma „Planul de acţiuni pentru situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale” la forma gramaticală corespunzătoare;

sintagma „Comisia pentru situaţii excepţionale”, la orice formă gramaticală, se substituie cu sintagma „Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova” la forma gramaticală corespunzătoare;

cuvintele „situaţie excepţională pe piaţa gazelor naturale”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „situaţie excepţională în sectorul gazelor naturale” la forma gramaticală corespunzătoare, conform Legii nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune:

– art.1–42, 44–48, precum şi Anexa I din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piaţa internă în sectorul gazelor naturale şi de abrogare a Directivei 2003/55/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 211 din 14 august 2009, în varianta adaptată şi adoptată prin Decizia Consiliului ministerial al Comunităţii Energetice nr.2011/02/MC-EnC din 6 octombrie 2011;

– art.2, 5, 6c, 7, 9, 10 şi Anexa III din Regulamentul (UE) 2017/1938 al Parlamentului European şi al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a siguranţei furnizării de gaze şi de abrogare a Regulamentului (UE) nr.994/2010, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 280 din 28 octombrie 2017, în varianta adaptată şi aprobată prin Decizia Consiliului ministerial al Comunităţii Energetice nr.2022/01/MC-EnC din 30 septembrie 2022;

– art.1–3a, 13, 15–22, 24, precum şi Anexa I din Regulamentul (CE) nr.715/2009 al Parlamentului European şi al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condiţiile de acces la reţelele pentru transportul gazelor naturale şi de abrogare a Regulamentului (CE) nr.1775/2005, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 211 din 14 august 2009, în varianta adaptată şi adoptată prin Decizia Consiliului ministerial al Comunităţii Energetice nr.2011/02/MC-EnC, şi modificat prin Regulamentul (CE) nr.2022/1032 al Parlamentului European şi al Consiliului din 29 iunie 2022 privind modificarea Regulamentelor (CE) nr.2017/1938 şi nr.715/2009, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 173 din 30 iunie 2022, în varianta adaptată şi adoptată prin Decizia Consiliului ministerial al Comunităţii Energetice nr.2022/01/MC-EnC din 30 septembrie 2022;

– art.3, 6, 10, 12, 14, 17–20 şi 34 din Regulamentul (UE) nr.2017/460 al Comisiei din 16 martie 2017 de stabilire a unui cod al reţelei privind structurile tarifare armonizate pentru transportul gazelor, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 72 din 17 martie 2017, în varianta adaptată şi adoptată prin Decizia Grupului Permanent de Nivel Înalt al Comunităţii Energetice nr.2018/07/PHLG-EnC din 28 noiembrie 2018;

– Regulamentul (UE) nr.1227/2011 al Parlamentului European şi al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind integritatea şi transparenţa pieţei angro de energie, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 326 din 8 decembrie 2011, în varianta adaptată şi adoptată prin Decizia Consiliului ministerial al Comunităţii Energetice nr.2018/10/MC-EnC din 29 noiembrie 2018.

[Clauza de armonizare modificată prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Clauza de adoptare modificată prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul legii şi sfera de aplicare

(1) Scopul prezentei legi este instituirea unui cadru juridic general pentru organizarea, reglementarea, asigurarea funcţionării eficiente şi monitorizarea sectorului gazelor naturale menit să aprovizioneze consumatorii cu gaze naturale în condiţii de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, calitate şi transparenţă; asigurarea accesului liber la piaţa gazelor naturale; asigurarea echilibrului adecvat între ofertă şi cerere, a nivelului corespunzător al capacităţii reţelelor de gaze naturale, inclusiv a capacităţii de interconexiune; dezvoltarea pieţei gazelor naturale şi integrarea într-o piaţă de gaze naturale competitivă, stabilirea măsurilor menite să garanteze securitatea aprovizionării cu gaze naturale, stabilirea şi asigurarea îndeplinirii corespunzătoare a obligaţiilor de serviciu public, asigurarea respectării drepturilor consumatorilor, precum şi a normelor privind protecţia mediului.

(2) Sub incidenţa prezentei legi intră:

a) producerea gazelor naturale;

b) transportul gazelor naturale, inclusiv fluxurile transfrontaliere de gaze naturale;

c) distribuţia gazelor naturale;

d) stocarea gazelor naturale;

d^1) tradingul de gaze naturale;

e) furnizarea gazelor naturale;

f) vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la staţiile de alimentare;

g) determinarea şi aprobarea preţurilor reglementate pentru gazele naturale, a tarifelor reglementate ce ţin de accesul la reţelele de gaze naturale, la instalaţiile de stocare, a altor tarife reglementate pentru serviciile prestate de întreprinderile de gaze naturale în conformitate cu prezenta lege;

h) licenţierea genurilor de activitate pe piaţa gazelor naturale;

i) organizarea, funcţionarea şi monitorizarea pieţei gazelor naturale şi a accesului la piaţa gazelor naturale, precum şi asigurarea integrităţii şi transparenţei pieţei gazelor naturale;

j) organizarea, funcţionarea şi monitorizarea sistemului de gaze naturale;

k) securitatea şi siguranţa în alimentarea cu gaze naturale a consumatorilor finali;

l) accesul pe proprietatea publică sau privată în vederea construcţiei, exploatării, întreţinerii, reabilitării sau modernizării, inclusiv retehnologizării, a reţelelor de gaze naturale;

m) accesul reglementat al terţilor la reţelele de gaze naturale;

n) protecţia consumatorilor.

(3) În scopul implementării spaţiilor de testare inovativă în materie de reglementare în domeniul energiei, titularul unei hotărâri de aprobare beneficiază de derogări de la aplicarea prevederilor prezentei legi, cu respectarea procedurilor prevăzute de legislaţia cu privire la spaţiile de testare inovativă în materie de reglementare în domeniul energiei, precum şi cu asigurarea protecţiei şi a siguranţei populaţiei.

[Art.1 completat prin Legea nr.225 din 31.07.2024, în vigoare 05.10.2024]

[Art.1 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 2. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni principale semnifică:

acces la instalaţia de stocare – drept al utilizatorului de sistem de a injecta şi a extrage gazele naturale în volumele şi pe perioada indicate în contractul pentru prestarea serviciului de stocare prin utilizarea instalaţiei de stocare, în conformitate cu condiţiile stabilite în prezenta lege;

acces la reţea – drept al utilizatorului de sistem, inclusiv al consumatorului final, de a prelua şi a livra gazele naturale în volumele şi pe perioada indicate în contractul pentru prestarea serviciului de transport, în contractul pentru prestarea serviciului de distribuţie prin utilizarea reţelelor de transport al gazelor naturale, a reţelelor de distribuţie a gazelor naturale, în conformitate cu condiţiile stabilite în

prezenta lege;

acces la reţelele de gaze naturale în amonte – drept al utilizatorului de sistem de a utiliza reţelele de gaze naturale în amonte, cu excepţia părţilor din aceste reţele şi a instalaţiilor care sînt utilizate pentru operaţiuni locale de producţie în locul unde se produc gazele naturale;

backhaul – tranzacţie cu gaze naturale, care implică nominalizarea şi alocarea livrărilor de gaze naturale în direcţia opusă fluxului fizic principal de gaze naturale, care are loc în punctele de interconectare;

capacitate – flux maxim, exprimat în unitate de volum pe unitate de timp sau în unitate de energie pe unitate de timp, la care are dreptul utilizatorul de sistem în conformitate cu prevederile contractului pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale;

capacitate contractată – capacitate pe care operatorul sistemului de transport a alocat-o unui utilizator de sistem în conformitate cu prevederile contractului pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale;

capacitate de consum – consum de gaze naturale al unui consumator final atunci când instalaţia/instalaţiile de utilizare a/ale acestuia funcţionează la capacitate maximă. Acesta include toată cantitatea de gaze naturale consumate de către consumatorul final respectiv ca entitate economică unică, în măsura în care consumul respectiv are loc pe pieţe cu preţuri angro intercorelate. La aplicarea prezentei noţiuni nu se ia în considerare consumul de gaze naturale la locurile individuale de consum care aparţin aceluiaşi consumator final şi care au o capacitate de consum mai mică de 600 GWh/an, în măsura în care locurile de consum respective nu exercită o influenţă comună asupra preţurilor de pe piaţa angro a gazelor naturale datorită amplasării acestora, din punct de vedere geografic, pe pieţe relevante diferite;

capacitate disponibilă – parte a capacităţii tehnice care încă nu a fost alocată şi care încă este disponibilă pentru sistem în momentul respectiv;

capacitate fermă – capacitate a reţelei de transport al gazelor naturale, a instalaţiei de stocare, garantată de operatorul sistemului de transport, de operatorul instalaţiei de stocare ca fiind neîntreruptă;

capacitate întreruptibilă – capacitate care poate fi întreruptă de operatorul sistemului de transport în conformitate cu prevederile contractului pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale;

capacitate neutilizată – capacitate fermă pe care un utilizator de sistem a achiziţionat-o în conformitate cu prevederile contractului pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, dar pe care utilizatorul de sistem nu a nominalizat-o pînă la termenul-limită specificat în contractul respectiv;

capacitate tehnică – capacitate fermă maximă care poate fi oferită de operatorul sistemului de transport, de operatorul instalaţiei de stocare utilizatorilor de sistem, ţinînd cont de necesitatea asigurării integrităţii sistemului şi de necesitatea respectării cerinţelor de exploatare a reţelelor de transport al gazelor naturale, a instalaţiilor de stocare;

certificare – procedură în cadrul căreia se examinează respectarea de către operatorul sistemului de transport, de către operatorul instalaţiei de stocare a cerinţelor privind separarea şi independenţa acestuia, precum şi a altor cerinţe relevante impuse operatorului sistemului de transport, operatorului instalaţiei de stocare prin prezenta lege, şi care constituie o precondiţie pentru desemnarea prin licenţiere a operatorului sistemului de transport, a operatorului instalaţiei de stocare;

conductă directă de gaze naturale – conductă de gaze naturale complementară reţelelor de gaze naturale interconectate;

congestie – situaţie în care o reţea de gaze naturale nu poate face faţă tuturor fluxurilor fizice de gaze naturale ce rezultă din tranzacţiile solicitate de participanţii la piaţa gazelor naturale din cauza lipsei capacităţii sau a capacităţii insuficiente a reţelelor de transport al gazelor naturale în cauză;

congestie contractuală – situaţie în care nivelul cererii de capacitate fermă depăşeşte capacitatea tehnică;

congestie fizică – situaţie în care nivelul cererii de livrări efective depăşeşte capacitatea tehnică la un moment dat;

consum excesiv de gaze naturale – consum zilnic de gaze naturale în perioada sezonului rece (din luna octombrie şi pînă în luna martie), care depăşeşte cu minimum 20% nivelul consumului mediu zilnic

înregistrat în perioadele climaterice reci constatate statistic la fiecare 20 de ani, avînd drept consecinţă crearea de dezechilibre în reţeaua de transport al gazelor naturale;

consumator – consumator angro, consumator final sau o întreprindere de gaze naturale ce procură gaze naturale;

consumator angro – persoană fizică întreprinzător individual sau persoană juridică care procură gaze naturale în scopul revînzării lor în interiorul sau în exteriorul sistemului de gaze naturale;

consumator casnic – persoană fizică care procură gaze naturale pentru propriile necesităţi casnice, cu excepţia utilizării acestora în scopuri comerciale, pentru desfăşurarea activităţii de întreprinzător sau profesionale;

consumator eligibil – consumator de gaze naturale care este liber să îşi aleagă furnizorul de la care să procure gaze naturale;

consumator final – consumator casnic sau consumator noncasnic care procură gaze naturale pentru consum propriu;

consumator industrial – consumator noncasnic care procură şi utilizează gaze naturale în procese tehnologice pentru fabricarea producţiei industriale şi/sau a bunurilor de consum, precum şi pentru producerea energiei electrice şi a energiei termice;

consumator noncasnic – persoană fizică sau persoană juridică care procură gaze naturale în alte scopuri decît pentru propriile necesităţi casnice;

consumator vulnerabil – consumator casnic care, în conformitate cu actele normative în domeniul protecţiei sociale, este definit ca persoană defavorizată sau membru al familiei defavorizate;

consumatori protejaţi – consumatori casnici şi alte categorii de consumatori care întrunesc condiţiile şi criteriile stabilite în Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale;

cont operaţional de echilibrare – cont între operatorii sistemelor de transport adiacente, care se utilizează la gestionarea diferenţelor de direcţionare la un punct de interconectare în vederea simplificării contabilizării gazelor naturale pentru utilizatorii de sistem vizaţi de punctul de interconectare;

contract de furnizare a gazelor naturale – contract în baza căruia se furnizează gaze naturale consumatorului, dar care nu cuprinde un instrument derivat al gazelor naturale;

contract de furnizare a gazelor naturale pe termen lung – contract de furnizare a gazelor naturale încheiat pe o perioadă mai mare de 10 ani;

contract pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale – contract încheiat între operatorul sistemului de transport şi utilizatorul de sistem pentru a realiza livrarea gazelor naturale prin reţelele de transport al gazelor naturale;

controlul asupra unei întreprinderi – drepturi, contracte sau orice alte mijloace care, separat sau împreună şi avînd în vedere circumstanţele de drept sau de fapt implicate, conferă posibilitatea exercitării unei influenţe decisive asupra unei întreprinderi, în special prin drepturi de proprietate sau de folosinţă asupra tuturor activelor întreprinderii sau a unei părţi din acestea şi/sau prin drepturi sau prin contracte care conferă o influenţă decisivă asupra structurii întreprinderii, asupra voturilor sau deciziilor organelor de conducere ale întreprinderii;

debitul de extracţie – debit la care utilizatorul de sistem care foloseşte o instalaţie de stocare are dreptul să extragă gazele naturale din instalaţia de stocare respectiv;

debitul de injecţie – debit la care utilizatorul de sistem care foloseşte o instalaţie de stocare are dreptul să injecteze gaze naturale în instalaţia de stocare respectiv;

instalaţie de stocare – instalaţie utilizată pentru stocarea gazelor naturale, care este deţinută şi/sau exploatată de o întreprindere de gaze naturale, cu excepţia instalaţiilor folosite la producere şi a instalaţiilor destinate în exclusivitate operatorului sistemului de transport pentru îndeplinirea funcţiilor sale;

dezvoltarea reţelei de distribuţie a gazelor naturale – majorare a capacităţii reţelei existente de distribuţie a gazelor naturale sau construcţie a unor noi reţele sau porţiuni de reţele de distribuţie a gazelor naturale;

dezvoltarea reţelei de transport al gazelor naturale – majorare a capacităţii reţelei existente de transport al gazelor naturale sau construcţie a unor noi reţele sau porţiuni de reţele de transport al

gazelor naturale;

distribuţie a gazelor naturale – transmitere a gazelor naturale prin reţelele de distribuţie a gazelor naturale în vederea livrării lor către consumatori sau la punctele de măsurare comercială cu alţi operatori ai sistemelor de distribuţie, fără a include furnizarea;

echipament de măsurare – echipament sau sistem destinat măsurării volumului sau cantităţii de gaze naturale livrate şi, după caz, a debitului de gaze naturale în scopul facturării;

externalizare a unui serviciu sau a unei lucrări – contractare de către titularul de licenţă a unei părţi terţe pentru prestarea unui serviciu sau executarea unei lucrări pe care, în conformitate cu prezenta lege şi potrivit condiţiilor licenţei, trebuie să le îndeplinească titularul de licenţă, fără a include cesiunea licenţei către o parte terţă;

flux transfrontalier de gaze naturale – flux de gaze naturale transmise, în contextul importului, exportului şi/sau al tranzitului, prin punctele de interconectare a sistemelor de transport al gazelor naturale ce aparţin mai multor state;

furnizare a gazelor naturale – vînzare, inclusiv revînzare, a gazelor naturale către consumatori;

furnizor – întreprindere de gaze naturale titular de licenţă pentru furnizarea gazelor naturale care furnizează gaze naturale în condiţiile prezentei legi;

furnizor de ultimă opţiune – furnizor care, în contextul obligaţiilor de serviciu public, este desemnat să furnizeze, pentru o perioadă limitată de timp, gaze naturale consumatorilor finali care şi-au pierdut furnizorul în anumite circumstanţe, în condiţii specifice reglementate, stabilite prin prezenta lege;

gaze naturale comprimate pentru vehicul (GNCV) – gaze naturale stocate în recipiente prin comprimare la presiunea de peste 20 MPa în scopul utilizării lor drept combustibil pentru vehicule cu motoare cu ardere internă;

gestionarea congestiei – gestionare a portofoliului de capacităţi al operatorului sistemului de transport sau al operatorului instalaţiei de stocare în vederea utilizării optime şi maxime a capacităţii tehnice şi pentru detectarea în timp util a viitoarelor puncte de congestie şi de saturaţie;

informaţii cu caracter exact – informaţii care indică un ansamblu de circumstanţe existente sau despre care există motive justificate de a crede că vor exista, un eveniment care a avut loc sau despre care există motive justificate de a crede că va avea loc şi care sunt suficient de precise pentru a duce la o concluzie în legătură cu efectul posibil al tuturor circumstanţelor sau al evenimentului asupra preţurilor la produsele energetice angro;

informaţii privilegiate – informaţii cu caracter exact care nu au fost făcute publice, care se referă în mod direct sau indirect la unul sau mai multe produse energetice angro şi care, dacă ar fi făcute publice, ar putea influenţa în mod semnificativ preţul produselor energetice angro. În sensul prezentei noţiuni, prin *informaţii* se înţelege:

a) informaţiile care trebuie făcute publice în conformitate cu prezenta lege, cu Regulamentul privind accesul la reţelele de transport al gazelor naturale şi gestionarea congestiilor, cu Codul reţelelor de gaze naturale şi cu Regulile pieţei gazelor naturale;

b) informaţiile cu privire la capacitatea şi utilizarea instalaţiilor de utilizare, a instalaţiilor de producere, a instalaţiilor de stocare sau a reţelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv informaţiile cu privire la indisponibilitatea planificată sau neplanificată a acestora;

c) informaţiile care trebuie divulgate în conformitate cu prevederile actelor normative sau ale contractelor de pe piaţa angro a gazelor naturale, în măsura în care aceste informaţii ar putea avea un efect semnificativ asupra preţului produselor energetice angro;

d) alte informaţii legate de piaţa gazelor naturale pe care un participant la piaţă ar putea să le folosească pentru a lua decizia de a efectua tranzacţii legate de un produs energetic angro sau de a emite un ordin de tranzacţionare cu un astfel de produs;

informaţii sensibile privind protecţia infrastructurii critice – informaţii cu privire la infrastructura critică, astfel cum este definită în Legea nr.120/2017 cu privire la prevenirea şi combaterea terorismului, care, în cazul divulgării, ar putea fi utilizate în scopul planificării şi al realizării unor acţiuni care să determine perturbarea sau distrugerea acestei infrastructuri;

instalaţie de gaze naturale a consumatorului final – instalaţie de racordare şi instalaţie de utilizare;

instalaţie de producere – ansamblu de instalaţii şi de conducte ale producătorului, necesare activităţii de extragere a gazelor naturale ca zăcămînt natural sau activităţii de producere a gazelor naturale în mod artificial, cu aducerea parametrilor gazelor naturale în conformitate cu condiţiile normative stabilite pentru livrare în reţeaua de gaze naturale;

instalaţie de racordare – instalaţie de gaze naturale prin care se face legătura dintre reţeaua de gaze naturale şi instalaţia de producere, instalaţia de stocare sau instalaţia de utilizare, inclusiv instalaţia GNCV;

instalaţie de stocare subterană – instalaţie de stocare care este deţinută şi/sau exploatată de o întreprindere de gaze naturale, este utilizată pentru stocarea gazelor naturale, inclusiv a stocurilor de echilibrare, şi este conectată la o reţea de transport sau de distribuţie, cu excepţia rezervoarelor sferice supraterane sau a spaţiului de stocare în conductă;

instalaţie de utilizare – ansamblu de instalaţii de gaze naturale ale consumatorului final destinate utilizării gazelor naturale, inclusiv instalaţia GNCV;

instrument derivat al gazelor naturale – instrument financiar menit să asigure participanţii la piaţa gazelor naturale împotriva unor posibile fluctuaţii ale preţului la gazele naturale pe piaţă, în cazul în care acest instrument ţine de sectorul gazelor naturale;

integritate a sistemului – stare a unei reţele de transport al gazelor naturale, a unei reţele de distribuţie a gazelor naturale, a instalaţiei de stocare, inclusiv a instalaţiilor aferente, în care presiunea şi calitatea gazelor naturale nu depăşesc limitele minime şi maxime stabilite astfel încît transportul, distribuţia sau stocarea gazelor naturale să fie garantate din punct de vedere tehnic;

interconexiune – conductă de gaze naturale care traversează o frontieră dintre Republica Moldova şi o altă ţară cu unicul scop al conectării sistemului naţional de transport al gazelor naturale al Republicii Moldova cu cel al ţării respective;

întreprindere de gaze naturale – persoană fizică sau persoană juridică, înregistrată în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere, care desfăşoară cel puţin una dintre activităţile de producere, de transport, de distribuţie, de stocare, de trading sau de furnizare a gazelor naturale şi care îndeplineşte funcţii comerciale, tehnice şi/sau de întreţinere în legătură cu activităţile menţionate, dar care nu implică consumatorii finali;

întreprindere de gaze naturale integrată – întreprindere de gaze naturale integrată pe orizontală sau pe verticală;

întreprindere de gaze naturale integrată pe orizontală – întreprindere de gaze naturale care desfăşoară cel puţin una dintre activităţile de producere, de transport, de distribuţie, de stocare, de trading sau de furnizare a gazelor naturale, precum şi o altă activitate ce nu ţine de sectorul gazelor naturale;

întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală – întreprindere de gaze naturale sau grup de întreprinderi de gaze naturale în cadrul căreia sau în cadrul cărora aceeaşi persoană este îndreptăţită/aceleaşi persoane sunt îndreptăţite, direct sau indirect, să exercite controlul astfel cum este definit în prezenta lege şi care desfăşoară cel puţin una dintre activităţile de transport, de distribuţie sau de stocare a gazelor naturale şi cel puţin una dintre activităţile de producere, de trading sau de furnizare a gazelor naturale;

întreprindere înrudită – întreprindere afiliată care deţine majoritatea drepturilor de vot în cadrul altei întreprinderi şi/sau care are dreptul de a numi sau de a revoca majoritatea membrilor organelor de conducere ale unei alte întreprinderi, şi care este în acelaşi timp asociat, fondator al întreprinderii respective, şi/sau care, în temeiul unui acord încheiat cu alţi asociaţi, fondatori ai acestei întreprinderi, deţine controlul asupra drepturilor de vot în cadrul întreprinderii respective; şi/sau întreprindere dependentă în raport cu întreprinderea dominantă; şi/sau întreprindere asociată care exercită o influenţă semnificativă asupra politicii financiare şi de administrare a unei alte întreprinderi; şi/sau o întreprindere influenţată de o altă întreprindere; şi/sau întreprinderi care aparţin aceluiaşi/aceloraşi asociaţi, fondatori; şi/sau societăţi comerciale care, fără a depinde una de alta, sînt reunite sub o conducere unică ori sînt conduse de organe alcătuite majoritar din aceleaşi persoane; şi/sau alte tipuri de societăţi comerciale afiliate;

loc de consum – amplasament al instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorului final unde, printr-o singură instalaţie de utilizare, se consumă gazele naturale livrate prin una sau mai multe instalaţii de racordare;

managementul eficienţei energetice şi/sau al cererii – abordare globală sau integrală în scopul de a influenţa volumul şi capacitatea, corectitudinea programării consumului de gaze naturale pentru reducerea consumului de gaze naturale şi a volumelor de gaze naturale livrate de sursele de vîrf prin acordare de prioritate investiţiilor în măsurile de eficienţă energetică sau în alte măsuri, precum contractele de furnizare întreruptibilă cu gaze naturale, investiţiilor pentru creşterea capacităţii de producere, dacă acestea se dovedesc a fi cele mai eficiente şi economice opţiuni, avîndu-se în vedere impactul pozitiv pe care îl are economia consumului de gaze naturale asupra mediului, asupra securităţii aprovizionării cu gaze naturale, precum şi asupra costurilor serviciului de distribuţie a gazelor naturale aferente acestor măsuri;

metodă de stabilire a preţului de referinţă – metodă de calcul aplicată acelei părţi a veniturilor aferente serviciilor de transport al gazelor naturale care trebuie recuperată din tarifele reglementate pentru serviciul de transport bazate pe capacitate, în scopul determinării preţurilor de referinţă;

metodă de stabilire a preţului de referinţă în funcţie de distanţa medie ponderată bazată pe capacitate – metodă de calcul stabilită în calitate de metodă de referinţă în conformitate cu Codul reţelelor de gaze naturale;

nominalizare – raportare prealabilă de către utilizatorul de sistem operatorului sistemului de transport sau operatorului instalaţiei de stocare a debitului real pe care utilizatorul de sistem doreşte să-l injecteze sau să-l retragă efectiv din sistem;

obiectiv de creare a stocurilor de gaze naturale – obiectiv obligatoriu privind nivelul de stocuri de gaze naturale raportat la capacitatea agregată a instalaţiilor de stocare subterană, stabilit pentru ţările părţi ale Comunităţii Energetice sau pentru statele membre ale Uniunii Europene în care există instalaţii de stocare subterană;

obligaţie de serviciu public – obligaţie impusă întreprinderii de gaze naturale în interesul economic general, pentru o perioadă limitată de timp, care se poate referi la securitate, inclusiv la securitatea aprovizionării cu gaze naturale, la continuitate, la calitate, la preţurile furnizărilor, precum şi la protecţia mediului, şi care nu este discriminatorie şi nu denaturează concurenţa în afară de ceea ce este strict necesar pentru a realiza obligaţia de serviciu public în cauză;

operator al instalaţiei de stocare – întreprindere de gaze naturale titular de licenţă pentru stocarea gazelor naturale, care desfăşoară activitate de stocare a gazelor naturale şi exploatează o instalaţie de stocare;

operator al instalaţiei GNCV – persoană juridică, înregistrată în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere, titular de licenţă pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la staţiile de alimentare, care desfăşoară activitatea de stocare în recipiente a gazelor naturale prin comprimare la presiunea de peste 20 MPa în scopul vânzării ulterioare a acestora pentru a fi utilizate drept combustibil pentru vehicule cu motoare cu ardere internă;

operator al sistemului de distribuţie – întreprindere de gaze naturale titular de licenţă pentru distribuţia gazelor naturale care dispune de reţele de distribuţie a gazelor naturale, îndeplineşte funcţii de distribuţie a gazelor naturale şi este responsabilă de exploatarea, întreţinerea, modernizarea, inclusiv retehnologizarea, şi dezvoltarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale în anumite zone, precum şi de asigurarea capacităţii reţelelor de distribuţie a gazelor naturale de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de distribuţie a gazelor naturale;

operator al sistemului de transport – întreprindere de gaze naturale titular de licenţă pentru transportul gazelor naturale care dispune de reţele de transport al gazelor naturale, îndeplineşte funcţii de transport al gazelor naturale şi este responsabilă de exploatarea, întreţinerea, modernizarea, inclusiv retehnologizarea, şi dezvoltarea reţelelor de transport al gazelor naturale şi a interconexiunilor, precum şi de asigurarea capacităţii reţelelor de transport al gazelor naturale de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de transport al gazelor naturale;

operator de sistem – operatorul sistemului de transport şi operatorul sistemului de distribuţie;

parametri de calitate – totalitate a caracteristicilor gazelor naturale stabilite în standardele de calitate care se aprobă de organismul naţional de standardizare şi care se indică ulterior ca fiind obligatorii în actele normative de reglementare aprobate de Agenţia Naţională pentru Reglementare în Energetică;

parte a Comunităţii Energetice – parte semnatară a Tratatului Comunităţii Energetice;

participant la piaţa gazelor naturale – persoană fizică sau juridică, inclusiv operatorul de sistem, care se angajează în tranzacţii cu gaze naturale, inclusiv prin plasarea de ordine de tranzacţionare pe piaţa angro a gazelor naturale;

piaţă a gazelor naturale – cadru organizat de vînzare-cumpărare a gazelor naturale de către participanţii la piaţă şi de prestare a serviciilor de sistem în scopul asigurării continue şi fiabile a consumatorilor cu gaze naturale în cadrul sistemului de gaze naturale;

piaţă principală – piaţă a capacităţii comercializate direct de operatorul sistemului de transport sau de operatorul instalaţiei de stocare;

piaţă secundară – piaţă a capacităţii comercializate altfel decît pe piaţa principală;

planificare pe termen lung – planificare pe termen lung a necesarului de investiţii în capacităţi de producere şi de stocare, în reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale în vederea satisfacerii cererii de gaze naturale din sistem, a diversificării surselor şi garantării continuităţii furnizării gazelor naturale consumatorilor;

preţ de referinţă – preţ pentru un produs de capacitate fermă cu durata de un an, care se aplică la punctele de intrare şi de ieşire şi care se utilizează pentru a stabili tarifele reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale bazate pe capacitate;

producător – întreprindere de gaze naturale titular de licenţă pentru producerea gazelor naturale care desfăşoară activitatea de extragere a gazelor ca zăcămînt natural pe teritoriul Republicii Moldova sau care produce gaze în mod artificial;

produse energetice angro – următoarele tipuri de contracte şi instrumente derivate, indiferent de locul sau modul lor de tranzacţionare:

a) contractele de furnizare a gazelor naturale, în cazul în care livrarea se efectuează în Republica Moldova sau în ţările părţi ale Comunităţii Energetice, în statele membre ale Uniunii Europene;

b) contractele de prestare a serviciilor de transport al gazelor naturale în Republica Moldova sau în ţările părţi ale Comunităţii Energetice, în statele membre ale Uniunii Europene;

c) contractele de furnizare şi de prestare a serviciului de distribuţie a gazelor naturale consumatorilor finali cu o capacitate de consum mai mare de 600 GWh/an;

punct de delimitare – loc în care instalaţiile de gaze naturale ale consumatorului final se delimitează, în baza dreptului de proprietate, de reţelele de gaze naturale, de instalaţiile întreprinderii de gaze naturale sau loc în care reţelele de gaze naturale, instalaţiile întreprinderilor de gaze naturale se delimitează în baza dreptului de proprietate;

punct de racordare – punct fizic din reţeaua de gaze naturale la care se racordează, prin intermediul instalaţiei de racordare, instalaţia de producere, instalaţia de stocare sau instalaţia de utilizare, inclusiv instalaţia GNCV;

racordare – realizare de către operatorul de sistem a instalaţiei de racordare a solicitantului potenţial consumator final, cu excepţia operatorului instalaţiei GNCV, şi/sau conectare şi punere sub presiune a instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorului final, a instalaţiei GNCV, a instalaţiei de producere sau a instalaţiei de stocare, cu condiţia că actul de recepţie a acestor instalaţii a fost emis;

renominalizare – raportare ulterioară a nominalizării corectate;

reţea de distribuţie a gazelor naturale – sistem format din conducte de gaze naturale cu o presiune de pînă la 1,2 MPa inclusiv, cu staţii de reglare-măsurare şi alte instalaţii situate în aval de punctul de racordare la reţeaua de transport al gazelor naturale, la instalaţiile de stocare, la instalaţiile de producere, după caz, care serveşte pentru distribuţia gazelor naturale;

reţea de gaze naturale – reţea de transport şi de distribuţie a gazelor naturale;

reţea de gaze naturale în amonte – orice reţea de gaze naturale exploatată şi/sau construită ca parte a unui proiect de producere a gazelor naturale ori utilizată la transportul gazelor naturale de la unul

sau mai multe locuri de producere de acest tip către o instalaţie ori către un terminal de prelucrare sau către un terminal de descărcare de coastă;

reţea de transport al gazelor naturale – sistem format din conducte de gaze naturale de presiune mai mare de 1,2 MPa, cu staţii de comprimare, staţii de predare, staţii de măsurare şi cu alte instalaţii, care serveşte la transportul gazelor naturale, cu excepţia reţelelor de gaze naturale în amonte;

securitate – securitatea furnizării şi livrării de gaze naturale, precum şi securitatea tehnică;

servicii auxiliare – servicii adiţionale transportului sau distribuţiei de gaze naturale, acordate utilizatorilor de sistem şi terţilor de către operatorul de sistem în conformitate cu prezenta lege şi cu Regulamentul privind racordarea la reţelele de gaze naturale şi prestarea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, cu Codul reţelelor de gaze naturale, în baza tarifelor aprobate de Agenţia Naţională pentru Reglementare în Energetică în conformitate cu metodologia de calculare, de aprobare şi de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare;

servicii de sistem – servicii necesare pentru asigurarea accesului la reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, la instalaţiile de stocare, precum şi pentru exploatarea acestora, inclusiv serviciile de echilibrare, de amestecare şi de injectare a gazelor naturale, dar care nu ţin de instalaţiile destinate operatorului sistemului de transport pentru îndeplinirea funcţiilor sale;

servicii de transport al gazelor naturale de tip backhaul – ansamblu de activităţi şi operaţiuni desfăşurate de operatorul sistemului de transport pentru sau în legătură cu:

a) rezervarea capacităţii de transport de tip backhaul;

b) prestarea serviciilor de transport al gazelor naturale de tip backhaul, în baza capacităţii de transport întreruptibile contractate, printr-un punct de interconectare;

servicii întreruptibile – servicii prestate de operatorul sistemului de transport, de operatorul instalaţiei de stocare în legătură cu capacitatea întreruptibilă;

servicii pe termen lung – servicii prestate de operatorul sistemului de transport, de operatorul instalaţiei de stocare pentru o perioadă de un an sau mai mult;

servicii pe termen scurt – servicii prestate de operatorul sistemului de transport, de operatorul instalaţiei de stocare pentru o perioadă de pînă la un an;

sistem de distribuţie închis – sistem autorizat în conformitate cu condiţiile stabilite în prezenta lege, prin care se distribuie gaze naturale într-o zonă industrială, comercială sau de servicii comune, limitată din punct de vedere geografic;

sistem de gaze naturale – instalaţii de producere, instalaţii de stocare, reţele de gaze naturale în amonte, reţele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, deţinute şi exploatate de întreprinderile de gaze naturale, instalaţii conexe necesare pentru asigurarea accesului la reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, precum şi la instalaţiile de stocare;

sistem interconectat – ansamblu de reţele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale legate între ele prin intermediul unei sau a mai multor interconexiuni;

sistem pauşal – metodă de determinare prin calcul a volumului de gaze naturale consumate, în funcţie de debitul nominal de gaze naturale al aparatelor de gaze naturale şi de numărul orelor de utilizare a acestor aparate sau în funcţie de suprafaţa încălzită, metodă aplicată în termenele şi în condiţiile prevăzute de lege;

situaţie excepţională în sectorul gazelor naturale – situaţie imprevizibilă care, la nivel naţional, poate conduce la dezechilibru între cererea şi oferta de gaze naturale, fiind determinată de:

a) diminuarea volumelor de gaze naturale importate cu mai mult de 20% faţă de cererea de gaze naturale;

b) înregistrarea unor temperaturi extrem de joase pe teritoriul întregii ţări sau în regiuni însemnate ale ţării, în decurs de 7 zile consecutive, în perioadele climaterice reci constatate statistic la fiecare 20 de ani, ceea ce conduce la un consum excesiv de gaze naturale;

întreprinderi mici – întreprinderi în sensul celor definite în Legea nr.179/2016 cu privire la întreprinderile mici şi mijlocii;

staţie de predare – ansamblu al instalaţiilor de reglare a presiunii, de măsurare a debitului, de filtrare şi de odorizare, prin care gazele naturale din reţelele de transport al gazelor naturale sunt livrate

în reţelele de gaze naturale ale operatorilor de sistem adiacenţi, în instalaţiile de gaze naturale ale consumatorilor finali, inclusiv în instalaţiile operatorilor instalaţiilor GNCV;

staţie de reglare-măsurare – ansamblu al instalaţiilor de reglare a presiunii, de măsurare a presiunii, a temperaturii, a debitului, de filtrare, conectate printr-un racord la reţeaua de distribuţie a gazelor naturale, prin care gazele naturale din reţelele de presiune înaltă sau medie sînt trecute în reţelele de distribuţie a gazelor naturale cu niveluri de presiune mai joasă şi/sau în instalaţiile de utilizare;

stoc de echilibrare – cantitate de gaze naturale nelichefiate care sunt:

a) achiziţionate, gestionate şi stocate în instalaţii de stocare subterană de către operatorii sistemelor de transport sau de o entitate desemnată exclusiv pentru îndeplinirea funcţiilor operatorilor sistemelor de transport şi pentru asigurarea securităţii aprovizionării cu gaze naturale; şi

b) utilizate numai în cazul în care acest lucru este necesar pentru menţinerea în funcţiune a sistemului de gaze naturale în condiţii de siguranţă şi fiabilitate;

stoc de securitate – cantitate de gaze naturale nelichefiate stocate în instalaţii de stocare, care sunt achiziţionate, gestionate şi stocate de entitatea pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate desemnată conform art.108^1, şi care pot fi utilizate în condiţiile stabilite la alin.(8) din articolul menţionat;

stocare a gazelor naturale – ansamblu de activităţi şi de operaţiuni desfăşurate de întreprinderea de gaze naturale pentru sau în legătură cu rezervarea capacităţii de stocare în instalaţiile de stocare şi pentru injecţia, stocarea în şi extracţia din aceste depozite a unor cantităţi determinate de gaze naturale;

stocare în conductă – stocare a gazelor naturale prin compresie în reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, excluzîndu-se instalaţiile rezervate pentru operatorul sistemului de transport în vederea îndeplinirii funcţiilor lor;

subvenţii încrucişate – utilizare a unui venit obţinut în cadrul desfăşurării unui tip de activitate sau în legătură cu o anumită categorie de consumatori, utilizatori de sistem pentru a acoperi cheltuielile sau pierderile înregistrate în urma desfăşurării de către aceeaşi întreprindere de gaze naturale a altui tip de activitate sau în legătură cu alte categorii de consumatori, utilizatori de sistem;

tarif de racordare – tarif reglementat, stabilit conform metodologiei aprobate de Agenţia Naţională pentru Reglementare în Energetică, care se achită operatorului de sistem de către un solicitant potenţial consumator final, cu excepţia operatorului instalaţiei GNCV, pentru acoperirea costurilor aferente proiectării, realizării instalaţiei de racordare, conectării la reţeaua de gaze naturale şi punerii sub presiune a instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorului final, cu excepţia instalaţiei GNCV;

tarif de punere sub presiune – tarif reglementat, stabilit conform metodologiei aprobate de Agenţia Naţională pentru Reglementare în Energetică, care se achită operatorului de sistem de către solicitant pentru acoperirea costurilor aferente conectării la reţeaua de gaze naturale şi punerii sub presiune a instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorului final, în cazul în care instalaţia de racordare a acestuia nu a fost executată de operatorul de sistem, a instalaţiei GNCV, a instalaţiei de producere sau a instalaţiei de stocare;

tarif reglementat pentru serviciul de transport al gazelor naturale – tarif aprobat de Agenţia Naţională pentru Reglementare în Energetică, pe care utilizatorii de sistem urmează să îl achite operatorului sistemului de transport pentru serviciul de transport al gazelor naturale care li se prestează;

tentativă de manipulare a pieţei – una dintre următoarele acţiuni:

1) efectuarea unei tranzacţii sau emiterea unui ordin de tranzacţionare cu produse energetice angro cu intenţia:

a) de a oferi indicaţii false sau de a da semnale înşelătoare în ceea ce priveşte oferta, cererea sau preţul produselor energetice angro;

b) de a stabili în mod artificial preţul unuia sau mai multor produse energetice angro, cu excepţia cazului în care persoana care a efectuat tranzacţia sau care a emis ordinul de tranzacţionare consideră că motivele care au determinat-o să procedeze astfel sunt legitime şi că respectiva tranzacţie sau respectivul ordin este conform cu practicile de piaţă admise pe respectiva piaţă a gazelor naturale;

c) de a utiliza un instrument fictiv sau oricare altă formă de înşelăciune ori abuz de încredere care transmite sau este de natură să transmită informaţii ce nu corespund realităţii ori sunt înşelătoare cu privire la oferta, cererea sau preţul produselor energetice angro;

2) difuzarea de informaţii, prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă, inclusiv al internetului, sau prin orice alte mijloace, cu intenţia de a oferi mesaje care nu corespund realităţii ori sunt înşelătoare cu privire la oferta, cererea sau preţul produselor energetice angro;

trader – întreprindere de gaze naturale titular de licenţă pentru tradingul de gaze naturale, care îşi desfăşoară activitatea în condiţiile legii;

trading de gaze naturale – achiziţionare şi vânzare a gazelor naturale pe piaţa angro a gazelor naturale, inclusiv în legătură cu importul/exportul de gaze naturale;

transport al gazelor naturale – transmitere a gazelor naturale prin reţelele de transport al gazelor naturale în vederea livrării lor către consumatorii finali, fără a se include furnizarea;

utilizator de sistem – persoană fizică sau persoană juridică care livrează în sistemul de gaze naturale sau căreia i se livrează din sistemul de gaze naturale;

zonă de protecţie a reţelelor de gaze naturale – zonă adiacentă reţelelor de gaze naturale, cu condiţii deosebite de utilizare, stabilită de-a lungul traseului reţelei de gaze naturale şi în jurul altor obiecte ale reţelei de gaze naturale, în limitele căreia, în conformitate cu Regulamentul privind zonele de protecţie a reţelelor de gaze naturale, se introduc interdicţii privind accesul persoanelor, efectuarea lucrărilor stabilite şi regimul construcţiilor în scopul asigurării condiţiilor normale de exploatare şi al excluderii posibilităţii de deteriorare a reţelelor de gaze naturale.

[Art.2 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.2 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.2 completat prin Legea nr.257 din 16.12.2020, în vigoare 01.01.2021]

Articolul 3. Obiective de reglementare

(1) În conformitate cu prezenta lege, gazele naturale se produc, se transportă, se distribuie, se stochează, se furnizează şi se consumă în cel mai eficient mod.

(2) Obiectivele de reglementare ale prezentei legi sînt următoarele:

a) asigurarea dezvoltării durabile a economiei naţionale;

b) asigurarea funcţionării sigure, fiabile şi eficiente a sistemului de gaze naturale, menită să garanteze furnizarea neîntreruptă a gazelor naturale şi satisfacerea cererilor de gaze naturale ale consumatorilor finali, cu respectarea parametrilor de calitate şi a indicatorilor de calitate stabiliţi, precum şi prestarea serviciilor de sistem şi auxiliare;

c) organizarea şi asigurarea funcţionării pieţei naţionale a gazelor naturale în condiţii de transparenţă, de competitivitate şi de nediscriminare, integrarea acesteia în piaţa regională şi europeană, precum şi crearea condiţiilor necesare pentru asigurarea concurenţei pe piaţa gazelor naturale;

d) asigurarea accesului reglementat şi nediscriminatoriu pentru toate persoanele fizice şi juridice la reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, la instalaţiile de stocare, precum şi asigurarea accesului liber şi nediscriminatoriu la piaţa gazelor naturale;

d^{1}) asigurarea integrităţii şi transparenţei pieţei gazelor naturale, inclusiv prin stabilirea obligaţiilor participanţilor la piaţa angro a gazelor naturale privind înregistrarea şi privind publicarea informaţiilor privilegiate în condiţiile stabilite în prezenta lege, prin stabilirea interdicţiilor referitoare la manipularea pieţei şi la tranzacţiile bazate pe informaţii privilegiate, precum şi prin stabilirea atribuţiilor specifice ale Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică în legătură cu investigarea potenţialelor abuzuri pe piaţa angro a gazelor naturale şi a eventualelor tranzacţii bazate pe informaţii privilegiate;

e) stabilirea atribuţiilor Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică, a drepturilor şi obligaţiilor întreprinderilor de gaze naturale, a relaţiilor reciproce între întreprinderile de gaze naturale, precum şi a relaţiilor acestora cu Agenţia Naţională pentru Reglementare în Energetică;

e^{1}) promovarea, în sectorul gazelor naturale, a reglementării bazate pe stimulente;

f) stabilirea cadrului juridic necesar pentru reglementarea şi pentru monitorizarea separării efective a operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuţie şi a operatorului instalaţiei de stocare, precum şi asigurarea independenţei lor faţă de întreprinderile de gaze naturale care desfăşoară activităţile de producere sau de furnizare a gazelor naturale;

g) crearea de condiţii necesare pentru efectuarea de investiţii adecvate în sistemul de gaze

naturale, inclusiv pentru asigurarea de capacităţi suficiente de producere a gazelor naturale, de stocare a gazelor naturale, de capacităţi suficiente în reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, în interconexiuni, necesare pentru funcţionarea stabilă şi fiabilă a sistemului de gaze naturale, precum şi pentru asigurarea securităţii aprovizionării cu gaze naturale;

h) facilitarea schimburilor transfrontaliere de gaze naturale în baza unor mecanisme clar definite, transparente şi nediscriminatorii privind alocarea capacităţilor şi gestionarea congestiilor în scopul utilizării eficiente a capacităţilor de interconexiune, precum şi al promovării diversificării şi a competitivităţii la importurile de gaze naturale;

i) stabilirea condiţiilor de îndeplinire a obligaţiilor de serviciu public în sectorul gazelor naturale şi asigurarea protecţiei consumatorilor finali;

j) stabilirea unor măsuri menite să garanteze securitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali;

k) sporirea eficienţei şi reducerea impactului negativ al activităţilor din sectorul gazelor naturale asupra mediului, precum şi promovarea dezvoltării sectorului în conformitate cu politicile economice, de mediu şi sociale ale statului;

l) asigurarea cooperării regionale şi internaţionale a operatorilor sistemelor de transport şi a Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică, precum şi a cooperării între autorităţile de resort ale statului;

m) asigurarea, la investigarea potenţialelor abuzuri pe piaţa angro a gazelor naturale a Republicii Moldova şi a eventualelor tranzacţii bazate pe informaţii privilegiate cu potenţial efect transfrontalier, a cooperării Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică cu alte autorităţi de reglementare, în coordonare cu Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice.

[Art.3 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Capitolul II
COMPETENŢE ADMINISTRATIVE ŞI DE REGLEMENTARE

Articolul 4. Competenţa Guvernului

(1) Pentru asigurarea funcţionării şi dezvoltării durabile a sectorului de gaze naturale, Guvernul:

a) stabileşte direcţiile prioritare şi politicile de stat în sectorul gazelor naturale, inclusiv ţinând cont de necesitatea reducerii impactului sectorului de gaze naturale asupra mediului;

b) asigură crearea premiselor necesare pentru dezvoltarea şi funcţionarea durabilă a sectorului de gaze naturale, ţinând cont de necesitatea planificării pe termen lung;

c) aprobă strategia energetică şi documentele de politici prevăzute la art.7^2 din Legea nr.174/2017 cu privire la energetică;

d) aprobă Regulamentul privind zonele de protecţie a reţelelor de gaze naturale, elaborat de organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul securităţii industriale, precum şi actele normative elaborate de organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii;

e) aprobă Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale, Planul de acţiuni pentru situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale, componenţa şi atribuţiile specifice ale Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, de asemenea monitorizează, prin intermediul organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii, respectarea prevederilor prezentei legi privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

f) adoptă hotărârea de a înainta Parlamentului propunerea privind declararea stării de urgenţă, în conformitate cu Legea nr.212/2004 privind regimul stării de urgenţă, de asediu şi de război;

g) la sesizarea, în conformitate cu art.15 alin.(8), a Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică, creează întreprinderi care să desfăşoare activitatea de transport, de stocare, de distribuţie sau de furnizare a gazelor naturale în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90;

h) impune întreprinderilor de gaze naturale obligaţii de serviciu public în conformitate cu prezenta lege, inclusiv obligaţia de serviciu public stabilită la art.108^2;

i) asigură realizarea politicii de explorare şi de utilizare a zăcămintelor de gaze naturale ale

Republicii Moldova şi atribuie, conform actelor normative în domeniu, dreptul de folosinţă a sectoarelor de subsoluri pentru extragerea gazelor naturale;

j) decide cu privire la finanţarea din mijloacele bugetului de stat a construcţiei reţelelor de transport al gazelor naturale, a interconexiunilor;

k) adoptă hotărâri cu privire la construcţia instalaţiilor de stocare a gazelor naturale cu capacitatea de peste 0,1 milioane metri cubi, precum şi cu privire la adaptarea în acest scop a rezervoarelor naturale;

l) asigură protecţia consumatorilor vulnerabili prin intermediul programului de ajutor social, în limita mijloacelor financiare disponibile în bugetul de stat, sau prin alte mijloace decât intervenţiile publice în stabilirea preţurilor de furnizare a gazelor naturale;

m) întreprinde, în limita mijloacelor disponibile în bugetul de stat, măsuri de compensare temporară a creşterilor de preţuri pentru consumatorii casnici, în conformitate cu art.84^1;

n) promovează interesele sectorului de gaze naturale pe plan internaţional şi încheie tratate internaţionale, inclusiv în vederea sporirii securităţii energetice a statului şi a asigurării aprovizionării cu gaze naturale.

(2) Guvernul asigură securitatea energetică a statului, securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin aprobarea documentelor de politici, a actelor normative specificate la alin.(1) lit.e), precum şi prin realizarea altor acţiuni necesare stabilite în prezenta lege.

(2^1) Guvernul întreprinde măsurile necesare pentru a asigura utilizarea, până la 1 noiembrie al fiecărui an calendaristic, a capacităţii de stocare a gazelor naturale în instalaţiile de stocare din alte ţări părţi ale Comunităţii Energetice, din statele membre ale Uniunii Europene, care să corespundă unui nivel de cel puţin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor finali din Republica Moldova, racordaţi la reţelele de gaze naturale ale operatorilor de sistem licenţiaţi, determinat pentru ultimii 5 ani calendaristici. Stocurile de gaze naturale care urmează a fi create în acest scop includ stocurile prevăzute la art.108^1–108^3.

(3) Guvernul asigură cooperarea la diferite niveluri în scopul armonizării practicilor administrative în sectorul gazelor naturale şi al promovării cooperării regionale şi internaţionale în sectorul gazelor naturale.

(4) Guvernul exercită şi alte funcţii stabilite în prezenta lege şi în Legea nr.174/2017 cu privire la energetică.

[Art.4 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.4 modificat prin Legea nr.281 din 05.10.2023, în vigoare 14.12.2023]

[Art.4 în redacţia Legii nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.4 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 5. Competenţa autorităţilor administraţiei publice locale

(1) Autorităţile administraţiei publice locale acordă, la solicitare, autorizaţii de construire pentru obiectele sistemului de gaze naturale în conformitate cu Legea nr.163 din 9 iulie 2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcţie.

(2) La eliberarea autorizaţiilor de construire pentru casele de locuit, clădiri şi alte construcţii, autorităţile administraţiei publice locale sînt obligate să respecte cerinţele faţă de zonele de protecţie a reţelelor de gaze naturale, stabilite în Regulamentul privind zonele de protecţie a reţelelor de gaze naturale.

(3) Autorităţile administraţiei publice locale sînt responsabile de elaborarea proiectelor de construcţie a reţelelor de distribuţie a gazelor naturale cu destinaţie locală în baza avizelor de racordare eliberate de operatorii sistemelor de distribuţie şi în conformitate cu planurile urbanistice şi cu planurile de amenajare a teritoriului, de asemenea prezintă proiectele respective operatorilor sistemelor de distribuţie.

(4) Terenurile proprietate publică a statului şi a unităţilor administrativ-teritoriale se transmit în folosinţă, cu titlu gratuit, operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuţie pentru efectuarea lucrărilor necesare construcţiei şi/sau exploatării reţelelor de gaze naturale.

Articolul 6. Autoritatea de reglementare

(1) Autoritatea învestită cu competenţe de reglementare şi de monitorizare a activităţilor din sectorul gazelor naturale este Agenţia Naţională pentru Reglementare în Energetică (în continuare – *Agenţie*).

(2) Agenţia este organizată, administrată şi finanţată în conformitate cu prevederile Legii cu privire la energetică.

(3) În sectorul gazelor naturale, Agenţia îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu prezenta lege, cu Legea cu privire la energetică şi cu Regulamentul de organizare şi funcţionare a Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică, aprobat de Parlament.

(4) Agenţia elaborează, prezintă Parlamentului şi publică pe pagina sa web oficială raportul privind activitatea desfăşurată în anul precedent, în modul şi termenele stabilite în Legea cu privire la energetică.

Articolul 7. Atribuţiile Agenţiei

(1) În domeniul reglementării activităţilor din sectorul gazelor naturale supuse reglementării prin licenţiere şi autorizare, Agenţia:

a) eliberează, prelungeşte, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage licenţele eliberate, eliberează copii şi duplicate ale acestora în conformitate cu prezenta lege şi cu Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător;

b) desemnează titularul de licenţă care va desfăşura activitatea licenţiată în locul titularului a cărui licenţă pentru transportul gazelor naturale, pentru distribuţia gazelor naturale, pentru stocarea gazelor naturale sau pentru furnizarea gazelor naturale în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90 a fost suspendată, căruia i s-a retras licenţa sau a cărui licenţă a expirat;

c) monitorizează respectarea de către titularii de licenţe a obligaţiilor stabilite în prezenta lege privind calitatea serviciilor prestate şi performanţa activităţilor desfăşurate, precum şi a altor condiţii stabilite pentru desfăşurarea activităţilor licenţiate;

d) certifică operatorul sistemului de transport şi monitorizează respectarea continuă de către acesta a cerinţelor privind separarea şi independenţa, precum şi a altor exigenţe prevăzute de prezenta lege;

e) monitorizează, în cazul desemnării operatorului de sistem independent, relaţiile şi schimbul de informaţii dintre proprietarul reţelelor de transport al gazelor naturale şi operatorul de sistem independent, precum şi respectarea de către aceştia a obligaţiilor stabilite în prezenta lege;

e^1) solicită informaţii şi rapoarte de la operatorul de sistem independent şi de la proprietarul reţelelor de gaze naturale şi efectuează controale, inclusiv controale inopinate, la sediul proprietarului reţelei de transport şi la sediul operatorului de sistem independent;

f) aprobă contractele, acordurile dintre operatorul candidat/operatorul de sistem independent şi proprietarul/proprietarii reţelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv contractele de locaţiune sau hotărâri prin care stabileşte conţinutul contractelor respective în cazurile stabilite la art.26 alin.(6);

f^1) desemnează, în cazurile specifice, entitatea responsabilă de gestiunea unor porţiuni ale reţelei de transport al gazelor naturale din posesia agenţilor economici care nu au relaţii cu bugetul public naţional, în scopul asigurării fiabilităţii şi continuităţii transportului de gaze naturale pe întreg teritoriul ţării;

f^2) examinează neînţelegerile dintre operatorul de sistem independent şi proprietarul/proprietarii reţelelor de gaze naturale, precum şi dintre operatorul de sistem independent şi entitatea desemnată conform lit.f^1) din prezentul alineat şi adoptă hotărâri obligatorii pentru aceştia în conformitate cu art.109 alin.(2^1);

g) monitorizează respectarea continuă de către operatorul sistemului de distribuţie, de către operatorul instalaţiei de stocare a cerinţelor privind separarea şi independenţa, precum şi a altor exigenţe prevăzute de lege;

h) monitorizează activitatea operatorului sistemului de distribuţie care face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală, luînd măsuri pentru a evita sau elimina eventuale practici care denaturează concurenţa;

i) aprobă Regulamentul privind accesul la reţelele de transport al gazelor naturale şi gestionarea congestiilor şi monitorizează respectarea acestuia de către operatorii sistemelor de transport;

j) elaborează şi aprobă Regulamentul privind accesul la instalaţiile de stocare şi gestionarea congestiilor, aprobă regulamentele privind instalaţiile de stocare şi monitorizează respectarea acestora de către operatorii instalaţiilor de stocare;

k) elaborează şi aprobă Regulamentul privind racordarea la reţelele de gaze naturale şi prestarea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale (în continuare – *Regulamentul privind racordarea*) şi monitorizează respectarea acestuia de către operatorii de sistem;

l) elaborează şi aprobă Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, monitorizează respectarea de către operatorii de sistem a acestuia, inclusiv a indicatorilor de calitate;

l^1) elaborează şi aprobă Regulamentul cu privire la modul de eliberare, prelungire, reperfectare, suspendare, reluare a valabilităţii şi retragere a autorizaţiilor de către Agenţie;

m) eliberează, prelungeşte, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage autorizaţiile pentru conductele directe de gaze naturale, eliberează duplicate ale acestora în conformitate cu termenele şi condiţiile stabilite în prezenta lege şi într-un regulament elaborat şi aprobat de Agenţie, de asemenea monitorizează activitatea titularilor autorizaţiilor pentru conductele directe de gaze naturale;

n) eliberează, prelungeşte, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage autorizaţiile pentru sistemele de distribuţie închise, eliberează duplicate ale acestora în conformitate cu termenele şi condiţiile stabilite în prezenta lege şi într-un regulament elaborat şi aprobat de Agenţie, de asemenea monitorizează activitatea titularilor autorizaţiilor pentru sisteme de distribuţie închise;

o) elaborează şi aprobă Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, care reglementează inclusiv clauzele obligatorii pentru contractele de furnizare a gazelor naturale consumatorilor finali, termenele şi condiţiile de furnizare a gazelor naturale consumatorilor finali, termenele şi condiţiile de furnizare a gazelor naturale în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90, de asemenea monitorizează respectarea acestuia de către furnizori;

[Lit.p) alin.(1) art.7 abrogată prin Legea nr.74 din 21.05.2020, în vigoare 26.06.2021]

q) elaborează şi aprobă Regulamentul privind planificarea, aprobarea şi efectuarea investiţiilor în sectorul gazelor naturale şi Regulamentul privind dezvoltarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale, de asemenea monitorizează respectarea acestora;

q^1) aprobă Codul reţelelor de gaze naturale şi actele normative de implementare a acestuia, elaborate de operatorul sistemului de transport desemnat de Agenţie, şi monitorizează respectarea acestora;

q^2) aprobă Metodologia de calculare a plăţilor pentru dezechilibrul zilnic, elaborată de operatorul sistemului de transport desemnat de Agenţie, şi monitorizează respectarea acesteia;

q^3) aprobă Metodologia de calculare a plăţilor pentru neutralitate, elaborată de operatorul sistemului de transport desemnat de Agenţie, şi monitorizează respectarea acesteia;

r) aprobă, în condiţiile art.42 şi 49, planurile de dezvoltare a reţelelor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale şi planurile anuale de investiţii ale operatorilor de sistem, monitorizează realizarea acestora şi prezintă în raportul său anual informaţii privind realizarea planurilor anuale de investiţii;

r^1) adoptă decizii, coordonate cu autorităţile de reglementare ale statelor părţi ale Comunităţii Energetice vizate, cu privire la alocarea transfrontalieră a costurilor de investiţii în proiectele de infrastructură energetică, în conformitate cu Legea nr.174/2017 cu privire la energetică;

s) elaborează şi aprobă Regulamentul privind modul de monitorizare a programelor de conformitate, de asemenea monitorizează respectarea acestuia;

t) stabileşte informaţiile de ordin economic şi tehnic referitoare la funcţionarea sistemului de gaze naturale, care urmează a fi date publicităţii de către titularii de licenţe, şi modul de publicare a acestora, ţinând cont de necesitatea asigurării transparenţei maxime a activităţilor licenţiate desfăşurate în sectorul gazelor naturale, în condiţiile nedivulgării informaţiilor oficiale cu accesibilitate limitată;

u) stabileşte sistemul de informaţii în a căror bază titularii de licenţe prezintă rapoarte Agenţiei şi monitorizează modul de respectare de către titularii de licenţe a obligaţiilor privind prezentarea informaţiilor necesare participanţilor la piaţa gazelor naturale, stabilite în prezenta lege şi în actele normative de reglementare aprobate de Agenţie.

(2) În domeniul de reglementare a preţurilor şi a tarifelor, Agenţia:

a) elaborează şi aprobă metodologiile de calculare, de aprobare şi de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, pentru serviciul de distribuţie a gazelor naturale, inclusiv a tarifelor diferenţiate în funcţie de nivelul presiunii în reţelele de gaze naturale, a tarifului reglementat pentru serviciul de stocare a gazelor naturale, precum şi a preţurilor reglementate pentru furnizarea de ultimă opţiune şi pentru furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89;

b) elaborează şi aprobă metodologia de calculare, de aprobare şi de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorii de sistem, inclusiv a tarifelor de racordare şi a tarifelor de reconectare;

c) elaborează şi aprobă Regulamentul privind procedurile de prezentare şi de examinare a cererilor titularilor de licenţe privind preţurile şi tarifele reglementate;

d) aprobă tarifele reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, pentru serviciul de distribuţie a gazelor naturale, inclusiv tarifele diferenţiate în funcţie de nivelul presiunii în reţelele de gaze naturale, tariful reglementat pentru serviciul de stocare a gazelor naturale, precum şi preţurile reglementate pentru furnizarea de ultimă opţiune şi pentru furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89, calculate în conformitate cu metodologiile respective de calculare a preţurilor şi a tarifelor reglementate;

e) aprobă tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorul sistemului de transport şi de către operatorul sistemului de distribuţie, calculate în conformitate cu metodologia respectivă;

f) asigură ca preţurile şi tarifele reglementate şi metodologiile de calculare a acestora să fie aprobate înainte de intrarea acestora în vigoare, în condiţiile stabilite în Legea nr.173-XIII din 6 iulie 1994 privind modul de publicare şi intrare în vigoare a actelor oficiale, precum şi ca aceste preţuri şi tarife reglementate să fie justificate, rezonabile, transparente şi nediscriminatorii, bazate pe performanţă, să reflecte cheltuielile necesare şi justificate, să permită efectuarea de investiţii pentru asigurarea funcţionării continue a reţelelor de gaze naturale şi să ofere stimulente pentru a spori eficienţa şi pentru a asigura securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

g) monitorizează corectitudinea aplicării de către titularii de licenţe a metodologiilor aprobate, a preţurilor şi a tarifelor reglementate, aprobate în conformitate cu metodologiile respective;

[Lit.h) alin.(2) art.7 abrogată prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

i) asigură excluderea subvenţiilor încrucişate între activităţile de producere, transport, distribuţie, stocare şi furnizare a gazelor naturale şi monitorizează respectarea de către întreprinderile de gaze naturale a principiului costurilor şi al cheltuielilor necesare şi justificate. Cheltuielile care nu sînt necesare şi justificate nu se iau în calcul la aprobarea preţurilor şi tarifelor reglementate;

[Lit.j) alin.(2) art.7 abrogată prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

(3) În domeniul reglementării pieţei gazelor naturale şi a schimburilor transfrontaliere de gaze naturale, Agenţia:

a) elaborează şi aprobă Regulile pieţei gazelor naturale, de asemenea monitorizează respectarea acestora;

a^{1}) înregistrează participanţii la piaţa angro a gazelor naturale, în conformitate cu prezenta lege, prin aplicarea unei abordări comune, definite şi coordonate de Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice;

b) monitorizează piaţa gazelor naturale şi modul în care participanţii la piaţa gazelor naturale îşi îndeplinesc obligaţiile stabilite în prezenta lege şi în Regulile pieţei gazelor naturale;

c) promovează, monitorizează şi asigură transparenţa şi concurenţa pe piaţa gazelor naturale;

d) monitorizează nivelul şi eficacitatea deschiderii pieţei gazelor naturale, evaluează eficienţa, concurenţa şi transparenţa pe piaţa gazelor naturale;

e) monitorizează nivelul de dezvoltare a concurenţei pe piaţa gazelor naturale, inclusiv pe pieţele angro şi cu amănuntul, respectarea libertăţii contractuale, inclusiv pe termen lung sau de furnizare întreruptibilă, apariţia unor practici contractuale restrictive sau de exclusivitate, a clauzelor care pot împiedica consumatorii noncasnici să încheie contracte cu mai mulţi furnizori şi sesizează Consiliul Concurenţei dacă constată cazuri de denaturare sau de restrîngere a concurenţei;

f) realizează investigaţii pe piaţa gazelor naturale, inclusiv sub aspectul respectării cerinţelor privind integritatea şi transparenţa pieţei, în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege şi în Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, şi întreprinde măsurile necesare în limitele competenţelor sale stabilite prin lege;

f[1]) efectuează controale, inclusiv sub aspectul respectării cerinţelor privind integritatea şi transparenţa pieţei gazelor naturale, în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege, în Legea nr.174/2017 cu privire la energetică şi în Legea nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător, în măsura în care aceasta din urmă nu contravine primelor două acte normative, şi întreprinde măsurile necesare în limitele competenţelor sale stabilite prin lege;

g) monitorizează disponibilitatea şi calitatea datelor tehnice şi comerciale cu privire la interconexiuni, solicitate de utilizatorii de sistem pentru participarea în condiţii nediscriminatorii la piaţa gazelor naturale, precum şi modul în care participanţii la piaţa gazelor naturale respectă obligaţia privind publicarea informaţiilor privilegiate, stabilită la art.97[2];

h) colaborează cu autorităţile de reglementare din ţările părţi ale Comunităţii Energetice din statele membre ale Uniunii Europene, cu Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice şi cu autorităţile de reglementare ale altor ţări privind aspectele transfrontaliere, privind dezvoltarea pieţei regionale de gaze naturale şi privind crearea de condiţii necesare pentru concurenţă loială, inclusiv în legătură cu monitorizarea pieţei gazelor naturale.

(4) În domeniul protecţiei consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem, Agenţia:

a) promovează protecţia drepturilor şi a intereselor legale ale consumatorilor finali, ale utilizatorilor de sistem, în special prin asigurarea prestării de către titularii de licenţe a serviciilor de calitate, prin susţinerea şi asigurarea tratamentului echitabil şi nediscriminatoriu în raport cu consumatorii finali, cu utilizatorii de sistem, prin prevenirea măsurilor anticoncurenţiale, precum şi prin asigurarea accesului la datele de consum, în condiţiile stabilite în prezenta lege;

b) elaborează şi aprobă regulamente, norme, ghiduri, monitorizează respectarea acestora, adoptă hotărîri şi emite decizii menite să asigure protecţia drepturilor şi a intereselor legitime ale consumatorilor finali, ale utilizatorilor de sistem în conformitate cu prevederile prezentei legi;

c) elaborează şi aprobă Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului, care reglementează termenele şi condiţiile de schimbare de către consumatorii eligibili a furnizorului, de asemenea monitorizează respectarea acestuia de către titularii de licenţă;

d) monitorizează respectarea de către titularii de licenţe a drepturilor consumatorilor finali, ale utilizatorilor de sistem stabilite în prezenta lege şi în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, Regulamentul privind racordarea, Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului;

e) examinează şi soluţionează problemele expuse în reclamaţiile consumatorilor finali, ale utilizatorilor de sistem în conformitate cu prezenta lege şi cu respectarea prevederilor Codului administrativ;

f) colaborează cu organizaţiile care promovează interesele consumatorilor;

g) prezintă, la solicitare, organizaţiilor care promovează interesele consumatorilor, precum şi consumatorilor finali, informaţia necesară referitoare la activitatea titularilor de licenţe, cu excepţia informaţiilor oficiale cu accesibilitate limitată;

h) examinează şi soluţionează în procedură extrajudiciară neînţelegerile survenite între consumatorii finali, utilizatorii de sistem şi furnizori, operatori de sistem, operatori ai instalaţiilor de stocare, inclusiv în legătură cu racordarea la reţelele de gaze naturale, precum şi neînţelegerile referitoare la încheierea contractelor de furnizare a gazelor naturale;

i) emite decizii privind interzicerea deconectării de la reţelele de gaze naturale a instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali sau privind reconectarea acestora pe parcursul examinării reclamaţiilor consumatorilor finali, ale utilizatorilor de sistem.

(4^1) Agenţia contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale în limitele competenţei stabilite prin prezenta lege şi prin Legea nr.174/2017 cu privire la energetică. Agenţia este obligată să colaboreze cu Guvernul, cu organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii, cu Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, să prezinte informaţiile solicitate de acestea, precum şi să întreprindă acţiunile stabilite în cap.XV din prezenta lege.

(5) În vederea îndeplinirii atribuţiilor sale şi pentru executarea prezentei legi, Agenţia colaborează cu ministerele şi cu alte autorităţi administrative centrale, cu alte autorităţi publice, cu autorităţile administraţiei publice locale, cu societatea civilă şi consultă, după caz, participanţii la piaţa gazelor naturale. Prevederile prezentului alineat nu pot fi aplicate în sensul diminuării sau denaturării principiului independenţei Agenţiei.

(6) Pentru a realiza obiectivele stabilite în prezenta lege, Agenţia colaborează cu Consiliul Concurenţei, cu organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul finanţelor şi cu autoritatea de reglementare a pieţei financiare prin stabilirea, de comun acord, a platformei necesare pentru un schimb de informaţii reciproc şi continuu, precum şi pentru iniţierea şi desfăşurarea controalelor comune în legătură cu problemele ce ţin de reglementarea sectorului de gaze naturale. Principiul enunţat în prezentul alineat nu împiedică autorităţile care participă la controale comune cu Agenţia să îşi exercite drepturile şi funcţiile stabilite în legile care reglementează activitatea autorităţilor respective.

[Art.7 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.7 completat prin Legea nr.281 din 05.10.2023, în vigoare 14.12.2023]

[Art.7 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.7 modificat prin Legea nr.155 din 15.07.2022, în vigoare 05.09.2022]

[Art.7 modificat prin Legea nr.74 din 21.05.2020, în vigoare 26.06.2021]

[Art.7 modificat prin Legea nr.63 din 22.04.2021, în vigoare 21.06.2021]

[Art.7 completat prin Legea nr.182 din 26.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

[Art.7 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 8. Alte atribuţii şi drepturi ale Agenţiei

(1) Pentru îndeplinirea eficientă a atribuţiilor sale, Agenţia:

a) controlează dacă titularii de licenţă respectă condiţiile stabilite pentru desfăşurarea activităţilor licenţiate şi prevederile prezentei legi, inclusiv cele privind drepturile consumatorilor finali şi calitatea serviciilor prestate;

b) controlează dacă participanţii la piaţa gazelor naturale aplică în mod corect preţurile şi tarifele reglementate la gazele naturale;

c) are acces la contabilitatea participanţilor la piaţa gazelor naturale, solicită şi are acces la informaţia şi la documentele aferente activităţilor practicate conform licenţei, la informaţia şi la documentele contabile, la informaţia şi la documentele care conţin informaţii ce constituie secret de stat, secret comercial sau alte informaţii oficiale cu accesibilitate limitată, inclusiv de la organele centrale de specialitate ale administraţiei publice, de la Serviciul Fiscal de Stat, organele vamale şi de la alte autorităţi publice, în legătură cu activitatea participanţilor la piaţa gazelor naturale;

d) obţine, în condiţiile legii, de la participanţii la piaţa gazelor naturale copii, extrase din documentele menţionate la lit.c), precum şi informaţii suplimentare necesare;

e) pune în aplicare principiul eficienţei maxime la cheltuieli minime la transportul, stocarea, distribuţia şi furnizarea gazelor naturale în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90;

f) impune întreprinderilor de gaze naturale obligaţii de serviciu public în conformitate cu prezenta lege;

g) elaborează şi aprobă, în conformitate cu legea, metodologii, regulamente, alte acte normative de reglementare, care stabilesc drepturile şi obligaţiile producătorilor, operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuţie, operatorilor instalaţiilor de stocare, furnizorilor şi ale consumatorilor, precum şi relaţiile funcţionale şi comerciale dintre aceştia, de asemenea monitorizează respectarea actelor aprobate;

g[1]) elaborează şi aprobă ghiduri, adoptă hotărâri menite să asigure buna desfăşurare a activităţilor din sectorul gazelor naturale, buna funcţionare a pieţei gazelor naturale, precum şi protecţia drepturilor şi a intereselor legitime ale consumatorilor finali;

h) adoptă hotărîri şi emite decizii în limitele competenţelor prevăzute de lege;

i) iniţiază şi desfăşoară consultări publice şi de cooperare în scopul colectării informaţiilor şi a propunerilor necesare pentru evaluarea soluţiilor şi pentru adoptarea de hotărîri şi decizii justificate, precum şi în scopul armonizării practicilor de reglementare conform planurilor naţionale de armonizare;

j) efectuează controale în conformitate cu prezenta lege, cu Legea nr.174/2017 cu privire la energetică şi cu Legea nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător, în măsura în care aceasta din urmă nu contravine primelor două acte normative, şi întreprinde măsurile necesare în limitele competenţelor sale stabilite prin lege;

k) iniţiază investigaţii în legătură cu sesizările parvenite, în conformitate cu prezenta lege şi cu Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, şi întreprinde măsurile necesare în limitele competenţelor sale stabilite prin lege;

l) înaintează prescripţii în cazul constatării încălcării de către participanţii la piaţa gazelor naturale a prevederilor prezentei legi, ale Legii cu privire la energetică şi ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenţie, adoptă hotărîri şi emite decizii pentru lichidarea încălcărilor depistate;

m) sesizează Guvernul, în cazurile prevăzute la art.15 alin.(8), în vederea realizării de către acesta a funcţiilor prevăzute la art.4 alin.(1) lit.e);

n) constată şi examinează contravenţii în sectorul gazelor naturale, în modul şi în cazurile prevăzute de prezenta lege şi de Codul contravenţional;

o) aplică sancţiuni, inclusiv sancţiuni financiare, pentru nerespectarea sau încălcarea legislaţiei în domeniul gazelor naturale în modul şi cazurile stabilite în prezenta lege;

p) participă la forurile şi la evenimentele internaţionale în domeniu;

q) colaborează cu autorităţile de reglementare din ţările părţi ale Comunităţii Energetice din statele membre ale Uniunii Europene, cu autorităţile de reglementare din alte ţări, cu Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice şi cu Secretariatul Comunităţii Energetice.

(1[1]) În contextul îndeplinirii obligaţiilor Republicii Moldova în calitate de parte semnatară a Tratatului Comunităţii Energetice, Agenţia elaborează şi aprobă acte normative de reglementare în domeniul gazelor naturale care sunt obligatorii pentru transpunere şi implementare la nivelul Comunităţii Energetice.

(2) Agenţia efectuează controale la participanţii la piaţa gazelor naturale şi stabileşte durata de timp necesară pentru efectuarea acestora, care, în funcţie de complexitatea controlului, nu poate depăşi 90 de zile calendaristice. Termenul de întocmire a actului de control şi de prezentare a acestuia participantului la piaţa gazelor naturale supus controlului nu poate depăşi 30 de zile lucrătoare de la data încheierii controlului.

(3) Agenţia exercită şi alte atribuţii şi drepturi stabilite în prezenta lege şi în Legea cu privire la energetică.

[Art.8 completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.8 modificat prin Legea nr.281 din 05.10.2023, în vigoare 14.12.2023]

[Art.8 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.8 modificat prin Legea nr.178 din 21.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

Articolul 9. Transparenţa activităţii Agenţiei. Hotărîrile şi deciziile Agenţiei

(1) Transparenţa activităţii Agenţiei o asigură Consiliul de administraţie, care, în acest scop, face publice şedinţele sale şi anunţă părţile interesate despre organizarea şedinţelor în modul şi în termenele stabilite în Legea cu privire la energetică.

(2) În cazul în care Consiliului de administraţie i se propun spre examinare proiectele actelor normative de reglementare în sectorul gazelor naturale, cererile privind costurile de bază, preţurile şi tarifele reglementate ori alte hotărîri care pot avea impact asupra pieţei gazelor naturale şi asupra obligaţiilor de serviciu public, Agenţia este obligată să publice pe pagina sa web oficială proiectul hotărîrii şi/sau proiectul actului ce se supune aprobării prin hotărîre şi informaţiile relevante în modul şi în termenele stabilite în Legea nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparenţa în procesul decizional.

(3) Cererile titularilor de licenţe privind costurile de bază, preţurile şi tarifele reglementate, precum şi materialele ce justifică nivelul acestora se publică pe pagina web oficială a Agenţiei în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la înregistrarea cererilor respective. Agenţia oferă publicului 15 zile lucrătoare de la publicarea cererilor menţionate şi a materialelor aferente pentru prezentarea recomandărilor cu privire la acestea. În termenele stabilite în Legea cu privire la transparenţa în procesul decizional, Agenţia publică pe pagina sa web oficială rezultatele examinării cererilor titularilor de licenţă şi propunerile sale privind nivelul costurilor de bază, al preţurilor şi tarifelor reglementate.

(4) Consiliul de administraţie al Agenţiei examinează cererile privind costurile de bază în termen de cel mult 120 de zile calendaristice, iar cererile privind preţurile reglementate, privind tarifele reglementate – în termen de cel mult 90 de zile calendaristice de la data înregistrării solicitării corespunzătoare din partea unei întreprinderi de gaze naturale şi după prezentarea tuturor documentelor şi a informaţiei necesare, solicitate de Agenţie, în conformitate cu Regulamentul privind procedurile de prezentare şi de examinare a cererilor titularilor de licenţă privind preţurile şi tarifele reglementate.

(5) Cu excepţia situaţiilor ce ţin de examinarea şi de soluţionarea neînţelegerilor dintre participanţii la piaţa gazelor naturale, pentru organizarea executării legilor, Consiliul de administraţie adoptă, în numele Agenţiei, hotărîri. Hotărârile Agenţiei privind aprobarea costurilor de bază, a preţurilor reglementate, a tarifelor reglementate, a planurilor de dezvoltare, a planurilor de investiţii, a rapoartelor privind realizarea acestora, precum şi privind aprobarea consumurilor tehnologice şi a pierderilor normative în reţelele de gaze naturale trebuie să indice, în partea de motivare, temeiul şi oportunitatea aprobării.

(6) Pentru organizarea executării actelor normative în sectorul gazelor naturale, precum şi pentru soluţionarea neînţelegerilor dintre participanţii la piaţa gazelor naturale, un director al Consiliului de administraţie emite, în numele Agenţiei, decizii care vizează raporturile juridice dintre un utilizator de sistem, un consumator final, un utilizator al sistemului de distribuţie închis şi un titular de licenţă sau de autorizaţie ori raporturile juridice dintre doi titulari de licenţe sau de autorizaţii.

(7) În cazul situaţiilor excepţionale în sectorul gazelor naturale, constatate în modul stabilit de lege, sau pe subiecte ce ţin de securitatea aprovizionării cu gaze naturale, de interesul economic general sau interesul legitim al consumatorilor finali ori al participanţilor pieţei gazelor naturale, inclusiv în cazul unor modificări semnificative ale preţului de achiziţie a gazelor naturale, proiectele de hotărâri, proiectele de decizii pot fi supuse elaborării şi adoptării/emiterii în regim de urgenţă, fără respectarea prevederilor prezentului articol şi a cerinţelor privind transparenţa în procesul decizional prevăzute de Codul administrativ. Argumentarea necesităţii de a adopta hotărârea/de a emite decizia în regim de urgenţă se aduce la cunoştinţa publicului în termen de 10 zile lucrătoare de la adoptare/emitere, prin publicare pe pagina web oficială a Agenţiei.

(8) Hotărârile şi deciziile Agenţiei care vizează sectorul gazelor naturale, inclusiv hotărârile adoptate în conformitate cu art.97, art.113 şi art.113[1] din prezenta lege, se supun controlului judecătoresc în modul stabilit de Codul administrativ. Hotărârile şi deciziile Agenţiei sunt executorii de la data adoptării/emiterii sau, după caz, de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova ori de la data indicată în textul actului adoptat/emis şi produc efecte juridice obligatorii până la o eventuală hotărâre judecătorească irevocabilă contrară, emisă ca urmare a exercitării unei căi de atac. Suspendarea hotărârilor şi deciziilor Agenţiei, cu excepţia hotărârilor prevăzute la art.214 alin.(9) din

Codul administrativ nr.116/2018, poate avea loc doar prin încheiere judecătorească şi doar în privinţa solicitantului.

[Art.9 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.9 completat prin Legea nr.201 din 20.07.2023, în vigoare 26.07.2023]

[Art.9 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Capitolul III
ORGANIZAREA ŞI LICENŢIEREA ACTIVITĂŢILOR DESFĂŞURATE ÎN SECTORUL GAZELOR NATURALE

Articolul 10. Activităţile desfăşurate în sectorul gazelor naturale

(1) În sectorul gazelor naturale se desfăşoară şi se reglementează următoarele activităţi:

a) producerea gazelor naturale;

b) transportul gazelor naturale;

c) distribuţia gazelor naturale;

d) stocarea gazelor naturale;

d^1) tradingul de gaze naturale;

e) furnizarea gazelor naturale;

f) vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la staţiile de alimentare;

g) deţinerea dreptului de proprietate asupra reţelelor de transport al gazelor naturale în cazul desemnării unui operator de sistem independent.

(2) Întreprinderile care desfăşoară activităţile indicate la alin.(1) sînt organizate şi reglementate în conformitate cu legea şi îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu regulile stabilite în prezenta lege, în Legea cu privire la energetică şi în actele normative de reglementare aprobate de Agenţie.

(3) Guvernul şi Agenţia asigură, în limitele competenţelor stabilite prin lege, ca întreprinderile de gaze naturale să îşi desfăşoare activitatea în condiţii nediscriminatorii, în baza principiilor caracteristice unei pieţe de gaze naturale competitive, sigure şi durabile.

[Alin.(4) art.10 abrogat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

(5) Raporturile juridice dintre participanţii la piaţa gazelor naturale se stabilesc în bază de contract, conform condiţiilor stipulate în licenţele de activitate, în prezenta lege, în Legea cu privire la energetică şi în actele normative de reglementare aprobate de Agenţie.

[Art.10 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 11. Obligaţii de serviciu public

(1) În interesul economic general, în legătură cu securitatea, inclusiv securitatea aprovizionării cu gaze naturale, continuitatea, calitatea şi preţurile furnizărilor, precum şi în legătură cu protecţia mediului, întreprinderile de gaze naturale pot fi impuse să îndeplinească obligaţii de serviciu public. Obligaţiile de serviciu public sînt impuse de Guvern sau de Agenţie, conform competenţelor stabilite prin prezenta lege, în mod nediscriminatoriu, în calitate de măsură limitată în timp şi se revizuiesc cu regularitate, din oficiu, în scopul determinării necesităţii menţinerii obligaţiilor respective. Impunerea obligaţiilor de serviciu public trebuie să garanteze accesul egal şi pe bază de reciprocitate al întreprinderilor de gaze naturale din ţările părţi ale Comunităţii Energetice sau din statele membre ale Uniunii Europene la consumatorii finali din Republica Moldova, în conformitate cu acordurile încheiate în acest sens.

(2) În conformitate cu prevederile prezentei legi, obligaţiile de serviciu public pot fi impuse în special întreprinderilor de gaze naturale care desfăşoară următoarele activităţi reglementate:

a) transportul gazelor naturale;

b) distribuţia gazelor naturale;

c) stocarea gazelor naturale;

c^1) tradingul de gaze naturale;

d) furnizarea gazelor naturale.

(3) Întreprinderilor de gaze naturale care desfăşoară activităţile menţionate la alin.(2) le pot fi impuse obligaţiile de serviciu public care ţin inclusiv de:

a) securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

b) parametrii de calitate şi indicatorii de calitate stabiliţi în conformitate cu prezenta lege;

c) aplicarea preţurilor şi a tarifelor reglementate în conformitate cu prezenta lege;

d) protecţia mediului şi creşterea eficienţei energetice;

e) protecţia sănătăţii, a vieţii şi a proprietăţii;

f) măsurile de protecţie a consumatorilor finali;

g) măsuri menite să dezvolte concurenţa şi să contribuie la deschiderea pieţei gazelor naturale.

(3[1]) Agenţia poate impune întreprinderilor de gaze naturale obligaţii de serviciu public în vederea accelerării deschiderii pieţei gazelor naturale.

(3[2]) Înainte de a impune obligaţii de serviciu public, Guvernul sau, după caz, Agenţia informează Secretariatul Comunităţii Energetice despre aceasta, cu excepţia cazurilor în care există un pericol iminent pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova.

(4) Obligaţiile de serviciu public urmează a fi îndeplinite în mod transparent, nediscriminatoriu şi uşor de verificat. Orice forme de retribuire financiară sau de alt gen, precum şi drepturile exclusive care pot fi acordate pentru îndeplinirea obligaţiilor de serviciu public se impun şi se realizează în mod transparent şi nediscriminatoriu.

(5) O dată la doi ani, Agenţia este obligată să elaboreze şi să publice pe pagina sa web oficială un raport cu privire la îndeplinirea de către întreprinderile de gaze naturale a obligaţiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prezenta lege şi cu Legea nr.174/2017 cu privire la energetică. Raportul menţionat se prezintă Guvernului şi Secretariatului Comunităţii Energetice şi trebuie să conţină inclusiv informaţii cu privire la măsurile adoptate în temeiul prezentei legi referitoare la condiţiile de asigurare a furnizării de ultimă opţiune, a altor obligaţii de serviciu public, referitoare la protecţia consumatorilor, precum şi informaţii cu privire la impactul posibil al acestor măsuri asupra concurenţei pe piaţa gazelor naturale, pe plan naţional sau regional.

[Art.11 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.11 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 12. Principii generale de licenţiere a activităţilor din sectorul gazelor naturale

(1) Activităţile specificate la art.10 alin.(1) sînt activităţi reglementate şi se desfăşoară doar în baza licenţelor eliberate de Agenţie în conformitate cu legea.

(2) Agenţia eliberează următoarele tipuri de licenţe:

a) licenţă pentru producerea gazelor naturale;

b) licenţă pentru transportul gazelor naturale;

c) licenţă pentru distribuţia gazelor naturale;

d) licenţă pentru stocarea gazelor naturale;

d[1]) licenţă pentru tradingul de gaze naturale;

e) licenţă pentru furnizarea gazelor naturale;

f) vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la staţiile de alimentare.

(3) Activitatea de producere a gazelor naturale se desfăşoară de către producător în baza licenţei pentru producerea gazelor naturale.

(4) Activitatea de transport al gazelor naturale se desfăşoară de către operatorul sistemului de transport în baza licenţei pentru transportul gazelor naturale.

(5) Activitatea de distribuţie a gazelor naturale se desfăşoară de către operatorul sistemului de distribuţie în baza licenţei pentru distribuţia gazelor naturale.

(6) Activitatea de stocare a gazelor naturale se desfăşoară de către operatorul instalaţiei de stocare în baza licenţei pentru stocarea gazelor naturale.

(6[1]) Activitatea de trading de gaze naturale se desfăşoară pe piaţa angro a gazelor naturale de către trader în baza licenţei pentru tradingul de gaze naturale.

(7) Activitatea de furnizare a gazelor naturale, inclusiv furnizarea gazelor naturale în contextul

obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90, se desfăşoară de către furnizor în baza licenţei pentru furnizarea gazelor naturale. Furnizorii îşi pot desfăşura activitatea atât pe piaţa angro, cât şi pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale.

(8) Activitatea de vânzare a gazelor naturale comprimate pentru vehicule la staţiile de alimentare, care include stocarea în recipiente a gazelor naturale prin comprimare la presiunea de peste 20 MPa şi vânzarea ulterioară a acestora, se desfăşoară de către operatorul instalaţiei GNCV în baza licenţei pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la staţiile de alimentare.

(9) Licenţele enumerate la alin.(2) lit.a)–d) şi e) se eliberează pe un termen de 25 de ani. Licenţa pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la staţiile de alimentare şi licenţa pentru tradingul de gaze naturale se eliberează pe un termen de 10 ani. La expirarea termenului de valabilitate, la solicitarea titularului de licenţă, Agenţia prelungeşte licenţele eliberate în condiţiile prezentei legi şi ale Legii nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător.

(10) La licenţă se anexează, în mod obligatoriu, condiţiile de desfăşurare a activităţii licenţiate, care sînt conforme cu legea şi care fac parte integrantă a licenţei.

[Art.12 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.12 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 13. Sfera de acţiune a licenţelor şi externalizarea serviciilor sau lucrărilor de către titularii de licenţe

(1) Licenţa pentru transportul gazelor naturale şi licenţa pentru distribuţia gazelor naturale acordă titularului dreptul de a desfăşura tipul respectiv de activitate în limitele teritoriului specificat în licenţă. În limitele teritoriului autorizat prin licenţa pentru distribuţia gazelor naturale îşi desfăşoară activitatea un singur operator al sistemului de distribuţie, care beneficiază de drept exclusiv în acest sens.

(2) Licenţa pentru producerea gazelor naturale, licenţa pentru stocarea gazelor naturale acordă titularului dreptul de a desfăşura tipul respectiv de activitate la instalaţia de producere, la instalaţia de stocare specificate în licenţă. Licenţa pentru furnizarea gazelor naturale şi licenţa pentru tradingul de gaze naturale sunt valabile, în condiţiile specificate în licenţe, pe teritoriul Republicii Moldova pe care îşi desfăşoară activitatea operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuţie licenţiaţi. Numărul licenţelor eliberate pentru activităţile respective nu este limitat, iar intrarea pe piaţa gazelor naturale a noilor producători, a noilor operatori ai instalaţiilor de stocare, a noilor traderi şi a noilor furnizori nu poate fi restricţionată.

(3) Furnizorii de gaze naturale sînt obligaţi să îndeplinească obligaţiile de serviciu public stabilite la art.89 şi 90 în limitele teritoriului specificat de Agenţie, în conformitate cu termenele şi condiţiile stabilite în prezenta lege.

(4) Licenţa pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la staţiile de alimentare acordă titularului dreptul de a desfăşura genul respectiv de activitate la staţiile de alimentare.

(5) Se interzice titularului de licenţă să transmită altor persoane fizice sau juridice drepturile şi obligaţiile aferente activităţii pentru a cărei desfăşurare i s-a acordat licenţă. Prin derogare de la principiul enunţat, titularul de licenţă este în drept să externalizeze un serviciu sau o lucrare pe care trebuie să le îndeplinească cu condiţia obţinerii acordului prealabil al Agenţiei şi după demonstrarea faptului că externalizarea serviciului, a lucrării respective va conduce la reducerea costurilor şi la eficientizarea activităţii aferente serviciului, lucrării externalizate, fără a fi afectate calitatea serviciului, a lucrării respective, independenţa şi separarea operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuţie, a operatorului instalaţiei de stocare în raport cu întreprinderile de gaze naturale integrate sau întreprinderile înrudite. Lista serviciilor şi a lucrărilor ce pot fi externalizate de către titularii de licenţă se aprobă prin hotărîrea Consiliului de administraţie.

(6) Externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări nu are ca efect transmiterea responsabilităţii titularului de licenţă pentru respectarea obligaţiilor ce-i revin conform prezentei legi, actelor normative şi licenţei deţinute şi nu lipseşte Agenţia de dreptul de a aplica titularului de licenţă respectiv sancţiunile stabilite în prezenta lege în cazul în care constată încălcarea obligaţiilor acestuia.

(7) Dacă Agenţia constată că externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări de către titularul de

licenţă nu a avut ca efect reducerea costurilor şi că nu a fost eficientizată activitatea aferentă serviciului sau lucrării externalizate, cheltuielile suplimentare suportate de titularul de licenţă în legătură cu externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări nu se iau în considerare de Agenţie la aprobarea preţurilor sau tarifelor reglementate.

(8) Dacă, urmare a externalizării unui serviciu sau a unei lucrări de către titularul de licenţă, Agenţia constată faptul înrăutăţirii calităţii serviciului sau a lucrării respective, titularul de licenţă este obligat să întreprindă toate măsurile necesare pentru remedierea situaţiei create în termenele stabilite de Agenţie. În cazul în care titularul de licenţă nu întreprinde astfel de măsuri în termenele stabilite, Agenţia este în drept să solicite acestuia să desfacă, în termen de cel mult 3 luni, contractul cu prestatorul serviciului sau al lucrării externalizate şi să preia prestarea serviciului respectiv sau efectuarea lucrării respective. Cheltuielile suplimentare suportate de titularul de licenţă urmare a desfacerii contractului conform prezentului alineat nu se iau în considerare de Agenţie la aprobarea preţurilor sau tarifelor reglementate.

(9) La constatarea de către Agenţie, din oficiu sau la sesizarea Secretariatului Comunităţii Energetice, a faptului că au fost încălcate principiile privind separarea şi independenţa operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuţie, a operatorului instalaţiei de stocare în raport cu întreprinderile de gaze naturale integrate sau înrudite, titularul de licenţă este obligat să întreprindă, în termenele stabilite de Agenţie, toate măsurile necesare pentru remedierea situaţiei create. În cazul în care titularul de licenţă nu întreprinde astfel de măsuri, acesta urmează să desfacă, în termen de cel mult 3 luni de la solicitarea Agenţiei, contractul cu prestatorul serviciului sau al lucrării externalizate şi să preia prestarea serviciului respectiv sau efectuarea lucrării respective. Cheltuielile suplimentare suportate de titularul de licenţă urmare a desfacerii contractului conform prezentului alineat nu se iau în considerare de Agenţie la aprobarea preţurilor sau tarifelor reglementate.

(10) Se interzice externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări de către un titular de licenţă cu scopul de a se eschiva de la controlul Agenţiei. La solicitarea Agenţiei, titularul de licenţă este obligat să prezinte informaţia şi documentele aferente serviciului sau lucrării externalizate, inclusiv documentele ce ţin de activitatea prestatorului serviciului sau al lucrării externalizate. În cazul în care titularul de licenţă refuză prezentarea informaţiei, a documentelor aferente serviciului sau lucrării externalizate ori prezintă cu întârziere informaţia, documentele solicitate, sau în cazul prezentării de către titularul de licenţă a informaţiilor, a datelor incomplete sau eronate, Agenţia aplică sancţiunea financiară stabilită la art.113 alin.(1) lit.a).

[Art.13 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 14. Condiţiile şi procedura de obţinere a licenţelor

(1) Licenţele pentru activităţile prevăzute la art.12 alin.(2) lit.e) şi f) se acordă persoanelor fizice sau persoanelor juridice înregistrate în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere, iar licenţele pentru activităţile prevăzute la art.12 alin.(2) lit.a)–d[1]) se acordă persoanelor juridice în exclusivitate.

(2) Pentru a obţine licenţă pentru producerea, transportul, distribuţia, stocarea gazelor naturale şi vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la staţiile de alimentare, persoanele prevăzute la alin.(1) trebuie:

a) să fie înregistrate în Republica Moldova şi să prezinte document confirmativ în acest sens;

b) să prezinte situaţia financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul iniţierii afacerii;

c) să fie dotate tehnic pentru desfăşurarea activităţii, să deţină instalaţie de producere, reţele de transport sau de distribuţie a gazelor naturale ori instalaţie de stocare, după caz, şi să prezinte documente care confirmă dotarea tehnică şi că instalaţia de producere, reţelele de gaze naturale sau instalaţie de stocare sînt conforme cu cerinţele tehnice stabilite prin lege;

d) să dispună de personal calificat, necesar activităţii pentru care solicită licenţă, şi să prezinte documente confirmative în acest sens.

(2[1]) Pentru a obţine licenţă pentru tradingul de gaze naturale, persoanele prevăzute la alin.(1) trebuie:

a) să fie înregistrate în Republica Moldova şi să prezinte document confirmativ în acest sens;

b) să prezinte situaţia financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul iniţierii afacerii;

c) să dispună la data la care se înregistrează cererea de eliberare a licenţei, precum şi pe toată perioada valabilităţii licenţei, de suma de 1 000 000 de lei, sumă pentru care, prin documente confirmative, se demonstrează proveniența din una sau mai multe dintre următoarele surse:

– disponibilul din linii de credit bancare de care beneficiază solicitantul, conform documentelor financiare justificative în acest sens;

– resurse financiare pe care asociaţii şi/sau acţionarii solicitantului le pun la dispoziţia acestuia prin contracte de finanţare/împrumut sau prin alte tipuri de contracte însoţite de documente financiare justificative;

– disponibilul din contul curent, probat cu extras de cont bancar al solicitantului.

(3) Pentru a obţine licenţă pentru furnizarea gazelor naturale, persoanele prevăzute la alin.(1) trebuie:

a) să fie înregistrate în Republica Moldova şi să prezinte document confirmativ în acest sens;

b) să prezinte situaţia financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul iniţierii afacerii;

c) să dispună de personal calificat, necesar activităţii pentru care solicită licenţă, de centru/centre de deservire a consumatorilor finali şi să prezinte documente confirmative în acest sens;

d) să dispună la data, la care se înregistrează cererea de eliberare a licenţei, precum şi pe toată perioada valabilităţii licenţei, de suma de 1 000 000 de lei, sumă pentru care, prin documente confirmative, se demonstrează proveniența din una sau mai multe dintre următoarele surse:

– disponibilul din linii de credit bancare de care beneficiază solicitantul, conform documentelor financiare justificative în acest sens;

– resurse financiare pe care asociaţii şi/sau acţionarii solicitantului le pun la dispoziţia acestuia prin contracte de finanţare/împrumut sau prin alte tipuri de contracte însoţite de documente financiare justificative;

– disponibilul din contul curent, probat cu extras de cont bancar al solicitantului.

(4) Administratorul întreprinderii care solicită licenţă trebuie să corespundă următoarelor criterii:

a) să aibă studii superioare;

b) să nu aibă antecedente penale nestinse legate de activităţile desfăşurate în domeniul gazelor naturale sau antecedente penale pentru comiterea infracţiunilor din intenţie prevăzute de Codul penal.

(4^1) Pentru activităţile prevăzute de art.12 alin.(2) lit.d^1) şi e), persoanele care solicită licenţa urmează a fi avizate pozitiv de către Serviciul de Informaţii şi Securitate şi Serviciul Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor sub aspectul riscurilor aferente securităţii statului, spălării banilor şi finanţării terorismului.

(4^2) Avizele prevăzute la alin.(4^1) sunt solicitate de către Agenţie în cadrul procedurii de examinare a declaraţiei privind eliberarea licenţelor. Avizele urmează a fi emise în cel mult 10 zile lucrătoare din data parvenirii solicitării Agenţiei. În cazul în care Serviciul de Informaţii şi Securitate şi Serviciul Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor nu emit avizele în termenul stabilit, se consideră că acestea nu au avut obiecţii în raport cu solicitantul de licenţă şi avizul este pozitiv. Emiterea a cel puţin unui aviz negativ constituie temei pentru refuzul eliberării licenţei.

(5) Agenţia este în drept să refuze eliberarea licenţei pentru transportul gazelor naturale operatorului sistemului de transport dacă acesta nu este certificat în conformitate cu art.36 şi 38.

(6) Eliberarea, prelungirea, reperfectarea, suspendarea şi reluarea valabilităţii licenţelor, retragerea licenţelor pentru activităţile prevăzute la art.12 alin.(2) din prezenta lege, precum şi eliberarea duplicatelor acestora se efectuează în condiţiile prezentei legi şi conform procedurilor stabilite în Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător.

(7) Termenul de examinare a declaraţiei privind eliberarea licenţelor pentru desfăşurarea activităţilor în sectorul gazelor naturale şi a declaraţiei privind prelungirea termenului lor de valabilitate este de cel mult 15 zile calendaristice de la data depunerii la Agenţie a declaraţiei, precum şi a

documentaţiei stabilite în prezenta lege. Pe perioada procesului de avizare prevăzut la alin.(4^2), termenul de examinare a declaraţiei privind eliberarea licenţelor se suspendă.

[Art.14 completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.14 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.14 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 15. Obligaţiile şi drepturile titularului de licenţă

(1) Titularul de licenţă este obligat:

a) să îndeplinească condiţiile stipulate în licenţă, precum şi să întrunească, pe toată perioada de desfăşurare a activităţii licenţiate, condiţiile stabilite pentru eliberarea acesteia;

b) să nu admită discriminarea participanţilor la piaţa gazelor naturale;

c) să nu întrerupă prestarea de servicii şi furnizarea de gaze naturale, cu excepţia cazurilor de neplată, a motivelor tehnice şi de securitate, precum şi a altor cazuri stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind racordarea şi în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale;

d) să ţină contabilitatea în modul şi în condiţiile prevăzute de actele normative şi să efectueze, în conformitate cu prezenta lege, separarea contabilităţii, separarea funcţională (organizaţională şi decizională) şi separarea legală pe gen de activitate desfăşurat;

e) să publice informaţii conform cerinţelor stabilite de Agenţie, inclusiv informaţii cu privire la sursele de gaze naturale procurate pentru acoperirea cererii de gaze naturale;

f) să prezinte Agenţiei, în termenele şi în condiţiile stabilite de aceasta, rapoarte, inclusiv raportul cu privire la activitatea desfăşurată pe piaţa gazelor naturale, precum şi altă informaţie solicitată de Agenţie, necesară ei în exercitarea atribuţiilor conform legii;

g) să efectueze trimestrial, în termen de cel mult 10 zile calendaristice de la începutul trimestrului următor, plăţile regulatorii stabilite în conformitate cu Legea cu privire la energetică;

h) să înştiinţeze Agenţia despre toate modificările cu privire la acţionarii/asociaţii şi la persoanele care exercită controlul în cadrul societăţii comerciale şi să prezinte informaţiile relevante în termen de cel mult 10 zile de la înregistrarea acestora în Registrul de stat al persoanelor juridice, în scopul verificării conformării condiţiilor de licenţiere indicate la art.14 alin (4^1).

(1^1) În legătură cu realizarea de către Agenţie a atribuţiei stabilite la art.16, precum şi a altor atribuţii stabilite de prezenta lege, titularul de licenţă pentru furnizarea gazelor naturale, titularul de licenţă pentru transportul gazelor naturale şi titularul de licenţă pentru distribuţia gazelor naturale sunt obligaţi să ofere Agenţiei, în termenele şi în condiţiile stabilite de aceasta, accesul la baza de date în format electronic a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviţi.

(2) La desfăşurarea activităţii licenţiate, titularul de licenţă trebuie să îndeplinească obligaţiile referitoare la securitate, calitate, eficienţă şi continuitatea aprovizionării cu gaze naturale şi să respecte normele de securitate şi de sănătate a muncii şi de protecţie a mediului, precum şi prevederile contractelor încheiate cu consumatorii.

(3) Titularul de licenţă nu poate fi obligat să continue prestarea de servicii sau furnizarea de gaze naturale persoanei fizice sau persoanei juridice care nu îşi onorează obligaţiile de plată prevăzute în contract sau care nu respectă condiţiile aprobate de prestare a acestor servicii, cu excepţiile stabilite la art.7 alin.(4) lit.i) şi la art.109 alin.(4).

(4) Titularul de licenţă poate dezvălui informaţiile şi datele pe care le-a obţinut de la consumatorul final sau de la terţi şi informaţiile referitoare la consum şi la achitarea facturilor emise cu respectarea legislaţiei privind informaţia oficială cu accesibilitate limitată.

(5) Operatorii de sistem şi operatorii instalaţiilor de stocare sînt obligaţi să publice pe paginile lor electronice informaţia necesară pentru asigurarea accesului eficient şi nediscriminatoriu la reţelele de gaze naturale, la instalaţiile de stocare, precum şi altă informaţie în condiţiile prezentei legi.

(6) Titularul de licenţă are drept de acces la echipamentele de măsurare de pe teritoriul consumatorului final pentru realizarea evidenţei volumului de gaze naturale consumate şi pentru verificarea funcţionalităţii şi a integrităţii echipamentului de măsurare, în conformitate cu prezenta lege, cu Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale şi cu Regulamentul privind

racordarea.

(7) Operatorii de sistem, operatorii instalaţiilor de stocare, furnizorii care îndeplinesc obligaţiile de serviciu public stabilite la art.89 şi 90 sînt obligaţi să se conducă, în activitatea licenţiată, de principiul eficienţei maxime la cheltuieli minime în condiţiile asigurării siguranţei în aprovizionarea cu gaze naturale şi să prezinte Agenţiei calculele argumentate ale cheltuielilor suportate.

(8) Operatorii de sistem, operatorii instalaţiilor de stocare sau furnizorii care îndeplinesc obligaţiile de serviciu public stabilite la art.89 şi 90 sunt obligaţi să anunţe Agenţia cu cel puţin 3 luni înainte despre intenţia lor de a solicita suspendarea ori retragerea licenţei sau cu cel puţin 3 luni înainte de expirarea valabilităţii licenţei în cazul în care nu intenţionează să o prelungească. Traderii de gaze naturale şi furnizorii, cu excepţia furnizorilor care îndeplinesc obligaţiile de serviciu public stabilite la art.89 şi 90, sunt obligaţi să anunţe Agenţia cu cel puţin o lună înainte despre intenţia lor de a solicita suspendarea ori retragerea licenţei sau cu cel puţin o lună înainte de expirarea valabilităţii licenţei în cazul în care nu intenţionează să o prelungească. Dacă titularii de licenţă menţionaţi anunţă despre intenţia de a solicita suspendarea sau retragerea licenţei într-un termen mai mic decât cel stabilit în prezentul alineat, Agenţia va da curs cererii lor la expirarea termenului de 3 luni de la înregistrarea unei astfel de cereri – în cazul operatorilor de sistem, al operatorilor instalaţiilor de stocare şi al furnizorilor care îndeplinesc obligaţiile de serviciu public stabilite la art.89 şi 90 şi la expirarea termenului de o lună de la înregistrarea unei astfel de cereri – în cazul traderilor şi al furnizorilor, cu excepţia furnizorilor care îndeplinesc obligaţiile de serviciu public stabilite la art.89 şi 90. Întreprinderea a cărei licenţă a expirat şi care nu a respectat prevederile privind anunţarea Agenţiei este obligată să presteze activitatea pentru care i s-a acordat licenţă pe perioada de timp stabilită prin hotărârea Agenţiei, dar care nu poate depăşi 3 luni – în cazul operatorilor de sistem, al operatorilor instalaţiilor de stocare sau al furnizorilor care îndeplinesc obligaţiile de serviciu public stabilite la art.89 şi 90 şi o lună – în cazul traderilor şi al furnizorilor, cu excepţia furnizorilor care îndeplinesc obligaţiile de serviciu public stabilite la art.89 şi 90. În cazul în care, din motivul inexistenţei unui alt titular de licenţă pentru transportul, distribuţia sau stocarea gazelor naturale ori pentru furnizarea gazelor naturale în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90, Agenţia constată, prin hotărâre, că nu poate desemna alt titular de licenţă care să desfăşoare activitatea licenţiată în locul titularului a cărui licenţă a fost suspendată, căruia i s-a retras licenţa sau a cărui licenţă a expirat, aceasta sesizează Guvernul pentru întreprinderea măsurilor necesare în vederea creării unei întreprinderi noi.

(9) Furnizorii sînt obligaţi să anunţe consumatorii cărora le furnizează gaze naturale cu cel puţin 3 luni înainte despre intenţia de a solicita suspendarea sau retragerea licenţei ori cu cel puţin 3 luni înainte de expirarea licenţei despre intenţia de a nu prelungi licenţa.

(10) Gazele naturale comprimate pentru vehicule se vând exclusiv la staţiile de alimentare.

[Art.15 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.15 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.15 modificat prin Legea nr.175 din 11.11.2021, în vigoare 10.01.2022]

Articolul 16. Reperfectarea, suspendarea şi reluarea valabilităţii licenţei

(1) Reperfectarea licenţei se efectuează în conformitate cu prevederile Legii nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător.

(2) Licenţa poate fi suspendată prin hotărâre judecătorească, emisă în conformitate cu legea, la cererea Agenţiei, cu excepţia suspendării licenţei în baza temeiurilor stabilite la alin.(4) lit.a), e^1) şi g), care se efectuează direct de către Agenţie.

(3) În cazul în care se constată că titularul de licenţă nu şi-a îndeplinit obligaţiile, inclusiv cele prescrise de Agenţie, ceea ce a condus la întreruperea furnizării gazelor naturale către consumatori pe o perioadă mai mare decît cea stabilită pentru înlăturarea cauzelor motivate, fiind pusă în pericol securitatea naţională, viaţa şi sănătatea oamenilor, sau în cazul în care acţiunile ori inacţiunile titularului de licenţă conduc la încălcarea ordinii publice şi impun remedierea imediată a consecinţelor survenite, sau în cazul încălcării de către titularul de licenţă a prevederilor stabilite la art.15 alin.(1) lit.(h), sau în cazul în care, pe perioada unei situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale, titularul de licenţă nu se

conformează deciziilor Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, hotărârilor sau deciziilor Agenţiei, licenţa poate fi suspendată de către Agenţie, cu adresarea ei ulterioară în instanţa de judecată. Concomitent, Agenţia este în drept să aplice titularului de licenţă respectiv sancţiunea financiară stabilită în prezenta lege.

(4) Drept temei pentru suspendarea licenţei servesc:

a) cererea titularului de licenţă privind suspendarea licenţei;

b) nerespectarea de către titularul de licenţă a termenului de depunere a cererii de eliberare a duplicatului licenţei pierdute sau deteriorate;

c) nerespectarea de către titularul de licenţă a prescripţiilor privind lichidarea, în termenul stabilit de Agenţie, a încălcării condiţiilor de desfăşurare a activităţii licenţiate;

d) incapacitatea provizorie a titularului de licenţă de a desfăşura genul de activitate licenţiat conform prevederilor legii;

e) neefectuarea plăţii regulatorii în termenele stabilite în prezenta lege;

e[1]) una dintre situaţiile prevăzute la alin.(3);

f) situaţia prevăzută la art.37 alin.(8);

g) neînregistrarea de către titularul de licenţă în Registrul participanţilor la piaţa angro în termenul stabilit de Agenţie potrivit art.94 alin.(4[1]).

(4[1]) Agenţia adoptă hotărârea privind suspendarea licenţei la cererea titularului de licenţă în termen de 5 zile lucrătoare de la înregistrarea cererii sau în termen de 5 zile lucrătoare de la expirarea termenului stabilit la art.15 alin.(8), cu indicarea perioadei de suspendare menţionate în cerere, dar care nu poate depăşi 3 luni. În cazul adoptării hotărârii privind suspendarea licenţei în baza temeiului stabilit la alin.(4) lit.e[1]) şi g), Agenţia este obligată să se adreseze în instanţa de judecată în termen de cel mult 3 zile lucrătoare de la adoptarea acestei hotărâri. În cazul nerespectării de către Agenţie a termenului de adresare în instanţa de judecată prevăzut în prezentul alineat, hotărârea Agenţiei privind suspendarea licenţei devine nulă de drept. Hotărârea Agenţiei privind suspendarea licenţei se aplică până la emiterea unei hotărâri judecătoreşti definitive şi irevocabile.

(5) În situaţiile menţionate la alin.(4) lit.b)–e) şi f), hotărîrea privind suspendarea licenţei se adoptă de Agenţie în termen de 3 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărîrii judecătoreşti şi este adusă la cunoştinţă titularului de licenţă în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării. În hotărîrea Agenţiei privind suspendarea licenţei se indică termenul concret de suspendare, care nu poate depăşi 3 luni.

(6) Pentru perioada suspendării licenţei pentru transportul, distribuţia sau stocarea gazelor naturale, precum şi pentru perioada suspendării licenţei furnizorilor care asigură furnizarea gazelor naturale în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90, Agenţia desemnează un nou titular de licenţă în cadrul obligaţiilor de serviciu public pentru desfăşurarea unuia dintre genurile de activitate menţionate în locul titularului căruia i-a fost suspendată licenţa. Întreprinderea de gaze naturale a cărei licenţă a fost suspendată nu va împiedica în niciun mod activitatea titularului de licenţă desemnat, oferindu-i necondiţionat accesul la reţele de gaze naturale şi la toate informaţiile şi documentele necesare pentru desfăşurarea activităţii. Pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali, titularii de licenţă ale căror licenţe au fost suspendate sunt obligaţi, la solicitarea Agenţiei şi în termenii stabiliţi de aceasta, să transmită Agenţiei şi titularului de licenţă nou-desemnat baza de date, inclusiv în format electronic, a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviţi.

(7) Titularul de licenţă este obligat să informeze în scris Agenţia despre înlăturarea circumstanţelor care au condus la suspendarea licenţei.

(8) Termenul de valabilitate a licenţei nu se prelungeşte pe durata de suspendare a acesteia.

(9) Reluarea valabilităţii licenţei se efectuează în conformitate cu Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător. În cazul în care licenţa a fost suspendată în temeiul prevăzut la alin.(4) lit.a) din prezentul articol, iar titularul de licenţă nu a depus cerere privind reluarea valabilităţii licenţei, Agenţia adoptă hotărîrea privind reluarea valabilităţii licenţei cel tîrziu în ziua în care expiră termenul de suspendare a acesteia.

[Art.16 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.16 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.16 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 17. Retragerea licenţei

(1) Licenţa poate fi retrasă prin hotărîre judecătorească, emisă în conformitate cu legea, la cererea Agenţiei, cu excepţia retragerii licenţei conform temeiurilor prevăzute la alin.(2) lit.a), b), i) şi j), care se efectuează direct de către Agenţie.

(2) Drept temeiuri pentru retragerea licenţei servesc:

a) cererea titularului de licenţă privind retragerea;

b) decizia cu privire la anularea înregistrării de stat a titularului de licenţă;

c) depistarea unor date neautentice în documentele prezentate Agenţiei în legătură cu eliberarea, prelungirea sau reperfectarea licenţei;

d) constatarea faptului că titularul de licenţă nu întruneşte condiţiile stabilite pentru eliberarea şi prelungirea licenţei;

e) stabilirea faptului de transmitere a licenţei sau a copiei de pe aceasta către o altă persoană în scopul desfăşurării genului de activitate indicat în licenţă;

f) neînlăturarea în termen a circumstanţelor care au condus la suspendarea licenţei;

g) neexecutarea repetată a prescripţiilor privind lichidarea încălcării condiţiilor de desfăşurare a activităţii licenţiate, emise de Agenţie;

h) incapacitatea titularului de licenţă de a desfăşura activitatea pentru care a fost eliberată licenţa;

i) încălcarea repetată a prevederilor stabilite la art.94^1 şi art.97^1–97^4;

j) nerespectarea de către titularul de licenţă a cerinţelor legale privind separarea, independenţa şi/sau certificarea operatorului sistemului de transport.

(2^1) Agenţia adoptă hotărârea privind retragerea licenţei la cererea titularului de licenţă în termen de 5 zile lucrătoare de la înregistrarea cererii sau în termen de 5 zile lucrătoare de la expirarea termenului stabilit la art.15 alin.(8). Hotărârea privind retragerea licenţei în baza temeiului stabilit la alin.(2) lit.b) se adoptă de Agenţie în termen de 5 zile lucrătoare de la data primirii deciziei cu privire la anularea înregistrării de stat a titularului de licenţă, cu confirmarea faptului respectiv de către organul înregistrării de stat. În cazul adoptării hotărârii de retragere a licenţei în baza temeiului stabilit la alin.(2) lit.i), Agenţia este obligată să se adreseze în instanţa de judecată în termen de cel mult 3 zile lucrătoare de la adoptarea hotărârii respective.

(3) În situaţiile menţionate la alin.(2) lit.c)–h), hotărârea privind retragerea licenţei se adoptă de Agenţie în termen de 5 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătoreşti.

(3^1) Hotărârea privind retragerea licenţei, adoptată în conformitate cu prezentul articol, se aduce la cunoştinţa titularului de licenţă în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării, cu indicarea temeiurilor care au stat la baza adoptării hotărârii respective.

(4) În cazul retragerii licenţei, taxa pentru licenţă nu se restituie.

(5) În cazul retragerii licenţei pentru transportul, distribuţia sau pentru stocarea gazelor naturale, precum şi în cazul retragerii licenţei furnizorilor care asigură furnizarea gazelor naturale în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90, Agenţia desemnează un nou titular de licenţă, în cadrul obligaţiilor de serviciu public, pentru desfăşurarea unuia dintre genurile de activitate menţionate în locul titularului căruia i-a fost retrasă licenţa. Întreprinderea de gaze naturale a cărei licenţă a fost retrasă nu va împiedica în niciun mod activitatea titularului de licenţă desemnat, oferindu-i necondiţionat accesul la reţelele de gaze naturale şi la toate informaţiile şi documentele necesare pentru desfăşurarea activităţii.

(6) Titularul de licenţă căruia i-a fost retrasă licenţa este obligat, în termen de 10 zile lucrătoare de la data adoptării hotărîrii privind retragerea licenţei, să depună la Agenţie licenţa retrasă.

(7) Titularul de licenţă căruia i s-a retras licenţa poate să depună declaraţia privind eliberarea unei noi licenţe pentru activitatea în sectorul gazelor naturale doar după expirarea termenului de 6 luni de la data retragerii licenţei anterioare.

[Art.17 modificat prin Legea nr.201 din 20.07.2023, în vigoare 26.07.2023]

[Art.17 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 18. Reorganizarea întreprinderilor de gaze naturale

(1) Operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuţie sau operatorul instalaţiei de stocare este obligat să notifice în prealabil Agenţia cu privire la iniţierea reorganizării lui sau cu privire la modificarea structurii persoanelor care exercită controlul în cadrul societăţii comerciale şi să prezinte informaţiile relevante solicitate de Agenţie în acest sens. Efectele reorganizării care duc la majorarea nejustificată a tarifelor reglementate nu vor fi luate în considerare la aprobarea acestora de către Agenţie.

(2) În cazul în care, în urma examinării informaţiilor prezentate, Agenţia constată, din oficiu sau la sesizarea Secretariatului Comunităţii Energetice, că sunt încălcate cerinţele privind separarea şi independenţa operatorului sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuţie, a operatorului instalaţiei de stocare, întreprinderea respectivă de gaze naturale este obligată să înlăture aceste încălcări în termenele stabilite în hotărârea Agenţiei. Operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuţie, operatorul instalaţiei de stocare prezintă Agenţiei toate documentele, datele şi informaţiile care atestă soluţionarea încălcărilor constatate de Agenţie.

(3) În cazul în care operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuţie, operatorul instalaţiei de stocare nu înlătură în termenele stabilite încălcările constatate conform alin.(2) din prezentul articol, Agenţia iniţiază procedura de suspendare a licenţei pentru activitatea respectivă în conformitate cu prezenta lege şi aplică sancţiunea financiară stabilită la art.113 din prezenta lege, cu respectarea procedurii prevăzute în Legea nr.174/2017 cu privire la energetică.

[Art.18 în redacţia Legii nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Capitolul IV
PRODUCEREA GAZELOR NATURALE

Articolul 19. Principiile generale de producere a gazelor naturale

(1) Construcţia, exploatarea, întreţinerea, majorarea capacităţii instalaţiilor de producere şi racordarea acestora la reţelele de transport sau de distribuţie a gazelor naturale se efectuează în conformitate cu prezentul capitol, cu art.61 şi 62 din prezenta lege, cu Legea nr.151/2022 privind funcţionarea în condiţii de siguranţă a obiectivelor industriale şi a instalaţiilor tehnice potenţial periculoase şi cu Regulamentul privind racordarea.

(2) Construcţia şi exploatarea instalaţiilor de producere se efectuează doar cu condiţia atribuirii de către Guvern a dreptului de folosinţă a sectoarelor de subsol pentru extragerea gazelor naturale. Ulterior, beneficiarul este obligat să obţină de la autorităţile administraţiei publice locale autorizaţia de construire în conformitate cu Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcţie.

(3) Pentru desfăşurarea activităţii de producere a gazelor naturale, producătorul este obligat să obţină de la Agenţie licenţă pentru producerea gazelor naturale, în conformitate cu art.12–14.

(4) Producătorul participă la piaţa gazelor naturale în condiţiile stabilite în Regulile pieţei gazelor naturale şi este obligat să respecte prevederile Regulamentului privind racordarea, ale Codului reţelelor de gaze naturale, ale altor acte normative de reglementare aprobate de Agenţie, inclusiv să respecte cerinţele tehnice de racordare la reţelele de gaze naturale şi parametrii de calitate ai gazelor naturale livrate în reţelele de gaze naturale.

(5) Producătorul este în drept să vîndă gaze naturale pe piaţa angro a gazelor naturale în baza licenţei pentru producerea gazelor naturale, iar pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale – cu condiţia obţinerii şi a licenţei pentru furnizarea gazelor naturale.

(6) Producătorul trebuie să fie independent, din punct de vedere legal, de orice întreprindere care desfăşoară activitatea de transport, de distribuţie sau de stocare a gazelor naturale. El nu poate deţine licenţa pentru transportul, distribuţia sau pentru stocarea gazelor naturale.

[Art.19 modificat prin Legea nr.151 din 09.06.2022, în vigoare 15.07.2023]

[Art.19 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 20. Obligaţiile producătorului

(1) Producătorul este obligat:

a) să îşi desfăşoare activitatea în conformitate cu prezenta lege, cu respectarea condiţiilor licenţei, a Codului reţelelor de gaze naturale şi Regulilor pieţei gazelor naturale;

b) să instaleze şi să utilizeze echipamente de măsurare care permit măsurarea gazelor naturale livrate în reţelele de gaze naturale în conformitate cu prevederile art.69 din prezenta lege şi ale Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale;

c) să exploateze şi să întreţină instalaţiile de producere astfel încît să asigure funcţionarea sigură şi continuă a acestora;

d) să respecte cerinţele privind protecţia mediului şi să promoveze eficienţa energetică;

e) să respecte Regulile pieţei gazelor naturale şi să nu denatureze concurenţa pe piaţa gazelor naturale;

f) să echipeze, să exploateze, să întreţină şi să modernizeze instalaţiile de producere, să majoreze capacitatea acestora, precum şi a instalaţiilor conexe utilizate pentru livrarea gazelor naturale în reţelele de gaze naturale, în condiţiile stabilite în prezentul capitol şi în documentele normative aprobate de Guvern în conformitate cu art.4 alin.(1) lit.d);

g) să pună la dispoziţia operatorului sistemului de transport sau a operatorului sistemului de distribuţie datele necesare pentru exploatarea reţelelor de gaze naturale şi pentru gestionarea sistemului de gaze naturale;

h) să acorde acces personalului operatorului sistemului de transport şi personalului operatorului sistemului de distribuţie la echipamentele şi la instalaţiile sale de producere, care sînt utilizate pentru măsurarea şi livrarea gazelor naturale în reţelele de gaze naturale;

i) să asigure accesul la reţelele de gaze naturale în amonte în conformitate cu art.57;

j) să prezinte Agenţiei rapoarte cu privire la activitatea desfăşurată, precum şi orice alte informaţii solicitate în conformitate cu prezenta lege şi potrivit condiţiilor licenţei.

(2) Producătorul este obligat să elaboreze şi să publice pe pagina sa electronică planul anual de măsuri ce urmează a fi întreprinse pentru sporirea eficienţei energetice, raportul privind rezultatele obţinute în legătură cu realizarea măsurilor respective, precum şi raportul cu privire la activitatea desfăşurată în anul precedent.

(3) Producătorul îndeplineşte şi alte obligaţii stabilite în prezenta lege şi în actele normative de reglementare aprobate de Agenţie.

[Art.20 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 21. Drepturile producătorului

(1) Producătorul are următoarele drepturi:

a) să producă gaze naturale în instalaţiile de producere, cu respectarea parametrilor de calitate, a prevederilor menite să asigure protecţia mediului şi a cerinţelor de securitate prevăzute de lege;

b) să aibă acces la reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, în mod nediscriminatoriu, în condiţiile prezentei legi;

c) să vîndă gazele naturale produse pe piaţa angro a gazelor naturale;

d) să vîndă gazele naturale produse pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale.

(2) Producătorul are şi alte drepturi stabilite în prezenta lege şi în actele normative în domeniu, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenţie.

Capitolul V
TRANSPORTUL GAZELOR NATURALE

Articolul 22. Operatorul sistemului de transport

(1) Transportul gazelor naturale se efectuează de operatorul sistemului de transport în baza licenţei pentru transportul gazelor naturale, eliberată de Agenţie în condiţiile legii.

(2) Operatorul sistemului de transport este organizat în calitate de întreprindere de gaze naturale specializată şi independentă, cu statut de persoană juridică, certificată conform art.36.

(3) La executarea funcţiilor şi a obligaţiilor sale, operatorul sistemului de transport este independent de orice întreprindere care desfăşoară activitatea de producere, de distribuţie, de stocare, de trading sau de furnizare a gazelor naturale, precum şi faţă de orice întreprindere ce controlează întreprinderile ce desfăşoară aceste activităţi, şi nu poate deţine licenţă pentru producerea gazelor naturale, licenţă pentru distribuţia gazelor naturale, licenţă pentru stocarea gazelor naturale, licenţă pentru tradingul de gaze naturale sau licenţă pentru furnizarea gazelor naturale, cu excepţia situaţiei prevăzute la art.50.

(4) Independenţa operatorului sistemului de transport se asigură prin punerea în aplicare şi prin respectarea termenelor şi a condiţiilor privind separarea operatorului sistemului de transport stabilite la art.23.

[Art.22 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 23. Separarea operatorului sistemului de transport

[Alin.(1) art.23 abrogat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

(2) Independenţa operatorului sistemului de transport se asigură prin aplicarea unuia dintre următoarele modele:

a) modelul separării proprietăţii, în condiţiile stabilite la art.25;

b) modelul operatorului de sistem independent, în condiţiile stabilite la art.26–28;

c) modelul operatorului de transport independent, în condiţiile stabilite la art.29–35.

[Alin.(3)-(4) art.23 abrogate prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

(5) În conformitate cu prevederile prezentei legi, Agenţia urmează să asigure implementarea şi respectarea de către operatorul sistemului de transport a principiilor privind separarea şi independenţa acestuia.

[Art.23 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 24. Separarea legală şi funcţională a operatorului sistemului de transport

[Art.24 abrogat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 25. Separarea proprietăţii operatorului sistemului de transport

(1) Întreprinderea de gaze naturale care deţine cu titlu de proprietate şi exploatează reţelele de transport al gazelor naturale îşi desfăşoară activitatea în calitate de operator al sistemului de transport.

(2) Pentru a asigura independenţa operatorului sistemului de transport, aceeaşi persoană sau aceleaşi persoane nu sînt în drept:

a) să exercite, direct sau indirect, controlul asupra unei întreprinderi care desfăşoară una din activităţile de producere, de trading sau de furnizare şi să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra operatorului sistemului de transport sau în legătură cu o reţea de transport;

b) să exercite, direct sau indirect, controlul asupra operatorului sistemului de transport sau în legătură cu o reţea de transport şi să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unei întreprinderi care desfăşoară una din activităţile de producere, de trading sau de furnizare;

c) să numească membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administraţie sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic, în cazul operatorului sistemului de transport sau în cazul reţelei de transport, şi să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unei întreprinderi care desfăşoară una din activităţile de producere, de trading sau de furnizare;

d) să fie membru/membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administraţie sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic, atît în cazul unei întreprinderi care desfăşoară una din activităţile de producere, de trading sau de furnizare, cît şi în cazul operatorului sistemului de transport sau al unei reţele de transport.

(3) Drepturile menţionate la alin.(2) lit.a)–c) cuprind, în special:

a) competenţa de a exercita drepturi de vot;

b) competenţa de a numi membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administraţie sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic;

c) deţinerea unei cote majoritare.

(4) Obligaţia prevăzută la art.23 alin.(1) se consideră îndeplinită în cazul în care două sau mai multe întreprinderi ce deţin reţele de transport au creat o asociaţie în participaţiune care exercită în două sau mai multe ţări părţi ale Comunităţii Energetice rolul de operator al sistemului de transport în raport cu reţelele de transport în cauză. Nicio altă întreprindere nu poate lua parte la asociaţia în participaţiune decît dacă a fost desemnată ca operator de sistem independent sau ca operator de transport independent în urma îndeplinirii cerinţelor corespunzătoare privind separarea şi dacă a fost certificată în conformitate cu termenele şi condiţiile stabilite în prezenta lege.

(5) În cazul în care persoana sau persoanele menţionate la alin.(2) reprezintă un organ central de specialitate al administraţiei publice, două organe centrale de specialitate ale administraţiei publice separate, care exercită controlul asupra operatorului sistemului de transport sau asupra unei reţele de transport, pe de o parte, şi asupra unei întreprinderi care desfăşoară una din activităţile de producere, de trading sau de furnizare, pe de altă parte, nu se consideră a fi aceeaşi persoană sau aceleaşi persoane.

(6) Se interzice operatorului sistemului de transport care face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală să transmită informaţia ce constituie secret comercial, deţinută de operatorul sistemului de transport şi/sau de personalul său, întreprinderii care desfăşoară una din activităţile de producere, de trading sau de furnizare.

(7) În sensul prezentului articol, noţiunea de „întreprindere care desfăşoară una din activităţile de producere sau de furnizare” include noţiunea de „întreprindere care desfăşoară una din activităţile de producere sau de furnizare” în sensul Legii nr.107 din 27 mai 2016 cu privire la energia electrică, iar termenii „operatorul sistemului de transport” şi „reţea de transport” vizează şi noţiunea de „operator al sistemului de transport ” şi de „reţea de transport” cu semnificaţia prevăzută în legea menţionată.

[Art.25 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 26. Operatorul de sistem independent

(1) Prin derogare de la art.25, la solicitarea proprietarului reţelelor de transport al gazelor naturale sau, în condiţiile prevăzute la art.36 alin.(2^1), din oficiu sau la cererea Secretariatului Comunităţii Energetice, Agenţia desemnează un operator de sistem independent dacă reţelele de transport al gazelor naturale au aparţinut unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală.

(2) O întreprindere propusă pentru a fi desemnată ca operator de sistem independent (în continuare – *operator candidat*) poate fi desemnată de Agenţie ca operator de sistem independent în cazul în care sînt întrunite cumulativ următoarele condiţii:

a) operatorul candidat demonstrează că îndeplineşte condiţiile stabilite la art.25 alin.(2);

b) operatorul candidat demonstrează că dispune de resurse financiare, tehnice, fizice şi umane necesare pentru îndeplinirea funcţiilor şi a obligaţiilor stabilite în prezenta lege pentru operatorul sistemului de transport, în special la art.39;

c) operatorul candidat şi-a asumat obligaţia de a executa planurile de dezvoltare a reţelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani, a căror realizare este monitorizată de Agenţie;

d) proprietarul reţelelor de transport al gazelor naturale demonstrează că dispune de capacitatea necesară pentru a îndeplini obligaţiile prevăzute la art.27 alin.(3). În acest sens, operatorul candidat trebuie să prezinte contractele de locaţiune sau de predare-primire la deservire tehnică a reţelelor de gaze naturale, încheiate şi/sau preluate de drept;

e) operatorul candidat demonstrează că dispune de capacitatea necesară pentru a îndeplini obligaţiile privind acordarea accesului la reţelele de transport al gazelor naturale şi privind colaborarea cu operatorii sistemelor de transport la nivel european şi regional.

(3) În scopul îndeplinirii funcţiilor operatorului sistemului de transport al gazelor naturale, operatorul candidat/operatorul de sistem independent încheie cu proprietarul/proprietarii reţelelor de transport al

gazelor naturale contract/contracte de locaţiune pentru o perioadă de cel puţin 5 ani. Operatorul candidat/operatorul de sistem independent şi proprietarul/proprietarii reţelelor de transport al gazelor naturale sunt obligaţi să încheie orice alt tip de contract sau acord necesar pentru ca operatorul de sistem independent să poată îndeplini funcţiile operatorului sistemului de transport al gazelor naturale, stabilite în conformitate cu prezenta lege, şi pentru ca să fie asigurată respectarea de către proprietarul/proprietarii reţelelor de transport al gazelor naturale a obligaţiilor prevăzute la art.27 alin.(2) şi (3) şi la art.28.

(4) În scopul asigurării fiabilităţii şi a continuităţii transportului de gaze naturale pe întreg teritoriul Republicii Moldova, operatorul candidat/operatorul de sistem independent încheie cu entitatea responsabilă de gestiunea unor porţiuni ale reţelei de transport al gazelor naturale din posesia agenţilor economici care nu au relaţii cu bugetul public naţional, desemnată de Agenţie conform art.7 alin.(1) lit.f[1]), acorduri tehnice de exploatare şi/sau orice alt tip de acorduri necesare pentru asigurarea interconectării şi a interoperabilităţii reţelelor de transport al gazelor naturale de pe întreg teritoriul ţării.

(5) Contractele, acordurile menţionate la alin.(3)–(4) din prezentul articol, inclusiv prevederile lor financiare, fac obiectul aprobării de către Agenţie. În contextul aprobării, Agenţia este în drept să stabilească noi obligaţii în raport cu părţile contractante în măsura în care aceste obligaţii sunt necesare pentru implementarea art.26–28.

(6) În cazul în care operatorul candidat/operatorul de sistem independent şi proprietarul/proprietarii reţelelor de transport al gazelor naturale nu încheie contractul de locaţiune sau alte contracte, acorduri prevăzute la alin.(3), Agenţia adoptă o hotărâre prin care stabileşte drepturile şi obligaţiile operatorului candidat/operatorului de sistem independent şi ale proprietarului/proprietarilor de reţele de transport, inclusiv cele financiare, prevăzute de contractele de locaţiune sau alte contracte şi acorduri. Hotărârea Agenţiei este executorie din momentul adoptării şi produce efecte obligatorii pentru operatorul candidat/operatorul de sistem independent şi proprietarul/proprietarii reţelelor de transport al gazelor naturale până la încheierea şi aprobarea contractelor de locaţiune sau a altor contracte şi acorduri.

(7) În scopul asigurării fiabilităţii şi continuităţii transportului de gaze naturale şi pentru îndeplinirea funcţiei de operator al sistemului de transport prevăzute de prezenta lege, operatorul de sistem independent utilizează, pe perioada aplicării hotărârii Agenţiei adoptate conform alin.(6), reţelele de transport al gazelor naturale care la 1 septembrie 2023 erau în proprietatea întreprinderii integrate pe verticală. Prevederea stabilită în prezentul alineat nu împiedică proprietarul/proprietarii reţelelor de transport al gazelor naturale să încheie contract/contracte de locaţiune în condiţiile stabilite la alin.(5).

[Art.26 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.26 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 27. Obligaţiile operatorului de sistem independent şi ale proprietarului reţelelor de transport al gazelor naturale

(1) Întreprinderea de gaze naturale care a îndeplinit condiţiile stabilite la art.26 şi care a fost desemnată operator de sistem independent are următoarele obligaţii:

a) să acorde şi să gestioneze accesul terţilor la reţelele de transport al gazelor naturale, inclusiv să colecteze tarifele de racordare, tarifele pentru prestarea serviciului de transport şi alte plăţi pentru serviciile prestate în calitate de operator al sistemului de transport;

b) să exploateze, să întreţină, să modernizeze şi să dezvolte reţelele de transport al gazelor naturale, să asigure capacitatea pe termen lung a reţelelor de transport al gazelor naturale pentru a acoperi cereri rezonabile privind transportul gazelor naturale, elaborînd şi executînd planurile de dezvoltare a reţelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani şi planurile anuale de investiţii. La modernizarea şi la dezvoltarea reţelelor de transport al gazelor naturale, operatorul de sistem independent este responsabil de planificarea, construcţia şi darea în exploatare a infrastructurii noi. În acest sens, operatorul de sistem independent urmează să îndeplinească funcţiile şi obligaţiile stabilite la art.39.

(2) Proprietarul reţelelor de transport al gazelor naturale nu poate îndeplini funcţiile privind acordarea şi gestionarea accesului terţilor la reţelele de transport al gazelor naturale pe care le deţine cu

titlu de proprietate şi nici cele privind elaborarea şi executarea planurilor de dezvoltare a reţelelor de transport al gazelor naturale şi a planurilor de investiţii.

(3) În cazul în care a fost desemnat un operator de sistem independent, proprietarul reţelelor de transport al gazelor naturale are următoarele obligaţii:

a) să coopereze cu operatorul de sistem independent şi să-i acorde suportul necesar pentru îndeplinirea funcţiilor şi a obligaţiilor stabilite prin prezenta lege, precum şi să îi ofere informaţiile necesare în acest sens;

b) să finanţeze investiţiile asupra cărora a decis operatorul de sistem independent şi care au fost aprobate de către Agenţie sau să îşi exprime consimţămîntul pentru finanţare din partea oricărei părţi interesate, inclusiv din partea operatorului de sistem independent. Toate aranjamentele financiare relevante necesită aprobare din partea Agenţiei. Înainte de aprobare, Agenţia urmează să se consulte cu proprietarul reţelelor de transport al gazelor naturale, precum şi cu alte părţi interesate;

c) să îşi asume răspunderea în legătură cu activele reţelelor de transport al gazelor naturale, cu excepţia răspunderii aferente funcţiilor şi obligaţiilor operatorului de sistem independent;

d) să ofere garanţii, în caz de necesitate, pentru a facilita finanţarea dezvoltării reţelelor de transport al gazelor naturale, cu excepţia investiţiilor pentru care şi-a dat acordul să fie finanţate de către orice parte interesată, inclusiv de către operatorul de sistem independent, în conformitate cu lit.b).

Articolul 28. Separarea proprietarului reţelelor de transport al gazelor naturale

(1) Dacă după îndeplinirea condiţiilor stabilite la art.26 a fost desemnat un operator de sistem independent, proprietarul reţelelor de transport al gazelor naturale care este parte a unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală trebuie să fie independent, cel puţin din punct de vedere funcţional, decizional şi al formei juridice de organizare, faţă de alte activităţi care nu sînt legate de transportul, distribuţia sau stocarea gazelor naturale.

(2) Pentru a asigura independenţa proprietarului reţelelor de transport al gazelor naturale, în conformitate cu alin.(1), urmează să fie respectate următoarele condiţii minime:

a) persoanele cu funcţii de conducere ale proprietarului reţelelor de transport al gazelor naturale să nu participe în structurile întreprinderii de gaze naturale integrate care este responsabilă, direct sau indirect, de îndeplinirea zilnică a activităţii de producere, de trading sau de furnizare a gazelor naturale;

b) să fie întreprinse măsurile necesare pentru a garanta că interesele profesionale ale persoanelor cu funcţii de conducere ale proprietarului reţelelor de transport al gazelor naturale sînt luate în considerare astfel încît să se asigure faptul că au posibilitatea de a acţiona independent;

c) proprietarul reţelelor de transport al gazelor naturale să elaboreze un program de conformitate care să conţină măsurile întreprinse pentru a garanta excluderea de comportament şi de practici discriminatorii, precum şi pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a acestui program. Programul de conformitate trebuie să conţină, de asemenea, informaţii cu privire la obligaţiile specifice impuse angajaţilor proprietarului reţelelor de transport al gazelor naturale pentru realizarea obiectivelor respective. Persoana sau organul care răspunde de monitorizarea programului de conformitate îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu art.34 şi 35 şi prezintă Agenţiei un raport anual în care să fie menţionate măsurile întreprinse pentru realizarea programului de conformitate. Raportul respectiv se publică pe pagina electronică a proprietarului reţelelor de transport al gazelor naturale.

[Art.28 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 29. Operatorul de transport independent

(1) Prin derogare de la art.25, la solicitarea proprietarului reţelelor de transport al gazelor naturale sau, în condiţiile prevăzute la art.36 alin.(2^1), din oficiu sau la cererea Secretariatului Comunităţii Energetice, Agenţia desemnează un operator de sistem independent dacă reţelele de transport al gazelor naturale au aparţinut unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală.

(2) Operatorul de transport independent este obligat să îndeplinească funcţiile şi obligaţiile stabilite la art.39, precum şi cerinţele stipulate la art.30–35.

[Art.29 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 30. Activele, echipamentul, personalul şi identitatea operatorului de transport independent

(1) Operatorul de transport independent trebuie să dispună de toate resursele financiare, tehnice, fizice şi umane necesare pentru îndeplinirea funcţiilor şi a obligaţiilor care îi revin în conformitate cu prezenta lege în legătură cu desfăşurarea activităţii de transport al gazelor naturale, în special:

a) activele necesare pentru desfăşurarea activităţii de transport al gazelor naturale, inclusiv reţelele de transport al gazelor naturale, trebuie să se afle în proprietatea operatorului de transport independent;

b) personalul necesar pentru desfăşurarea activităţii de transport al gazelor naturale, inclusiv pentru îndeplinirea tuturor sarcinilor din cadrul întreprinderii, trebuie să fie angajat de operatorul de transport independent;

c) este interzisă transmiterea de personal şi prestarea de servicii de către şi către orice parte a întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală. Un operator de transport independent este în drept să furnizeze servicii întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală dacă:

– prin prestarea serviciilor nu sînt discriminaţi utilizatorii de sistem, serviciile sînt disponibile tuturor utilizatorilor de sistem în aceleaşi condiţii şi nu restrîng, denaturează sau împiedică concurenţa la nivelul producerii sau al furnizării gazelor naturale;

– termenele şi condiţiile de prestare a serviciilor respective sînt aprobate de Agenţie;

d) fără a aduce atingere funcţiilor organului de supraveghere al operatorului de transport independent, stabilite la art.33, întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală trebuie să pună la dispoziţia operatorului de transport independent, în timp util, resurse financiare necesare pentru dezvoltarea de noi reţele de transport al gazelor naturale sau pentru modernizarea reţelelor de transport al gazelor naturale existente, în baza unei cereri corespunzătoare din partea operatorului de transport independent.

(2) Pe lîngă funcţiile şi obligaţiile stabilite la art.39, la desfăşurarea activităţii de transport al gazelor naturale, operatorul de transport independent este obligat să îndeplinească cel puţin următoarele sarcini:

a) să reprezinte propriile interese în raport cu terţii şi cu Agenţia;

b) să acorde şi să gestioneze accesul terţilor fără a face discriminare între utilizatorii de sistem sau între categoriile de utilizatori de sistem;

c) să colecteze tarifele de racordare, tarifele pentru prestarea serviciului de transport şi alte plăţi pentru serviciile prestate în calitate de operator al sistemului de transport;

d) să exploateze, să întreţină, să modernizeze şi să dezvolte reţelele de transport al gazelor naturale sigure, fiabile şi eficiente din punct de vedere economic;

e) să asigure planificarea investiţiilor care să garanteze capacitatea pe termen lung a reţelelor de transport al gazelor naturale de a satisface cererile rezonabile şi să garanteze securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

f) să instituie asociaţii în participaţiune corespunzătoare, inclusiv cu unul sau cu mai mulţi operatori ai sistemelor de transport, cu operatori de piaţă şi cu alţi actori relevanţi, pentru crearea şi dezvoltarea de pieţe regionale sau pentru facilitarea procesului de liberalizare;

g) să asigure realizarea, în cadrul întreprinderii, a tuturor serviciilor necesare pentru funcţionarea acesteia, inclusiv a celor juridice, de contabilitate şi a serviciilor informatice.

(3) Operatorul de transport independent urmează a fi organizat sub forma juridică de întreprindere de stat, de societate pe acţiuni sau de societate cu răspundere limitată.

(4) Se interzice operatorului de transport independent să creeze, utilizînd identitatea sa corporativă, mijloacele de comunicare, imaginea de marcă sau spaţiul său, confuzii cu privire la independenţa sa în raport cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală sau cu oricare întreprindere din cadrul acesteia.

(5) Se interzice operatorului de transport independent să utilizeze aceleaşi sisteme sau echipamente informatice, spaţii fizice şi sisteme de acces securizat în comun cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală sau cu oricare întreprindere din cadrul acesteia sau să implice aceiaşi consultanţi sau contractanţi externi pentru sistemele sau echipamentele informatice şi pentru sistemele

de acces securizat.

(6) Persoana care efectuează auditul rezultatelor economico-financiare ale întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală sau ale oricărei alte întreprinderi din cadrul acesteia nu este în drept să efectueze auditul rezultatelor economico-financiare ale operatorului de transport independent.

Articolul 31. Independenţa operatorului de transport independent

(1) Fără a aduce atingere funcţiilor organului de supraveghere al operatorului de transport independent, stabilite la art.33, operatorul de transport independent dispune de împuterniciri precum:

a) dreptul efectiv de a lua decizii, independent de întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, în ceea ce priveşte activele necesare pentru exploatarea, întreţinerea, modernizarea şi dezvoltarea reţelelor de transport al gazelor naturale;

b) dreptul de a obţine finanţare pe pieţele de capital, în special prin împrumuturi şi prin aport de capital.

(2) La desfăşurarea activităţii sale, operatorul de transport independent acţionează astfel încît să se asigure că dispune de resursele necesare pentru îndeplinirea funcţiilor şi a obligaţiilor sale în mod corespunzător şi eficient, inclusiv pentru dezvoltarea şi menţinerea unor reţele de transport al gazelor naturale sigure, fiabile şi eficiente din punct de vedere economic.

(3) Întreprinderile din cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală care desfăşoară activitatea de producere, de trading sau de furnizare a gazelor naturale nu pot deţine, direct sau indirect, acţiuni ale operatorului de transport independent. Operatorul de transport independent nu este în drept să deţină, direct sau indirect, acţiuni la nicio întreprindere din cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală care desfăşoară activitatea de producere, de trading sau de furnizare a gazelor naturale şi nici să primească dividende sau alte beneficii financiare de la întreprinderea în cauză.

(4) Structura generală de conducere şi statutul operatorului de transport independent trebuie să asigure independenţa efectivă a acestuia în conformitate cu prevederile art.30–33. Întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală nu este în drept să influenţeze, direct sau indirect, comportamentul concurenţial al operatorului de transport independent în legătură cu activităţile zilnice ale acestuia, în raport cu activitatea de exploatare, de întreţinere, de modernizare şi de dezvoltare a reţelelor de transport al gazelor naturale, şi nici în legătură cu activităţile necesare pentru elaborarea şi executarea planurilor de dezvoltare a reţelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani şi a planurilor de investiţii, cu respectarea termenelor şi a condiţiilor stabilite în prezenta lege.

(5) La îndeplinirea funcţiilor şi a obligaţiilor sale în conformitate cu prevederile prezentei legi, operatorul de transport independent nu este în drept să facă discriminare între persoanele fizice sau juridice ori să restrîngă, să denatureze sau să împiedice concurenţa la nivelul activităţii de producere, de trading sau de furnizare a gazelor naturale.

(6) Orice relaţii comerciale şi financiare între întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală şi operatorul de transport independent, inclusiv împrumuturile acordate de operatorul de transport independent întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, se stabilesc cu respectarea condiţiilor de piaţă. Operatorul de transport independent este obligat să păstreze informaţii detaliate cu privire la relaţiile comerciale şi financiare de acest gen şi, la solicitare, să le prezinte Agenţiei.

(7) Operatorul de transport independent este obligat să prezinte Agenţiei, pentru aprobare, toate acordurile comerciale şi financiare încheiate cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

(8) Operatorul de transport independent este obligat să informeze Agenţia cu privire la resursele financiare, menţionate la art.30 alin.(1) lit.d), disponibile pentru dezvoltarea unor noi reţele de transport al gazelor naturale sau a reţelelor de transport al gazelor naturale existente.

(9) Se interzice întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală să întreprindă orice acţiune care ar împiedica sau ar prejudicia realizarea de către operatorul de transport independent a funcţiilor şi a obligaţiilor stabilite la art.30–33, precum şi să solicite ca operatorul de transport independent să-i ceară acordul pentru îndeplinirea acestor funcţii şi obligaţii.

[Art.31 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 32. Independenţa personalului şi a conducerii operatorului de transport independent

(1) Deciziile privind numirea, prelungirea mandatului, condiţiile de lucru, inclusiv remunerarea, precum şi deciziile privind încetarea mandatului persoanelor cu funcţii de conducere şi/sau al membrilor organelor de administrare ale operatorului de transport independent se adoptă de către organul de supraveghere al operatorului de transport independent, numit în conformitate cu art.33.

(2) Operatorul de transport independent este obligat să notifice Agenţia cu privire la identitatea şi condiţiile care reglementează termenul, cu privire la durata şi încheierea mandatului persoanelor desemnate de către organul de supraveghere al operatorului de transport independent în calitate de persoane cu funcţii de conducere şi/sau de membri ai organelor de administrare ale operatorului de transport independent, pentru prima dată sau în cadrul reînnoirii mandatului, precum şi să comunice Agenţiei argumentele care justifică orice propunere de decizie privind încheierea mandatului unei persoane cu funcţie de conducere şi/sau a unui membru al organelor de administrare.

(3) Deciziile luate în conformitate cu alin.(1), precum şi propunerile formulate potrivit alin.(2) vor avea caracter obligatoriu doar în cazul în care Agenţia nu le-a contestat în decursul a 3 săptămîni de la data notificării.

(4) Agenţia este în drept să conteste deciziile şi propunerile menţionate în alin.(1) şi (2) în cazul:

a) existenţei unor dubii rezonabile privind independenţa profesională a unei persoane nominalizate pentru a îndeplini o funcţie de conducere şi/sau în calitate de membru al organelor de administrare;

b) încheierii anticipate a unui mandat, dacă există îndoieli întemeiate cu privire la justificarea acestui fapt.

(5) Nu poate fi numit în calitate de persoană cu funcţie de conducere şi/sau de membru al organelor de administrare ale operatorului de transport independent candidatul care, în perioada de 3 ani premergători numirii, a deţinut o funcţie sau a avut vreo responsabilitate profesională ori a avut un interes sau a fost în relaţii de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociaţii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepţia operatorului de transport independent.

(6) Persoanele cu funcţii de conducere şi/sau membrii organelor de administrare, precum şi angajaţii operatorului de transport independent nu pot deţine nicio funcţie sau nu pot avea nicio responsabilitate profesională, nu pot avea niciun interes sau nu pot fi în relaţii de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociaţii majoritari sau cu fondatorii acesteia.

(7) Persoanele cu funcţii de conducere şi/sau membrii organelor de administrare, precum şi angajaţii operatorului de transport independent nu pot avea niciun interes şi nu pot primi, în mod direct sau indirect, beneficii, inclusiv beneficii financiare, de la întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, de la o întreprindere a acesteia, de la asociaţii majoritari sau de la fondatorii acesteia, cu excepţia operatorului de transport independent. Remunerarea acestora nu poate depinde de activităţile sau de rezultatele întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, cu excepţia celor ale operatorului de transport independent.

(8) În caz de încheiere anticipată a mandatelor lor, persoanele cu funcţii de conducere şi/sau membrii organelor de administrare ale operatorului de transport independent trebuie să dispună de căi efective de atac la Agenţie.

(9) Timp de 4 ani după încetarea mandatului deţinut în cadrul operatorului de transport independent, persoanele cu funcţii de conducere şi/sau membrii organelor de administrare ale acestuia nu pot deţine nicio funcţie sau nu pot avea nicio responsabilitate profesională, nu pot avea niciun interes sau nu pot fi în relaţii de afaceri, în mod direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociaţii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepţia operatorului de transport independent.

(10) Exigenţele stabilite la alin.(5) se aplică majorităţii persoanelor cu funcţii de conducere şi/sau membrilor organelor de administrare ale unui operator de transport independent.

(11) Persoanele cu funcţii de conducere şi/sau membrii organelor de administrare ale operatorului de transport independent care nu sînt vizaţi de prevederile alin.(5) nu trebuie să fi desfăşurat nicio

activitate de conducere sau vreo altă activitate relevantă în cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală pentru o perioadă de cel puţin 6 luni înaintea numirii acestora.

(12) Prevederile alin.(6)–(9) se aplică tuturor persoanelor cu funcţii executive şi de conducere, precum şi celor care sînt direct subordonate acestora, cu privire la chestiuni legate de exploatarea, întreţinerea, modernizarea sau dezvoltarea reţelelor de transport al gazelor naturale.

(13) În caz de conflict între prezenta lege şi legea care reglementează modul de constituire, funcţionare, reorganizare şi lichidare a societăţii comerciale, indiferent de forma juridică de organizare, prezenta lege va prevala.

[Art.32 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 33. Organul de supraveghere al operatorului de transport independent

(1) Operatorul de transport independent trebuie să dispună de un organ de supraveghere responsabil de luarea deciziilor susceptibile de a avea un impact major asupra valorii activelor asociaţilor din cadrul operatorului de transport independent, în special a deciziilor privind aprobarea planurilor financiare anuale şi pe termen lung, a nivelului de îndatorare a operatorului de transport independent şi a mărimii profitului distribuit, a dividendelor distribuite asociaţilor.

(2) Organul de supraveghere al operatorului de transport independent nu poate lua decizii legate de activităţile curente ale operatorului de transport independent şi cu privire la exploatarea reţelelor de transport al gazelor naturale, precum şi decizii cu privire la activităţile întreprinse pentru elaborarea planurilor de dezvoltare a reţelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani, întocmite în conformitate cu art.42.

(3) Organul de supraveghere al operatorului de transport independent este compus din membri care reprezintă întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, din membri care reprezintă asociaţii terţi şi din membri care reprezintă alte părţi interesate, precum angajaţii operatorului de transport independent.

(4) Prevederile art.32 alin.(2) şi (5)–(9) se aplică cel puţin unei jumătăţi a membrilor organului de supraveghere al operatorului de transport independent minus unul.

(5) Prevederile art.32 alin.(4) lit.b) se aplică tuturor membrilor organului de supraveghere al operatorului de transport independent.

(6) În caz de conflict între prezenta lege şi legea care reglementează modul de constituire, funcţionare, reorganizare şi lichidare a societăţii comerciale, indiferent de forma juridică de organizare, prezenta lege va prevala.

[Art.33 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 34. Programul de conformitate şi agentul de conformitate

(1) Operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze un program de conformitate care să conţină măsurile întreprinse pentru a garanta excluderea de comportament şi de practici discriminatorii, precum şi pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a respectării acestui program. Programul de conformitate trebuie să conţină, de asemenea, informaţii cu privire la obligaţiile specifice impuse angajaţilor operatorului sistemului de transport pentru realizarea obiectivelor respective. Programul de conformitate se supune spre aprobare Agenţiei. Monitorizarea respectării de către operatorul sistemului de transport a programului de conformitate se asigură de către un agent de conformitate, care nu suplineşte funcţiile Agenţiei privind monitorizarea, stabilite prin prezenta lege.

(2) Persoana fizică sau juridică care urmează să exercite funcţiile agentului de conformitate se propune spre aprobare Agenţiei de către operatorul sistemului de transport. Concomitent, operatorul sistemului de transport prezintă Agenţiei proiectul contractului ce urmează a fi încheiat de acesta cu agentul de conformitate şi care trebuie să conţină inclusiv prevederile referitoare la începerea, durata şi încetarea contractului, condiţiile de salarizare, drepturile şi obligaţiile de bază, la alte drepturi şi obligaţii.

(3) Agentul de conformitate trebuie să fie independent în toate acţiunile sale în raport cu operatorul sistemului de transport.

(4) Pentru a asigura independenţa agentului de conformitate trebuie întrunite următoarele condiţii:

a) agentul de conformitate nu poate deţine nicio altă funcţie, nu poate avea nicio altă responsabilitate profesională, niciun interes sau nu poate fi în relaţie de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociaţii majoritari sau cu fondatorii acesteia;

b) cu cel puţin 3 ani pînă la data desemnării, agentul de conformitate nu poate deţine nicio funcţie sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relaţie de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociaţii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepţia operatorului sistemului de transport;

c) timp de 4 ani după încetarea mandatului deţinut în cadrul operatorului sistemului de transport, agentul de conformitate nu poate deţine nicio funcţie sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relaţie de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociaţii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepţia operatorului sistemului de transport;

d) agentul de conformitate nu poate avea niciun interes şi nu poate primi, în mod direct sau indirect, beneficii financiare de la întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, de la o întreprindere a acesteia, de la asociaţii majoritari sau de la fondatorii acesteia, cu excepţia operatorului sistemului de transport.

(5) Agenţia examinează propunerea parvenită în conformitate cu alin.(2) în termen de o lună de la data primirii. Agenţia este în drept să respingă persoana propusă în calitate de agent de conformitate din motive de lipsă de independenţă sau de capacitate profesională. La examinarea proiectului contractului ce urmează a fi încheiat între operatorul sistemului de transport şi agentul de conformitate, Agenţia este în drept să solicite operatorului sistemului de transport să modifice prevederile contractului respectiv dacă acestea afectează independenţa agentului de conformitate.

(6) După ce a încheiat contractul corespunzător cu agentul de conformitate, operatorul sistemului de transport este în drept să modifice condiţiile contractuale sau să desfacă acest contract numai dacă a obţinut, în prealabil, acordul Agenţiei în acest sens. La solicitarea Agenţiei, operatorul sistemului de transport este obligat să desfacă contractul cu agentul de conformitate din motive de lipsă de independenţă sau de capacitate profesională. Agenţia examinează solicitarea operatorului sistemului de transport în legătură cu modificarea sau desfacerea contractului cu agentul de conformitate în termen de cel mult o lună.

(7) Pe durata mandatului său, agentul de conformitate nu poate deţine o altă funcţie, nu poate avea o altă responsabilitate profesională sau un interes, direct sau indirect, în raport cu nicio parte a întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, cu asociaţii majoritari sau cu fondatorii acesteia.

(8) Operatorul sistemului de transport trebuie să creeze agentului de conformitate toate condiţiile necesare pentru desfăşurarea activităţii/asigurarea independenţei acestuia, inclusiv prin punerea la dispoziţie a tuturor resurselor necesare pentru îndeplinirea funcţiilor sale.

[Art.34 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 35. Funcţiile şi obligaţiile agentului de conformitate

(1) Agentul de conformitate are următoarele funcţii:

a) monitorizează implementarea programului de conformitate;

b) anual, în termen de pînă la 31 martie, elaborează un raport care să conţină măsurile întreprinse de operatorul sistemului de transport în legătură cu îndeplinirea programului de conformitate şi prezintă raportul respectiv Agenţiei. Raportul privind măsurile întreprinse de operatorul sistemului de transport în legătură cu îndeplinirea programului de conformitate se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport;

c) raportează persoanelor cu funcţii de conducere şi/sau organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport referitor la respectarea programului de conformitate şi la punerea în aplicare a acestuia, formulează recomandări în acest sens;

d) notifică Agenţia cu privire la orice încălcare gravă în legătură cu punerea în aplicare a

programului de conformitate, în termen de 7 zile calendaristice din ziua în care a aflat despre încălcarea respectivă;

e) raportează Agenţiei cu privire la orice relaţii comerciale sau financiare dintre operatorul sistemului de transport şi întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

(2) Dacă un operator de sistem independent a fost desemnat în calitate de operator al sistemului de transport, agentul de conformitate urmează să formuleze recomandări cu privire la deciziile de numire în funcţie şi de extindere a mandatului, la condiţiile de lucru, inclusiv remunerarea, şi la încheierea mandatului persoanelor cu funcţii de conducere şi/sau al membrilor organelor de administrare ale proprietarului reţelelor de transport al gazelor naturale şi ale operatorului de sistem independent.

(3) Agentul de conformitate este obligat să prezinte Agenţiei propunerile de decizii privind planurile de investiţii sau privind investiţiile individuale în reţeaua de transport al gazelor naturale cel tîrziu pînă în momentul prezentării spre aprobare a deciziilor în cauză organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport de către persoanele cu funcţii de conducere.

(4) Agentul de conformitate este obligat să notifice Agenţia în cazul în care, în cadrul adunării generale sau prin votul membrilor organului de supraveghere al întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, a fost împiedicată aprobarea unei decizii şi, drept urmare, a fost blocată sau împiedicată efectuarea de investiţii în legătură cu executarea în următorii 3 ani a planului de dezvoltare a reţelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani.

(5) Agentul de conformitate poate participa la toate şedinţele organelor de conducere sau ale organelor de administrare ale operatorului sistemului de transport, precum şi la cele ale organului de supraveghere şi ale adunării generale. Organele menţionate sînt obligate să informeze agentul de conformitate despre toate şedinţele programate şi să îi ofere toate materialele necesare în legătură cu subiectele ce urmează a fi discutate în cadrul şedinţelor respective. Agentul de conformitate participă, în mod obligatoriu, la toate şedinţele la care urmează să fie discutate următoarele subiecte:

a) condiţiile de acces la reţea şi de utilizare a reţelelor de transport al gazelor naturale, în special tarifele pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, serviciile aferente acordării accesului la reţea şi cele ce ţin de utilizarea reţelelor de transport al gazelor naturale, alocarea capacităţii de transport şi gestionarea congestiilor, transparenţa, mecanismele de echilibrare şi pieţele secundare;

b) proiectele realizate în legătură cu exploatarea, întreţinerea, modernizarea şi dezvoltarea reţelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv investiţiile în interconexiuni şi în majorarea capacităţii reţelelor de transport al gazelor naturale sau optimizarea capacităţii existente;

c) achiziţiile şi vînzările necesare pentru exploatarea reţelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv serviciile auxiliare şi de echilibrare.

(6) Agentul de conformitate este obligat să monitorizeze respectarea de către operatorul sistemului de transport a prevederilor privind confidenţialitatea atît în raport cu operatorul sistemului de transport, cît şi în raport cu proprietarul reţelelor de transport al gazelor naturale.

(7) Agentului de conformitate i se asigură accesul la sediile operatorului sistemului de transport, precum şi la toate datele şi la informaţiile relevante pentru îndeplinirea funcţiilor sale. Agentul de conformitate are drept de acces la sediile operatorului sistemului de transport fără notificare prealabilă.

(8) Agentul de conformitate este obligat să prezinte Agenţiei, în scris sau verbal, rapoarte trimestriale şi este în drept să raporteze, în scris sau verbal, organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport.

Articolul 36. Desemnarea şi certificarea operatorului sistemului de transport

(1) Înainte de a fi desemnată în calitate de operator al sistemului de transport, prin eliberarea licenţei pentru transportul gazelor naturale, întreprinderea de gaze naturale urmează să fie certificată în conformitate cu procedura prevăzută în prezentul articol.

(2) După îndeplinirea tuturor cerinţelor privind separarea şi independenţa operatorului sistemului de transport, stabilite la art.23, întreprinderea de gaze naturale este obligată să notifice, în scris, Agenţia în legătură cu acest fapt, să solicite certificarea şi să prezinte toate documentele, datele şi informaţiile corespunzătoare.

(2[1]) Dacă întreprinderea de gaze naturale nu a solicitat certificarea în conformitate cu alin.(2) în termen de 9 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Agenţia, din oficiu sau la cererea Secretariatului Comunităţii Energetice, iniţiază procedura de certificare în conformitate cu prezentul articol şi solicită întreprinderii îndeplinirea condiţiilor necesare şi prezentarea documentelor, a datelor şi a informaţiilor corespunzătoare în termen de 3 luni de la iniţierea certificării.

(3) În termen de cel mult 4 luni de la data depunerii de către operatorul sistemului de transport a notificării conform alin.(2) sau în termen de 7 luni de la iniţierea procedurii de certificare în conformitate cu alin.(2[1]) şi cu condiţia prezentării tuturor documentelor, a datelor şi a informaţiilor care atestă respectarea de către operatorul sistemului de transport a cerinţelor privind separarea şi independenţa, Agenţia adoptă o hotărîre privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(4) În cazul în care în termenul stabilit la alin.(3) Agenţia nu adoptă hotărîrea privind certificarea provizorie sau nu comunică, în scris, operatorului sistemului de transport despre refuzul privind certificarea, aceasta se consideră acordată în baza principiului aprobării tacite. După expirarea termenului stabilit, la solicitarea operatorului sistemului de transport, Agenţia este obligată, în termen de 5 zile lucrătoare, să adopte o hotărîre cu privire la constatarea aprobării tacite privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(5) Agenţia notifică, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare, Secretariatul Comunităţii Energetice despre hotărîrea privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport, aprobată în mod explicit sau tacit, şi prezintă acestuia documente şi informaţii pertinente în acest sens. În termen de 4 luni de la primirea notificării, Secretariatul Comunităţii Energetice prezintă Agenţiei avizul său cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condiţiilor de certificare. În cazul în care, în termenul stabilit, Secretariatul Comunităţii Energetice nu emite un aviz, se consideră că acesta nu a avut niciun fel de obiecţii la hotărîrea Agenţiei privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(6) În termen de cel mult două luni de la primirea avizului Secretariatului Comunităţii Energetice cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condiţiilor privind certificarea sau de la expirarea termenului stabilit la alin.(5) pentru emiterea acestui aviz de către Secretariatul Comunităţii Energetice, Agenţia adoptă hotărîrea cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport, luînd în considerare, în cea mai mare măsură, avizul Secretariatului Comunităţii Energetice.

(7) Hotărîrea Agenţiei cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport şi avizul Secretariatului Comunităţii Energetice se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, pe pagina web oficială a Agenţiei şi pe cea a Comunităţii Energetice. În cazul în care hotărîrea Agenţiei cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport diferă de avizul Secretariatului Comunităţii Energetice, Agenţia indică în hotărîre şi publică împreună cu aceasta motivele care au stat la baza deciziei sale divergente, de asemenea informează în modul corespunzător Secretariatul Comunităţii Energetice.

(8) În cadrul procedurii de certificare, Agenţia şi Secretariatul Comunităţii Energetice sînt în drept să solicite operatorului sistemului de transport, producătorilor, traderilor şi furnizorilor orice informaţii necesare în vederea certificării operatorului sistemului de transport. Agenţia şi Secretariatul Comunităţii Energetice sînt obligate să nu divulge informaţiile care constituie secret comercial.

(9) Operatorul sistemului de transport se consideră certificat numai după publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a hotărîrii cu privire la certificare, adoptată de Agenţie la finalizarea procedurii specificate în prezentul articol.

(10) După finalizarea procedurii de certificare, la solicitarea operatorului sistemului de transport sau din oficiu, Agenţia urmează să decidă cu privire la eliberarea unei noi licenţe pentru transportul gazelor naturale sau cu privire la reperfectarea licenţei eliberate operatorului sistemului de transport pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

[Art.36 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 36[1]. Obligaţii de confidenţialitate şi transparenţă impuse proprietarilor reţelelor de transport şi operatorilor sistemelor de transport

(1) Fără a aduce atingere prevederilor art.102 sau oricărei alte obligaţii privind divulgarea

informaţiilor stabilite în conformitate cu prezenta lege, operatorii sistemului de transport şi proprietarii reţelei de transport al gazelor naturale sunt obligaţi să asigure confidenţialitatea informaţiilor ce constituie secret comercial pe care le-au obţinut în contextul desfăşurării activităţilor lor şi să împiedice divulgarea discriminatorie de informaţii referitoare la propriile activităţi care ar putea oferi avantaje economice. În special, toţi operatorii sistemului de transport, toţi proprietarii reţelei de transport al gazelor naturale trebuie să se abţină de la divulgarea oricărei informaţii ce constituie secret comercial către celelalte întreprinderi din cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, cu excepţia cazurilor în care divulgarea este necesară pentru încheierea unei tranzacţii comerciale. Pentru asigurarea respectării principiilor privind separarea informaţională se interzice proprietarului reţelei de transport al gazelor naturale şi celorlalte întreprinderi din cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală să utilizeze servicii comune, inclusiv servicii juridice comune, cu excepţia serviciilor administrative sau a serviciilor informatice.

(2) La vânzarea sau achiziţionarea gazelor naturale de către întreprinderile înrudite se interzice operatorilor sistemelor de transport să facă abuz de informaţiile ce constituie secret comercial pe care le-au obţinut de la terţi la sau în legătură cu acordarea ori negocierea accesului la reţea.

(3) Fără a aduce atingere obligaţiei de asigurare a confidenţialităţii informaţiilor ce constituie secret comercial, operatorii sistemelor de transport sunt obligaţi să publice informaţiile necesare pentru asigurarea unei concurenţe efective şi a funcţionării eficiente a pieţei, în modul şi în condiţiile stabilite de prezenta lege.

[Art.36[1] introdus prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 37. Monitorizarea principiilor separării operatorului sistemului de transport

(1) Agenţia monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de transport a cerinţelor privind separarea şi independenţa acestuia, stipulate în prezenta lege. În conformitate cu prezentul articol, Agenţia îşi exercită funcţia de monitorizare indiferent de nivelul de independenţă cerut şi/sau de modelul de separare aplicat de operatorul sistemului de transport.

(2) Pe perioada implementării de către operatorul sistemului de transport a principiilor stabilite la art.24, prevederile ce ţin de monitorizare se aplică integral, cu excepţia celor care reglementează procedura de certificare.

(3) Agenţia este în drept să iniţieze repetat procedura de certificare pentru evaluarea respectării cerinţelor privind separarea şi independenţa operatorului sistemului de transport în următoarele cazuri:

a) urmare a notificării parvenite de la operatorul sistemului de transport în conformitate cu alin.(4);

b) din oficiu, atunci cînd a luat cunoştinţă de faptul că o modificare planificată a drepturilor sau a influenţei asupra proprietarului reţelei de transport al gazelor naturale sau asupra operatorului sistemului de transport poate conduce la încălcarea condiţiilor privind realizarea separării şi independenţa operatorului sistemului de transport ori atunci cînd are motive să creadă că s-ar fi produs o asemenea încălcare;

c) la cererea motivată a Secretariatului Comunităţii Energetice.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să notifice Agenţia cu privire la orice tranzacţie planificată care poate necesita o reevaluare a respectării de către acesta a condiţiilor privind separarea şi independenţa operatorului sistemului de transport.

(5) Agenţia adoptă hotărîrea privind certificarea repetată a operatorului sistemului de transport în termen de cel mult 4 luni de la data apariţiei cazurilor indicate la alin.(3).

(6) În sensul prezentului articol, Agenţia efectuează repetat certificarea operatorului sistemului de transport în conformitate cu art.36.

(7) În cazul în care Agenţia constată că cerinţele privind separarea şi/sau independenţa operatorului sistemului de transport au fost încălcate, operatorul sistemului de transport este obligat să înlăture aceste încălcări în termenele stabilite în hotărîrea Agenţiei. Operatorul sistemului de transport prezintă Agenţiei toate documentele, datele şi informaţiile care atestă înlăturarea încălcărilor.

(8) În cazul în care operatorul sistemului de transport nu înlătură, în termenele stabilite, încălcările constatate, Agenţia este în drept să iniţieze procedura de suspendare a licenţei pentru transportul

gazelor naturale în conformitate cu prezenta lege şi să aplice sancţiunea financiară stabilită la art.113 alin.(3) lit.c).

[Art.37 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 38. Certificarea în raport cu ţările terţe

(1) În cazul în care Agenţia înregistrează o solicitare de certificare din partea operatorului sistemului de transport care este sub controlul unei persoane sau al unor persoane din una sau din mai multe ţări terţe, Agenţia este obligată să notifice Secretariatul Comunităţii Energetice în legătură cu acest fapt.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenţia despre survenirea oricăror circumstanţe în baza cărora o persoană sau unele persoane din una sau din mai multe ţări terţe ar putea obţine controlul asupra operatorului sistemului de transport sau asupra unei reţele de transport al gazelor naturale. În acest caz, Agenţia notifică fără întîrziere Secretariatul Comunităţii Energetice cu privire la survenirea circumstanţelor menţionate în prezentul alineat.

(3) Certificarea în raport cu ţările terţe se efectuează cu respectarea procedurii stabilite la art.36, ţinîndu-se cont de cerinţele specifice menţionate în prezentul articol.

(4) Agenţia va refuza certificarea operatorului sistemului de transport care este controlat de o persoană sau de persoane din una sau din mai multe ţări terţe în cazul în care nu se demonstrează că:

a) operatorul sistemului de transport îndeplineşte cerinţele privind separarea şi independenţa, stabilite prin prezenta lege;

b) acordarea certificării nu pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova şi a Comunităţii Energetice. La examinarea acestui aspect, Agenţia ţine cont de:

– drepturile şi obligaţiile Comunităţii Energetice faţă de ţara terţă respectivă, conform principiilor dreptului internaţional, inclusiv de drepturile şi de obligaţiile care rezultă din oricare acord încheiat cu una sau cu mai multe ţări terţe la care Comunitatea Energetică este parte şi în care sînt abordate aspecte legate de securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

– drepturile şi obligaţiile Republicii Moldova în raport cu ţara terţă în cauză, în conformitate cu acordurile încheiate cu ţara respectivă, în măsura în care acestea nu contravin Tratatului Comunităţii Energetice;

– drepturile şi obligaţiile care rezultă din Acordul de Asociere dintre Republica Moldova şi Uniunea Europeană sau din acordurile comerciale încheiate între Republica Moldova şi Uniunea Europeană;

– alte circumstanţe specifice cazului dat şi ţării terţe implicate.

(5) Organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii şi/sau alte autorităţi ale administraţiei publice centrale sînt obligate să ofere Agenţiei, la cerere, un aviz cu privire la aspectele menţionate la alin.(4).

(6) Agenţia, luînd în considerare avizul Secretariatului Comunităţii Energetice, va refuza certificarea dacă acordarea certificării pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova sau a oricărei alte ţări părţi a Comunităţii Energetice ori dacă acordarea certificării pune în pericol interesele de securitate publică ale Republicii Moldova.

[Art.38 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 39. Funcţiile şi obligaţiile operatorului sistemului de transport

(1) Indiferent de modelul de separare implementat, operatorul sistemului de transport trebuie să îndeplinească următoarele funcţii şi obligaţii:

a) să exploateze, să întreţină, să modernizeze şi să dezvolte reţelele de transport al gazelor naturale în condiţii de siguranţă, de fiabilitate şi de eficienţă, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecţia mediului. La exploatarea, întreţinerea, modernizarea şi dezvoltarea reţelelor de transport al gazelor naturale, operatorul sistemului de transport aplică, în mod obligatoriu, metode moderne de management al eficienţei energetice şi/sau de gestionare a cererii, cu respectarea standardelor minime privind întreţinerea şi dezvoltarea reţelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv a interconexiunilor;

b) să asigure capacitatea pe termen lung a reţelelor de transport al gazelor naturale pentru a acoperi cererile rezonabile de transport al gazelor naturale, elaborînd şi executînd planuri de dezvoltare a reţelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani, ţinînd cont de prognoza producerii şi a consumului de gaze naturale;

c) să contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin reţelele de transport al gazelor naturale şi la fiabilitatea sistemului de gaze naturale şi să prezinte organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii informaţiile aferente în conformitate cu prezenta lege;

d) să gestioneze fluxurile de gaze naturale în reţelele de transport al gazelor naturale, ţinînd cont de schimburile cu alte sisteme cu care sînt interconectate. În acest scop, operatorul sistemului de transport asigură funcţionarea sigură, fiabilă şi eficientă a reţelelor de transport al gazelor naturale, precum şi disponibilitatea tuturor serviciilor de sistem, inclusiv a celor oferite la cerere, în măsura în care această disponibilitate nu depinde de un alt sistem de transport cu care este interconectată reţeaua sa;

[Lit.e) alin.(1) art.39 abrogată prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

f) să îndeplinească funcţia de gestionare a congestiilor în reţelele de transport al gazelor naturale, inclusiv în interconexiuni, în conformitate cu Regulamentul privind accesul la reţelele de transport al gazelor naturale şi gestionarea congestiilor, precum şi să asigure utilizarea eficientă a capacităţilor reţelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv a interconexiunilor;

g) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau categoriile de utilizatori de sistem, evitînd, în special, discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;

h) să prezinte altor operatori ai sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuţie şi operatorilor instalaţiilor de stocare informaţii suficiente pentru a asigura securitatea şi eficienţa exploatării, precum şi dezvoltarea coordonată şi interoperabilitatea reţelelor de gaze naturale şi a instalaţiilor de stocare interconectate;

h^1) să încheie acorduri de interconectare, acorduri de operare în conformitate cu Codul reţelelor de gaze naturale şi cu Regulamentul privind racordarea;

i) să prezinte, într-un mod inteligibil, cuantificabil şi accesibil, toate informaţiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la reţelele de transport al gazelor naturale şi pentru utilizarea acestor reţele, precum şi informaţiile privind serviciile pe care le prestează şi condiţiile relevante aplicate, inclusiv cele privind capacitatea contractată şi capacitatea disponibilă, fără a se limita la informaţiile de ordin tehnic, cu excepţia informaţiilor determinate de Agenţie ca fiind informaţii oficiale cu accesibilitate limitată;

j) să răspundă la orice solicitare de serviciu în termenele şi în condiţiile stabilite în prezenta lege, în Codul reţelelor de gaze naturale, în Regulamentul privind accesul la reţelele de transport al gazelor naturale şi gestionarea congestiilor, în Regulamentul privind racordarea, în Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, precum şi în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenţie;

k) să efectueze racordarea, deconectarea şi reconectarea la reţelele de transport al gazelor naturale în termenele şi în condiţiile stabilite la art.61, 62, 70 şi 83 din prezenta lege şi în Regulamentul privind racordarea;

l) să plaseze zilnic pe pagina sa electronică informaţii cu caracter operativ şi tehnic privind funcţionarea reţelelor de transport al gazelor naturale. Lista informaţiilor ce urmează să fie publicate se stabileşte de operatorul sistemului de transport şi se aprobă de Agenţie;

m) să întreprindă alte măsuri necesare pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, inclusiv a serviciilor de sistem, precum şi pentru îndeplinirea obligaţiilor de serviciu public în condiţii reglementate, echitabile şi nediscriminatorii pentru toţi utilizatorii de sistem, în conformitate cu condiţiile prevăzute în licenţă, cu prevederile prezentei legi, ale Regulamentului privind accesul la reţelele de transport al gazelor naturale şi gestionarea congestiilor, ale Regulamentului privind racordarea, ale Codului reţelelor de gaze naturale, ale Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri

comerciale, ale Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, ale Regulilor pieţei gazelor naturale, ale altor acte normative de reglementare aprobate de Agenţie, cu respectarea principiilor de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, eficienţă, calitate şi de transparenţă;

n) să prezinte Agenţiei, cel puţin o dată la 3 luni sau la solicitare, un raport cu privire la volumul gazelor naturale livrate în contextul schimburilor transfrontaliere de gaze naturale pe parcursul lunilor anterioare;

o) să respecte, în activitatea licenţiată, actele normative în domeniul protecţiei mediului, inclusiv normele de construcţie, standardele tehnice şi documentele normativ-tehnice, stabilite prin lege, în vederea reducerii/limitării/ eliminării impactului reţelelor de transport al gazelor naturale asupra mediului.

(2) Pentru desfăşurarea activităţii de transport al gazelor naturale, operatorul sistemului de transport poate utiliza reţelele de gaze naturale transmise lui în folosinţă de persoane terţe, cu respectarea condiţiilor stabilite în legislaţia civilă, dar fără a se încălca cerinţele privind separarea şi independenţa, stabilite în prezenta lege.

(3) Operatorul sistemului de transport este obligat să construiască capacitatea transfrontalieră suficientă pentru a conecta sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova cu sistemele de transport al gazelor naturale din alte ţări părţi ale Comunităţii Energetice din statele membre ale Uniunii Europene, şi/sau pentru a-l integra în piaţa regională, răspunzînd tuturor solicitărilor justificate din punct de vedere tehnic şi economic privind capacitatea şi luînd în considerare necesitatea asigurării securităţii aprovizionării cu gaze naturale.

(4) Operatorul sistemului de transport îndeplineşte funcţiile de dispecerat în scopul gestionării volumelor de gaze naturale livrate prin reţelele de transport al gazelor naturale şi asigură echilibrarea sistemului de gaze naturale, precum şi prestarea serviciilor de sistem, cu respectarea principiului eficienţei maxime la costuri minime, în condiţiile stabilite în prezenta lege, în Codul reţelelor de gaze naturale, în Regulile pieţei gazelor naturale. Regulile utilizate de operatorul sistemului de transport în acest scop trebuie să fie obiective, transparente şi nediscriminatorii, inclusiv în ceea ce priveşte taxarea utilizatorilor de sistem pentru provocarea dezechilibrelor în reţelele de transport al gazelor naturale. Condiţiile, inclusiv regulile şi tarifele pentru prestarea serviciilor de către operatorul sistemului de transport, se stabilesc în mod nediscriminatoriu. Tarifele trebuie să reflecte costurile şi să fie publicate după aprobarea lor de către Agenţie.

(5) La desfăşurarea activităţii licenţiate, operatorul sistemului de transport încheie şi execută contractele stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind accesul la reţelele de transport al gazelor naturale şi gestionarea congestiilor, în Regulamentul privind racordarea şi în Codul reţelelor de gaze naturale. Operatorul sistemului de transport încheie cu utilizatorii de sistem contracte de prestare a serviciului de transport, conform modelului aprobat de Agenţie.

(6) Operatorul sistemului de transport procură gazele naturale necesare pentru a acoperi consumul tehnologic şi pierderile de gaze naturale din reţelele de transport al gazelor naturale şi menţine rezerva de capacitate din reţelele sale, în conformitate cu procedurile transparente şi nediscriminatorii stabilite în Regulile pieţei gazelor naturale, în Codul reţelelor de gaze naturale şi în Regulamentul privind accesul la reţelele de transport al gazelor naturale şi gestionarea congestiilor.

(6^1) Operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorii sistemelor de transport din ţările vecine în vederea asigurării interoperabilităţii reţelelor de transport al gazelor naturale. Volumele transfrontaliere de gaze naturale evidenţiate în contul operaţional de echilibrare nu fac obiectul formalităţilor vamale, fiind exceptate de la plata drepturilor de import sau export.

(7) Operatorul sistemului de transport achiziţionează energia sau alte bunuri, servicii şi lucrări necesare pentru desfăşurarea activităţii licenţiate în conformitate cu procedurile transparente şi nediscriminatorii stabilite în Legea nr.74/2020 privind achiziţiile în sectoarele energeticii, apei, transporturilor şi serviciilor poştale, în Regulile pieţei gazelor naturale şi în Regulamentul privind planificarea, aprobarea şi efectuarea investiţiilor în sectorul gazelor naturale (în continuare – *Regulamentul privind investiţiile*), aprobat de Agenţie.

(8) Cu excepţia cazurilor stabilite la art.4, 8 şi 15, operatorul sistemului de transport este obligat să

se abţină de la divulgarea informaţiei oficiale cu accesibilitate limitată obţinute la desfăşurarea activităţii licenţiate, precum şi de la oferirea în mod discriminatoriu a informaţiei despre propria activitate, care poate fi avantajoasă, din punct de vedere comercial, pentru utilizatorii de sistem. În scopul respectării depline a normelor privind separarea informaţiilor, proprietarul sistemului de transport, inclusiv, în cazul unui operator combinat, operatorul sistemului de distribuţie, şi partea rămasă din întreprinderea de gaze naturale nu utilizează servicii comune (de exemplu, nu utilizează un serviciu juridic comun), cu excepţia serviciilor pur administrative sau a celor informatice.

(9) Este interzis operatorului sistemului de transport să facă abuz de informaţia obţinută de la terţi în legătură cu acordarea accesului la reţelele de transport al gazelor naturale în situaţia în care procurarea sau vînzarea gazelor naturale se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

(10) Operatorul sistemului de transport îndeplineşte şi alte funcţii şi obligaţii în condiţiile stabilite în prezenta lege şi în actele normative de reglementare aprobate de Agenţie, cu respectarea principiilor asigurării stabilităţii, fiabilităţii, securităţii şi a eficienţei funcţionării sistemului de gaze naturale. La îndeplinirea funcţiilor şi a obligaţiilor sale, operatorul sistemului de transport ţine cont de necesitatea facilitării stabilirii unei pieţe regionale a gazelor naturale, în conformitate cu strategia energetică şi cu planul naţional integrat privind energia şi clima, precum şi de necesitatea liberalizării acesteia.

[Art.39 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.39 modificat prin Legea nr.281 din 05.10.2023, în vigoare 14.12.2023]

[Art.39 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 40. Prezentarea datelor şi a informaţiilor de către operatorul sistemului de transport

(1) Operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informaţii cu privire la serviciile prestate, la condiţiile relevante aplicate, precum şi informaţia de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la reţelele de transport al gazelor naturale.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective şi nediscriminatorii şi pentru a facilita utilizarea eficientă a reţelelor de transport al gazelor naturale, operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică informaţii cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate şi cu privire la metoda de calcul şi structura tarifelor.

(3) În ceea ce priveşte serviciile prestate, operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informaţii cu privire la capacităţile tehnice, capacităţile contractate şi capacităţile disponibile la toate punctele relevante, inclusiv la punctele de intrare şi de ieşire ale reţelei de transport al gazelor naturale, precum şi alte informaţii necesare pentru asigurarea unui acces eficient la reţelele de transport al gazelor naturale.

(4) Informaţiile menţionate la alin.(3) se publică periodic, în mod continuu şi într-o formă standardizată şi accesibilă, cu respectarea prevederilor Regulamentului privind accesul la reţelele de transport al gazelor naturale şi gestionarea congestiilor. Operatorul sistemului de transport prezintă toate informaţiile necesare în conformitate cu prezenta lege în mod inteligibil, neechivoc, cuantificabil, uşor accesibil şi nediscriminatoriu.

(5) Punctele relevante ale unei reţele de transport al gazelor naturale pentru care urmează să fie publicate informaţiile menţionate la alin.(3) se stabilesc de operatorul sistemului de transport şi se prezintă Agenţiei spre aprobare după consultarea prealabilă a utilizatorilor de sistem.

(6) Operatorul sistemului de transport publică *ex ante* şi *ex post* informaţii disponibile cu privire la cerere şi ofertă în baza nominalizărilor, a prognozelor şi a fluxurilor efective de gaze naturale, înregistrate la punctele de intrare şi de ieşire ale reţelei de transport al gazelor naturale. Agenţia monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de transport a obligaţiei de a publica informaţiile respective.

(7) Operatorul sistemului de transport este obligat să publice informaţii despre măsurile luate, despre costurile suportate, precum şi despre veniturile obţinute în legătură cu asigurarea echilibrului în sistemul de gaze naturale.

(8) Pentru a garanta securitatea şi fiabilitatea funcţionării reţelelor de transport al gazelor naturale în contextul gestionării congestiilor, operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorii

sistemelor de transport din statele vecine, inclusiv prin aplicarea unui mecanism de schimb continuu de informaţii. Operatorul sistemului de transport face schimb de informaţii cu privire la indicaţiile echipamentelor de măsurare şi de alte informaţii necesare pentru reglarea presiunii şi pentru efectuarea schimbului de gaze naturale cu operatorii sistemelor de transport care exploatează sistemele de gaze naturale interconectate.

(9) Operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze şi să prezinte, pînă la 31 martie, organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii şi Agenţiei un raport anual, care să cuprindă informaţii privind activitatea desfăşurată în anul precedent, cu privire la asigurarea echilibrului între cerere şi ofertă în sistemul de gaze naturale, prognoza cererii şi sursele de acoperire disponibile, capacităţile suplimentare planificate sau în curs de construcţie, calitatea serviciului de transport al gazelor naturale şi nivelul de întreţinere al reţelelor de transport al gazelor naturale, măsurile de acoperire a cererii de vîrf şi a deficitului în furnizarea gazelor naturale în cazul indisponibilităţii unuia sau a mai multor furnizori, inclusiv în situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale, punerea în aplicare a Codului reţelelor de gaze naturale, consumul tehnologic şi pierderile de gaze naturale în reţelele de transport al gazelor naturale, precum şi cu privire la securitatea aprovizionării cu gaze naturale, inclusiv acţiunile care trebuie întreprinse în caz de reducere a volumelor furnizate de unul sau de mai mulţi furnizori. Raportul se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport.

(10) Operatorul sistemului de transport este obligat să păstreze documentele aferente informaţiilor menţionate în prezentul articol timp de 5 ani şi să le prezinte, la cerere, autorităţilor publice, inclusiv Agenţiei şi Consiliului Concurenţei, dar şi Secretariatului Comunităţii Energetice.

[Art.40 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 41. Prezentarea datelor şi informaţiilor operatorului sistemului de transport

(1) La cererea operatorului sistemului de transport, autorităţile administraţiei publice locale, producătorii, operatorii sistemelor de distribuţie, operatorii instalaţiilor de stocare, furnizorii şi consumatorii finali racordaţi la reţelele de transport al gazelor naturale prezintă operatorului sistemului de transport date şi informaţii necesare pentru:

a) dezvoltarea şi exploatarea reţelelor de transport al gazelor naturale, precum şi pentru înregistrarea şi analiza evenimentelor operative;

b) examinarea regimurilor de consum şi a caracteristicilor consumului de gaze naturale, alte informaţii necesare pentru reglarea presiunii şi gestionarea schimbului de gaze naturale;

c) acordarea accesului la reţelele de transport al gazelor naturale şi utilizarea reţelelor de transport al gazelor naturale;

d) prognozarea cererii de gaze naturale, precum şi estimarea efectelor abaterilor de la planurile de investiţii;

e) prestarea serviciilor de sistem;

f) monitorizarea calităţii serviciului de transport al gazelor naturale;

g) monitorizarea securităţii aprovizionării cu gaze naturale.

(2) Participanţii la piaţa gazelor naturale prezintă operatorului sistemului de transport şi alte date şi informaţii necesare pentru îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a obligaţiilor şi a funcţiilor stabilite în prezenta lege şi în alte acte normative în domeniu, inclusiv a funcţiilor de colectare şi de agregare a informaţiilor respective.

(3) Participanţii la piaţa gazelor naturale sînt obligaţi să prezinte operatorului sistemului de transport informaţiile menţionate în prezentul articol în conformitate cu termenele şi condiţiile stabilite în Codul reţelelor de gaze naturale.

[Art.41 completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.41 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 42. Dezvoltarea reţelelor de transport al gazelor naturale şi planurile de investiţii

(1) Dezvoltarea reţelelor de transport al gazelor naturale în legătură cu creşterea cererii de gaze

naturale se realizează de către operatorul sistemului de transport astfel încât să fie asigurate fiabilitatea şi continuitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor, cu respectarea prevederilor prezentei legi. Cheltuielile de dezvoltare a reţelelor de transport al gazelor naturale sînt suportate de către operatorul sistemului de transport. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condiţiile stipulate în licenţă, cu metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale, cu Regulamentul privind investiţiile.

(2) În contextul obligaţiei stabilite la art.39 alin.(1) lit.c), operatorul sistemului de transport este obligat, ţinând cont de strategia energetică şi de planul naţional integrat privind energia şi clima, de oferta şi de cererea actuale şi prognozate, să elaboreze şi, după consultarea prealabilă cu toate părţile interesate, să prezinte Agenţiei spre aprobare un plan de dezvoltare a reţelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani (în acest articol, în continuare – *plan de dezvoltare*). Planul de dezvoltare trebuie să conţină măsuri eficiente pentru a garanta fiabilitatea sistemului de gaze naturale şi securitatea aprovizionării cu gaze naturale şi să indice participanţilor la piaţa gazelor naturale principalele reţele de transport al gazelor naturale care se preconizează a fi reconstruite sau reabilitate în următorii 10 ani, să conţină informaţii cu privire la investiţiile deja stabilite, să identifice noi investiţii care trebuie să fie efectuate în următorii 3 ani şi să prevadă un interval de timp pentru proiectele de investiţii. Planul de dezvoltare trebuie să conţină, fără a se limita la acestea:

a) descrierea infrastructurii existente, a stării ei actuale şi a gradului de uzură, lista intervenţiilor efectuate în ultimul an, precum şi rezultatele obţinute în urma studiilor efectuate privind dezvoltarea reţelelor de transport al gazelor naturale şi instalarea echipamentelor de măsurare;

b) descrierea reţelelor de transport al gazelor naturale şi a obiectivelor aferente care necesită a fi construite, modernizate în următorii 10 ani;

c) calendarul pentru proiectele de investiţii planificate a fi efectuate în următorii 10 ani;

d) estimarea capacităţilor necesare, prognoza evoluţiei schimburilor transfrontaliere, a cantităţilor de gaze naturale produse şi furnizate, a consumului de gaze naturale, precum şi măsuri de eficienţă energetică;

e) descrierea mijloacelor şi a investiţiilor necesare pentru a satisface cererea prognozată de gaze naturale;

f) descrierea investiţiilor care au fost aprobate şi care urmează să fie aprobate şi efectuate în următorii 3 ani, precum şi calendarul pentru realizarea acestor proiecte;

g) obiectivele şi efectele financiare planificate a fi obţinute în urma implementării planului de dezvoltare, în special în ceea ce priveşte impactul investiţiilor asupra tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale şi pentru alte servicii de sistem prestate de operatorul sistemului de transport, utilizarea capacităţilor, micşorarea duratei întreruperilor, stabilitatea presiunii gazelor naturale în reţelele de transport al gazelor naturale, reducerea consumului tehnologic şi a pierderilor de gaze naturale în reţelele de transport al gazelor naturale şi îndeplinirea altor indicatori de calitate ai serviciului de transport al gazelor naturale.

(3) La elaborarea planului de dezvoltare, operatorul sistemului de transport trebuie să formuleze ipoteze rezonabile privind evoluţia schimburilor transfrontaliere, în special a importurilor, a cantităţilor de gaze naturale produse şi furnizate, a consumului de gaze naturale, luând în considerare planurile de investiţii pentru reţelele adiacente. În acest scop, operatorul sistemului de transport colaborează cu alţi operatori ai sistemului de transport, cu operatorii sistemelor de distribuţie, cu furnizorii, precum şi cu operatorii sistemelor de transport din ţările vecine.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să prezinte Agenţiei, pentru examinare şi aprobare, planul de dezvoltare. La examinarea planului de dezvoltare, Agenţia, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de transport să consulte autorităţile publice, întreprinderile de gaze naturale şi anumiţi utilizatori de sistem, existenţi sau potenţiali, în legătură cu planul de dezvoltare şi să prezinte Agenţiei informaţii cu privire la rezultatele consultărilor. Agenţia solicită operatorului sistemului de transport să modifice planul de dezvoltare, inclusiv dacă acesta nu corespunde necesităţilor de investiţii identificate în procesul de consultare.

(5) După examinarea şi evaluarea planului de dezvoltare, inclusiv prin prisma abordării necesităţilor de investiţii identificate în procesul de consultare publică, Agenţia aprobă planul de dezvoltare respectiv printr-o hotărâre care se publică pe pagina sa web oficială.

(6) Planul de dezvoltare aprobat se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport. Agenţia monitorizează şi evaluează punerea în aplicare a planului de dezvoltare aprobat. Anual, în funcţie de necesitate sau la solicitarea Agenţiei, operatorul sistemului de transport examinează oportunitatea modificării planului de dezvoltare şi, după respectarea procedurii descrise în prezentul articol, prezintă spre aprobare Agenţiei planul de dezvoltare modificat.

(7) În situaţiile în care operatorul sistemului de transport, din motive neimputabile lui, nu execută o investiţie care, în conformitate cu planul de dezvoltare respectiv, trebuia executată în următorii 3 ani şi care este încă relevantă conform ultimelor modificări ale planului de dezvoltare, Agenţia are obligaţia de a lua cel puţin una dintre următoarele măsuri pentru a garanta executarea investiţiei în cauză:

a) să solicite operatorului sistemului de transport să execute investiţia în cauză;

b) să organizeze licitaţie pentru executarea investiţiei în cauză, deschisă tuturor investitorilor interesaţi;

c) să oblige operatorul sistemului de transport să finanţeze investiţiile prevăzute în planul de dezvoltare, inclusiv prin majorarea de capital, şi să permită unor investitori independenţi să participe la majorarea capitalului.

(8) În cazul în care Agenţia a recurs la dreptul său stabilit la alin.(7) lit.b), aceasta poate obliga operatorul sistemului de transport să accepte una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

a) finanţarea de către o parte terţă;

b) construirea de către o parte terţă;

c) construirea reţelei de transport al gazelor naturale de către operatorul însuşi;

d) exploatarea noii reţele de transport al gazelor naturale de către operatorul însuşi.

(9) Operatorul sistemului de transport este obligat să pună la dispoziţia investitorilor toate informaţiile necesare pentru realizarea investiţiei, să conecteze noua reţea de transport al gazelor naturale la reţelele de transport al gazelor naturale existente şi să depună toate eforturile necesare pentru a facilita punerea în aplicare a proiectului de investiţii. Contractele cu privire la punerea în aplicare a unui astfel de proiect de investiţii, inclusiv cu privire la finanţare, se supun spre aprobare Agenţiei.

(10) În cazul în care Agenţia a recurs la drepturile sale prevăzute la alin.(7) şi alin.(8), costurile respectivelor investiţii se includ în tarif.

(11) Operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze şi să prezinte Agenţiei spre aprobare anual, până la 30 septembrie, planul de investiţii pentru anul următor. Planul anual de investiţii se elaborează de către operatorul sistemului de transport în conformitate cu cerinţele stabilite în Regulamentul privind investiţiile, luând în considerare planul de dezvoltare aprobat şi ţinând cont de cererile depuse de către utilizatorii de sistem existenţi sau potenţiali, precum şi de informaţia actualizată privind starea şi gradul de uzură al reţelelor de transport al gazelor naturale.

(12) Agenţia examinează şi aprobă, în termen de pînă la 30 noiembrie, planul anual de investiţii prezentat de operatorul sistemului de transport, cu posibilitatea extinderii termenului de examinare cu cel mult o lună. La examinarea planului anual de investiţii, Agenţia, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de transport să consulte autorităţile publice, întreprinderile de gaze naturale şi anumiţi utilizatori de sistem, existenţi sau potenţiali, în legătură cu planul anual de investiţii şi să prezinte Agenţiei informaţii cu privire la rezultatele consultărilor. Dacă planul anual de investiţii prezentat de operatorul sistemului de transport nu corespunde cerinţelor stabilite în Regulamentul privind investiţiile, Agenţia este în drept să solicite operatorului sistemului de transport să facă modificările de rigoare.

(13) Operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică planul anual de investiţii aprobat, detaliat pe proiecte ce urmează a fi realizate de operator.

(13^1) Operatorul sistemului de transport realizează măsurile stabilite în planul anual de investiţii, iar în caz de necesitate, având în vedere starea reală a reţelelor de transport al gazelor naturale şi ţinând cont de cererile depuse de către utilizatorii de sistem existenţi sau potenţiali, acesta se adresează Agenţiei pentru modificarea planului respectiv. Agenţia examinează cererea de modificare a planului

anual de investiţii în cel mult 30 de zile calendaristice. Necesitatea modificării planului anual de investiţii nu implică necesitatea modificării planului de dezvoltare aprobat.

(14) Anual, până la 30 aprilie, operatorul sistemului de transport prezintă Agenţiei un raport privind realizarea planului de dezvoltare şi a planului de investiţii pentru anul precedent. Raportul respectiv trebuie să reflecte *inter alia* investiţiile efectuate de operatorul sistemului de transport în conformitate cu alin.(13^1). Agenţia examinează raportul prezentat şi aprobă, în scopul recuperării prin tarif, investiţiile realizate cu respectarea cerinţelor stabilite în Regulamentul privind investiţiile.

(15) Agenţia aprobă, în scopul recuperării prin tarif, investiţiile efectuate de operatorul sistemului de transport conform planurilor anuale de investiţii aprobate.

[Art.42 modificat prin Legea nr.281 din 05.10.2023, în vigoare 14.12.2023]

[Art.42 în redacţia Legii nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 42^1. Dezvoltarea capacităţilor bidirecţionale la interconexiuni

(1) Operatorii sistemelor de transport sunt obligaţi să asigure capacitate fizică permanentă pentru transportul gazelor naturale în ambele direcţii (în continuare – *capacitate bidirecţională*), la toate interconexiunile cu ţările vecine. Dezvoltarea sau majorarea capacităţii bidirecţionale a unei interconexiuni se realizează cu respectarea procedurii stabilite în anexă şi cu respectarea principiilor generale stabilite la art.42. În cazul respectării procedurii şi a cerinţelor stabilite în anexă, operatorii sistemelor de transport pot obţine o derogare de la obligaţia stabilită de prezentul alineat.

(2) Costurile de investiţie realizate în mod eficient în legătură cu executarea obligaţiei stabilite la alin.(1) se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale, cu respectarea prevederilor stabilite de prezentul articol.

(3) În cazul în care o investiţie identificată ca fiind necesară pentru dezvoltarea sau majorarea capacităţii bidirecţionale a unei interconexiuni nu este cerută de piaţă, dar este considerată necesară din punctul de vedere al securităţii aprovizionării cu gaze naturale şi dacă investiţia respectivă generează costuri în Republica Moldova şi în o ţară parte a Comunităţii Energetice sau un stat membru al Uniunii Europene (în continuare – *părţi implicate*), sau într-o parte implicată în beneficiul unei alte părţi implicate, Agenţia, în cooperare cu autoritatea naţională de reglementare din cealaltă parte implicată (în continuare – *autoritatea de reglementare implicată*), adoptă o decizie coordonată cu privire la modalitatea de alocare transfrontalieră a costurilor până la luarea unei decizii privind efectuarea investiţiei respective, cu respectarea procedurii stabilite în anexă.

(4) La alocarea transfrontalieră a costurilor de investiţie, Agenţia ţine cont de principiile de examinare a cererilor de investiţie în legătură cu proiectele de interes comun în cadrul Comunităţii Energetice, stabilite în Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, care sunt relevante pentru proiectele de infrastructură din sectorul gazelor naturale, în special în măsura în care beneficiile aferente investiţiilor în infrastructură contribuie la sporirea securităţii aprovizionării cu gaze naturale în părţile implicate, precum şi de investiţiile deja efectuate în infrastructura în cauză.

(5) Decizia privind alocarea transfrontalieră a costurilor trebuie să urmărească evitarea oricărui efect impropriu de distorsionare a pieţei gazelor naturale şi să nu denatureze concurenţa şi funcţionarea corespunzătoare a pieţei gazelor naturale, atât la nivel naţional, cât şi la cel regional.

[Art.42^1 introdus prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Capitolul VI
DISTRIBUŢIA GAZELOR NATURALE

Articolul 43. Operatorul sistemului de distribuţie

(1) Întreprinderea de gaze naturale care deţine cu titlu de proprietate sau de folosinţă şi exploatează reţelele de distribuţie a gazelor naturale îşi desfăşoară activitatea în calitate de operator al sistemului de distribuţie în temeiul licenţei pentru distribuţia gazelor naturale, eliberată de Agenţie în condiţiile legii.

(2) Operatorul sistemului de distribuţie este organizat ca întreprindere de gaze naturale, specializată şi independentă, cu statut de persoană juridică.

(3) La îndeplinirea funcţiilor şi a obligaţiilor sale, operatorul sistemului de distribuţie este independent de orice întreprindere care desfăşoară activitatea de producere, de transport, de stocare, de trading sau de furnizare a gazelor naturale şi nu poate deţine licenţă pentru producerea gazelor naturale, licenţă pentru transportul gazelor naturale, licenţă pentru stocarea gazelor naturale, licenţă pentru tradingul de gaze naturale sau licenţă pentru furnizarea gazelor naturale, cu excepţia situaţiei stabilite la art.50.

[Art.43 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 44. Separarea operatorului sistemului de distribuţie

(1) Operatorul sistemului de distribuţie care face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată trebuie să fie independent, cel puţin din punct de vedere funcţional, decizional şi al formei juridice de organizare, faţă de alte activităţi care nu au legătură cu activitatea de distribuţie a gazelor naturale.

(2) Principiul independenţei operatorului sistemului de distribuţie stabilit la alin.(1) nu impune obligaţia de a separa proprietatea activelor operatorului sistemului de distribuţie de întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

(3) Pentru a asigura independenţa operatorului sistemului de distribuţie urmează să fie respectate următoarele condiţii minime:

a) persoanele cu funcţii de conducere ale operatorului sistemului de distribuţie să nu facă parte din structurile întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală care este responsabilă, direct sau indirect, de îndeplinirea zilnică a activităţii de producere, de transport, de trading sau de furnizare a gazelor naturale;

b) să fie întreprinse măsurile corespunzătoare pentru a se asigura faptul că interesele profesionale ale persoanelor cu funcţii de conducere ale operatorului sistemului de distribuţie sînt luate în considerare astfel încît aceste persoane să aibă posibilitatea de a acţiona independent;

c) operatorul sistemului de distribuţie să dispună de suficiente drepturi pentru a lua decizii, independent de întreprinderea de gaze naturale integrată, cu privire la exploatarea, întreţinerea şi dezvoltarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale. Pentru a îndeplini aceste funcţii, operatorul sistemului de distribuţie trebuie să dispună de resurse necesare, inclusiv de resurse umane, tehnice, fizice şi financiare.

(4) Independenţa operatorului sistemului de distribuţie nu împiedică întreprinderea înrudită să aprobe planul financiar anual sau orice alt document echivalent, precum şi să stabilească plafonul maxim de îndatorare al operatorului sistemului de distribuţie întreprindere dependentă.

(5) Se interzice întreprinderii înrudite să dea instrucţiuni operatorului sistemului de distribuţie întreprindere dependentă cu privire la activitatea sa zilnică, cu privire la deciziile aferente modernizării şi dezvoltării reţelelor de distribuţie a gazelor naturale, care nu depăşesc limitele stabilite în planul financiar aprobat sau în orice alt document echivalent.

(6) Se interzice operatorului sistemului de distribuţie să obţină avantaje din faptul că face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală pentru a denatura concurenţa pe piaţa gazelor naturale. În special, la desfăşurarea activităţilor sale de comunicare şi de publicitate, operatorul sistemului de distribuţie care face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală nu este în drept să creeze confuzie cu privire la identitatea separată a traderului, a furnizorului din cadrul întreprinderii de gaze naturale integrată pe verticală.

(7) Întreprinderile de gaze naturale care au luat deja măsuri aferente separării contabile, funcţionale sau juridice, ce asigură o independenţă mai mare a operatorului sistemului de distribuţie în cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate, nu pot anula aceste măsuri sau măsurile întreprinse pentru separarea operatorului sistemului de distribuţie.

(8) Agenţia monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de distribuţie a condiţiilor privind separarea şi independenţa acestuia.

[Art.44 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 45. Programul de conformitate şi agentul de conformitate

(1) Operatorul sistemului de distribuţie este obligat să elaboreze un program de conformitate care să conţină măsurile întreprinse pentru a garanta excluderea de comportament şi de practici discriminatorii, precum şi pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a respectării acestui program. Programul de conformitate trebuie să conţină, de asemenea, informaţii cu privire la obligaţiile specifice impuse angajaţilor operatorului sistemului de distribuţie pentru realizarea obiectivelor respective. Monitorizarea respectării de către operatorul sistemului de distribuţie a programului de conformitate se asigură de către un agent de conformitate, care nu suplineşte funcţiile Agenţiei privind monitorizarea, stabilite prin prezenta lege.

(2) Persoana fizică sau juridică ce urmează să exercite funcţiile agentului de conformitate se propune spre aprobare Agenţiei de către operatorul sistemului de distribuţie. Concomitent, operatorul sistemului de distribuţie prezintă Agenţiei proiectul contractului ce urmează a fi încheiat de acesta cu agentul de conformitate şi care trebuie să conţină inclusiv prevederile referitoare la începerea, durata şi încetarea contractului, la condiţiile de salarizare, la drepturile şi obligaţiile de bază, la alte drepturi şi obligaţii.

(3) Agentul de conformitate trebuie să fie independent în toate acţiunile sale în raport cu operatorul sistemului de distribuţie. Pentru a asigura independenţa agentului de conformitate trebuie întrunite următoarele condiţii:

a) agentul de conformitate nu poate deţine nicio altă funcţie, nu poate avea nicio altă responsabilitate profesională, niciun interes sau nu poate fi în relaţie de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociaţii majoritari sau cu fondatorii acesteia;

b) cu cel puţin 3 ani pînă la data desemnării, agentul de conformitate nu poate deţine nicio funcţie sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relaţie de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociaţii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepţia operatorului sistemului de distribuţie;

c) timp de 4 ani după încetarea mandatului deţinut în cadrul operatorului sistemului de distribuţie, agentul de conformitate nu poate deţine nicio funcţie sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relaţie de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu asociaţii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepţia operatorului sistemului de distribuţie;

d) agentul de conformitate nu poate avea niciun interes şi nu poate primi, în mod direct sau indirect, beneficii financiare de la întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, de la o întreprindere a acesteia, de la asociaţii majoritari sau de la fondatorii acesteia, cu excepţia operatorului sistemului de distribuţie.

(4) Agenţia examinează propunerea parvenită în conformitate cu alin.(2) în termen de o lună de la data primirii. Agenţia este în drept să respingă persoana propusă în calitate de agent de conformitate din motive de lipsă de independenţă sau de capacitate profesională. La examinarea proiectului contractului ce urmează a fi încheiat între operatorul sistemului de distribuţie şi agentul de conformitate, Agenţia este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuţie să modifice condiţiile contractului respectiv dacă acestea afectează independenţa agentului de conformitate.

(5) După ce a încheiat contractul corespunzător cu agentul de conformitate, operatorul sistemului de distribuţie este în drept să modifice condiţiile contractuale sau să desfacă acest contract numai dacă a obţinut, în prealabil, acordul Agenţiei în acest sens. La solicitarea Agenţiei, operatorul sistemului de distribuţie este obligat să desfacă contractul cu agentul de conformitate din motive de lipsă de independenţă sau de capacitate profesională. Agenţia examinează solicitarea operatorului sistemului de distribuţie în legătură cu modificarea sau desfacerea contractului cu agentul de conformitate în termen de cel mult 10 zile lucrătoare.

(6) Pe durata mandatului său, agentul de conformitate nu poate deţine o altă funcţie, nu poate avea o altă responsabilitate profesională sau un interes, direct sau indirect, în raport cu nicio parte a

întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, cu asociaţii majoritari sau cu fondatorii acesteia.

(7) Agentul de conformitate are următoarele funcţii:

a) monitorizează implementarea programului de conformitate;

b) anual, pînă la 31 martie, elaborează un raport care să conţină măsurile întreprinse de operatorul sistemului de distribuţie în legătură cu îndeplinirea programului de conformitate şi prezintă raportul respectiv Agenţiei. Raportul privind măsurile întreprinse de operatorul sistemului de distribuţie în legătură cu îndeplinirea programului de conformitate se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuţie;

c) raportează organelor de conducere ale operatorului sistemului de distribuţie referitor la respectarea programului de conformitate şi la punerea în aplicare a acestuia, formulează recomandări în acest sens;

d) notifică Agenţia cu privire la orice încălcare gravă a punerii în aplicare a programului de conformitate în termen de 7 zile calendaristice din ziua în care a aflat despre încălcarea respectivă;

e) raportează Agenţiei cu privire la orice relaţii comerciale sau financiare dintre operatorul sistemului de distribuţie şi întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

(8) Operatorul sistemului de distribuţie trebuie să creeze agentului de conformitate toate condiţiile necesare pentru desfăşurarea activităţii şi pentru asigurarea independenţei acestuia, precum şi să îi asigure accesul la toate informaţiile relevante pentru îndeplinirea funcţiilor acestuia, deţinute de operatorul sistemului de distribuţie în cauză şi de oricare întreprindere înrudită.

[Art.45 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 46. Funcţiile şi obligaţiile operatorului sistemului de distribuţie

(1) Operatorul sistemului de distribuţie trebuie să îndeplinească următoarele funcţii şi obligaţii:

a) să exploateze, să întreţină, să modernizeze şi să dezvolte reţelele de distribuţie a gazelor naturale în condiţii de siguranţă, de fiabilitate şi de eficienţă, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecţia mediului. La exploatarea, întreţinerea, modernizarea şi dezvoltarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale, operatorul sistemului de distribuţie aplică, în mod obligatoriu, metode moderne de management al eficienţei energetice şi/sau de gestionare a cererii;

b) să asigure capacitatea pe termen lung a reţelelor de distribuţie a gazelor naturale pentru a acoperi cererile rezonabile de distribuţie a gazelor naturale, elaborînd şi executînd planuri de dezvoltare a reţelelor de distribuţie a gazelor naturale, ţinînd cont, în special, de prognoza consumului de gaze naturale;

c) să gestioneze fluxurile de gaze naturale din reţelele de distribuţie a gazelor naturale;

[Lit.d) alin.(1) art.46 abrogată prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

e) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau între categoriile de utilizatori de sistem, evitînd, în special, discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;

f) să prezinte operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuţie care exploatează reţelele de gaze naturale interconectate cu reţeaua sa şi operatorilor instalaţiilor de stocare informaţii suficiente pentru a asigura securitatea şi eficienţa exploatării, precum şi dezvoltarea coordonată şi interoperabilitatea reţelelor de gaze naturale şi a instalaţiilor de stocare interconectate;

f^1) să încheie acorduri de operare în conformitate cu actele normative de reglementare aprobate de Agenţie;

g) să prezinte, într-un mod inteligibil, accesibil şi cuantificabil, toate informaţiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la reţelele de distribuţie a gazelor naturale şi pentru utilizarea acestor reţele, precum şi informaţiile privind serviciile pe care le prestează şi condiţiile relevante aplicate;

h) să răspundă la orice solicitare de serviciu în termenele şi condiţiile stabilite în prezenta lege, în Codul reţelelor de gaze naturale, în Regulamentul privind dezvoltarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale, în Regulamentul privind racordarea, în Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în

scopuri comerciale, în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, precum şi în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenţie;

i) să efectueze racordarea, deconectarea şi reconectarea la reţelele de distribuţie a gazelor naturale în termenele şi în condiţiile stabilite la art.61, 62, 70 şi 83 din prezenta lege şi în Regulamentul privind racordarea;

j) să întreprindă alte măsuri necesare pentru prestarea serviciului de distribuţie a gazelor naturale, inclusiv a serviciilor de sistem, precum şi pentru îndeplinirea obligaţiilor de serviciu public în condiţii reglementate, echitabile şi nediscriminatorii pentru toţi utilizatorii de sistem, în conformitate cu condiţiile prevăzute în licenţă, cu prevederile prezentei legi, ale Regulamentului privind racordarea, ale Codului reţelelor de gaze naturale, ale Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, ale Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, ale Regulilor pieţei gazelor naturale, ale altor acte normative de reglementare aprobate de Agenţie, cu respectarea principiilor de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, eficienţă, calitate şi transparenţă;

k) să respecte, în activitatea licenţiată, actele normative în domeniul protecţiei mediului, inclusiv normele de construcţie, standardele tehnice şi documentele normativ-tehnice, stabilite prin lege, în vederea reducerii impactului reţelelor de distribuţie a gazelor naturale asupra mediului.

(2) La desfăşurarea activităţii licenţiate, operatorul sistemului de distribuţie încheie şi execută contractele stabilite în prezenta lege, în Codul reţelelor de gaze naturale, în Regulamentul privind racordarea, în Regulile pieţei gazelor naturale şi în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenţie.

(3) Operatorul sistemului de distribuţie procură gazele naturale necesare pentru a acoperi consumul tehnologic şi pierderile de gaze naturale din reţelele de distribuţie a gazelor naturale şi menţine rezerva de capacitate din reţelele sale în conformitate cu procedurile transparente şi nediscriminatorii stabilite în Regulile pieţei gazelor naturale şi în Codul reţelelor de gaze naturale.

(4) Cu excepţia cazurilor stabilite la art.4, 8 şi 15, operatorul sistemului de distribuţie este obligat să se abţină de la divulgarea informaţiei oficiale cu accesibilitate limitată obţinută la desfăşurarea activităţii licenţiate, precum şi de la oferirea în mod discriminatoriu a informaţiei despre propria activitate, care poate fi avantajoasă, din punct de vedere comercial, pentru utilizatorii de sistem.

(5) Este interzis operatorului sistemului de distribuţie să facă abuz de informaţia obţinută de la terţi în legătură cu acordarea accesului la reţelele de distribuţie a gazelor naturale în situaţia în care procurarea sau vînzarea gazelor naturale se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

(6) Operatorul sistemului de distribuţie îndeplineşte şi alte funcţii şi obligaţii în condiţiile stabilite în prezenta lege şi în actele normative de reglementare aprobate de Agenţie, cu respectarea principiilor asigurării stabilităţii, fiabilităţii, securităţii şi a eficienţei funcţionării sistemului de gaze naturale.

[Art.46 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 47. Prezentarea datelor şi a informaţiilor de către operatorul sistemului de distribuţie

(1) Operatorul sistemului de distribuţie este obligat să publice pe pagina sa electronică informaţii cu privire la serviciile prestate, la condiţiile relevante aplicate, precum şi informaţia de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la reţelele de distribuţie a gazelor naturale.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective şi nediscriminatorii şi pentru a facilita utilizarea eficientă a reţelelor de distribuţie a gazelor naturale, operatorul sistemului de distribuţie publică pe pagina sa electronică informaţii cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate şi cu privire la metoda de calcul şi structura tarifelor.

(3) Operatorul sistemului de distribuţie este obligat să elaboreze şi să prezinte, pînă la 30 aprilie, organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii şi Agenţiei un raport anual, care să cuprindă informaţii privind activitatea desfăşurată în anul precedent, calitatea serviciului de distribuţie a gazelor naturale, nivelul de întreţinere a reţelelor de distribuţie a gazelor naturale, măsurile de acoperire a cererii de vîrf, consumul tehnologic şi pierderile de gaze naturale în reţelele de distribuţie a gazelor naturale, privind întreruperile în aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale,

precum şi privind racordarea la şi deconectarea de la reţelele de distribuţie a gazelor naturale. Raportul se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuţie.

Articolul 48. Prezentarea datelor şi informaţiilor operatorului sistemului de distribuţie

(1) La cererea operatorului sistemului de distribuţie, autorităţile administraţiei publice locale, producătorii, operatorii instalaţiilor de stocare, furnizorii şi consumatorii finali racordaţi la reţelele de distribuţie a gazelor naturale prezintă operatorului sistemului de distribuţie date şi informaţii necesare pentru:

a) dezvoltarea şi exploatarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale, precum şi pentru înregistrarea şi analiza evenimentelor operative;

b) examinarea regimurilor de consum şi a caracteristicilor consumului de gaze naturale, a datelor privind producerea de gaze naturale, precum şi îndeplinirea de către operatorul sistemului de distribuţie a funcţiilor sale;

c) acordarea accesului la reţelele de distribuţie a gazelor naturale şi utilizarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale, precum şi elaborarea planurilor anuale de investiţii şi planurilor de dezvoltare a reţelelor de distribuţie a gazelor naturale pentru 3 ani;

d) monitorizarea calităţii serviciului de distribuţie a gazelor naturale;

e) monitorizarea securităţii aprovizionării cu gaze naturale.

(2) Operatorul sistemului de distribuţie face schimb de informaţii privind indicaţiile echipamentelor de măsurare, de alte informaţii necesare pentru reglarea presiunii şi a schimbului de gaze naturale cu operatorii sistemelor de transport şi cu alţi operatori ai sistemelor de distribuţie, precum şi cu operatorii instalaţiilor de stocare.

[Art.48 completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 49. Dezvoltarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale şi planurile de investiţii

(1) Dezvoltarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale în legătură cu creşterea cererii de gaze naturale se realizează de către operatorul sistemului de distribuţie astfel încât să fie asigurate fiabilitatea şi continuitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor, cu respectarea prevederilor prezentei legi şi ale Regulamentului privind dezvoltarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale. Cheltuielile de dezvoltare a reţelelor de distribuţie a gazelor naturale le suportă operatorul sistemului de distribuţie. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de distribuţie a gazelor naturale în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condiţiile stipulate în licenţă, cu metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de distribuţie a gazelor naturale, cu Regulamentul privind investiţiile.

(2) La dezvoltarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale, operatorul sistemului de distribuţie trebuie să ţină cont de interesele de mediu şi de eficienţa energetică şi să aplice metode moderne de management al eficienţei energetice şi/sau al cererii.

(3) Operatorul sistemului de distribuţie este obligat, ţinând cont de strategia energetică şi de planul naţional integrat privind energia şi clima, de oferta şi de cererea gazelor naturale actuale şi prognozate, să elaboreze şi, după consultarea prealabilă cu toate părţile interesate, să prezinte Agenţiei spre aprobare un plan de dezvoltare a reţelelor de distribuţie a gazelor naturale pentru 3 ani (în acest articol, în continuare – *plan de dezvoltare*). Planul de dezvoltare trebuie să conţină măsuri eficiente pentru a garanta fiabilitatea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale ale operatorului sistemului de distribuţie respectiv, precum şi, fără a se limita la acestea:

a) descrierea infrastructurii existente, a stării ei actuale şi a gradului de uzură, lista intervenţiilor efectuate în ultimul an, precum şi rezultatele obţinute în urma studiilor efectuate privind dezvoltarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale şi instalarea echipamentelor de măsurare;

b) descrierea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale şi a obiectivelor aferente, care necesită a fi construite, modernizate în următorii ani, pentru fiecare nivel de presiune, cu reflectarea volumului total de investiţii şi a numărului de reţele;

c) măsurile de eficienţă energetică şi prognoza consumului;

d) descrierea mijloacelor şi investiţiilor necesare pentru a satisface cererea prognozată de gaze

naturale;

e) descrierea investiţiilor care au fost aprobate şi care urmează să fie aprobate şi efectuate în următorii 3 ani, precum şi calendarul pentru aceste proiecte;

f) obiectivele şi efectele financiare planificate a fi obţinute în urma implementării planului de dezvoltare, în special în ceea ce priveşte impactul investiţiilor asupra tarifelor pentru serviciul de distribuţie a gazelor naturale şi pentru alte servicii de sistem prestate de operatorul sistemului de distribuţie, racordarea de noi utilizatori de sistem, micşorarea duratei întreruperilor, stabilitatea presiunii gazelor naturale în reţelele de distribuţie a gazelor naturale, reducerea consumului tehnologic şi a pierderilor de gaze naturale în reţelele de distribuţie a gazelor naturale şi îndeplinirea altor indicatori de calitate ai serviciului de distribuţie a gazelor naturale.

(4) La elaborarea planului de dezvoltare, operatorul sistemului de distribuţie trebuie să formuleze ipoteze rezonabile privind distribuţia gazelor naturale, luînd în considerare planurile de investiţii pentru reţelele adiacente. În acest scop, operatorul sistemului de distribuţie colaborează cu operatorul sistemului de transport şi cu alţi operatori ai sistemelor de distribuţie.

(5) Operatorul sistemului de distribuţie este obligat să prezinte Agenţiei, pentru examinare şi aprobare, planul de dezvoltare. La examinarea planului de dezvoltare, Agenţia, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de distribuţie să consulte autorităţile publice, întreprinderile de gaze naturale şi unii utilizatori de sistem, existenţi sau potenţiali, în legătură cu planul de dezvoltare şi să prezinte Agenţiei informaţii cu privire la rezultatele consultărilor. Agenţia solicită operatorului sistemului de distribuţie să modifice planul de dezvoltare, inclusiv dacă acesta nu corespunde necesităţilor de investiţii identificate în procesul de consultare.

(6) După examinarea şi după evaluarea planului de dezvoltare, inclusiv prin prisma abordării necesităţilor de investiţii identificate în procesul de consultare publică, Agenţia aprobă planul de dezvoltare respectiv printr-o hotărâre care se publică pe pagina sa web oficială.

(7) Planul de dezvoltare aprobat se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuţie. Agenţia monitorizează şi evaluează punerea în aplicare a planului de dezvoltare aprobat. În funcţie de necesitate sau la solicitarea Agenţiei, operatorul sistemului de distribuţie examinează oportunitatea modificării planului de dezvoltare şi, după respectarea procedurii descrise în prezentul articol, prezintă spre aprobare Agenţiei planul de dezvoltare modificat.

(8) Operatorul sistemului de distribuţie este obligat să elaboreze şi să prezinte Agenţiei spre aprobare anual, până la 30 septembrie, planul de investiţii pentru anul următor. Planul anual de investiţii se elaborează de către operatorul sistemului de distribuţie în conformitate cu cerinţele stabilite în Regulamentul privind investiţiile, luând în considerare planul de dezvoltare aprobat şi ţinând cont de cererile parvenite din partea utilizatorilor de sistem existenţi sau potenţiali, precum şi de informaţia actualizată privind starea şi gradul de uzură al reţelelor de distribuţie a gazelor naturale.

(9) Agenţia examinează şi aprobă, în termen de pînă la 30 noiembrie, planul anual de investiţii prezentat de operatorul sistemului de distribuţie, cu posibilitatea extinderii termenului de examinare cu cel mult o lună. La examinarea planului anual de investiţii, Agenţia, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de distribuţie să consulte autorităţile publice, întreprinderile de gaze naturale şi anumiţi utilizatori de sistem, existenţi sau potenţiali, în legătură cu planul anual de investiţii şi să prezinte Agenţiei informaţii cu privire la rezultatele consultărilor. Dacă planul anual de investiţii prezentat de operatorul sistemului de distribuţie nu corespunde cerinţelor stabilite în Regulamentul privind investiţiile, Agenţia este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuţie să facă modificările de rigoare.

(10) Operatorul sistemului de distribuţie publică pe pagina sa electronică planul anual de investiţii aprobat, detaliat pe proiecte ce urmează a fi realizate de operator. Anual sau la solicitarea operatorului sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuţie prezintă informaţii detaliate privind planul de dezvoltare şi planul anual de investiţii pentru a contribui la elaborarea de către operatorul sistemului de transport a planului de dezvoltare a reţelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani.

(10^1) Operatorul sistemului de distribuţie realizează măsurile stabilite în planul anual de investiţii, iar în caz de necesitate, având în vedere starea reală a reţelelor de distribuţie a gazelor naturale şi ţinând cont de cererile parvenite din partea utilizatorilor de sistem existenţi sau potenţiali, acesta se

adresează Agenţiei pentru modificarea planului respectiv. Agenţia examinează cererea de modificare a planului anual de investiţii în cel mult 30 de zile calendaristice. Necesitatea modificării planului anual de investiţii nu implică necesitatea modificării planului de dezvoltare aprobat.

(11) Anual, până la 30 aprilie, operatorul sistemului de distribuţie prezintă Agenţiei un raport privind realizarea planului de dezvoltare şi a planului de investiţii pentru anul precedent. Raportul respectiv trebuie să reflecte *inter alia* investiţiile efectuate de operatorul sistemului de distribuţie în conformitate cu alin.(10^1). Agenţia examinează raportul prezentat şi aprobă, în scopul recuperării prin tarif, investiţiile realizate cu respectarea cerinţelor stabilite în Regulamentul privind investiţiile.

(12) Agenţia aprobă, în scopul recuperării prin tarif, investiţiile efectuate de operatorul sistemului de distribuţie conform planurilor anuale de investiţii aprobate.

[Art.49 modificat prin Legea nr.281 din 05.10.2023, în vigoare 14.12.2023]

[Art.49 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 50. Operatorul combinat

Prevederile stabilite la art.22, 23, 44 şi 52 nu împiedică exploatarea reţelelor combinate de transport al gazelor naturale, a reţelelor de distribuţie a gazelor naturale şi/sau a instalaţiilor de stocare de către un operator independent, cu condiţia ca acesta să îndeplinească cerinţele menite să asigure separarea şi independenţa operatorului sistemului de transport, stabilite în prezenta lege.

Capitolul VII
STOCAREA GAZELOR NATURALE

Articolul 51. Operatorul instalaţiei de stocare

(1) Activitatea de stocare a gazelor naturale se desfăşoară de operatorul instalaţiei de stocare în temeiul licenţei pentru stocarea gazelor naturale, eliberată de Agenţie în condiţiile legii.

(2) Operatorul instalaţiei de stocare este în drept să participe la piaţa gazelor naturale în calitate de participant specific pentru a achiziţiona gaze naturale în scopuri operaţionale în condiţiile stabilite în prezenta lege şi în actele normative de reglementare ale Agenţiei.

[Art.51 în redacţia Legii nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 52. Separarea operatorului instalaţiei de stocare

(1) Operatorul instalaţiei de stocare care este parte a unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală trebuie să fie independent, cel puţin din punct de vedere funcţional, decizional şi al formei juridice de organizare, faţă de alte activităţi care nu au legătură cu stocarea gazelor naturale.

(2) Pentru a asigura independenţa operatorului instalaţiei de stocare în conformitate cu alin.(1) urmează să fie respectate următoarele condiţii minime:

a) persoanele cu funcţii de conducere ale operatorului instalaţiei de stocare să nu facă parte din structurile întreprinderii de gaze naturale integrate care este responsabilă, direct sau indirect, de îndeplinirea zilnică a activităţii de producere, de trading sau de furnizare a gazelor naturale;

b) să fie întreprinse măsurile necesare pentru a garanta că interesele profesionale ale persoanelor cu funcţii de conducere ale operatorului instalaţiei de stocare sînt luate în considerare astfel încît să se asigure faptul că au posibilitatea de a acţiona independent;

c) operatorul instalaţiei de stocare să dispună de suficiente drepturi pentru a lua decizii, independent de întreprinderea de gaze naturale integrată, cu privire la exploatarea, întreţinerea şi dezvoltarea instalaţiei de stocare. Aceasta nu trebuie să împiedice existenţa unor mecanisme de coordonare adecvate care să asigure că sînt protejate drepturile întreprinderii dominante de supraveghere economică şi cele de supraveghere a gestionării rentabilităţii activelor operatorului instalaţiei de stocare întreprindere dependentă. În special, aceasta permite întreprinderii dominante să aprobe planul financiar anual al operatorului instalaţiei de stocare întreprindere dependentă sau orice alt document echivalent, precum şi să stabilească plafonul maxim de îndatorare a operatorului instalaţiei de stocare întreprindere dependentă.

(3) Se interzice întreprinderii înrudite să dea instrucţiuni operatorului instalaţiei de stocare

întreprindere dependentă cu privire la activitatea sa zilnică, cu privire la deciziile aferente modernizării şi dezvoltării instalaţiei de stocare, care nu depăşesc limitele stabilite în planul financiar aprobat sau în orice alt document echivalent.

(4) Operatorul instalaţiei de stocare este obligat să elaboreze un program de conformitate care să conţină măsurile întreprinse pentru a garanta excluderea de comportament şi de practici discriminatorii, precum şi pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a respectării acestui program. Programul de conformitate trebuie să conţină, de asemenea, informaţii cu privire la obligaţiile specifice impuse angajaţilor operatorului instalaţiei de stocare pentru realizarea obiectivelor respective. Persoana care răspunde de monitorizarea programului de conformitate prezintă Agenţiei un raport anual în care să fie menţionate măsurile întreprinse pentru realizarea programului de conformitate. Raportul respectiv se publică pe pagina electronică a operatorului instalaţiei de stocare.

(5) Prevederile prezentului articol se aplică instalaţiilor de stocare care sînt necesare pentru asigurarea, din punct de vedere tehnic şi/sau economic, a unui acces eficient la sistem în vederea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor în conformitate cu prevederile care reglementează organizarea accesului la instalaţiile de stocare din prezenta lege.

[Art.52 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 52[1]. Certificarea operatorului instalaţiei de stocare

(1) Înainte de a fi desemnată în calitate de operator al instalaţiei de stocare, prin eliberarea licenţei pentru stocarea gazelor naturale, întreprinderea de gaze naturale urmează să fie certificată în conformitate cu procedura prevăzută de prezentul articol. Cererea privind certificarea în calitate de operator al instalaţiei de stocare (în continuare – *cerere privind certificarea*) se depune la Agenţie până la punerea în funcţiune a unei instalaţii de stocare subterană nou-construite, astfel încât, la momentul punerii în funcţiune a acesteia, întreprinderea respectivă să fie în măsură să finalizeze procedura de certificare. La cererea privind certificarea, solicitantul anexează documentele care demonstrează îndeplinirea condiţiilor minime privind separarea şi independenţa operatorului instalaţiei de stocare stabilite la art.52.

(2) Procedura de certificare stabilită de prezentul articol se aplică inclusiv în raport cu întreprinderile de gaze naturale controlate de operatorii sistemelor de transport care au fost deja certificaţi în conformitate cu prevederile art.36.

(3) Agenţia examinează cererea privind certificarea, inclusiv documentele anexate, şi decide cu privire la respingerea cererii privind certificarea operatorului instalaţiei de stocare în cazul în care constată că o persoană care, în mod direct sau indirect, controlează sau îşi exercită vreun drept asupra operatorului instalaţiei de stocare în sensul art.25 ar putea pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale sau interesele esenţiale în materie de securitate ale Republicii Moldova sau ale Comunităţii Energetice. La examinarea acestui aspect, Agenţia ţine cont de orice risc pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale la nivel naţional, regional sau la nivelul Comunităţii Energetice, precum şi de orice atenuare a unui astfel de risc, care rezultă, printre altele, din:

a) dreptul de proprietate, din aprovizionare sau din alte relaţii comerciale care ar putea afecta în mod negativ stimulentele şi capacitatea operatorului instalaţiei de stocare de a umple instalaţia de stocare subterană;

b) drepturile şi obligaţiile Comunităţii Energetice faţă de ţara terţă respectivă, conform principiilor dreptului internaţional, inclusiv din drepturile şi obligaţiile care rezultă din oricare acord încheiat cu una sau cu mai multe ţări terţe la care Comunitatea Energetică este parte şi în care sunt abordate aspecte legate de securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

c) drepturile şi obligaţiile Republicii Moldova în raport cu ţara terţă în cauză, în conformitate cu acordurile încheiate cu ţara respectivă, în măsura în care acestea nu contravin Tratatului Comunităţii Energetice;

d) orice alte fapte şi circumstanţe specifice ale cazului respectiv.

(4) Ca măsură alternativă la respingerea cererii privind certificarea conform alin.(3), Agenţia este în drept să adopte hotărârea privind certificarea operatorului instalaţiei de stocare sub rezerva stabilirii unor

condiţii care să garanteze atenuarea suficientă a riscurilor ce ar putea influenţa în mod negativ constituirea de stocuri în instalaţiile de stocare subterană doar dacă aplicabilitatea condiţiilor stabilite poate fi asigurată prin implementarea şi monitorizarea efectivă a acestora. Astfel de condiţii pot include, în special, obligaţia proprietarului instalaţiei de stocare sau a operatorului instalaţiei de stocare de a transfera gestionarea instalaţiei de stocare către o parte terţă.

(5) În cazul în care constată că riscurile pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale nu pot fi eliminate prin stabilirea de condiţii în conformitate cu alin.(4), inclusiv prin obligarea proprietarului instalaţiei de stocare sau a operatorului instalaţiei de stocare de a transfera către o parte terţă gestionarea instalaţiei de stocare şi, prin urmare, refuză certificarea, Agenţia întreprinde următoarele acţiuni:

a) solicită proprietarului instalaţiei de stocare sau operatorului instalaţiei de stocare, sau oricărei persoane despre care s-a constatat că ar putea pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale ori interesele esenţiale în materie de securitate ale Comunităţii Energetice sau ale oricărei ţări părţi a Comunităţii Energetice să cedeze acţiunile sau drepturile pe care le deţine cu titlu de proprietate asupra instalaţiei de stocare sau în cadrul operatorului instalaţiei de stocare şi stabileşte un termen pentru o astfel de cedare;

b) stabileşte, după caz, măsuri provizorii pentru a asigura că o astfel de persoană nu poate exercita niciun control sau drept asupra respectivului proprietar al instalaţiei de stocare sau operator al instalaţiei de stocare până la cedarea participaţiilor sau a drepturilor de proprietate;

c) stabileşte compensaţii.

(6) În termen de cel mult 18 luni de la data înregistrării cererii privind certificarea, inclusiv a documentelor menţionate la alin.(1), Consiliul de administraţie al Agenţiei aprobă proiectul hotărârii cu privire la certificarea operatorului instalaţiei de stocare sau cu privire la respingerea cererii privind certificarea în condiţiile stabilite în prezentul articol, cu indicarea motivelor.

(7) Agenţia, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la aprobarea hotărârii stabilite la alin.(6), expediază în adresa Secretariatului Comunităţii Energetice proiectul hotărârii cu privire la certificarea operatorului instalaţiei de stocare, anexând toate informaţiile relevante în acest sens. În termen de cel mult 25 de zile lucrătoare de la primirea notificării, Secretariatul Comunităţii Energetice prezintă Agenţiei avizul său referitor la proiectul hotărârii cu privire la certificarea operatorului instalaţiei de stocare. În cazul în care, în termenul menţionat, Secretariatul Comunităţii Energetice nu emite un aviz, se consideră că acesta nu a avut niciun fel de obiecţii la proiectul hotărârii respective.

(8) În termen de cel mult 25 de zile lucrătoare de la primirea avizului Secretariatului Comunităţii Energetice sau de la expirarea termenului stabilit la alin.(7) pentru emiterea avizului respectiv de către Secretariatul Comunităţii Energetice, Agenţia adoptă hotărârea cu privire la certificarea operatorului instalaţiei de stocare, luând în considerare în cea mai mare măsură avizul Secretariatului Comunităţii Energetice emis în conformitate cu alin.(7).

(9) Hotărârea Agenţiei cu privire la certificarea operatorului instalaţiei de stocare şi avizul Secretariatului Comunităţii Energetice se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, pe pagina web oficială a Agenţiei şi pe cea a Comunităţii Energetice.

(10) Operatorul instalaţiei de stocare se consideră certificat numai după publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a hotărîrii cu privire la certificare, adoptată de Agenţie conform prezentului articol.

[Art.52[1] introdus prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 52[2]. Monitorizarea respectării principiilor de certificare a operatorului instalaţiei de stocare

(1) Operatorul instalaţiei de stocare notifică Agenţia cu privire la orice tranzacţie planificată care necesită o reevaluare a conformităţii cu condiţiile minime privind separarea şi independenţa operatorului instalaţiei de stocare stabilite la art.52 şi cu alte cerinţe de certificare prevăzute la art.52[1].

(2) Agenţia monitorizează în mod continuu respectarea de către operatorul instalaţiei de stocare a condiţiilor minime privind separarea şi independenţa operatorului instalaţiei de stocare stabilite la art.52 şi a altor cerinţe de certificare prevăzute la art.52[1]. Agenţia iniţiază o procedură de certificare pentru a

reevalua respectarea cerinţelor în oricare dintre următoarele circumstanţe:

a) la primirea unei notificări din partea operatorului instalaţiei de stocare certificat cu privire la intenţia acestuia de a pune în funcţiune o nouă instalaţie de stocare subterană a gazelor naturale, în temeiul alin.(3) din prezentul articol;

b) la primirea unei notificări din partea operatorului instalaţiei de stocare cu privire la orice tranzacţie planificată care necesită o reevaluare a conformităţii cu condiţiile minime privind separarea şi independenţa operatorului instalaţiei de stocare stabilite la art.52 şi cu alte cerinţe de certificare prevăzute la art.52[1];

c) din proprie iniţiativă, în cazul în care dispune de informaţii ce atestă faptul că o modificare planificată a drepturilor sau a influenţei asupra unui operator al instalaţiei de stocare ar putea duce la nerespectarea condiţiilor minime privind separarea şi independenţa operatorului instalaţiei de stocare stabilite la art.52 şi a altor cerinţe prevăzute la art.52[1];

d) la cererea motivată a Secretariatului Comunităţii Energetice.

(3) Operatorul instalaţiei de stocare care a fost certificat în conformitate cu prezenta lege şi care intenţionează să pună în funcţiune o nouă instalaţie de stocare subterană a gazelor naturale este obligat să notifice despre acest fapt Agenţia şi să prezinte documentele necesare stabilite la art.52[1] alin.(1) în vederea iniţierii unei noi proceduri de certificare.

(4) Agenţia elaborează proiectul hotărârii cu privire la certificare în termen de cel mult 18 luni de la primirea notificării prevăzute la alin.(2) lit.a) şi b), de la constatarea circumstanţei stabilite la alin.(2) lit.c) sau de la primirea cererii motivate a Secretariatului Comunităţii Energetice. Agenţia efectuează certificarea cu respectarea cerinţelor de certificare şi a procedurii stabilite la art.52[1].

[Art.52[2] introdus prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 53. Obligaţiile şi drepturile operatorului instalaţiei de stocare

(1) Operatorul instalaţiei de stocare trebuie să îndeplinească următoarele obligaţii:

a) să exploateze, să întreţină, să modernizeze şi să dezvolte instalaţia de stocare în condiţii de siguranţă, de fiabilitate şi de eficienţă, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecţia mediului, pentru a contribui la dezvoltarea pieţei deschise, dar şi pentru a garanta o capacitate suficientă pentru îndeplinirea obligaţiilor sale;

b) să asigure accesul terţilor la instalaţia de stocare în condiţii nediscriminatorii, reglementate, stabilite în prezenta lege şi în actele normative de reglementare aprobate de Agenţie;

c) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau între categoriile de utilizatori de sistem, evitînd, în special, discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;

d) să furnizeze operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuţie şi altor operatori ai instalaţiilor de stocare informaţii suficiente pentru a asigura securitatea şi eficienţa exploatării, dezvoltarea coordonată şi interoperabilitatea instalaţiei de stocare şi a reţelelor de gaze naturale, precum şi a instalaţiilor de stocare interconectate;

e) să furnizeze, într-un mod inteligibil, accesibil şi cuantificabil, toate informaţiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la instalaţiile de stocare şi pentru utilizarea acestora, precum şi informaţiile privind serviciile pe care le prestează şi condiţiile relevante aplicate.

(2) În activitatea de stocare a gazelor naturale, operatorul instalaţiei de stocare trebuie să respecte următoarele principii:

a) asigurarea securităţii aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali;

b) armonizarea variaţiilor consumului sezonier, zilnic şi pe ore cu sursele de gaze naturale disponibile;

c) asigurarea permanentă a echilibrului fizic în reţelele de gaze naturale.

(3) Operatorul instalaţiei de stocare este obligat să elaboreze modelul contractului pentru prestarea serviciului de stocare şi proiectul regulamentului privind instalaţia de stocare, specific activităţii proprii, şi să le prezinte Agenţiei pentru aprobare.

(4) Operatorul instalaţiei de stocare are următoarele drepturi:

a) să încaseze tariful pentru prestarea serviciului de stocare a gazelor naturale, precum şi să

limiteze şi/sau să întrerupă prestarea serviciului în caz de neplată, în termenele şi în condiţiile stabilite în regulamentul privind instalaţia de stocare, aprobat de Agenţie;

b) să întrerupă funcţionarea instalaţiilor de stocare pe un termen strict necesar executării lucrărilor de întreţinere şi de reparaţii, în alte situaţii prevăzute de lege, cu anunţarea prealabilă a utilizatorilor de sistem cu care a încheiat contracte;

c) să refuze justificat accesul terţilor la instalaţiile de stocare în cazul lipsei de capacitate. Refuzul trebuie motivat şi justificat în modul corespunzător.

(5) Operatorul instalaţiei de stocare întreprinde toate măsurile necesare pentru a asigura funcţionarea continuă a instalaţiilor de stocare subterană a gazelor naturale pe care le exploatează. Încetarea funcţionării unei instalaţii de stocare subterană poate fi realizată numai în cazul în care nu sunt respectate cerinţele tehnice şi de siguranţă sau în cazul în care Agenţia constată, în urma unei evaluări şi ţinând cont de avizul Secretariatului Comunităţii Energetice, că încetarea funcţionării acesteia nu diminuează securitatea aprovizionării cu gaze naturale la nivel naţional sau la nivelul Comunităţii Energetice.

(6) În cazul în care, urmare a evaluării efectuate în conformitate cu alin.(5), Agenţia constată că încetarea funcţionării unei instalaţii de stocare este de natură să diminueze securitatea aprovizionării cu gaze naturale la nivel naţional sau la nivelul Comunităţii Energetice, iar încetarea funcţionării unei instalaţii de stocare subterană nu este permisă, Agenţia poate stabili măsuri compensatorii adecvate pentru a asigura continuitatea operării instalaţiei de stocare respective.

[Art.53 completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 54. Prezentarea datelor şi a informaţiilor de către operatorul instalaţiei de stocare

(1) Operatorul instalaţiei de stocare este obligat să publice pe pagina sa electronică informaţii cu privire la serviciile prestate, la condiţiile relevante aplicate, precum şi informaţia de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la instalaţiile de stocare.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective şi nediscriminatorii şi pentru a facilita utilizarea eficientă a instalaţiilor de stocare, operatorul instalaţiei de stocare publică pe pagina sa electronică informaţii relevante şi suficient de detaliate cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate şi cu privire la metoda de calcul şi structura tarifelor.

(3) În ceea ce priveşte serviciile prestate, operatorul instalaţiei de stocare este obligat să publice pe pagina sa electronică informaţii cu privire la capacităţile contractate şi cele disponibile ale instalaţiilor de stocare, cu cifrele aferente, în mod periodic şi continuu şi într-o formă standardizată şi accesibilă.

(4) Operatorul instalaţiei de stocare transmite informaţiile necesare în temeiul prezentei legi şi al altor acte normative în domeniu într-un mod clar, cuantificabil, accesibil şi nediscriminatoriu.

(5) Fiecare operator al instalaţiei de stocare este obligat să publice informaţii cu privire la volumul de gaze naturale existent în fiecare instalaţie de stocare sau în fiecare grup de instalaţii de stocare, în cazul în care aceasta implică acordarea accesului utilizatorilor de sistem la instalaţiile de stocare, cu privire la fluxurile de intrare şi de ieşire, precum şi la capacităţile disponibile de stocare, inclusiv cu privire la instalaţiile scutite de obligaţia de a acorda acces terţilor. Aceste informaţii se comunică, de asemenea, operatorului sistemului de transport care urmează să le publice consolidat, pe instalaţii de stocare determinate cu ajutorul punctelor relevante. Informaţiile urmează să fie actualizate cel puţin o dată pe zi.

(6) În cazul în care instalaţia de stocare este folosită de un singur utilizator de sistem, acesta poate să adreseze Agenţiei o cerere argumentată cu privire la prelucrarea în regim de confidenţialitate a informaţiilor menţionate la alin.(5). Dacă ajunge la concluzia că cererea respectivă este justificată, ţinînd cont, în special, de necesitatea asigurării unui echilibru între interesul protecţiei legitime a secretelor profesionale, a căror dezvăluire ar putea afecta în mod negativ strategia comercială a utilizatorului de sistem, şi obiectivul de a crea o piaţă internă a gazelor naturale competitivă, Agenţia poate permite operatorului instalaţiei de stocare să nu facă publice informaţiile menţionate la alin.(5) pe parcursul unei perioade de cel mult un an.

(7) Prevederile alin.(6) se aplică fără a aduce atingere obligaţiilor operatorului instalaţiei de stocare privind comunicarea informaţiilor către operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de

distribuţie, precum şi obligaţiilor de publicare de către aceştia a informaţiilor respective, cu excepţia cazului cînd datele cumulate sînt identice cu datele sistemului individual de stocare cu privire la care Agenţia şi-a exprimat acordul privind nepublicarea.

(8) Operatorul instalaţiei de stocare este obligat să păstreze documentele aferente informaţiilor menţionate în prezentul articol timp de 5 ani şi să le prezinte, la cerere, autorităţilor publice, inclusiv Agenţiei şi Consiliului Concurenţei, dar şi Secretariatului Comunităţii Energetice.

[Art.54 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Capitolul VIII
ACCESUL LA REŢELELE DE GAZE NATURALE ŞI LA INSTALAŢIILE DE STOCARE. PRESTAREA SERVICIILOR DE TRANSPORT, DE DISTRIBUŢIE ŞI DE STOCARE A GAZELOR NATURALE

Articolul 55. Accesul la reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale

(1) Operatorul de sistem este obligat să acorde acces la reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale tuturor utilizatorilor de sistem existenţi sau potenţiali în mod transparent, obiectiv şi fără discriminare.

(2) Accesul la reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale se acordă în baza tarifelor stabilite în conformitate cu metodologiile de calculare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale şi pentru serviciul de distribuţie a gazelor naturale, aprobate de Agenţie, publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi aplicate faţă de toţi utilizatorii de sistem în mod obiectiv şi nediscriminatoriu.

(3) Prevederile prezentei legi nu împiedică încheierea contractelor întreruptibile, pe termen scurt şi a contractelor de furnizare a gazelor naturale pe termen lung, cu condiţia ca acestea să corespundă principiilor şi regulilor stabilite în actele normative care reglementează concurenţa.

(4) Pentru îndeplinirea funcţiilor sale, inclusiv a celor ce ţin de transportul transfrontalier de gaze naturale, operatorul sistemului de transport trebuie să coopereze cu operatorii sistemelor de transport din ţările vecine în conformitate cu acordurile încheiate cu aceştia.

(5) Pentru a gestiona accesul la reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, operatorul de sistem are obligaţia să ţină un registru electronic în care urmează să indice, pentru fiecare punct de acces, identificat printr-un număr specific, toate datele necesare gestionării accesului la reţea, inclusiv datele cu privire la identitatea consumatorului final, cu privire la furnizorul existent, adresa locului de consum, debitul contractat, punctul de racordare, punctul de delimitare, presiunea în punctul de delimitare, caracteristicile echipamentului de măsurare, precum şi menţiunea cu privire la faptul dacă respectivul loc de consum este conectat sau deconectat.

(6) Datele din registrul electronic pot fi accesate de către consumatorii finali respectivi sau de către furnizorii de gaze naturale în baza acceptului în scris al consumatorului final ori în baza contractului de furnizare a gazelor naturale încheiat între consumatorul final şi furnizorul de gaze naturale care solicită acces la informaţia din registrul electronic.

(7) Operatorul de sistem este obligat să publice pe pagina sa electronică informaţiile necesare pentru asigurarea accesului eficient la reţelelor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale şi pentru utilizarea acestor reţele.

[Art.55 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 56. Accesul la instalaţiile de stocare şi la stocarea în conductă

(1) Accesul la instalaţiile de stocare şi la stocarea în conductă se acordă tuturor utilizatorilor de sistem existenţi sau potenţiali în mod transparent, obiectiv şi fără discriminare.

(2) Pentru a asigura aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale şi pentru a organiza accesul la serviciile auxiliare, accesul la instalaţiile de stocare se acordă în baza tarifelor stabilite în conformitate cu metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de stocare, aprobată de Agenţie, cu respectarea principiilor stabilite la art.99.

(3) Regulamentul privind instalaţia de stocare se elaborează de operatorul instalaţiei de stocare şi

se prezintă Agenţiei pentru examinare şi aprobare. Agenţia publică pe pagina sa web oficială proiectul regulamentului privind instalaţia de stocare şi consultă utilizatorii de sistem şi autorităţile competente în conformitate cu actele normative în domeniu. Propunerile parvenite, precum şi decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor care se publică pe pagina web oficială a Agenţiei. Regulamentul privind instalaţia de stocare a gazelor naturale, aprobat de Agenţie, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi se plasează pe pagina web oficială a Agenţiei şi pe paginile electronice ale operatorilor instalaţiilor de stocare.

(4) Operatorul instalaţiei de stocare este obligat să publice pe pagina sa electronică informaţiile necesare pentru asigurarea accesului eficient la instalaţia de stocare pe care o exploatează şi pentru utilizarea acestei instalaţii de stocare, precum şi alte informaţii în condiţiile prezentei legi.

[Art.56 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 57. Accesul la reţelele de gaze naturale în amonte

(1) Întreprinderile de gaze naturale şi consumatorii finali sînt în drept să obţină accesul la reţelele de gaze naturale în amonte, cu excepţia părţilor din aceste reţele şi a instalaţiilor care sînt utilizate pentru operaţiuni locale de producţie în locul unde se produc gazele naturale.

(2) Pentru a asigura crearea unei pieţe competitive de gaze naturale, precum şi pentru a preveni abuzurile de poziţie dominantă, accesul la reţelele de gaze naturale în amonte se acordă în mod echitabil, deschis şi nediscriminatoriu, ţinîndu-se cont de securitatea şi de continuitatea furnizării gazelor naturale, de capacitatea disponibilă existentă sau de capacitatea care poate fi disponibilă, de necesitatea respectării normelor privind protecţia mediului, în conformitate cu prevederile prezentei legi şi ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenţie. În acest scop trebuie să se ţină cont de necesitatea:

a) de a fi refuzat accesul în cazuri justificate, cînd există o incompatibilitate de ordin tehnic care nu poate fi rezolvată într-un mod acceptabil;

b) de a fi evitate dificultăţile care nu pot fi depăşite într-un mod acceptabil şi care ar putea prejudicia producerea eficientă, curentă şi viitoare, de gaze naturale, inclusiv din zăcăminte a căror fiabilitate economică este scăzută;

c) de a fi respectate necesităţile rezonabile şi justificate în modul corespunzător ale proprietarului sau ale operatorului reţelei de gaze naturale în amonte cu privire la transportul şi la prelucrarea gazelor naturale, precum şi interesele tuturor celorlalţi utilizatori ai reţelei de gaze naturale în amonte sau ai principalelor instalaţii de prelucrare şi de manipulare care pot fi afectate;

d) de a fi aplicate prevederile prezentei legi, precum şi ale Legii privind autorizarea executării lucrărilor de construcţie, la acordarea licenţei pentru producerea gazelor naturale sau a autorizaţiei de construire pentru reţelele de gaze naturale în amonte.

(3) Agenţia urmează să notifice Secretariatul Comunităţii Energetice cu privire la măsurile aferente acordării accesului la reţelele de gaze naturale în amonte.

Articolul 58. Refuzul accesului

(1) Operatorul de sistem, operatorul instalaţiei de stocare pot refuza accesul la reţea, la instalaţia de stocare în temeiul lipsei de capacitate, motivată de faptul că nu există reţea de gaze naturale sau că reţeaua de gaze naturale existentă, instalaţia de stocare existentă nu dispun de capacitatea tehnică necesară pentru a fi satisfăcute cerinţele solicitantului, precum şi în situaţia în care acordarea accesului la reţelele de transport sau de distribuţie a gazelor naturale ori la instalaţia de stocare l-ar împiedica pe operatorul de sistem, pe operatorul instalaţiei de stocare să îşi îndeplinească obligaţiile de serviciu public, stabilite în conformitate cu prezenta lege.

(2) Operatorul reţelei de gaze naturale în amonte este în drept să refuze accesul la reţelele de gaze naturale în amonte în cazul în care există o incompatibilitate de ordin tehnic.

(3) Refuzul accesului la reţea, la instalaţia de stocare, la reţeaua de gaze naturale în amonte trebuie formulat în scris de operatorul de sistem, de operatorul instalaţiei de stocare, de operatorul reţelei de gaze naturale în amonte, cu prezentarea motivelor şi a argumentelor justificate din punct de vedere tehnic şi economic. În cazul refuzului de acces la reţelele de transport sau de distribuţie a gazelor

naturale, operatorii de sistem prezintă informaţii pertinente despre măsurile necesare pentru înlăturarea motivelor de refuz, inclusiv despre măsurile necesare pentru dezvoltarea reţelelor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale şi despre termenele concrete de realizare a dezvoltării acestora.

(4) Operatorii de sistem care refuză accesul la reţelele de transport sau de distribuţie a gazelor naturale în temeiul lipsei de capacitate sînt obligaţi să întreprindă măsurile necesare pentru a asigura accesul la reţea al solicitantului, cu condiţia ca acestea să fie justificate din punct de vedere economic sau dacă solicitantul este dispus să suporte costul aferent măsurilor ce urmează a fi întreprinse.

(5) Operatorul sistemului de transport nu este în drept să refuze racordarea unei noi instalaţii de stocare sau a unei instalaţii de producere prin invocarea unor viitoare posibile limitări ale capacităţilor de transport disponibile sau prin invocarea faptului că va suporta costuri suplimentare pentru creşterea necesară a capacităţii de transport. Operatorul sistemului de transport este obligat să asigure o capacitate de intrare şi de ieşire suficientă pentru racordarea solicitantului.

(6) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenţia despre orice caz în care unui participant la piaţă sau unui solicitant i se refuză accesul la reţelele de transport al gazelor naturale, precum şi despre congestii, propunînd modalităţi de soluţionare a acestora.

(7) Solicitanţii cărora li s-a refuzat accesul la reţelele de transport sau de distribuţie a gazelor naturale, la instalaţia de stocare, la reţelele de gaze naturale în amonte sînt în drept să adreseze Agenţiei o reclamaţie în acest sens în conformitate cu prezenta lege. La examinarea reclamaţiei, Agenţia verifică dacă operatorul de sistem, operatorul instalaţiei de stocare, operatorul reţelei de gaze naturale în amonte şi-a îndeplinit obligaţiile stabilite în prezenta lege, inclusiv cu privire la prezentarea de informaţii pertinente despre măsurile necesare pentru dezvoltarea reţelelor de gaze naturale şi despre termenele concrete de realizare a dezvoltării acestora, în cazul operatorilor de sistem.

[Art.58 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 59. Derogările pentru infrastructura nouă

(1) Pentru interconexiuni sau pentru instalaţii de stocare noi – infrastructură nouă, în sensul prezentului articol – poate fi acordată, la cerere, pentru o perioadă limitată de timp, o derogare de la art.7 alin.(2), de la art.23 alin.(2) şi de la art.55–57 dacă sînt îndeplinite următoarele condiţii:

a) investiţia contribuie la dezvoltarea concurenţei în contextul furnizării gazelor naturale, precum şi la îmbunătăţirea condiţiilor de siguranţă în aprovizionarea cu gaze naturale;

b) avînd în vedere gradul de risc, investiţia poate fi realizată numai dacă se acordă o derogare;

c) infrastructura nouă este în proprietatea persoanei fizice sau juridice care este separată cel puţin în privinţa formei sale juridice de operatorii de sistem la ale căror reţele de gaze naturale vor fi racordate interconexiunea sau instalaţia de stocare;

d) tarifele urmează a fi achitate de utilizatorii infrastructurii respective;

e) derogarea nu este în detrimentul concurenţei sau în detrimentul funcţionării eficiente a pieţei interne a gazelor naturale ori în detrimentul funcţionării eficiente a reţelei de gaze naturale reglementate la care este racordată infrastructura nouă.

(2) Prevederile alin.(1) se aplică şi în cazul creşterilor semnificative de capacitate a infrastructurilor existente, precum şi în cazul modificării acestor infrastructuri, astfel încît să fie posibilă dezvoltarea unor noi surse de alimentare cu gaze naturale.

(3) Derogarea prevăzută la alin.(1) şi (2) se acordă pentru fiecare caz în parte prin hotărîrea Agenţiei şi urmare a deciziei autorităţii de reglementare a ţării vecine în cauză, în cazul în care derogarea vizează o interconexiune. Hotărîrea privind acordarea derogării poate acoperi capacitatea integrală sau parţială a infrastructurii noi ori pe cea a infrastructurii existente, majorată semnificativ.

(4) La primirea cererii privind acordarea derogării, Agenţia notifică fără întîrziere Secretariatul Comunităţii Energetice şi Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice cu privire la cererea primită şi le transmite o copie a acesteia. Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice, în termen de două luni, prezintă un aviz consultativ Agenţiei, care poate servi drept bază pentru adoptarea hotărîrii Agenţiei.

(5) La adoptarea hotărîrii privind acordarea unei derogări, Agenţia trebuie să examineze, pentru

fiecare caz în parte, necesitatea impunerii unor condiţii cu privire la durata derogării şi a accesului nediscriminatoriu la noua infrastructură. La stabilirea acestor condiţii, Agenţia urmează să ţină cont, în special, de capacitatea suplimentară ce va fi construită sau modificată, de durata proiectului şi de specificul sistemului de gaze naturale.

(6) Înainte de acordarea unei derogări, Agenţia trebuie să decidă referitor la regulile şi mecanismele ce urmează a fi utilizate pentru gestionarea şi alocarea capacităţilor. În conformitate cu regulile respective, utilizatorii de sistem potenţiali trebuie să indice eventualul interes în legătură cu capacitatea pe care intenţionează să o folosească înainte de alocarea capacităţii infrastructurii noi, inclusiv dacă intenţionează să o folosească pentru uz propriu.

(7) Una din regulile privind gestionarea congestiilor urmează să instituie obligaţia de a oferi capacitatea neutilizată pe piaţă gazelor naturale, precum şi dreptul utilizatorilor infrastructurii noi de a comercializa capacităţile contractate pe piaţa secundară. La evaluarea criteriilor prevăzute la alin.(1) lit.a), b) şi e), Agenţia trebuie să ţină cont de rezultatele procedurii de alocare a capacităţilor.

(8) Agenţia este în drept să consulte, în caz de necesitate, organele centrale de specialitate ale administraţiei publice în legătură cu adoptarea hotărîrii cu privire la acordarea derogării. Avizele primite de Agenţie se publică pe pagina web oficială a Agenţiei.

(9) Agenţia adoptă hotărîrea cu privire la acordarea derogării în cazul în care, în termen de 6 luni de la primirea solicitării, a ajuns la un acord comun cu autoritatea de reglementare a ţării vecine. Hotărîrea cu privire la acordarea derogării trebuie să fie motivată, inclusiv în privinţa condiţiilor stabilite în conformitate cu alin.(6), se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi se plasează pe pagina web oficială a Agenţiei.

(10) Agenţia expediază Secretariatului Comunităţii Energetice copia de pe hotărîrea cu privire la acordarea derogării sau cu privire la respingerea cererii privind acordarea derogării, copia de pe cererea privind acordarea derogării, precum şi alte informaţii pertinente cu privire la:

a) motivele detaliate în baza cărora a fost acordată sau refuzată derogarea, inclusiv datele financiare care demonstrează necesitatea derogării;

b) analiza efectuată referitor la efectul derogării asupra concurenţei şi asupra bunei funcţionări a pieţei gazelor naturale;

c) motivele care justifică durata şi cota din capacitatea totală a infrastructurii noi pentru care se acordă derogarea;

d) rezultatul consultărilor cu autorităţile de reglementare implicate, dacă derogarea vizează o interconexiune;

e) contribuţia infrastructurii noi la diversificarea surselor de alimentare cu gaze naturale.

(11) În termen de două luni de la data primirii notificării în conformitate cu alin.(9), Secretariatul Comunităţii Energetice poate emite un aviz prin care să solicite Agenţiei să modifice sau să retragă hotărîrea cu privire la acordarea derogării. Acest termen poate fi prelungit cu două luni prin acordul comun al Secretariatului Comunităţii Energetice şi al Agenţiei sau în cazul în care Secretariatul Comunităţii Energetice solicită informaţii suplimentare.

(12) În cazul în care Secretariatul Comunităţii Energetice a solicitat informaţii suplimentare, iar Agenţia nu prezintă în termenul stabilit informaţia solicitată, notificarea Agenţiei se consideră retrasă, excepţie fiind cazurile în care:

a) înainte de expirarea termenului stabilit, perioada de examinare a fost prelungită prin acordul comun al Secretariatului Comunităţii Energetice şi al Agenţiei;

b) printr-o declaraţie temeinic motivată, Agenţia a informat Secretariatul Comunităţii Energetice că aceasta consideră notificarea ca fiind completă.

(13) În funcţie de avizul şi de recomandările Secretariatului Comunităţii Energetice, Agenţia este obligată să revoce sau să modifice hotărîrea cu privire la acordarea derogării şi să notifice despre acest fapt Secretariatul Comunităţii Energetice în termen de o lună de la adoptarea hotărîrii respective.

(14) Secretariatul Comunităţii Energetice este obligat să păstreze confidenţialitatea informaţiilor care constituie secret comercial.

(15) Hotărîrea Agenţiei şi avizul Secretariatului Comunităţii Energetice cu privire la acordarea

derogării expiră după doi ani de la data adoptării, în cazul în care construcţia infrastructurii noi încă nu a început către acea dată, sau după 5 ani de la data adoptării, în cazul în care infrastructura noua nu a fost dată în exploatare către acea dată, cu excepţia cazului în care Agenţia, Secretariatul Comunităţii Energetice decid că orice întîrziere se datorează unor impedimente majore, independente de voinţa persoanei căreia i-a fost acordată derogarea.

Articolul 60. Derogări în legătură cu angajamentele de plată

(1) În cazul în care o întreprindere de gaze naturale se confruntă sau consideră că ar putea să se confrunte cu serioase dificultăţi economice şi financiare din cauza angajamentelor de plată asumate prin clauzele de tip „take-or-pay", acceptate prin unul sau mai multe contracte de procurare a gazelor naturale (clauze prin care cumpărătorul este obligat să plătească pentru volumul de gaze naturale contractate, indiferent dacă volumul respectiv de gaze naturale a fost sau nu consumat de cumpărător), aceasta depune în adresa Agenţiei o cerere privind derogarea temporară de la obligaţia de acordare a accesului. Întreprinderea de gaze naturale depune cererea privind derogarea temporară înainte sau după refuzarea accesului la sistem. Dacă întreprinderea de gaze naturale a refuzat accesul la sistem, cererea privind derogarea temporară se prezintă fără întîrziere. Cererile privind derogarea temporară trebuie să fie însoţite de toate informaţiile relevante referitoare la natura şi importanţa problemei, precum şi la eforturile depuse de întreprinderea de gaze naturale respectivă pentru soluţionarea problemei invocate.

(2) În cazul în care pentru situaţia descrisă la alin.(1) nu există soluţii alternative rezonabile, Agenţia este în drept să dispună, prin hotărîre, acordarea derogării temporare. Agenţia este obligată să anunţe neîntîrziat Secretariatul Comunităţii Energetice despre decizia de a acorda derogarea temporară şi să prezinte, într-o formă agregată, toate informaţiile relevante în legătură cu decizia luată. În decursul a 8 săptămîni de la data recepţionării notificării respective, Secretariatul Comunităţii Energetice emite un aviz, recomandînd Agenţiei, după caz, să modifice sau să anuleze hotătîrea privind derogarea temporară de la obligaţia de acordare a accesului.

(3) La adoptarea hotărîrii privind acordarea derogării temporare de la obligaţia de acordare a accesului, Agenţia trebuie să ţină cont, în special, de:

a) obiectivul creării unei pieţe de gaze naturale nediscriminatorii, transparente şi bazate pe concurenţă;

b) necesitatea de a îndeplini obligaţiile de serviciu public şi de a asigura securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

c) poziţia întreprinderii pe piaţa gazelor naturale şi situaţia concurenţială pe piaţă;

d) gradul de seriozitate al dificultăţilor de ordin economic şi financiar cu care se confruntă întreprinderile de gaze naturale, operatorul sistemului de transport sau consumatorii eligibili;

e) data semnării şi durata contractului/contractelor respective, inclusiv măsura în care acestea permit producerea anumitor schimbări pe piaţa gazelor naturale;

f) eforturile depuse pentru găsirea unei soluţii privind problema invocată;

g) măsura în care, în cazul acceptării angajamentelor de plată asumate prin clauzele de tip „take-or-pay" ale contractelor de procurare a gazelor naturale, întreprinderea de gaze naturale ar fi putut să prevadă, într-o manieră rezonabilă, luînd în considerare prevederile prezentei legi, posibilitatea apariţiei unor dificultăţi serioase;

h) gradul de interconectare a sistemului de gaze naturale din Republica Moldova cu alte sisteme de gaze naturale şi gradul de interoperabilitate a acestor sisteme;

i) efectele pe care acordarea unei derogări le-ar avea asupra aplicării corecte a dispoziţiilor prezentei legi cu privire la buna funcţionare a pieţei gazelor naturale.

(4) În cazul contractelor de procurare a gazelor naturale care conţin clauze de tip „take-or-pay" încheiate înainte de 1 iulie 2006, hotărîrea privind acordarea derogării temporare de la obligaţia de acordare a accesului nu trebuie să conducă la situaţii care să facă imposibilă găsirea unor soluţii alternative, viabile din punct de vedere economic. Se consideră că nu există dificultăţi serioase dacă vînzările de gaze naturale nu scad sub nivelul garanţiilor de cerere minimă incluse în contractele de

procurare a gazelor naturale care conţin clauze de tip „take-or-pay” sau dacă aceste contracte pot fi adaptate ori dacă întreprinderea de gaze naturale poate găsi soluţii alternative.

(5) Întreprinderile de gaze naturale cărora nu li s-a acordat o derogare în sensul alin.(1) nu sînt în drept să refuze sau să continue să refuze accesul la sistem din cauza angajamentelor de plată asumate prin clauzele de tip „take-or-pay” ale contractelor de procurare a gazelor naturale. În acest sens, Agenţia asigură aplicarea completă şi corectă a prevederilor prezentei legi care reglementează accesul terţilor şi încheierea contractelor de furnizare a gazelor naturale.

(6) Orice hotărîre a Agenţiei privind acordarea derogării temporare de la obligaţia de acordare a accesului trebuie să fie argumentată şi se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 61. Eliberarea avizului de racordare la reţelele de gaze naturale

(1) Orice persoană fizică sau juridică are dreptul să solicite racordarea instalaţiei de utilizare, a instalaţiei de producere, a instalaţiei de stocare ce îi aparţine la reţeaua de transport sau de distribuţie a gazelor naturale a operatorului de sistem care îşi desfăşoară activitatea în limitele teritoriului autorizat prin licenţă.

(2) Operatorul de sistem este obligat să elibereze solicitantului potenţial consumator final avizul de racordare în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la înregistrarea solicitării şi prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul privind racordarea. Avizul de racordare pentru producătorii de gaze naturale şi pentru operatorii instalaţiilor de stocare se eliberează de operatorul de sistem în termen de cel mult 30 de zile calendaristice de la înregistrarea solicitării şi prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(3) Operatorul de sistem este obligat să colaboreze cu solicitantul la alegerea şi realizarea celei mai avantajoase soluţii de racordare. La eliberarea avizului de racordare, operatorul de sistem este obligat să comunice solicitantului costul estimat pentru executarea instalaţiei de racordare, iar la cererea solicitantului potenţial consumator casnic, operatorul sistemului de distribuţie este obligat să indice preţul estimat pentru executarea instalaţiei de utilizare.

(4) Prin avizul de racordare eliberat, solicitantul poate fi obligat să suporte doar cheltuielile de construcţie a unei instalaţii de racordare care să corespundă debitului solicitat. Nerespectarea acestei cerinţe are drept consecinţă rambursarea de către operatorul de sistem a diferenţei de cheltuieli dintre cheltuielile efectiv suportate de solicitant şi cele ce urmau a fi suportate conform legii.

(5) Operatorul de sistem este în drept să refuze eliberarea avizului de racordare doar în cazurile şi cu respectarea condiţiilor prevăzute la art.58. Se interzice operatorului de sistem să condiţioneze racordarea de transmiterea de către solicitant, cu titlu gratuit, a instalaţiilor de gaze naturale pe care le deţine cu titlu de proprietate.

[Art.61 modificat prin Legea nr.37 din 29.02.2024, în vigoare 22.04.2024]

[Art.61 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 62. Proiectarea şi executarea instalaţiilor de racordare

(1) Proiectarea şi executarea instalaţiei de racordare, precum şi conectarea la reţeaua de gaze naturale şi punerea sub presiune a instalaţiilor de gaze naturale care aparţin unui solicitant potenţial consumator final, cu excepţia operatorilor instalaţiilor GNCV, se efectuează de către operatorul de sistem în baza cererii solicitantului. În acest scop, solicitantul potenţial consumator final şi operatorul de sistem încheie un contract de racordare, solicitantul fiind obligat să achite tariful de racordare aprobat de Agenţie în conformitate cu metodologia de calculare, de aprobare şi de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorii de sistem.

(1^1) La cererea solicitantului potenţial consumator final, operatorul de sistem este obligat să asigure proiectarea, să execute instalaţia de racordare, precum şi să conecteze la reţeaua de gaze naturale şi să pună sub presiune instalaţiile de gaze naturale care aparţin solicitantului respectiv, cu excepţia operatorilor instalaţiilor GNCV, în termenele stabilite în Regulamentul privind racordarea. În cazul refuzului operatorului de sistem, solicitantul potenţial consumator final este în drept să se adreseze Agenţiei pentru emiterea unei decizii în conformitate cu art.109. Solicitantul potenţial consumator final

este în drept să contracteze altă persoană autorizată pentru proiectarea şi executarea instalaţiei de racordare. Aceste prevederi se indică în mod obligatoriu în avizul de racordare eliberat solicitantului de către operatorul de sistem.

(1^2) Conectarea la reţeaua de gaze naturale şi punerea sub presiune a instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali, în cazul în care instalaţiile de racordare ale acestora nu au fost executate de operatorul de sistem, a instalaţiilor GNCV, a instalaţiilor de producere, a instalaţiilor de stocare se efectuează de către operatorul de sistem la achitarea de către solicitant a tarifului de punere sub presiune, în termenele stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(2) Instalaţiile de racordare executate de operatorul de sistem devin proprietatea operatorului de sistem, care este responsabil de exploatarea, întreţinerea şi modernizarea acestora. Instalaţiile de racordare executate de alte persoane autorizate aparţin consumatorilor finali care sînt în drept să le transmită, cu titlu gratuit, în proprietatea operatorului de sistem în condiţiile stabilite la alin.(3).

(2^1) La cererea solicitantului potenţial consumator casnic, operatorul sistemului de distribuţie este obligat să asigure proiectarea şi să execute instalaţia de utilizare. În acest scop, solicitantul potenţial consumator casnic şi operatorul de sistem încheie un contract de executare a instalaţiei de racordare, solicitantul fiind obligat să achite tariful corespunzător aprobat de Agenţie în conformitate cu metodologia de calculare, de aprobare şi de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorii de sistem.

(3) Persoanele fizice şi persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare, inclusiv autorităţile administraţiei publice centrale sau locale, care au în proprietate reţele, instalaţii de gaze naturale sînt în drept să le transmită, cu titlu gratuit, în proprietatea operatorului de sistem. Activele dobîndite cu titlu gratuit nu se iau în considerare la calcularea bazei de active reglementate a operatorului de sistem, iar venitul obţinut în urma primirii, cu titlu gratuit, a instalaţiilor de gaze naturale menţionate se consideră venit neimpozabil.

(4) Procedura şi condiţiile de racordare la reţelele de transport sau de distribuţie a gazelor naturale a instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali, a instalaţiilor de producere, a instalaţiilor de stocare se stabilesc în Regulamentul privind racordarea. Regulamentul privind racordarea reglementează şi raporturile juridice dintre operatorii de sistem în legătură cu interconectarea, cu respectarea cerinţelor stabilite în Codul reţelelor de gaze naturale.

5) Operatorii de sistem sunt obligaţi să publice pe pagina lor electronică informaţiile necesare pentru racordarea la reţelele de gaze naturale, inclusiv informaţiile ce ţin de dezvoltarea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale. Agenţia elaborează un ghid care descrie procesul de racordare şi de dezvoltare a reţelelor de distribuţie a gazelor naturale şi care conţine informaţii privind legislaţia relevantă, documentele necesare a fi prezentate în legătură cu racordarea, etapele procesului de racordare şi termenele corespunzătoare, precum şi informaţiile privind tarifele de racordare şi tarifele pentru alte servicii auxiliare, aprobate de Agenţie. Informaţiile privind procesul de racordare, tarifele de racordare şi tarifele pentru alte servicii auxiliare, aprobate de Agenţie, se afişează şi pe panourile informative din oficiile operatorilor de sistem.

(6) Operatorii de sistem sunt obligaţi să reflecte în raportul anual, întocmit în conformitate cu art.40 alin.(9) şi art.47 alin.(3), informaţiile cu privire la organizarea procesului de racordare în anul precedent, cu indicarea măsurilor întreprinse pentru asigurarea unui acces eficient la reţelele de gaze naturale în condiţii de transparenţă şi obiectivitate.

(7) Proiectele instalaţiilor de racordare, ale instalaţiilor de utilizare se coordonează de operatorul de sistem în termen de 5 zile lucrătoare. La coordonarea (avizarea) documentaţiei de proiect elaborate în baza avizelor de racordare şi în conformitate cu documentele normative se examinează exclusiv aspectele ce ţin de realizarea (respectarea) în documentaţia de proiect a cerinţelor prescrise în avizul de racordare. Se interzice includerea în avizele de racordare a cerinţelor şi a condiţiilor care nu corespund documentelor normative.

(8) Verificarea respectării cerinţelor documentelor normative şi corectitudinea perfectării documentaţiei de proiect ţin exclusiv de competenţa verificatorilor de proiecte şi se efectuează în condiţiile Codului urbanismului şi construcţiilor. Operatorul de sistem este obligat să înregistreze

solicitarea coordonării documentaţiei de proiect, cu emiterea recipisei de înregistrare a solicitării respective.

[Art.62 modificat prin Legea nr.203 din 25.07.2024, în vigoare 30.01.2025]

[Art.62 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 63. Conducte directe de gaze naturale

(1) Producătorii şi furnizorii sînt în drept să alimenteze cu gaze naturale consumatorii finali prin intermediul unor conducte directe de gaze naturale.

(2) Orice consumator final este în drept să fie alimentat cu gaze naturale printr-o conductă directă de gaze naturale de către un producător sau de către un furnizor.

(3) Proiectarea şi construcţia conductelor directe de gaze naturale pot fi efectuate cu condiţia obţinerii, în prealabil, a autorizaţiei pentru conducta directă de gaze naturale, eliberată de Agenţie, şi, ulterior, a autorizaţiei de construire eliberată de autorităţile administraţiei publice locale.

(4) Agenţia acordă autorizaţia pentru conducta directă de gaze naturale în baza unor criterii obiective şi nediscriminatorii. Eliberarea de către Agenţie a autorizaţiei pentru conducta directă de gaze naturale poate fi condiţionată de imposibilitatea sau refuzul accesului la reţeaua de gaze naturale ori de examinarea de către Agenţie a disputelor privind accesul la reţea.

(5) Eliberarea, prelungirea valabilităţii, reperfectarea, suspendarea, reluarea valabilităţii sau retragerea autorizaţiei pentru conducta directă de gaze naturale, precum şi eliberarea duplicatului acesteia se efectuează în condiţiile stabilite în prezentul articol şi în conformitate cu un regulament elaborat şi aprobat de Agenţie.

[Art.63 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.63 modificat prin Legea nr.63 din 22.04.2021, în vigoare 21.06.2021]

Articolul 64. Sisteme de distribuţie închise

(1) Persoanele fizice şi persoanele juridice se alimentează cu gaze naturale printr-un sistem de distribuţie închis în condiţiile stabilite în prezentul articol.

(2) Asigurarea livrării gazelor naturale prin sistemul de distribuţie închis şi alimentarea cu gaze naturale a utilizatorilor sistemului de distribuţie închis nu implică necesitatea obţinerii licenţei pentru distribuţia gazelor naturale şi a licenţei pentru furnizarea gazelor naturale.

(3) Pentru a asigura livrarea gazelor naturale şi alimentarea cu gaze naturale a utilizatorilor sistemului de distribuţie închis, operatorul sistemului de distribuţie închis este obligat să obţină de la Agenţie autorizaţie. La solicitarea unei persoane juridice, Agenţia acordă autorizaţie pentru sistemul de distribuţie închis dacă sînt întrunite următoarele condiţii:

a) din motive tehnice sau de securitate specifice, procesul de exploatare sau procesul de producţie al utilizatorilor sistemului de distribuţie închis este integrat;

b) sistemul respectiv de distribuţie alimentează cu gaze naturale persoana care îl deţine cu titlu de proprietate, persoana care exploatează acest sistem sau întreprinderile lor înrudite.

(4) În vederea obţinerii autorizaţiei pentru sistemul de distribuţie închis, solicitantul persoană juridică este obligat să prezinte Agenţiei copia de pe decizia de înregistrare a întreprinderii, documentele care confirmă dispunerea de reţele şi instalaţii de gaze naturale, precum şi de personal calificat pentru exploatarea acestora, schema de amplasare a reţelelor şi instalaţiilor de gaze naturale din sistemul de distribuţie închis şi informaţii cu privire la utilizatorii sistemului de distribuţie închis.

(5) Prin intermediul sistemului de distribuţie închis pot fi alimentaţi cu gaze naturale consumatorii ale căror instalaţii de utilizare se află în zona geografică a sistemului de distribuţie închis sau în nemijlocita apropiere de sistemul de distribuţie închis ori care se află în raporturi de muncă sau în alte raporturi similare cu proprietarul sistemului de distribuţie închis, în condiţiile stabilite într-un regulament elaborat şi aprobat de Agenţie.

(6) În cazul modificării numărului utilizatorilor sistemului de distribuţie închis, operatorul sistemului de distribuţie respectiv este obligat să notifice Agenţia.

(7) Operatorul sistemului de distribuţie închis procură gaze naturale pentru consum propriu şi

pentru alimentarea utilizatorilor sistemului său, după caz, pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale.

(8) În cazul în care operatorul sistemului de distribuţie închis nu îşi îndeplineşte obligaţiile stabilite în prezentul articol şi la art.65, utilizatorii sistemului de distribuţie închis sînt în drept să adreseze o reclamaţie Agenţiei în conformitate cu prezenta lege.

(9) Agenţia este în drept să retragă autorizaţia în cazul în care operatorul sistemului de distribuţie închis încalcă repetat obligaţiile stabilite în prezentul articol şi la art.65 şi refuză să se conformeze deciziilor sau hotărîrilor Agenţiei.

(10) Eliberarea, prelungirea valabilităţii, reperfectarea, suspendarea, reluarea valabilităţii sau retragerea autorizaţiei pentru sistemul de distribuţie închis, precum şi eliberarea duplicatului acesteia se efectuează în condiţiile stabilite în prezentul articol şi în conformitate cu un regulament elaborat şi aprobat de Agenţie.

[Art.64 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.64 modificat prin Legea nr.63 din 22.04.2021, în vigoare 21.06.2021]

Articolul 65. Raporturile juridice dintre operator şi utilizatorii sistemului de distribuţie închis

(1) Pentru alimentarea cu gaze naturale a utilizatorilor sistemului de distribuţie închis, operatorul este în drept să perceapă doar tariful calculat în conformitate cu metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuţie închis, aprobată de Agenţie, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi pe pagina web oficială a Agenţiei.

(2) Agenţia elaborează şi aprobă metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuţie închis, care se va baza pe următoarele principii:

a) costul gazelor naturale furnizate se determină în baza preţului de procurare a gazelor naturale achitat furnizorului;

b) tariful pentru serviciul prestat de operatorul sistemului de distribuţie închis se determină ţinîndu-se cont de cheltuielile justificate ale operatorului sistemului de distribuţie închis necesare pentru întreţinerea şi exploatarea sistemului şi pentru desfăşurarea activităţii de livrare a gazelor naturale, de cheltuielile necesare pentru acoperirea consumului tehnologic şi a pierderilor de gaze naturale în sistemul de distribuţie închis, precum şi de marja rezonabilă de profit, care nu va depăşi 5% din valoarea netă a activelor utilizate de operatorul sistemului de distribuţie închis în legătură cu activitatea autorizată. Marja de profit se aplică în cazul operatorilor sistemelor de distribuţie închise care desfăşoară activitatea de întreprinzător.

(3) La solicitarea unuia dintre utilizatorii sistemului de distribuţie închis, Agenţia este obligată să verifice dacă tariful aplicat de operatorul sistemului de distribuţie închis corespunde principiilor stabilite în metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuţie închis. Operatorul sistemului de distribuţie închis este obligat să prezinte Agenţiei toate documentele necesare acesteia pentru verificarea respectării de către operator a metodologiei aprobate. În cazul în care Agenţia constată că tariful respectiv include mai multe costuri decât cele stabilite în metodologie, aceasta revizuieşte tariful care trebuie să fie aplicat de operatorul sistemului de distribuţie închis în raport cu utilizatorii sistemului său şi emite o hotărâre prin care obligă operatorul sistemului de distribuţie închis să aplice tariful revizuit. Dacă operatorul sistemului de distribuţie închis nu se conformează hotărârii de revizuire a tarifului, Agenţia aplică sancţiunea stabilită la art.113 alin.(2) lit.e).

(4) Operatorul sistemului de distribuţie închis nu este în drept să perceapă alte plăţi în legătură cu activitatea desfăşurată în baza autorizaţiei pentru sistem de distribuţie închis.

(5) Utilizatorul sistemului de distribuţie închis este în drept să încheie contract de furnizare a gazelor naturale cu orice furnizor. În acest caz, operatorul sistemului de distribuţie închis este obligat să recalculeze tariful aplicat în raport cu utilizatorul respectiv şi să includă în tarif doar costurile aferente serviciului prestat de operatorul sistemului de distribuţie închis. Se interzice operatorului sistemului de distribuţie închis să împiedice în orice mod utilizatorul să îşi exercite dreptul de schimbare a furnizorului. Raporturile juridice dintre operatorul sistemului de distribuţie închis, utilizatorul sistemului care a optat pentru schimbarea furnizorului şi furnizorul acestuia se stabilesc într-un regulament aprobat de Agenţie.

[Art.65 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 66. Regulamentul privind reţelele de gaze naturale

[Art.66 abrogat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 67. Codul reţelelor de gaze naturale

(1) Pentru a asigura accesul eficient şi transparent la reţelele de gaze naturale, precum şi pentru a asigura dezvoltarea unei pieţe angro a gazelor naturale funcţionale şi transparente, cu un nivel ridicat al siguranţei alimentării cu gaze naturale, exploatarea reţelelor de gaze naturale, inclusiv în legătură cu fluxurile transfrontaliere, accesul la capacităţile de transport şi gestionarea operaţională a sistemului de gaze naturale, inclusiv echilibrarea sistemului de gaze naturale, se efectuează în conformitate cu Codul reţelelor de gaze naturale.

(2) În contextul obligaţiilor asumate de Republica Moldova în cadrul Tratatului Comunităţii Energetice, operatorul sistemului de transport relevant, desemnat de Agenţie, elaborează proiectul Codului reţelelor de gaze naturale. Ceilalţi operatori de sistem şi utilizatorii de sistem sunt obligaţi să colaboreze cu operatorul sistemului de transport desemnat în vederea elaborării Codului reţelelor de gaze naturale.

(3) Agenţia publică pe pagina sa web oficială proiectul Codului reţelelor de gaze naturale, prezentat de operatorul sistemului de transport desemnat, şi consultă participanţii la piaţa gazelor naturale, inclusiv utilizatorii de sistem, şi autorităţile competente în conformitate cu actele normative în domeniu. Propunerile parvenite, precum şi decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor, care de asemenea se publică pe pagina web oficială a Agenţiei.

(4) În cazurile expres prevăzute în Codul reţelelor de gaze naturale, operatorul sistemului de transport elaborează şi propune spre aprobare Agenţiei proiectele actelor normative necesare pentru asigurarea implementării Codului reţelelor de gaze naturale.

[Art.67 în redacţia Legii nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 68. Calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale

(1) Calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale se evaluează în baza indicatorilor de calitate, stabiliţi în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, care reflectă continuitatea livrării gazelor naturale, parametrii de calitate a gazelor naturale livrate şi calitatea relaţiilor dintre operatorul de sistem şi utilizatorii de sistem. Agenţia stabileşte indicatori generali, care se calculează pentru operatorul de sistem, şi indicatori garantaţi, care vizează utilizatorul de sistem individual, precum şi valorile minime ale indicatorilor de calitate, care se actualizează în funcţie de situaţia obiectivă din sectorul gazelor naturale şi de cerinţele utilizatorilor de sistem.

(2) Pentru nerespectarea valorilor minime ale indicatorilor de calitate, Agenţia este în drept să reducă tarifele pentru transportul gazelor naturale şi pentru distribuţia gazelor naturale cu pînă la 10% din valoarea tarifului respectiv şi/sau să stabilească compensaţii individuale ce urmează a fi achitate de operatorul de sistem utilizatorilor de sistem, în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale.

(3) Operatorul de sistem este obligat să ţină evidenţa tuturor cererilor, sesizărilor, solicitărilor legate de calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale şi să prezinte anual Agenţiei, în termenele stabilite în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, rapoarte privind calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale.

(4) Operatorul de sistem este obligat să înfiinţeze serviciul telefonic 24/24 şi să asigure activitatea acestuia pentru a recepţiona sesizările utilizatorilor de sistem cu privire la calitatea serviciului de transport sau de distribuţie a gazelor naturale, precum şi cu privire la necesitatea înlăturării eventualelor defecte ale utilajului sau ale reţelelor de gaze naturale.

Articolul 69. Evidenţa şi măsurarea gazelor naturale

(1) Gazele naturale produse, stocate, livrate, inclusiv în contextul schimburilor transfrontaliere,

furnizate şi consumate urmează a fi măsurate prin intermediul echipamentelor de măsurare. Echipamentele de măsurare utilizate în domeniile de interes public, care servesc la măsurarea fluxurilor de gaze naturale, la determinarea şi la decontarea consumurilor de gaze naturale între părţile contractante se supun controlului metrologic legal conform Legii metrologiei nr.19/2016.

(2) Măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale se efectuează în conformitate cu prevederile Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, elaborat şi aprobat de Agenţie, care se aplică în mod nediscriminatoriu producătorilor, operatorilor de sistem, operatorilor instalaţiilor de stocare, furnizorilor şi consumatorilor finali şi care reglementează, în special:

a) stabilirea punctelor de măsurare şi a cerinţelor tehnice minime faţă de echipamentul de măsurare pentru fiecare categorie de puncte de măsurare;

b) măsurarea volumelor şi a debitelor de gaze naturale produse, stocate, livrate, inclusiv în contextul schimburilor transfrontaliere, furnizate sau consumate;

c) definirea funcţiilor şi a obligaţiilor producătorilor, operatorilor de sistem, operatorilor instalaţiilor de stocare, furnizorilor şi consumatorilor finali în legătură cu măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale;

d) colectarea şi prezentarea de către operatorii de sistem a datelor cu privire la echipamentele de măsurare şi a datelor constatate la citirea indicaţiilor echipamentelor de măsurare, în scopul facturării şi menţinerii bazelor de date;

e) măsurarea valorilor mărimilor specifice serviciilor de sistem, colectarea şi acumularea datelor respective;

f) cerinţele privind funcţionarea şi clasa de exactitate a echipamentelor de măsurare, precum şi metodele de măsurare a gazelor naturale în reţelele de transport al gazelor naturale, de distribuţie a gazelor naturale, în special în legătură cu instalarea, controlul metrologic legal şi întreţinerea echipamentului de măsurare;

g) modul de colectare, procesare, stocare şi prezentare a informaţiilor privind indicaţiile echipamentelor de măsurare solicitanţilor, inclusiv operatorilor de sistem, operatorilor instalaţiilor de stocare, furnizorilor şi consumatorilor finali.

(3) Operatorii de sistem ţin evidenţa gazelor naturale utilizând doar echipamente de măsurare care au fost introduse pe piaţă şi/sau date în folosinţă în condiţiile Legii nr.235/2011 privind activităţile de acreditare şi evaluare a conformităţii şi care au fost supuse controlului metrologic legal conform Legii metrologiei nr.19/2016.

(4) Operatorii de sistem efectuează lucrările de instalare, exploatare şi întreţinere a echipamentelor de măsurare ale consumatorilor finali racordaţi la reţelele lor de gaze naturale, de asemenea asigură efectuarea verificării metrologice a acestor echipamente. Periodicitatea verificării metrologice a echipamentelor de măsurare se stabileşte conform Listei oficiale a mijloacelor de măsurare şi a măsurărilor supuse controlului metrologic legal, aprobată de Guvern.

(5) Cheltuielile legate de procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreţinerea, repararea şi înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii casnici sînt suportate de către operatorul sistemului de distribuţie din sursele incluse în tarifele pentru serviciul de distribuţie a gazelor naturale, cu excepţia situaţilor în care consumatorul casnic solicită instalarea unui echipament de măsurare inteligent, care permite înregistrarea orară a volumelor de gaze naturale consumate. În acest din urmă caz, consumatorul casnic respectiv suportă cheltuielile de procurare, întreţinere şi înlocuire a echipamentului de măsurare respectiv.

(6) Cheltuielile privind procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreţinerea, repararea şi înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii noncasnici sînt suportate de către aceştia.

(7) Producătorii, operatorii instalaţiilor de stocare şi consumatorii finali sînt obligaţi să acorde acces reprezentanţilor operatorilor de sistem la echipamentele de măsurare care se află în limitele proprietăţii lor în vederea exercitării funcţiilor stabilite pentru operatorii de sistem în prezenta lege şi în Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale.

(8) Producătorii, operatorii instalaţiilor de stocare şi consumatorii finali sînt obligaţi să păstreze

intacte şi să nu intervină asupra echipamentelor de măsurare şi a dispozitivelor de transmitere a datelor la distanţă instalate în limitele proprietăţii lor şi asupra sigiliilor aplicate acestora. În cazul în care deteriorarea echipamentului de măsurare şi a sigiliilor aplicate acestuia se produce din vina consumatorului, acesta va suporta cheltuielile de dezinstalare, reparare, verificare metrologică, instalare sau cheltuielile de înlocuire a echipamentului de măsurare deteriorat.

(9) Operatorii sistemelor de distribuţie sînt în drept să instaleze la consumatorii casnici şi în staţiile de reglare-măsurare de la intrarea în localităţi echipamente de măsurare inteligente sau dispozitive de transmitere a datelor la distanţă, care permit înregistrarea orară a volumelor de gaze naturale consumate, doar după ce vor demonstra eficienţa economică a acestor măsuri şi după aprobarea lor de către Agenţie.

[Art.69 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 70. Întreruperi, limitări şi sistarea livrării gazelor naturale

(1) Operatorul de sistem este în drept să întrerupă prestarea serviciului de transport sau de distribuţie a gazelor naturale pentru un timp cît mai scurt dacă a survenit una dintre următoarele împrejurări:

a) sînt puse în pericol viaţa şi sănătatea oamenilor;

b) apare pericolul prejudicierii proprietăţii;

c) se încalcă regimul de funcţionare a obiectelor sistemului de gaze naturale;

d) se efectuează racordări şi alte operaţiuni de exploatare şi de întreţinere care nu pot fi executate în alt mod;

e) s-au produs avarii ori se lichidează consecinţele lor.

(2) În termenele şi condiţiile stabilite în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, operatorul de sistem informează din timp utilizatorii de sistem despre data şi durata întreruperii prestării serviciului de transport sau de distribuţie a gazelor naturale, dacă întreruperea nu este cauzată de o situaţie excepţională.

(3) Operatorul de sistem este în drept să limiteze ori să întrerupă prestarea serviciului de transport sau de distribuţie a gazelor naturale în caz de criză de combustibil, survenită la scară naţională, sau în cazul unor interese ce ţin de apărarea naţională. La dispariţia circumstanţelor care au condus la limitarea sau la întreruperea prestării serviciului de transport sau de distribuţie a gazelor naturale, operatorul de sistem este obligat să reia cît mai repede prestarea serviciilor.

(4) Operatorul de sistem este obligat să repare prejudiciile cauzate prin limitarea, întreruperea sau sistarea serviciului de transport sau de distribuţie a gazelor naturale, inclusiv în legătură cu preluarea în reţea a gazelor naturale produse, dacă aceasta s-a efectuat cu încălcarea prevederilor stabilite în prezentul articol şi în actele normative de reglementare ale Agenţiei.

(5) Operatorul de sistem este în drept să limiteze ori să sisteze prestarea serviciului de transport sau de distribuţie a gazelor naturale în situaţiile şi condiţiile stabilite în Regulamentul privind racordarea. Cu excepţiile stabilite la art.7 alin.(4) lit.i) şi la art.109 alin.(4), operatorul de sistem nu poate fi obligat să continue prestarea serviciului de transport sau de distribuţie a gazelor naturale utilizatorului de sistem care nu-şi onorează obligaţiile de plată sau care nu respectă condiţiile de prestare a acestor servicii, stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(6) În cazul conectării neautorizate a aparatelor sau a instalaţiilor de gaze naturale la reţeaua de gaze naturale sau în cazul consumului de gaze naturale prin evitarea echipamentului de măsurare sau prin intervenţie în funcţionarea echipamentului de măsurare, operatorul de sistem este în drept să deconecteze imediat de la reţelele de gaze naturale aparatele sau instalaţiile de gaze naturale conectate neautorizat, documentînd acest fapt, cu respectarea Regulamentului privind racordarea şi a Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale.

(7) La solicitarea furnizorului, operatorul de sistem este obligat să deconecteze instalaţiile de gaze naturale ale consumatorilor finali în termenele şi în condiţiile stabilite în Regulamentul privind racordarea şi în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, precum şi în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenţie.

(8) Operatorul de sistem este obligat să reia prestarea serviciului de transport sau de distribuţie a gazelor naturale după înlăturarea de către utilizatorul de sistem a cauzelor care au condus la sistarea prestării serviciului de transport sau de distribuţie a gazelor naturale din vina acestuia şi după achitarea tarifului de reconectare.

(9) Operatorul de sistem este în drept să deconecteze de la reţeaua de gaze naturale instalaţiile utilizatorilor de sistem dacă sînt încălcate prevederile Regulamentului privind zonele de protecţie a reţelelor de gaze naturale, ceea ce conduce la reducerea fiabilităţii furnizării de gaze naturale, şi/sau dacă sînt puse în pericol persoanele, bunurile ori mediul.

(10) Operatorul de sistem este în drept să limiteze sau să sisteze livrarea gazelor naturale în cazul apariţiei de situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale. Restricţiile în livrarea gazelor naturale în situaţii excepţionale trebuie aplicate cu respectarea principiilor stabilite în prezenta lege şi în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenţie. Orice măsură de salvgardare trebuie luată de către operatorul sistemului de transport după consultare cu operatorii sistemelor de transport din ţările vecine cu care este interconectat sistemul gazelor naturale al Republicii Moldova, cu respectarea acordurilor bilaterale încheiate, inclusiv a acordurilor privind schimbul de informaţii.

[Art.70 completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.70 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Capitolul IX
ALOCAREA CAPACITĂŢII ŞI GESTIONAREA CONGESTIILOR

Articolul 71. Principii generale privind alocarea capacităţii

(1) Operatorul sistemului de transport şi operatorul instalaţiei de stocare sînt obligaţi să pună la dispoziţia participanţilor la piaţa gazelor naturale capacitatea maximă a reţelelor de transport al gazelor naturale, a instalaţiilor de stocare, ţinînd cont de necesitatea asigurării integrităţii şi exploatării eficiente a sistemului de gaze naturale, precum şi a securităţii aprovizionării cu gaze naturale. Aceasta nu trebuie să împiedice intrarea de noi participanţi pe piaţa gazelor naturale şi/sau să creeze bariere în evoluţia concurenţei pe piaţa gazelor naturale.

(2) Operatorul sistemului de transport desemnat de Agenţie, care colaborează cu ceilalţi operatori de sistem, şi operatorii instalaţiilor de stocare sînt obligaţi să elaboreze, în conformitate cu principiile stabilite în prezentul capitol, şi să prezinte Agenţiei pentru aprobare proiectul regulamentului privind accesul la reţelele de transport al gazelor naturale şi gestionarea congestiilor şi, respectiv, proiectul regulamentului privind accesul la instalaţiile de stocare şi gestionarea congestiilor, care să reglementeze condiţiile de acces la reţelele de transport al gazelor naturale, inclusiv pentru schimburile transfrontaliere, la instalaţiile de stocare, condiţiile de alocare a capacităţilor de transport, condiţiile de prestare a serviciilor pe termen lung şi pe termen scurt, a serviciilor ferme şi întreruptibile, condiţiile de alocare a capacităţilor de stocare, precum şi modul de gestionare a congestiilor.

(3) Agenţia publică pe pagina sa web oficială proiectele regulamentelor menţionate la alin.(2), prezentate de operatorul sistemului de transport şi de operatorul instalaţiei de stocare, şi consultă utilizatorii de sistem şi autorităţile competente. Propunerile parvenite, precum şi decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor, care se publică pe pagina web oficială a Agenţiei. Regulamentul privind accesul la reţelele de transport al gazelor naturale şi gestionarea congestiilor şi Regulamentul privind accesul la instalaţiile de stocare şi gestionarea congestiilor, aprobate de Agenţie, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi se plasează pe pagina web oficială a Agenţiei, pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport şi pe cea a operatorului instalaţiei de stocare.

Articolul 72. Alocarea capacităţii şi gestionarea congestiilor de către operatorul sistemului de transport

(1) Operatorul sistemului de transport oferă participanţilor la piaţa gazelor naturale capacitatea maximă în toate punctele relevante, inclusiv la punctele de intrare şi de ieşire ale reţelelor de transport al gazelor naturale, cu respectarea principiilor stabilite la art.71 alin.(1).

(2) Operatorul sistemului de transport pune în aplicare mecanisme nediscriminatorii şi transparente de alocare a capacităţii, care:

a) oferă semnale economice corespunzătoare pentru utilizarea eficientă şi la nivel maxim a capacităţii, facilitează investiţiile în infrastructuri noi şi facilitează schimburile transfrontaliere de gaze naturale;

b) sînt compatibile cu mecanismele de piaţă, fiind în acelaşi timp flexibile şi capabile să se adapteze în funcţie de evoluţia condiţiilor pieţei gazelor naturale;

c) sînt compatibile cu condiţiile de acces la reţelele de gaze naturale ale ţărilor părţi ale Comunităţii Energetice, ale statelor membre ale Uniunii Europene.

(3) În legătură cu alocarea capacităţii, operatorul sistemului de transport prestează servicii ferme şi servicii întreruptibile, cu durata de cel puţin o zi, şi implementează proceduri universale pentru nominalizare şi renominalizare, în conformitate cu Regulamentul privind accesul la reţelele de transport al gazelor naturale şi gestionarea congestiilor şi Codul reţelelor de gaze naturale. Serviciile întreruptibile includ şi serviciul de transport al gazelor naturale de tip backhaul. Operatorul sistemului de transport poate oferi capacitate fermă condiţionată.

(4) La gestionarea congestiilor, operatorul sistemului de transport aplică proceduri nediscriminatorii şi transparente, care să faciliteze livrarea gazelor naturale, inclusiv schimburile transfrontaliere de gaze naturale, şi care, în cazul unei congestii contractuale, au la bază următoarele principii:

a) operatorul sistemului de transport oferă capacitatea neutilizată pe piaţa principală cel puţin pe termen scurt (o zi) şi în cadrul prestării unui serviciu întreruptibil;

b) utilizatorii de sistem care doresc să revîndă sau să subînchirieze capacitatea contractată neutilizată pe piaţa secundară au dreptul să facă acest lucru în urma unei notificări adresate operatorului sistemului de transport în termenele şi condiţiile stabilite în Regulamentul privind accesul la reţelele de transport al gazelor naturale şi gestionarea congestiilor.

(5) În cazul congestiilor fizice, operatorul sistemului de transport aplică mecanisme nediscriminatorii şi transparente de alocare a capacităţii, stabilite în Regulamentul privind accesul la reţelele de transport al gazelor naturale şi gestionarea congestiilor.

(6) Operatorul sistemului de transport informează utilizatorii de sistem cu privire la situaţiile în care ar putea fi afectată disponibilitatea capacităţii contractate.

(7) Dacă, la îndeplinirea obligaţiilor contractuale de livrare, apar dificultăţi din motive privind integritatea sistemului, operatorul sistemului de transport informează utilizatorii de sistem despre aceasta şi caută de îndată o soluţie nediscriminatorie.

(8) În cazul în care capacitatea contractată rămîne neutilizată, operatorul sistemului de transport propune această capacitate pe piaţa principală pe bază întreruptibilă prin intermediul unor contracte cu durată diferită, dacă această capacitate nu este oferită de utilizatorul de sistem în cauză pe piaţa secundară, la un preţ rezonabil.

(9) Veniturile obţinute de operatorul sistemului de transport în urma alocării capacităţii întreruptibile oferite se iau în considerare la calculul tarifului pentru serviciul de transport al gazelor naturale. În caz de necesitate, Agenţia este în drept să decidă cu privire la utilizarea acestor venituri pentru efectuarea de investiţii în modernizarea sau dezvoltarea reţelelor de transport al gazelor naturale.

(10) Operatorul sistemului de transport este obligat să depună toate eforturile rezonabile pentru a oferi pe piaţa gazelor naturale cel puţin o parte a capacităţii neutilizate sub formă de capacitate fermă.

(11) Informaţiile privind alocarea capacităţilor de transport şi privind gestionarea congestiilor se prezintă Agenţiei de către operatorul sistemului de transport şi se publică pe pagina electronică a acestuia în modul şi condiţiile prevăzute în prezenta lege şi în Regulamentul privind accesul la reţelele de transport al gazelor naturale şi gestionarea congestiilor.

[Art.72 completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.72 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.72 completat prin Legea nr.257 din 16.12.2020, în vigoare 01.01.2021]

Articolul 73. Alocarea capacităţii şi gestionarea congestiilor de către operatorul instalaţiei de

stocare

(1) Operatorul instalaţiei de stocare oferă participanţilor la piaţa gazelor naturale capacitatea maximă a instalaţiilor de stocare, cu respectarea principiilor stabilite la art.71 alin.(1).

(2) Operatorul instalaţiei de stocare pune în aplicare mecanisme nediscriminatorii şi transparente de alocare a capacităţii, care:

a) oferă semnale economice corespunzătoare pentru utilizarea eficientă şi la nivel maxim a capacităţii şi facilitează investiţiile în infrastructuri noi;

b) sînt compatibile cu mecanismele de piaţă, fiind în acelaşi timp flexibile şi capabile să se adapteze în funcţie de evoluţia condiţiilor pieţei gazelor naturale;

c) sînt compatibile cu condiţiile de acces la reţea.

(3) Contractele pentru prestarea serviciului de stocare trebuie să includă măsuri care să împiedice blocarea capacităţii neutilizate, ţinîndu-se seama de următoarele principii, care se aplică în cazuri de congestie contractuală:

a) operatorul instalaţiei de stocare trebuie să ofere fără întîrziere pe piaţa principală capacitatea de stocare neutilizată, cel puţin pe termen scurt (o zi) şi în cadrul prestării unui serviciu întreruptibil;

b) utilizatorii de sistem care doresc să revîndă capacitatea contractată pe piaţa secundară trebuie să aibă dreptul să facă acest lucru.

(4) Informaţiile privind alocarea capacităţilor de stocare şi privind gestionarea congestiilor se prezintă Agenţiei de către operatorul instalaţiei de stocare şi se publică pe pagina electronică a acestuia în modul şi în condiţiile prevăzute în prezenta lege şi în Regulamentul privind accesul la instalaţiile de stocare şi gestionarea congestiilor.

Capitolul X
FOLOSIREA TERENURILOR ŞI DREPTURILE ASUPRA PROPRIETĂŢII UNUI TERŢ

Articolul 74. Principii generale

(1) Terenurile proprietate publică a statului sau a unităţilor administrativ-teritoriale, necesare pentru construcţia, exploatarea, întreţinerea, reabilitarea sau modernizarea reţelelor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, se transmit în folosinţă operatorilor de sistem cu titlu gratuit.

(1^1) Dreptul de folosinţă cu titlu gratuit asupra terenului pe durata de exploatare a reţelelor de gaze naturale, prevăzut la alin.(1), se constituie prin efectul prezentei legi fără a fi necesară obţinerea acordului statului sau al unităţilor administrativ-teritoriale, încheierea oricăror acte juridice sau îndeplinirea altor formalităţi. Dreptul de folosinţă constituit în temeiul prezentului articol se exercită şi este opozabil terţilor fără a fi necesară înscrierea acestuia în Registrul bunurilor imobile.

(2) Asupra terenurilor şi a altor bunuri proprietate privată, operatorii de sistem, în condiţiile prezentei legi, pe durata lucrărilor de construcţie, exploatare, întreţinere, reabilitare, modernizare, inclusiv de retehnologizare, a reţelelor de gaze naturale, beneficiază de următoarele drepturi:

a) dreptul de folosinţă asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare construcţiei, reabilitării sau modernizării reţelelor de gaze naturale;

b) dreptul de folosinţă asupra terenului pentru asigurarea funcţionării normale a reţelelor de gaze naturale prin efectuarea reviziilor, a reparaţiilor şi a altor intervenţii necesare pentru exploatarea şi întreţinerea reţelelor de gaze naturale;

c) servitutea de trecere subterană, de suprafaţă sau aeriană a terenului pentru construcţia reţelelor de gaze naturale şi/sau pentru executarea lucrărilor la locul de amplasare a reţelelor de gaze naturale cu ocazia intervenţiei în scopul reabilitării şi al modernizării sau pentru desfăşurarea lucrărilor de reparaţie, revizie sau a altor lucrări de exploatare şi de întreţinere, pentru înlăturarea consecinţelor avariilor, precum şi pentru accesul la locul lor de amplasare a reţelelor;

d) dreptul de a cere restrîngerea sau sistarea unor activităţi care ar pune în pericol viaţa şi sănătatea persoanelor, bunurile sau anumite activităţi;

e) dreptul de acces la terenul unde se află reţelele de gaze naturale.

(2^1) Drepturile de folosinţă şi de servitute prevăzute la alin.(2) se constituie în temeiul utilităţii

publice, prin efectul prezentei legi, fără a fi necesară obţinerea acordului proprietarilor terenurilor sau ai bunurilor imobile respective, încheierea oricăror acte juridice sau îndeplinirea altor formalităţi, cu excepţiile stabilite la art.75 alin.(1^1) şi la art.76 alin.(3). Conţinutul drepturilor de folosinţă şi de servitute şi durata pe care se constituie acestea sînt prevăzute la art.75 şi 76. Drepturile respective se exercită şi sînt opozabile terţilor fără a fi necesară înscrierea acestora în Registrul bunurilor imobile.

(3) Operatorii de sistem sînt obligaţi să notifice în scris proprietarul terenurilor sau al altor bunuri care pot fi afectate în urma lucrărilor la reţelele de gaze naturale, cu excepţia cazurilor de avarii, situaţie în care proprietarul este înştiinţat în termenul cel mai scurt posibil.

[Alin.(4) art.74 abrogat prin Legea nr.182 din 26.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

(5) La încetarea exercitării drepturilor prevăzute la alin.(2), operatorii de sistem sînt obligaţi să asigure degajarea terenului şi repunerea lui în situaţia iniţială.

(6) Operatorii de sistem sînt obligaţi să se folosească cu bună-credinţă de drepturile prevăzute la alin.(2) şi să achite proprietarului de teren sau de alte bunuri proprietate privată despăgubirea cuvenită pentru pagubele produse la efectuarea lucrărilor menţionate, inclusiv în cazul înlăturării consecinţelor avariilor, în condiţiile art.76^1.

[Art.74 modificat prin Legea nr.182 din 26.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

Articolul 75. Dreptul de folosinţă asupra proprietăţii unui terţ

(1) Dreptul de folosinţă asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare de construcţie, reabilitare sau modernizare a reţelelor de gaze naturale se constituie în conformitate cu art.74 alin.(2^1) şi se întinde pe durata executării lucrărilor. La exercitarea dreptului menţionat, operatorii de sistem, cu notificarea prealabilă a proprietarului terenului sau al bunului imobil, sînt în drept:

a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje şi instalaţii necesare pentru executarea lucrărilor;

b) să desfiinţeze culturi sau plantaţii, sau alte amenajări existente ori numai să le restrîngă în măsura strict necesară pentru executarea lucrărilor, în condiţiile legii;

c) să extragă materiale, să capteze apă, în condiţiile legii;

d) să instaleze utilaje şi să lucreze cu acestea, să amplaseze birouri şi locuinţe pe şantier;

e) să sisteze ori să restrîngă activităţile proprietarului în măsura strict necesară pentru executarea lucrărilor menţionate.

(1^1) Prin derogare de la prevederile art.74 alin.(2^1), în cazul în care lucrările de construcţie a reţelelor de gaze naturale implică obţinerea unei autorizaţii de construire sau a unui act permisiv echivalent (în legătură cu construcţia de noi reţele de gaze naturale sau porţiuni de reţele de gaze naturale, în legătură cu efectuarea lucrărilor de construcţii capitale etc.), dreptul de folosinţă asupra terenului sau bunului imobil pentru executarea lucrărilor de construcţie se constituie cu acordul prealabil al proprietarului terenului sau al bunului imobil respectiv.

(2) Dreptul de folosinţă prevăzut la alin.(1) încetează la expirarea termenului stabilit pentru executarea lucrărilor sau înaintea acestui termen – la data finisării anticipate a lucrărilor sau la data sistării acestora. Oricare dintre aceste situaţii trebuie notificată fără întîrziere proprietarului.

(3) Dreptul de folosinţă asupra terenului pentru exploatarea şi întreţinerea reţelelor de gaze naturale, prin efectuarea reviziilor, a reparaţiilor şi a altor intervenţii necesare, în scopul asigurării funcţionării lor normale, se constituie în conformitate cu art.74 alin.(2^1) şi se întinde pe toată durata existenţei şi, respectiv, a exploatării reţelelor de gaze naturale, iar exercitarea lui se face ori de cîte ori este nevoie pentru asigurarea funcţionării normale a reţelelor de gaze naturale. La exercitarea dreptului menţionat, operatorii de sistem, cu notificarea prealabilă a proprietarului terenului sau al bunului imobil, sînt în drept:

a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje şi instalaţii pentru întreţinere, revizie, reparaţie şi alte intervenţii necesare pentru asigurarea funcţionării normale a reţelelor de gaze naturale;

b) să instaleze utilaje şi să lucreze cu acestea;

c) să afecteze culturi, plantaţii sau alte amenajări existente şi să restrîngă activităţile proprietarului

în măsura şi pe durata strict necesare pentru executarea lucrărilor de întreţinere, revizie, reparaţie sau a altor intervenţii pentru asigurarea funcţionării normale a reţelelor de gaze naturale.

[Art.75 modificat prin Legea nr.182 din 26.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

Articolul 76. Servitutea de trecere subterană, de suprafaţă sau aeriană a terenului unui terţ

(1) Servitutea de trecere subterană, de suprafaţă sau aeriană a terenului cuprinde dreptul la construcţia reţelelor de gaze naturale, precum şi dreptul de acces la reţelele de gaze naturale pentru revizii, reparaţii, alte intervenţii sau pentru desfăşurarea altor lucrări de exploatare şi de întreţinere, pentru înlăturarea consecinţelor avariilor, precum şi pentru efectuarea reabilitării sau a modernizării reţelelor de gaze naturale.

(2) Dreptul de servitute se constituie în conformitate cu art.74 alin.(2^1) şi se întinde pe toată durata de construcţie şi/sau de exploatare a reţelelor de gaze naturale.

(3) Prin derogare de la prevederile art.74 alin.(2^1), în cazul în care lucrările de construcţie a reţelelor de gaze naturale implică obţinerea unei autorizaţii de construire sau a unui act permisiv echivalent (în legătură cu construcţia de noi reţele de gaze naturale sau porţiuni de reţele de gaze naturale, în legătură cu efectuarea lucrărilor de construcţii capitale etc.), dreptul de servitute asupra terenului sau bunului imobil pentru executarea lucrărilor de construcţie se constituie cu acordul prealabil al proprietarului terenului sau al bunului imobil respectiv.

[Art.76 modificat prin Legea nr.182 din 26.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

Articolul 76^1. Exercitarea drepturilor de folosinţă şi de servitute. Recuperarea prejudiciilor cauzate

(1) În scopul acordării de despăgubiri cuvenite, aferente exercitării drepturilor de folosinţă şi de servitute prevăzute la art.75 şi 76, operatorii de sistem sînt obligaţi să încheie contracte-cadru cu proprietarii terenurilor sau ai bunurilor imobile afectate de exercitarea drepturilor de folosinţă şi de servitute.

(2) Contractul-cadru se elaborează în conformitate cu clauzele obligatorii aprobate de Guvern şi stabileşte drepturile şi obligaţiile operatorului de sistem şi ale proprietarului terenului sau al bunului imobil afectat în legătură cu exercitarea drepturilor de folosinţă şi de servitute prevăzute la art.75 şi 76, inclusiv modalitatea de determinare a despăgubirilor pentru pagubele produse de către operatorii de sistem la exercitarea drepturilor respective.

(3) Contractul-cadru se încheie la iniţiativa operatorului de sistem sau la solicitarea proprietarilor terenurilor sau ai bunurilor imobile afectate. Operatorii de sistem informează proprietarii terenurilor şi ai bunurilor imobile afectate de exercitarea drepturilor de folosinţă şi de servitute cu privire la dreptul de a încheia contractul-cadru corespunzător şi cu privire la alte drepturi care le revin în conformitate cu prezentul capitol, prin afişarea pe panoul informativ şi prin publicarea pe pagina lor web a modelului contractului-cadru şi a altor informaţii relevante în acest sens.

(4) Despăgubirile pentru pagubele produse de către operatorii de sistem la exercitarea drepturilor de folosinţă şi de servitute prevăzute la art.75 şi 76 se stabilesc cu luarea în considerare a următoarelor:

a) suprafaţa de teren afectată în legătură cu efectuarea lucrărilor respective;

b) valorile pentru producţiile estimate ale culturilor şi ale plantaţiilor afectate, precum şi pentru amenajările afectate;

c) valoarea de piaţă a bunurilor imobile afectate.

(5) Cuantumul despăgubirii datorate se stabileşte în fiecare caz în parte prin acordul părţilor sau, în cazul în care părţile nu ajung la un acord, de instanţa de judecată.

[Art.76^1 introdus prin Legea nr.182 din 26.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

Articolul 77. Restrîngerea sau sistarea unor activităţi şi accesul la terenul unde se află reţelele de gaze naturale

(1) Pentru a evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor sau a unor activităţi desfăşurate în zona de efectuare a lucrărilor de construcţie, reabilitare, modernizare, întreţinere şi exploatare a reţelelor de gaze naturale, operatorii de sistem au dreptul să solicite restrîngerea sau sistarea, pe durata

lucrărilor, a activităţilor desfăşurate în vecinătate. În acest caz, persoanele afectate sînt informate în scris despre data începerii şi, respectiv, a finalizării lucrărilor.

(2) Operatorii de sistem trebuie să exercite cu bună-credinţă şi în mod rezonabil dreptul de acces la terenul unde se află reţelele de gaze naturale.

Articolul 78. Exproprierea

(1) Terenurile necesare pentru construcţia, exploatarea, întreţinerea, reabilitarea sau modernizarea reţelelor de gaze naturale care aparţin cu titlu de proprietate unor terţi pot fi expropriate de autoritatea competentă pentru cauză de utilitate publică, cu respectarea procedurii prevăzute în Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488-XIV din 8 iulie 1999 şi cu condiţia despăgubirii proprietarului terenului respectiv.

(2) Exproprierea terenului poate avea loc doar dacă operatorii de sistem nu au reuşit să obţină dreptul de folosinţă sau de servitute asupra terenului şi/sau dacă demonstrează că lucrările enumerate la art.74 vor împiedica substanţial folosirea ori chiar vor face imposibilă folosirea de către proprietar a terenului său.

(3) După trecere în proprietatea publică a statului sau a unităţii administrativ-teritoriale, terenul expropriat urmează să fie dat în folosinţă, cu titlu gratuit, operatorului de sistem pentru efectuarea lucrărilor necesare de construcţie sau exploatare a reţelelor de gaze naturale.

[Art.78 modificat prin Legea nr.182 din 26.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

Articolul 79. Zonele de protecţie a reţelelor de gaze naturale

(1) Pentru a se asigura protecţia şi funcţionarea normală a reţelelor de gaze naturale, pentru a se evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor şi a mediului, în conformitate cu Regulamentul privind zonele de protecţie a reţelelor de gaze naturale se stabilesc zone de protecţie a reţelelor de gaze naturale.

(2) În scopul protecţiei reţelelor de gaze naturale, persoanelor fizice şi juridice li se interzice, fără acordul operatorului de sistem:

a) să efectueze construcţii de orice fel în zona de protecţie a reţelelor de gaze naturale;

b) să efectueze săpături de orice fel ori să înfiinţeze plantaţii perene, să planteze copaci, arbuşti în zona de protecţie a reţelelor de gaze naturale;

c) să depoziteze materiale pe căile de acces la reţelele de gaze naturale şi în zonele de protecţie a reţelelor de gaze naturale;

d) să intervină în orice alt mod asupra reţelelor de gaze naturale.

(3) Persoanelor fizice şi juridice li se interzice:

a) să pună pe reţelele de gaze naturale obiecte de orice fel;

b) să deterioreze construcţiile, îngrădirile sau inscripţiile de identificare şi de avertizare aferente reţelelor de gaze naturale;

c) să limiteze ori să îngrădească prin împrejmuiri, prin construcţii ori în orice alt mod accesul la reţeaua de gaze naturale;

d) să întreprindă alte acţiuni stabilite în Regulamentul privind zonele de protecţie a reţelelor de gaze naturale.

(4) Se interzice emiterea autorizaţiilor de construire care permit efectuarea lucrărilor de construcţie în zonele de protecţie a reţelelor de gaze naturale.

(5) În cazul în care constată că în zona de protecţie a reţelelor de gaze naturale se efectuează lucrări cu încălcarea Regulamentului privind zonele de protecţie a reţelelor de gaze naturale, operatorii de sistem sesizează în legătură cu aceasta Inspectoratul Naţional pentru Supraveghere Tehnică şi autoritatea administraţiei publice locale şi sunt în drept să ceară încetarea lucrărilor şi întreprinderea tuturor acţiunilor necesare asigurării securităţii obiectului industrial periculos.

(6) Proprietarii bunurilor imobile din zonele de protecţie a reţelelor de gaze naturale, indiferent de tipul de proprietate, sunt obligaţi să înlăture orice obstacol şi să acorde acces operatorului de sistem pentru executarea lucrărilor de exploatare, de întreţinere, de reabilitare, de modernizare, inclusiv de

retehnologizare, a reţelelor de gaze naturale, cu condiţia că operatorul de sistem respectiv le-a expediat, în prealabil, cu cel puţin 5 zile calendaristice înainte, o notificare scrisă în acest sens. În cazul în care operatorul de sistem constată existenţa riscului apariţiei unei situaţii de avarie, proprietarul bunului imobil din zona de protecţie a reţelelor de gaze naturale, indiferent de tipul de proprietate, este obligat să acorde acces imediat operatorului de sistem la reţelele de gaze naturale respective în vederea întreprinderii acţiunilor, a măsurilor necesare pentru remedierea situaţiei de risc constatate.

(7) Operatorii de sistem sunt obligaţi să execute cu prudenţă lucrările de exploatare, de întreţinere, de reabilitare, de modernizare a reţelelor de gaze naturale şi să plătească despăgubirea rezonabilă cuvenită pentru eventualele pagube produse la efectuarea lucrărilor menţionate, în conformitate cu legislaţia civilă.

(8) Strămutarea reţelei de gaze naturale la iniţiativa proprietarului bunului imobil care se află în zona de protecţie a reţelei de gaze naturale se efectuează de către operatorul de sistem, din contul solicitantului, după obţinerea acordului proprietarilor sau al deţinătorilor legali ai terenului de pe traseul pe care urmează să fie amplasată reţeaua respectivă.

[Art.79 modificat prin Legea nr.132 din 26.05.2023, în vigoare 08.06.2023]

[Art.79 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.79 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Capitolul XI
CONSUMATORUL FINAL

Articolul 80. Prevederi generale

(1) Toţi consumatorii finali sînt eligibili şi au dreptul de a procura gaze naturale de la orice furnizor ales în conformitate cu contractul de furnizare a gazelor naturale, în condiţii de accesibilitate, de continuitate şi de fiabilitate.

(2) Orice consumator final este în drept să încheie contract de furnizare a gazelor naturale cu orice furnizor, la alegere. Durata contractului de furnizare şi preţul gazelor naturale furnizate se negociază de furnizor şi consumatorul final în condiţii de piaţă. Pentru a asigura livrarea gazelor naturale până la locul de consum al consumatorilor finali, furnizorii încheie contracte pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, a serviciului de distribuţie a gazelor naturale, în corespundere cu prevederile actelor normative de reglementare aprobate de Agenţie.

(3) Fiecare consumator final are dreptul la alegerea liberă şi la schimbarea furnizorului, cu condiţia că şi-a onorat obligaţiile de plată a gazelor naturale consumate faţă de furnizorul actual, de asemenea are dreptul de a dispune de toate datele relevante cu privire la consumul de gaze naturale. La schimbarea furnizorului, consumatorul final nu poate fi obligat la plata vreunei taxe.

(4) Consumatorii casnici şi întreprinderile mici beneficiază de dreptul la furnizarea gazelor naturale în contextul obligaţiei de serviciu public în conformitate cu cerinţele stabilite la art.89.

(4^1) În cazul în care consumatorii finali schimbă furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89 şi încheie un contract de furnizare a gazelor naturale la preţ negociat sau rezoluţionează contractul de furnizare a gazelor naturale cu furnizorul respectiv, pentru locul de consum/locurile de consum în cauză, aceştia sunt în drept să revină la furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89 la expirarea termenului de 12 luni de la data rezoluţiunii contractului de furnizare a gazelor naturale la preţ reglementat.

(5) Toţi consumatorii finali care şi-au pierdut furnizorul în anumite circumstanţe (furnizorul îşi încetează activitatea, furnizorului i s-a suspendat sau i s-a retras licenţa, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale) au dreptul de a beneficia, pentru o anumită perioadă de timp, stabilită în conformitate cu art.90, de furnizarea gazelor naturale de către furnizorul de ultimă opţiune.

(6) În baza unei înţelegeri exprese, consumatorul final autorizează accesul gratuit al furnizorului cu care a încheiat contract de furnizare a gazelor naturale sau cu care intenţionează să încheie un astfel de contract la datele de evidenţă a consumului său de gaze naturale deţinute de operatorul de sistem. Operatorul sistemului de transport şi operatorul sistemului de distribuţie sînt obligaţi, în baza acceptului

în scris al consumatorului final respectiv, să prezinte aceste date furnizorului în cauză. Condiţiile generale care definesc modalitatea de prezentare a datelor şi procedura de acordare a accesului la date pentru furnizori şi pentru consumatorii finali sînt stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale. Nici consumatorii finali, nici furnizorii nu suportă costuri suplimentare pentru acest serviciu.

(7) Pentru locul/locurile de consum la care consumatorii finali au încheiat contract de furnizare a gazelor naturale cu un furnizor care furnizează gaze naturale în contextul obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89 nu se permite încheierea a două sau mai multe contracte de furnizare a gazelor naturale.

(8) Instalaţiile de gaze naturale ale consumatorilor finali nu trebuie să pună în pericol viaţa şi sănătatea oamenilor, să prejudicieze proprietatea, să provoace deranjamente în funcţionarea normală a obiectelor sistemului de gaze naturale şi să afecteze furnizarea gazelor naturale către alţi consumatori finali.

(9) În cazul perturbărilor tehnice sau de altă natură în furnizarea gazelor naturale care nu sînt cauzate de instalaţiile sale, consumatorul final este în drept să ceară eliminarea acestor perturbări în cel mai mic termen posibil, în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale şi cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(10) Întreruperile cauzate de punerea în aplicare a măsurilor de limitare a livrărilor, întreprinse în caz de perturbări pe piaţa gazelor naturale, nu sînt considerate perturbări în furnizarea gazelor naturale conform alin.(9).

[Art.80 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.80 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 81. Obligaţiile consumatorului final

Consumatorul final are următoarele obligaţii:

a) să respecte condiţiile contractuale, să instaleze doar aparate şi utilaje care corespund documentelor normativ-tehnice şi să utilizeze gazele naturale doar prin aparate omologate de gaze naturale, în mod raţional, inofensiv, eficient şi fără fraude;

b) să achite integral plata datorată pentru gazele naturale furnizate şi penalităţile calculate, conform condiţiilor contractuale şi în termenele stabilite în factura de plată;

c) să păstreze intacte echipamentul de măsurare şi sigiliile aplicate, să nu întreprindă acţiuni menite să sustragă gaze naturale prin ocolirea echipamentului de măsurare sau prin denaturarea indicaţiilor acestuia şi să sesizeze imediat furnizorul în cazul în care depistează defecţiuni în funcţionarea echipamentului de măsurare sau violarea sigiliilor operatorului de sistem;

d) dacă nu mai doreşte să achiziţioneze gaze naturale de la furnizorul respectiv, să rezilieze contractul de furnizare a gazelor naturale şi să achite integral furnizorului plata pentru gazele naturale consumate şi, după caz, penalităţile aferente, în conformitate cu contractul de furnizare a gazelor naturale;

e) să asigure integritatea instalaţiilor de gaze naturale ce-i aparţin şi să le întreţină în stare de funcţionare normală. Lucrările de instalare, lucrările de deservire tehnică, lucrările de modificare şi lucrările de reparaţie a aparatelor şi a instalaţiilor sale de gaze naturale trebuie să fie efectuate numai de persoane autorizate, cu întocmirea actelor corespunzătoare. Instalarea şi/sau modificarea instalaţiei de gaze naturale se efectuează în baza proiectului coordonat de operatorul de sistem. Înlocuirea unor aparate de gaze naturale cu alte aparate de gaze naturale de aceeaşi capacitate, conform proiectului, se efectuează de persoane autorizate, cu întocmirea actelor corespunzătoare. După executarea lucrărilor menţionate, consumatorul final informează operatorul de sistem şi furnizorul despre acest fapt;

f) să asigure, în conformitate cu condiţiile stipulate în Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, acces personalului operatorului de sistem pentru controlul şi citirea indicaţiilor echipamentului de măsurare, precum şi pentru controlul, deservirea şi reparaţia instalaţiilor de gaze naturale ce aparţin operatorului de sistem şi sînt amplasate pe proprietatea consumatorului final;

g) să nu intervină şi să nu permită altor persoane să intervină în utilajul operatorului de sistem şi în reţelele de gaze naturale amplasate pe proprietatea consumatorului final.

[Art.81 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 82. Drepturile consumatorului final

Consumatorul final are următoarele drepturi:

a) să aibă acces la reţelele de gaze naturale şi să consume gaze naturale la parametrii de calitate stabiliţi;

b) să îşi aleagă furnizorul şi să încheie contract de furnizare a gazelor naturale cu orice furnizor;

c) să solicite furnizorului încheierea, modificarea, prelungirea, suspendarea sau rezilierea contractului de furnizare a gazelor naturale;

d) să schimbe furnizorul în condiţiile stabilite în prezenta lege şi în Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului;

e) să solicite înlăturarea de către operatorul de sistem a deranjamentelor din reţelele de gaze naturale şi/sau din reţelele interne ale blocurilor de locuit;

f) să solicite prezentarea de către furnizor a informaţiilor privind istoricul de consum, privind plăţile şi penalităţile calculate şi achitate;

g) să solicite sistarea furnizării gazelor naturale pentru o perioadă de timp determinată, conform Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale;

h) să aibă acces la echipamentul de măsurare în cazul în care acesta este instalat pe proprietatea operatorului de sistem, să fie prezent la citirea indicaţiilor, la controlul, verificarea şi efectuarea constatării tehnico-ştiinţifice a echipamentului de măsurare;

i) să verifice şi să constate respectarea de către furnizor a prevederilor contractului de furnizare a gazelor naturale;

j) să solicite repararea prejudiciilor cauzate de către furnizor, de către operatorul de sistem în cazul livrării gazelor naturale cu încălcarea parametrilor de calitate, a indicatorilor de calitate stabiliţi sau în cazul încălcării de către furnizor, de către operatorul de sistem a prevederilor prezentei legi, a contractului încheiat ori a actelor normative de reglementare aprobate de Agenţie;

k) să solicite şi să primească de la operatorul de sistem un nou aviz de racordare în cazul majorării debitului contractat, în conformitate cu prezenta lege şi cu Regulamentul privind racordarea;

l) să aibă acces la serviciul telefonic 24/24 al operatorului de sistem şi la serviciul telefonic al furnizorului.

Articolul 83. Răspunderea consumatorului final

(1) Consumatorul final poartă răspundere pentru nerespectarea obligaţiilor ce îi revin, în special:

a) pentru neachitarea consumului de gaze naturale în termenele şi în condiţiile stabilite în contract;

b) în cazul refuzului nemotivat de a oferi acces la echipamentul de măsurare sau la instalaţiile de gaze naturale ale operatorului de sistem, amplasate pe proprietatea consumatorului final;

c) pentru consumul de gaze naturale prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicaţiilor acestuia sau prin alte modalităţi de consum neînregistrat de echipamentul de măsurare;

d) în alte cazuri în conformitate cu prevederile contractului, cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale şi cu Regulamentul privind racordarea.

(2) În cazul neachitării consumului de gaze naturale în termenele indicate în factura de plată, furnizorul este în drept să aplice penalităţi în condiţiile stabilite la art.87 alin.(8), precum şi să solicite deconectarea instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorului final de la reţeaua de gaze naturale, în modul şi în condiţiile stabilite la alin.(3) din prezentul articol, în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale şi în Regulamentul privind racordarea.

(3) Deconectarea instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorului final de la reţeaua de gaze naturale pe motivul neachitării de către acesta a facturii de plată poate fi efectuată numai după expirarea termenului de cel puţin 10 zile de la data expirării termenului-limită de achitare, indicat în factura de plată. Furnizorul, operatorul de sistem sînt obligaţi, prin factura de plată expediată consumatorului final spre achitare, să informeze consumatorul final despre posibilele consecinţe în caz de neachitare. Factura de plată se emite şi se prezintă consumatorului de către furnizor cu cel puţin 10 zile

calendaristice înainte de expirarea termenului-limită de achitare, indicat în factură.

(4) În cazul refuzului nemotivat al consumatorului final de a oferi operatorului de sistem acces la echipamentul de măsurare sau la instalaţiile de gaze naturale ale operatorului de sistem amplasate pe proprietatea consumatorului final, operatorul de sistem este în drept să deconecteze instalaţiile de gaze naturale ale consumatorului final de la reţeaua de gaze naturale şi să ceară strămutarea echipamentului de măsurare în modul şi condiţiile stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(5) În cazul în care se constată documentar faptul că un consumator final a consumat gaze naturale prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicaţiilor acestuia sau prin alte modalităţi de consum neînregistrat de echipamentul de măsurare, consumatorul final achită contravaloarea gazelor naturale consumate, care se determină prin aplicarea sistemului pauşal.

(6) Reconectarea la reţeaua de gaze naturale a instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorului final, anterior deconectate, se va efectua doar după înlăturarea de către consumatorul final a cauzelor care au condus la deconectare. Reconectarea se va efectua în termene cît mai restrînse, însă nu mai tîrziu de două zile lucrătoare după înlăturarea cauzei de deconectare şi după achitarea tarifului de reconectare.

(7) Se interzice deconectarea instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorilor casnici în zilele de vineri, sâmbătă şi duminică, în zilele de sărbătoare nelucrătoare sau cu o zi înainte de ziua de sărbătoare nelucrătoare, precum şi în celelalte zile după ora 20.00, iar ale consumatorilor noncasnici – în afara orelor de lucru ale acestora. Excepţie constituie cazurile de depistare a conectării neautorizate la reţelele de gaze naturale, când instalaţiile de gaze naturale sau aparatele de utilizare conectate neautorizat se deconectează odată cu depistarea acestor cazuri.

(8) Deconectarea de la şi reconectarea la reţeaua de gaze naturale a instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorului final se efectuează de operatorul de sistem, la cererea furnizorului sau din proprie iniţiativă, în cazurile şi condiţiile stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, precum şi în Regulamentul privind racordarea.

(9) Drepturile şi obligaţiile operatorilor de sistem, ale furnizorilor şi ale consumatorilor finali în legătură cu deconectarea de la şi reconectarea la reţelele de gaze naturale a instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali se stabilesc în prezentul articol, la art.15 alin.(3), la art.39 alin.(1) lit.k), la art.46 alin.(1) lit.i), la art.70 şi 110 din prezenta lege, în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, în Regulamentul privind racordarea.

(10) Fiecare operator de sistem publică, anual, pe pagina sa electronică informaţii cu privire la numărul consumatorilor finali care au fost deconectaţi de la reţelele de gaze naturale, motivele deconectării, precum şi alte date în conformitate cu cerinţele stabilite de Agenţie.

[Art.83 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 84. Protecţia consumatorilor vulnerabili

(1) Consumatorii vulnerabili sînt protejaţi prin politici de protecţie socială.

(2) Consumatorii vulnerabili pot beneficia de măsuri speciale de protecţie socială. Măsurile respective nu trebuie să împiedice deschiderea efectivă şi funcţionarea pieţei gazelor naturale în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege.

(3) În cazul consumatorilor vulnerabili, furnizorul poate aplica mecanisme de susţinere pentru a evita întreruperea furnizării gazelor naturale către această categorie de consumatori, inclusiv în cazul neachitării la timp a facturilor de plată pentru gazele naturale consumate.

(4) Guvernul poate stabili categorii distincte de consumatori vulnerabili din rândul consumatorilor casnici ce utilizează preponderent gazele naturale pentru încălzire şi prepararea hranei, asigurând pentru aceste categorii o protecţie suplimentară celei asigurate prin măsurile generale de protecţie socială.

[Art.84 completat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 84[1]. Protecţia consumatorilor casnici în cazul condiţiilor defavorabile pe piaţa gazelor naturale

(1) În cazul înregistrării unor creşteri substanţiale de preţuri pe piaţa gazelor naturale, fapt care afectează consumatorii casnici, Guvernul poate compensa parţial sau total creşterea de preţuri reglementate, pe o perioadă determinată de timp.

(2) Guvernul stabileşte şi aprobă prin hotărâre măsurile compensatorii, de asemenea stabileşte modalitatea şi condiţiile în care acestea se aplică. Măsurile compensatorii se evidenţiază distinct în factură.

[Art.84[1] introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Capitolul XII
TRADINGUL DE GAZE NATURALE. FURNIZAREA GAZELOR NATURALE

[Denumirea modificată prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 84[2]. Tradingul de gaze naturale

(1) Traderul îşi desfăşoară activitatea exclusiv pe piaţa angro a gazelor naturale, cu condiţia deţinerii licenţei pentru tradingul de gaze naturale, în conformitate cu prezenta lege şi cu Regulile pieţei gazelor naturale.

(2) Traderului îi este interzis să se angajeze în practici anticoncurenţiale pe piaţa gazelor naturale şi să împiedice sau să încerce să împiedice, în mod ilicit, angajarea în activitatea de trader a altor titulari de licenţă ori potenţiali competitori, cu respectarea prevederilor legale referitoare la concurenţă.

(3) În cazul în care desfăşoară şi alte activităţi pe piaţa gazelor naturale, traderul este obligat să asigure separarea contabilă conform cerinţelor stabilite la art.101.

(4) Traderul este obligat să prezinte Agenţiei rapoarte semestriale cu privire la activitatea desfăşurată pe piaţa angro a gazelor naturale, precum şi alte informaţii solicitate, în modul şi termenele stabilite de Agenţie.

(5) Traderul este obligat să menţină resursele financiare necesare participării pe piaţa angro a gazelor naturale.

(6) Licenţa pentru furnizarea gazelor naturale asigură toate drepturile de tranzacţionare stabilite în prezentul articol în raport cu un trader şi conferă furnizorului dreptul de a desfăşura toate activităţile stabilite în prezentul articol. Traderul nu poate deţine concomitent licenţa pentru tradingul de gaze naturale şi licenţa pentru furnizarea gazelor naturale.

[Art.84[2] introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 85. Furnizarea gazelor naturale

(1) Furnizarea gazelor naturale se efectuează de furnizorii care deţin licenţă pentru desfăşurarea genului de activitate respectiv.

(2) Furnizorul este independent de orice întreprindere de gaze naturale care desfăşoară activitatea de transport, de distribuţie sau de stocare a gazelor naturale şi nu poate deţine licenţă pentru transportul, distribuţia sau stocarea gazelor naturale.

(3) Furnizorii sînt obligaţi să furnizeze gaze naturale consumatorilor finali în conformitate cu condiţiile stabilite în prezentul capitol, în licenţă şi în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(4) Furnizarea gazelor naturale consumatorilor finali se efectuează la preţuri nereglementate, de piaţă, în bază de contract negociat între furnizor şi consumatorul final. Preţurile fiecărui furnizor se aplică nediscriminatoriu pe categorii de consumatori, pe tot teritoriul pe care licenţa este valabilă, rezultând diferenţieri ale preţurilor la consumatorii finali doar ca urmare a aplicării unor tarife de distribuţie diferite – în cazul consumatorilor casnici, iar în cazul consumatorilor noncasnici – inclusiv din volumele vândute şi profilul de consum.

(5) Termenele şi condiţiile de încheiere a contractelor de furnizare a gazelor naturale se stabilesc în prezenta lege şi în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(6) Prin derogare de la prevederile alin.(4) din prezentul articol, în contextul obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89, furnizorii sînt obligaţi să furnizeze consumatorilor finali, la solicitarea acestora, gaze naturale la preţuri reglementate, rezonabile, transparente, nediscriminatorii şi uşor de comparat,

aprobate de Agenţie, cu respectarea parametrilor de calitate stabiliţi, în conformitate cu prezenta lege şi în condiţiile stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(7) Consumatorii finali care şi-au pierdut furnizorul în anumite circumstanţe (furnizorul îşi încetează activitatea, furnizorului i s-a suspendat sau i s-a retras licenţa, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale) au dreptul la furnizarea gazelor naturale de către furnizorul de ultimă opţiune la preţuri reglementate, rezonabile, transparente, nediscriminatorii şi uşor de comparat, pentru o perioadă limitată de timp, de cel mult 4 luni, în conformitate cu prezenta lege şi în condiţiile stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(8) Furnizorii achiziţionează gaze naturale pe piaţa angro a gazelor naturale, cu respectarea condiţiilor stabilite în prezenta lege şi în Regulile pieţei gazelor naturale.

(9) Furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90 procură gaze naturale urmărind realizarea unui echilibru între obţinerea unui cost minim al gazelor achiziţionate şi asigurarea siguranţei în aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor finali pentru o perioadă rezonabilă. Aceşti furnizori sunt obligaţi să încheie şi să prelungească contractele de procurare a gazelor naturale în termene rezonabile şi să le prezinte spre informare Agenţiei cu cel puţin 30 de zile înainte de expirarea contractelor precedente. Neprezentarea contractelor în termenul stabilit se sancţionează de Agenţie conform art.113.

(10) Furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90 îşi îndeplinesc obligaţiile în limitele teritoriului stabilit de Agenţie şi încheie, la solicitare, contracte de furnizare a gazelor naturale cu orice consumator final care are dreptul la acest serviciu conform prezentei legi, cu respectarea Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale şi la preţurile reglementate aprobate de Agenţie. Termenele şi condiţiile care trebuie respectate la încheierea contractelor de furnizare a gazelor naturale în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90, precum şi clauzele obligatorii ce urmează să fie incluse în contractele respective se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(11) Furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90 sînt în drept să vîndă gazele naturale şi în condiţii de piaţă, la preţuri negociate, cu condiţia ţinerii contabilităţii separate pentru fiecare tip de furnizare.

[Art.85 completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.85 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 86. Funcţiile şi obligaţiile furnizorului

(1) La desfăşurarea activităţii sale, furnizorul este obligat să respecte prevederile prezentei legi şi actele normative de reglementare aprobate de Agenţie, precum şi să asigure continuitatea furnizării gazelor naturale la parametrii de calitate stabiliţi şi în conformitate cu clauzele contractelor de furnizare a gazelor naturale încheiate cu consumatorii finali.

(2) Fiecare furnizor este obligat să dispună de centre de deservire a consumatorilor finali astfel încît ultimii să primească toate informaţiile necesare care să le permită să facă uz de drepturile ce le sînt consfinţite prin lege şi prin actele normative în domeniu, inclusiv prin actele normative de reglementare aprobate de Agenţie, în special:

a) informaţii privind preţurile practicate, precum şi privind clauzele contractuale standard, condiţiile ce trebuie îndeplinite pentru încheierea contractului de furnizare a gazelor naturale şi alte informaţii relevante;

b) informaţii privind modalităţile de plată, posibilele consecinţe în cazul neachitării facturilor pentru gazele naturale consumate, precum şi privind situaţiile în care furnizorul este în drept să perceapă plata preventivă pentru gazele naturale furnizate consumatorilor finali;

c) informaţii privind procedura de schimbare a furnizorului, privind dreptul consumatorilor finali de a schimba furnizorul necondiţionat şi fără perceperea unei taxe, precum şi privind dreptul consumatorului final de a primi, în termen de cel mult două săptămîni după schimbarea furnizorului, o factură finală de plată pentru gazele naturale consumate;

d) informaţii privind modalităţile de soluţionare pe cale extrajudiciară a eventualelor neînţelegeri cu

consumatorii finali, privind compensaţiile ce urmează a fi achitate consumatorilor finali în cazul încălcării de către furnizor a obligaţiilor sale, precum şi privind termenele de soluţionare a reclamaţiilor parvenite de la consumatorii finali;

e) informaţii privind modalităţile prin care furnizorul urmează să comunice consumatorilor finali datele cu privire la consumul real de gaze naturale şi cu privire la structura costurilor;

f) informaţii privind furnizarea către consumatorii finali a gazelor naturale conform parametrilor de calitate stabiliţi, precum şi privind alte drepturi ale consumatorilor finali;

g) alte informaţii în conformitate cu prezenta lege şi cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(3) Informaţiile specificate la alin.(2) se publică pe pagina electronică a furnizorilor şi se actualizează periodic.

(4) Furnizorii sînt obligaţi să înfiinţeze şi să asigure funcţionarea unui serviciu telefonic, precum şi să asigure ca centrele de deservire a consumatorilor finali să funcţioneze conform programului de lucru de cel puţin 5 zile pe săptămînă, iar cel puţin o zi pe săptămînă să fie deschise pînă la ora 20.00. Personalul responsabil de examinarea reclamaţiilor consumatorilor finali trebuie să dispună de dreptul real de a lua decizii, în numele furnizorului, şi de posibilitatea de a colabora cu operatorii de sistem în vederea soluţionării problemelor abordate de consumatorii finali, iar prezentarea informaţiilor solicitate, gestionarea cererilor şi a reclamaţiilor consumatorilor finali, fixarea întîlnirilor cu reprezentanţii furnizorului trebuie să fie posibile inclusiv prin telefon şi prin poşta electronică.

(5) Furnizorul este obligat să ofere consumatorilor finali posibilitatea de a achita consumul de gaze naturale prin mai multe modalităţi de plată, aplicate faţă de consumatorii finali în mod nediscriminatoriu. Orice diferenţă în ceea ce priveşte condiţiile privind plata urmează a fi argumentată ţinînd cont de costurile furnizorului. Furnizorul este în drept să solicite consumatorilor finali plata preventivă, conform estimărilor bazate pe consumul probabil, cu aplicarea unor criterii echitabile stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, inclusiv în cazul în care consumatorul se află în procedura de insolvabilitate.

(6) Fiecare furnizor facturează gazele naturale furnizate în baza unei facturi de plată emise cu respectarea prevederilor Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale. Furnizorul include şi evidenţiază distinct în factura de plată şi costurile suportate în legătură cu prestarea către consumatorul respectiv a serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale. Furnizorul poate include în factura de plată şi alte taxe în conformitate cu legea şi cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(7) Furnizorul este obligat să indice în factura de plată şi în materialele promoţionale puse la dispoziţia consumatorilor finali:

a) informaţii cu privire la contribuţia fiecărei surse de gaze naturale în structura totală a surselor de energie utilizate de furnizor în anul precedent;

b) informaţii cu privire la dreptul consumatorilor de a soluţiona pe cale extrajudiciară neînţelegerile cu furnizorul, precum şi termenele în care sînt în drept să conteste decizia furnizorului.

(8) Furnizorul este obligat să indice în factura de plată, în materialele promoţionale informaţia cu privire la consumul de gaze naturale al consumatorului final, astfel încît acesta să aibă posibilitatea să-şi regularizeze propriul consum de gaze naturale, cu privire la preţurile aplicate, precum şi cu privire la costul gazelor naturale consumate. Informaţia respectivă se comunică la intervale de timp corespunzătoare, ţinînd cont de capacitatea echipamentelor de măsurare instalate la consumatorii finali şi de periodicitatea de citire a indicaţiilor echipamentului de măsurare, precum şi de raportul eficacitate-costuri al acestor măsuri. Se interzice furnizorului să perceapă de la consumatorii finali plăţi suplimentare pentru acest serviciu.

(9) Anual, fiecare furnizor este obligat să elaboreze şi să publice pe pagina sa electronică un program de acţiuni referitor la acordarea asistenţei consumatorilor finali privind realizarea obligaţiilor contractuale, prevenirea suspendării furnizării gazelor naturale, sprijinirea furnizării gazelor naturale către consumatorii finali în locuri depărtate de centrele urbane, precum şi privind promovarea eficienţei energetice.

(10) Anual, pînă la 30 aprilie, fiecare furnizor întocmeşte şi prezintă Agenţiei un raport privind

activitatea sa din anul precedent. Raportul respectiv se publică pe pagina electronică a furnizorului.

(11) Fiecare furnizor este obligat să întreprindă măsurile necesare pentru oferirea asistenţei şi protejarea intereselor consumatorilor finali, precum şi pentru examinarea reclamaţiilor acestora în mod eficient, inclusiv pentru soluţionarea litigiilor pe cale extrajudiciară.

(12) Furnizorul este obligat să exercite şi alte funcţii şi obligaţii stabilite în prezentul capitol şi în actele normative de reglementare aprobate de Agenţie.

[Art.86 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 87. Contractul de furnizare a gazelor naturale

(1) Furnizarea gazelor naturale către consumatorii finali se efectuează numai în baza unui contract de furnizare a gazelor naturale, încheiat între furnizor şi consumatorul final în conformitate cu prezenta lege şi cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(2) Contractul de furnizare a gazelor naturale trebuie să conţină în mod obligatoriu următoarele:

a) denumirea şi adresa furnizorului;

b) obiectul contractului, parametrii de calitate a gazelor naturale furnizate;

c) mijloacele prin care se pot obţine informaţii actualizate despre preţurile în vigoare;

d) cazurile şi condiţiile de întrerupere a furnizării gazelor naturale, de deconectare şi de reconectare la reţelele de gaze naturale a instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali;

e) durata contractului, cazurile şi modalitatea de prelungire, modificare, suspendare şi rezoluţiune a contractului de furnizare a gazelor naturale, inclusiv să prevadă expres dreptul consumatorului final la rezoluţiunea contractului în mod unilateral şi gratuit;

f) prevederi referitoare la modalitatea de notificare de către furnizor a consumatorului final cu privire la majorarea preţului de furnizare a gazelor naturale înainte de aplicarea acestuia;

g) tipurile de servicii de întreţinere, în cazul în care acestea sînt oferite;

h) termenele de plată, modalităţile de plată, cazurile în care furnizorul este în drept să impună plata preventivă pentru consumul de gaze naturale, precum şi măsurile ce vor fi întreprinse de furnizor în cazul nerespectării de către consumatorul final a obligaţiilor contractuale;

i) eventualele compensaţii şi modalităţile de rambursare a cheltuielilor care se aplică în cazul în care furnizorul nu îşi îndeplineşte obligaţiile contractuale, inclusiv în cazul facturării eronate, sau dacă furnizorul îşi îndeplineşte obligaţiile contractuale cu întîrziere sau în mod defectuos;

j) modalităţile de iniţiere a procedurilor de soluţionare a neînţelegerilor aferente neexecutării sau executării defectuoase a clauzelor contractuale;

k) drepturile şi obligaţiile furnizorului şi ale consumatorului final, precum şi informaţii cu privire la gestionarea reclamaţiilor.

(3) Condiţiile contractuale trebuie să fie echitabile şi să fie prezentate potenţialului consumator final înainte de încheierea contractului de furnizare a gazelor naturale. În cazul în care contractul de furnizare a gazelor naturale este încheiat prin reprezentanţi, consumatorul final trebuie să fie notificat în prealabil cu privire la condiţiile contractuale.

(4) Furnizorul este obligat să elaboreze clauzele contractuale standard ale contractului de furnizare a gazelor naturale, propus pentru negocieri consumatorilor finali, să publice aceste clauze pe pagina sa electronică şi/sau să le comunice prin utilizarea altor metode transparente. Clauzele contractuale standard se elaborează în conformitate cu prezentul articol şi cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale. Clauzele contractuale standard pot fi detaliate în contract şi completate în anexele contractului. Furnizorul şi consumatorul final pot prevedea în contractul de furnizare a gazelor naturale posibilitatea reducerii volumului de gaze naturale în anumite perioade de timp ale zilei. Clauzele contractuale obligatorii ale contractului de furnizare a gazelor naturale încheiat în legătură cu furnizarea în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90 se aprobă de Agenţie.

(5) Contractul de furnizare a gazelor naturale trebuie să fie întocmit într-un limbaj clar, inteligibil şi neechivoc. Se interzice furnizorului să oblige consumatorii finali la prezentarea de documentaţie excesivă, în legătură cu încheierea contractului, să pună în sarcina consumatorilor finali obligaţii administrative excesive, precum şi să recurgă la practici de vînzare incorecte sau înşelătoare. Se

interzice furnizorului să introducă în contract clauze care să interzică sau să condiţioneze schimbarea furnizorului de către consumatorul final respectiv, precum şi să perceapă de la consumatorul final taxă pentru rezoluţiunea contractului. Clauzele contractuale care conţin asemenea prevederi sînt nule de drept.

(6) Contractul de furnizare a gazelor naturale se încheie dacă instalaţiile de gaze naturale ale consumatorului final sînt racordate la reţelele de gaze naturale cu respectarea normelor de siguranţă.

(7) Furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90 este obligat să încheie contract de furnizare a gazelor naturale cu potenţialul consumator final care întruneşte condiţiile de încheiere a contractului, în conformitate cu prezentul articol şi cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(8) Pentru achitarea cu întîrziere a consumului de gaze naturale, consumatorii finali plătesc penalitate în mărime determinată şi în modul stabilit prin contract în urma negocierilor. Cuantumul penalităţii este negociabil, dar nu poate depăşi rata medie anuală ponderată a dobînzii la creditele noi acordate în monedă naţională de băncile comerciale, pentru un an, înregistrată în anul precedent şi publicată în raportul Băncii Naţionale a Moldovei. La solicitarea consumatorilor finali, furnizorii vor renegocia cuantumul penalităţii stabilite în contractele încheiate cu consumatorii finali, cu respectarea plafonului maxim stabilit.

(9) Furnizorul poate solicita operatorului de sistem deconectarea instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali doar în cazurile şi cu respectarea termenelor şi a condiţiilor stabilite la art.15 alin.(3), art.70 şi 83 din prezenta lege, precum şi în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(10) Furnizorul este obligat să notifice consumatorul final despre propunerea de a modifica contractul de furnizare a gazelor naturale cu cel puţin 15 zile lucrătoare înainte, despre faptul că acesta din urmă este în drept să nu accepte modificarea, precum şi despre dreptul său la rezoluţiunea contractului de furnizare a gazelor naturale în caz de dezacord. Furnizorul este obligat să notifice, în mod direct, transparent şi inteligibil, consumatorii finali despre orice majorare a preţurilor nu mai tîrziu de sfîrşitul primei perioade de facturare care urmează intrării în vigoare a majorării.

(11) Cu excepţia cazurilor de neachitare de către consumatorul final a facturilor pentru gazele naturale, furnizorul are dreptul la rezoluţiunea în mod unilateral a contractului de furnizare a gazelor naturale cu condiţia expedierii consumatorului final a notificării prealabile cu cel puţin 30 de zile calendaristice înainte, în conformitate cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale. Furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90 are dreptul la suspendarea sau la rezoluţiunea în mod unilateral a contractului de furnizare a gazelor naturale numai în cazurile stabilite şi cu respectarea termenelor şi a condiţiilor stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(12) Furnizorul este obligat să depună toată diligenţa pentru soluţionarea pe cale extrajudiciară a neînţelegerilor aferente executării contractului de furnizare a gazelor naturale şi să pună în aplicare un mecanism eficient şi nediscriminatoriu de rambursare a cheltuielilor sau de achitare a compensaţiilor consumatorilor finali.

[Art.87 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 88. Procedura de schimbare a furnizorului

(1) Procedura de schimbare a furnizorului de către consumatorul final este reglementată prin Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului, elaborat şi aprobat de Agenţie, care stabileşte în special:

a) etapele procesului de schimbare a furnizorului;

b) condiţiile care trebuie îndeplinite de către furnizorul nou;

c) drepturile şi obligaţiile furnizorului nou în raport cu celelalte părţi implicate în procesul de schimbare a furnizorului;

d) drepturile şi obligaţiile furnizorului actual în contextul rezoluţiunii contractului de furnizare a gazelor naturale;

e) drepturile şi obligaţiile operatorului de sistem care exploatează reţelele de gaze naturale la care

sînt racordate instalaţiile de gaze naturale ale consumatorului final;

f) drepturile şi obligaţiile consumatorului final care iniţiază procedura de schimbare a furnizorului;

g) modalităţile de soluţionare a obligaţiilor financiare anterioare ale consumatorului final.

(2) Schimbarea furnizorului se efectuează în termen de cel mult 20 de zile calendaristice, în baza unei cereri depuse de consumatorul final, în conformitate cu Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului. Procedura de schimbare a furnizorului poate fi gestionată de consumatorul final sau de furnizorul nou în baza procurii de reprezentare a consumatorului final, întocmită cu respectarea prevederilor Codului civil.

(3) În cazul schimbării furnizorului, operatorul de sistem este obligat să încheie cu furnizorul nou contract pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, contract pentru prestarea serviciului de distribuţie a gazelor naturale pentru locul/locurile de consum indicate de consumatorul final. Pentru consumatorul final care schimbă furnizorul se aplică principiul „capacitatea urmează consumatorul”.

(4) Furnizorul actual este obligat să furnizeze gaze naturale unui consumator final care a iniţiat procedura de schimbare a furnizorului pînă la rezoluţiunea contractului de furnizare a gazelor naturale. Se interzice furnizorului actual, precum şi operatorului de sistem, să perceapă de la consumatorii finali plăţi pentru schimbarea furnizorului, pentru încheierea contractului de furnizare a gazelor naturale sau să împiedice în vreun mod derularea procedurii de schimbare a furnizorului de către consumatorul final.

(5) Echipamentul de măsurare, montat la locul/locurile de consum al/ale consumatorului noncasnic care solicită schimbarea furnizorului, trebuie să permită înregistrarea orară a consumului de gaze naturale şi să corespundă prevederilor Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale. În situaţia în care echipamentul de măsurare instalat la locul de consum al consumatorului noncasnic care intenţionează să schimbe furnizorul nu corespunde cerinţelor stabilite în Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale sau nu permite înregistrarea orară a consumului de gaze naturale, echipamentul de măsurare se înlocuieşte de către consumatorul noncasnic, pe cheltuiala sa, pînă la iniţierea procedurii de schimbare a furnizorului.

(6) Furnizorul actual este obligat să expedieze consumatorului final o factură de plată, finală, în termen de cel mult două săptămîni de la schimbarea furnizorului, în baza indicaţiilor echipamentului de măsurare comunicate lui de către operatorul de sistem. Eventualele litigii ce survin între furnizorul actual, furnizorul nou şi operatorul de sistem în legătură cu schimbarea furnizorului se soluţionează pe cale amiabilă sau în instanţa de judecată. Orice litigiu dintre furnizorul actual şi consumatorul final care nu ţine de achitarea plăţii pentru furnizarea gazelor naturale nu suspendă procedura de schimbare a furnizorului şi punerea în aplicare a unui nou contract de furnizare a gazelor naturale.

(7) Operatorul de sistem şi furnizorii ţin, în mod separat, evidenţa reclamaţiilor referitoare la schimbarea furnizorului şi raportează, trimestrial, Agenţiei în legătură cu aplicarea şi respectarea Regulamentului privind procedura de schimbare a furnizorului, inclusiv cu privire la reclamaţiile parvenite de la consumatorii finali în contextul schimbării furnizorului.

[Art.88 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligaţiei de serviciu public

(1) Consumatorii casnici şi întreprinderile mici au dreptul de a fi aprovizionaţi cu gaze naturale de către furnizorii cărora le-a fost impusă obligaţia de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali la parametrii de calitate stabiliţi, la preţuri reglementate, transparente, nediscriminatorii şi uşor de comparat, aprobate de Agenţie, în conformitate cu termenele şi condiţiile stabilite în prezenta lege şi în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(2) În limitele teritoriului autorizat prin licenţele operatorilor de sistem, Agenţia poate impune, în baza unor criterii prestabilite de eligibilitate şi de selectare competitive, transparente şi nediscriminatorii, prevăzute în Regulamentul privind impunerea obligaţiilor de serviciu public, aprobat în acest sens, unui sau mai multor furnizori obligaţia de serviciu public de a furniza gaze naturale consumatorilor finali specificaţi la alin.(1).

(2^1) În cazul în care în rezultatul procedurii competitive prevăzute la alin.(2) nu este selectat

furnizorul care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligaţiei de serviciu public, Agenţia desemnează, prin hotărâre, un furnizor care să furnizeze gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligaţiei de serviciu public, pentru o perioadă care nu depăşeşte trei ani. Agenţia este în drept să decidă atribuirea acestei funcţii furnizorului de gaze naturale care îndeplineşte cel puţin următoarele condiţii:

a) operează activ pe piaţa de gaze naturale din Republica Moldova;

b) are una din cele mai mari cifre de afaceri cumulate de furnizare de gaze naturale din cadrul pieţei de gaze naturale din Republica Moldova în ultimul an calendaristic anterior celui al unei proceduri de desemnare;

c) este separat de orice alte activităţi care nu au legătură cu tradingul şi furnizarea gazelor naturale.

(3) Drepturile şi obligaţiile furnizorului care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligaţiei de serviciu public, precum şi termenele şi condiţiile în care urmează să fie furnizate gazele naturale consumatorilor specificaţi la alin.(1) se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale şi, după caz, în hotărârea Agenţiei adoptată conform alin.(2).

(3^1) Agenţia revocă, prin hotărâre, obligaţia de serviciu public stabilită în conformitate cu prezentul articol în unul din următoarele cazuri:

a) furnizorul căruia i-a fost impusă obligaţia de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali refuză să îndeplinească obligaţia respectivă;

b) furnizorul căruia i-a fost impusă obligaţia de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali nu îndeplineşte obligaţia respectivă, cu excepţia situaţiei în care neîndeplinirea obligaţiei nu îi este imputabilă;

c) furnizorului căruia i-a fost impusă obligaţia de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali i s-a suspendat sau i s-a retras licenţa de furnizare a gazelor naturale.

(4) Anual, pînă la 30 aprilie, furnizorul care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligaţiei de serviciu public elaborează şi prezintă Agenţiei raportul cu privire la activitatea desfăşurată în anul precedent în legătură cu îndeplinirea obligaţiei de serviciu public în cauză. Raportul se publică pe pagina electronică a furnizorului respectiv.

[Art.89 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.89 completat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 90. Furnizarea de ultimă opţiune

(1) Consumatorii finali care şi-au pierdut furnizorul în anumite circumstanţe (furnizorul îşi încetează activitatea, furnizorului i s-a suspendat sau i s-a retras licenţa, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale) au dreptul să fie aprovizionaţi cu gaze naturale, pentru o anumită perioadă de timp, de către furnizorul căruia i-a fost impusă obligaţia de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opţiune.

(2) Printr-o hotărâre adoptată în temeiul art.11, Agenţia poate impune, în baza unor criterii prestabilite de eligibilitate şi de selectare competitive, transparente şi nediscriminatorii, prevăzute în Regulamentul privind impunerea obligaţiilor de serviciu public, aprobat în acest sens, unui sau mai multor furnizori obligaţia de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opţiune. Prin hotărârea adoptată în acest sens, Agenţia stabileşte condiţii şi cerinţe specifice privind îndeplinirea obligaţiei de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opţiune, inclusiv, dar fără a se limita la disponibilitatea surselor de furnizare a cantităţilor necesare de gaze naturale pentru a asigura îndeplinirea obligaţiei de serviciu public respective. În eventualitatea survenirii circumstanţelor invocate la alin.(1) din prezentul articol, furnizorul de ultimă opţiune furnizează gaze naturale consumatorilor finali care şi-au pierdut furnizorul în condiţii reglementate şi la preţurile reglementate aprobate de Agenţie. Agenţia este în drept să impună obligaţia de furnizare de ultimă opţiune furnizorilor care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89.

(2^1) În cazul în care în rezultatul procedurii competitive prevăzute la alin.(2) nu este selectat

furnizorul de ultimă opţiune, Agenţia desemnează, prin hotărâre, un furnizor de ultimă opţiune pentru o perioadă care nu depăşeşte trei ani. După examinarea circumstanţelor existente, Agenţia este în drept să decidă impunerea obligaţiei de serviciu public privind furnizarea de ultimă opţiune furnizorilor care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89 sau unui alt furnizor de gaze naturale care îndeplineşte cel puţin următoarele condiţii:

a) operează activ pe piaţa de gaze naturale din Republica Moldova;

b) are una din cele mai mari cifre de afaceri cumulate de furnizare de gaze naturale din cadrul pieţei de gaze naturale din Republica Moldova în ultimul an calendaristic anterior celui al unei proceduri de desemnare;

c) este separat de orice alte activităţi care nu au legătură cu tradingul şi furnizarea gazelor naturale;

d) demonstrează, prin documente confirmative, disponibilitatea surselor pentru furnizarea cantităţilor necesare de gaze naturale.

(3) Furnizorul care îşi încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza gaze naturale este obligat să notifice Agenţia în conformitate cu prevederile art.15 alin.(8) şi (9).

(4) La primirea notificării, Agenţia identifică furnizorul de ultimă opţiune care îşi desfăşoară activitatea în limitele teritoriului în care se află locurile de consum ale consumatorilor finali respectivi şi adoptă hotărîrea privind asigurarea furnizării de ultimă opţiune consumatorilor finali deserviţi de furnizorul care îşi încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza gaze naturale. Furnizorul de ultimă opţiune preia consumatorii finali în baza hotărîrii Agenţiei, fără prezentarea unei cereri speciale de către consumatorii finali respectivi.

(5) Furnizorul care îşi încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza gaze naturale este obligat să notifice, cu cel puţin 30 de zile lucrătoare înainte, operatorul de sistem care deserveşte consumatorii săi finali cu privire la data încetării furnizării gazelor naturale, precum şi despre trecerea acestora la furnizorul de ultimă opţiune desemnat de Agenţie.

(6) Operatorul de sistem prezintă Agenţiei şi furnizorului de ultimă opţiune, în termen de 5 zile lucrătoare de la data notificării primite în conformitate cu alin.(5), informaţii despre consumatorii finali care urmează să fie preluaţi de furnizorul de ultimă opţiune.

(7) Procedura de ieşire a unui furnizor de pe piaţa gazelor naturale, indiferent de forma sau de cauzele acesteia, precum şi modalitatea de transmitere a consumatorilor finali furnizorului de ultimă opţiune se stabilesc în Regulile pieţei gazelor naturale.

(8) Furnizorul de ultimă opţiune furnizează gazele naturale consumatorilor finali pentru o perioadă de cel mult 4 luni. Până la expirarea acestei perioade, consumatorii finali ai furnizorului de ultimă opţiune sunt obligaţi să încheie un contract de furnizare a gazelor naturale cu un alt furnizor, în condiţiile stabilite de prezenta lege.

Consumatorii finali care au schimbat furnizorul ce furnizează gaze naturale în contextul obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89 şi au încheiat un contract de furnizare a gazelor naturale la preţ negociat sau au rezoluţionat contractul de furnizare a gazelor naturale cu furnizorul respectiv şi care, la expirarea termenului prevăzut de prezentul alineat, nu au semnat un contract de furnizare a gazelor naturale la preţ negociat cu un alt furnizor pot solicita prelungirea contractului de furnizare a gazelor naturale cu furnizorul de ultimă opţiune până la expirarea termenului stabilit la art.80 alin.(4^1).

(8^1) În cazul în care consumatorul final nu încheie în termenele stabilite la alin.(8) contract de furnizare a gazelor naturale cu un alt furnizor, operatorul de sistem este obligat să deconecteze, la cererea furnizorului de ultimă opţiune, instalaţiile de gaze naturale ale consumatorului final în cauză după notificarea prealabilă a consumatorului final respectiv cu 15 zile înainte de deconectare.

(9) În cazul furnizării de ultimă opţiune, contractul de furnizare a gazelor naturale se consideră încheiat începînd cu ziua în care furnizarea fizică către consumatorul final este stabilită şi asigurată, indiferent dacă respectivul consumator final a depus sau nu cererea privind furnizarea gazelor naturale, în termenele şi în condiţiile stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(10) Furnizorul de ultimă opţiune pune la dispoziţia consumatorului final contractul de furnizare a gazelor naturale, în formă scrisă, în termen de cel mult 8 zile calendaristice de la data începerii furnizării

de ultimă opţiune.

(11) Furnizorul de ultimă opţiune este în drept să solicite operatorului de sistem să deconecteze instalaţiile de gaze naturale ale consumatorului final care nu a efectuat plata pentru gazele naturale furnizate.

(12) Drepturile şi obligaţiile furnizorului de ultimă opţiune, precum şi termenele şi condiţiile în care urmează să fie asigurată furnizarea de ultimă opţiune se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(13) Furnizorul de ultimă opţiune este obligat să ţină evidenţă separată pe categorii de consumatori şi să întocmească rapoarte separate pentru furnizarea de ultimă opţiune.

(13^1) Agenţia revocă, prin hotărâre, obligaţia de serviciu public stabilită în conformitate cu prezentul articol în unul dintre următoarele cazuri:

a) furnizorul căruia i-a fost impusă obligaţia de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opţiune refuză să îndeplinească obligaţia respectivă;

b) furnizorul căruia i-a fost impusă obligaţia de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opţiune nu îndeplineşte obligaţia respectivă, cu excepţia situaţiei în care neîndeplinirea obligaţiei nu îi este imputabilă;

c) furnizorului căruia i-a fost impusă obligaţia de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opţiune i s-a suspendat sau i s-a retras licenţa de furnizare a gazelor naturale.

(14) Anual, pînă la 30 aprilie, furnizorul de ultimă opţiune elaborează şi prezintă Agenţiei raportul cu privire la activitatea desfăşurată în anul precedent în legătură cu furnizarea de ultimă opţiune, care trebuie să conţină informaţii privind numărul consumatorilor finali care au beneficiat de furnizarea de ultimă opţiune, volumul gazelor naturale furnizate, precum şi privind durata medie de furnizare a gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligaţiei de serviciu public în cauză. Raportul se publică pe pagina electronică a furnizorului de ultimă opţiune respectiv.

[Art.90 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 91. Păstrarea şi prezentarea informaţiei de către furnizor

(1) Furnizorul este obligat să păstreze timp de cel puţin 5 ani informaţiile şi documentele cu privire la contractele de furnizare a gazelor naturale încheiate cu consumatorii angro, cu operatorii de sistem şi cu operatorii instalaţiilor de stocare şi să le prezinte, la solicitare, Agenţiei, Consiliului Concurenţei, organelor centrale de specialitate ale administraţiei publice, precum şi Secretariatului Comunităţii Energetice.

(2) Informaţiile care sînt păstrate în conformitate cu alin.(1) trebuie să conţină detalii ale tranzacţiilor efectuate, cum ar fi normele privind durata, furnizarea, decontarea, cantitatea furnizată, datele şi orele de executare, preţurile tranzacţiei, mijloacele de identificare ale consumatorilor angro, ale operatorilor de sistem, ale operatorilor instalaţiilor de stocare în cauză, precum şi detaliile specifice ale tuturor contractelor de furnizare a gazelor naturale.

(3) Agenţia poate decide să pună la dispoziţia participanţilor la piaţa gazelor naturale o parte din informaţiile prevăzute la alin.(2), în formă agregată, cu condiţia nedivulgării informaţiilor oficiale cu accesibilitate limitată cu privire la anumiţi participanţi la piaţa gazelor naturale sau cu privire la tranzacţiile individuale de pe piaţa gazelor naturale.

[Art.91 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Capitolul XIII
PIAŢA GAZELOR NATURALE

Secţiunea 1
Prevederi generale

[Secţiunea 1 introdusă prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 92. Principii generale

(1) Toate tranzacţiile de vînzare-cumpărare a gazelor naturale, a altor produse conexe se efectuează pe piaţa gazelor naturale, care este compusă din piaţa angro a gazelor naturale şi piaţa cu amănuntul a gazelor naturale.

(2) Dreptul de participare la piaţa gazelor naturale aparţine tuturor producătorilor, operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuţie, operatorilor instalaţiilor de stocare, traderilor, furnizorilor şi consumatorilor care îşi desfăşoară activitatea în Republica Moldova. Participanţii la piaţa gazelor naturale îşi îndeplinesc obligaţiile şi îşi exercită drepturile cu bună-credinţă, cu respectarea prevederilor prezentei legi şi ale Regulilor pieţei gazelor naturale. Se interzice participanţilor la piaţa gazelor naturale să îşi exercite drepturile în vederea restrângerii concurenţei şi a lezării intereselor legitime ale consumatorului, precum şi să întreprindă alte acţiuni ce au ca obiect ori pot avea ca efect restrângerea, împiedicarea sau denaturarea concurenţei, în special prin încheierea de acorduri anticoncurenţiale sau prin folosirea în mod abuziv a poziţiei dominante pe piaţa gazelor naturale.

(3) Funcţionarea pieţei gazelor naturale, precum şi reglementarea drepturilor şi a obligaţiilor participanţilor la piaţa gazelor naturale se efectuează în conformitate cu termenele şi condiţiile stabilite în prezenta lege, în Regulile pieţei gazelor naturale şi în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenţie.

(3^1) Participanţii la piaţa gazelor naturale sunt obligaţi să îşi asume responsabilitatea financiară pentru plata dezechilibrelor provocate, în conformitate cu actele normative de reglementare aprobate de Agenţie.

(4) Operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuţie şi operatorii instalaţiilor de stocare sînt participanţi specifici la piaţa gazelor naturale şi au dreptul să acţioneze pe piaţa gazelor naturale numai în condiţiile stabilite în prezentul capitol, în Regulile pieţei gazelor naturale şi în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenţie.

(5) Operatorii sistemelor de transport, în limitele funcţiilor stabilite, prezintă Agenţiei informaţiile necesare privind activitatea pe piaţa gazelor naturale şi informează Agenţia despre orice încălcări, constatate sau potenţiale, din partea participanţilor la piaţa gazelor naturale.

(6) Anual, până la 1 martie, Agenţia elaborează şi publică raportul privind piaţa gazelor naturale, care trebuie să conţină informaţii detaliate privind organizarea şi funcţionarea pieţei, privind preţurile înregistrate, volumele tranzacţionate, numărul de participanţi şi indicatorii de concentrare a pieţei, precum şi informaţii privind deficienţele identificate şi tendinţele evoluţiilor înregistrate pe piaţa gazelor naturale. Raportul privind piaţa gazelor naturale se publică pe pagina web oficială a Agenţiei.

[Art.92 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.92 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 93. Deschiderea şi reciprocitatea

Toţi consumatorii finali sunt eligibili şi au dreptul la libera alegere a furnizorului şi la schimbarea furnizorului, inclusiv din rândul furnizorilor din alte ţări părţi ale Comunităţii Energetice din statele membre ale Uniunii Europene, care obţin licenţă în condiţiile stabilite în prezenta lege, de asemenea au dreptul să revină la furnizorul ce are impusă obligaţia de serviciu public conform art.89, în condiţiile stabilite de prezenta lege.

[Art.93 completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.93 în redacţia Legii nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 94. Piaţa angro a gazelor naturale

(1) Tranzacţiile de vînzare-cumpărare a gazelor naturale, inclusiv tranzacţiile de import sau export, tranzacţiile de vînzare-cumpărare a produselor conexe, la care participă producătorii, operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuţie, operatorii instalaţiilor de stocare, traderii şi furnizorii se efectuează pe piaţa angro a gazelor naturale.

(2) Piaţa angro a gazelor naturale este organizată şi funcţionează în conformitate cu prezentul capitol, cu Regulile pieţei gazelor naturale şi cu alte acte normative de reglementare aprobate de Agenţie.

(3) Pe piaţa angro a gazelor naturale, tranzacţiile de vînzare-cumpărare se efectuează în bază de contracte bilaterale, care se formează ţinîndu-se cont de cerere şi de ofertă, ca rezultat al unor mecanisme concurenţiale sau al negocierilor. Participanţii la piaţa gazelor naturale sînt în drept să se angajeze în tranzacţii bilaterale, inclusiv în tranzacţii bilaterale de export sau de import al gazelor naturale, cu respectarea obligaţiilor stabilite în prezenta lege şi în Regulile pieţei gazelor naturale.

(4) Tranzacţiile de vînzare-cumpărare a gazelor naturale de pe piaţa angro a gazelor naturale se desfăşoară în mod transparent, public şi nediscriminatoriu.

(4^1) Se interzice participanţilor la piaţa angro a gazelor naturale să efectueze tranzacţii pe piaţă fără a se asigura de înregistrarea acestora în Registrul participanţilor la piaţa angro, prevăzut la art.94^1. În cazul în care Agenţia constată că pe piaţa angro a gazelor naturale au fost efectuate tranzacţii cu încălcarea principiului stabilit în prezentul alineat, aceasta aplică sancţiune financiară prevăzută la art.113 alin.(1) lit.d) şi stabileşte termen pentru înregistrare în Registrul participanţilor la piaţa angro.

(4^2) În cazul în care participantul la piaţa angro a gazelor naturale nu se înregistrează în Registrul participanţilor la piaţa angro în termenul stabilit conform alin.(4^1), Agenţia suspendă licenţa conform art.16 alin.(4) lit.g).

(5) Participanţii la piaţa angro a gazelor naturale, operatorii sistemelor de transport, entitatea de echilibrare, operatorii platformelor de tranzacţionare sunt obligaţi să prezinte Agenţiei informaţii cu privire la tranzacţiile încheiate. Modul de raportare şi periodicitatea raportării se stabilesc printr-o hotărâre a Agenţiei adoptată în acest sens. Participanţii la piaţa angro a gazelor naturale, operatorii sistemelor de transport, entitatea de echilibrare, operatorii platformelor de tranzacţionare sunt obligaţi să păstreze informaţiile şi documentele aferente tranzacţiilor încheiate, timp de cel puţin 5 ani.

(6) Executarea de către operatorii sistemelor de transport, entitatea de echilibrare, operatorii platformelor de tranzacţionare a obligaţiei stabilite la alin.(5) din prezentul articol nu îi exonerează pe aceştia de îndeplinirea obligaţiilor stabilite la art.97^3.

[Art.94 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.94 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 94^1. Registrul participanţilor la piaţa angro

(1) Participanţii la piaţa angro a gazelor naturale care efectuează tranzacţii cu produse energetice angro sau care manifestă interesul de a participa la astfel de tranzacţii prin intermediul notificărilor de tranzacţionare sunt obligaţi să se înregistreze în Registrul participanţilor la piaţa angro.

(2) Prin derogare de la Legea nr.71/2007 cu privire la registre, Agenţia instituie şi ţine Registrul participanţilor la piaţa angro cu respectarea formatului şi a cerinţelor stabilite în cadrul Comunităţii Energetice, precum şi a cerinţelor stabilite în prezentul articol.

(3) Registrul participanţilor la piaţa angro se actualizează în mod continuu şi conţine, fără a se limita la acestea, cel puţin următoarele informaţii despre fiecare participant la piaţa angro a gazelor naturale:

a) codul unic de identificare;

b) codul fiscal, numărul de înregistrare pentru TVA;

c) adresa sediului principal/adresa de domiciliu;

d) persoanele responsabile pentru deciziile operaţionale ale participantului respectiv şi pentru cele referitoare la tranzacţii;

e) beneficiarul final al activităţilor de tranzacţionare ale participantului respectiv;

f) alte informaţii care permit identificarea participantului respectiv.

(4) Procedura de înregistrare şi modul de actualizare a Registrului participanţilor la piaţa angro se stabilesc într-un regulament elaborat şi aprobat de Agenţie.

(5) Participanţii la piaţa angro a gazelor naturale sunt obligaţi să depună la Agenţie cererea de înregistrare în Registrul participanţilor la piaţa angro înainte de a efectua o tranzacţie cu produse energetice angro.

(6) Participanţii înregistraţi în Registrul participanţilor la piaţa angro sunt obligaţi să notifice Agenţia, în termenele stabilite în regulamentul menţionat la alin.(4), despre orice modificare a informaţiilor

prezentate anterior în cererea de înregistrare.

(7) Executarea obligaţiei de a se înregistra în Registrul participanţilor la piaţa angro nu îl exonerează pe participantul respectiv de sarcina de a îndeplini alte obligaţii ce îi incumbă în conformitate cu prezenta lege şi cu Regulile pieţei gazelor naturale, inclusiv obligaţiile ce îi revin în calitate de parte responsabilă de echilibrare.

(8) Agenţia transmite informaţiile din Registrul participanţilor la piaţa angro Comitetului de reglementare al Comunităţii Energetice în termenele şi condiţiile stabilite în cadrul Tratatului Comunităţii Energetice.

(9) Cererea de înregistrare a participantului la piaţa angro a gazelor naturale care s-a înregistrat deja la Agenţie în calitate de participant la piaţa energiei electrice nu trebuie să ducă la o dublă înregistrare a acestuia, ci doar la modificarea listei activităţilor prestate care au fost specificate pentru respectivul participant al pieţei.

[Art.94[1] introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 94[2]. Interzicerea acordurilor anticoncurenţiale şi a abuzului de poziţie dominantă pe piaţa gazelor naturale

(1) Se interzic şi sunt nule de drept orice înţelegeri pe piaţa gazelor naturale care au ca obiect sau efect restrângerea, împiedicarea sau denaturarea concurenţei pe piaţa gazelor naturale, în special cele care:

a) stabilesc, direct sau indirect, preţurile de cumpărare sau de vânzare ori orice alte condiţii de tranzacţionare;

b) limitează sau controlează producerea, comercializarea, dezvoltarea tehnică sau investiţiile;

c) împart pieţele sau sursele de aprovizionare;

d) aplică, în raporturile cu partenerii comerciali, condiţii inegale la tranzacţii echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurenţial;

e) condiţionează încheierea contractelor de acceptare de către cealaltă parte a unor obligaţii suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu uzanţele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte.

(2) Folosirea în mod abuziv de către una sau mai multe întreprinderi de gaze naturale a poziţiei dominante deţinute pe piaţa gazelor naturale se interzice, fiind incompatibilă cu piaţa. Aceste practici abuzive pot consta, în special, în:

a) impunerea, direct sau indirect, a preţurilor de cumpărare sau de vânzare inechitabile sau a altor condiţii de tranzacţionare inechitabile;

b) limitarea producerii, a comercializării sau a dezvoltării tehnice în prejudiciul consumatorilor;

c) aplicarea, în raporturile cu partenerii comerciali, a unor condiţii inegale la tranzacţii echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurenţial;

d) condiţionarea încheierii contractelor de acceptarea de către cealaltă parte a unor obligaţii suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu uzanţele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte.

[Art.94[2] introdus prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 95. Piaţa cu amănuntul a gazelor naturale

(1) Tranzacţiile de vînzare-cumpărare a gazelor naturale la care participă furnizorii şi consumatorii finali în vederea satisfacerii consumului propriu al ultimilor se efectuează pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale.

(2) Pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale, tranzacţiile de vînzare-cumpărare se efectuează în conformitate cu contractele de furnizare a gazelor naturale, încheiate între furnizori şi consumatorii finali.

(3) Pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale, furnizorii vînd gaze naturale consumatorilor eligibili la preţuri negociate care reflectă costurile de achiziţie, transport, distribuţie şi furnizare a gazelor naturale, inclusiv costurile aferente contractării serviciului de stocare a gazelor naturale, taxele şi impozitele percepute, în baza contractelor bilaterale încheiate cu aceştia. Tranzacţiile de vînzare-cumpărare a

gazelor naturale de pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale se desfăşoară în mod transparent, public şi nediscriminatoriu.

(3[1]) Furnizorii de pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale, în calitate de utilizatori de sistem, încheie contracte pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale cu operatorul sistemului de transport şi/sau contracte pentru prestarea serviciului de distribuţie a gazelor naturale cu operatorul sistemului de distribuţie, în conformitate cu prezenta lege. La cererea Agenţiei, furnizorii prezintă informaţia cu privire la sursa de gaze naturale pentru a acoperi cererea prognozată de gaze naturale a consumatorilor finali. Informaţiile prezentate vor cuprinde inclusiv contractele încheiate de vânzare-cumpărare a gazelor naturale sau documentele ce confirmă înregistrarea la o bursă/platformă de tranzacţionare a gazelor naturale din Uniunea Europeană sau Comunitatea Energetică.

(4) În contextul obligaţiilor de serviciu public, furnizorii specificaţi la art.89 şi furnizorii de ultimă opţiune furnizează consumatorilor finali gaze naturale la preţuri reglementate, aprobate de Agenţie în condiţiile stabilite în cap.XII.

[Art.95 completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 96. Regulile pieţei gazelor naturale

(1) Principiile, modul de organizare şi de funcţionare a pieţei gazelor naturale se definesc în Regulile pieţei gazelor naturale, în conformitate cu prevederile specifice ale Codului reţelelor de gaze naturale.

(2) Regulile pieţei gazelor naturale creează cadrul legal adecvat pentru efectuarea tranzacţiilor de vînzare-cumpărare cu respectarea principiilor de transparenţă, de publicitate şi de nediscriminare, precum şi pentru asigurarea prestării serviciilor de sistem în bază de criterii obiective, transparente şi nediscriminatorii.

(3) Regulile pieţei gazelor naturale reglementează în special:

a) structura pieţei gazelor naturale;

b) procedurile, principiile şi standardele de organizare şi de funcţionare a pieţei gazelor naturale, în funcţie de modelul de piaţă a gazelor naturale aplicat;

c) tipurile de contracte încheiate pe piaţa gazelor naturale şi clauzele obligatorii ce urmează a fi introduse în contractele încheiate pe piaţa contractelor bilaterale în condiţii reglementate;

d) metodele de calcul al fluxurilor efective de gaze naturale pe piaţa gazelor naturale, al volumelor de gaze naturale procurate de participanţii la piaţa gazelor naturale în conformitate cu contractele încheiate, metodele de evidenţă a cantităţii de gaze naturale la punctele de intrare şi de ieşire ale reţelelor de transport al gazelor naturale;

e) procedurile şi metodele de evidenţă a tranzacţiilor efectuate pe piaţa gazelor naturale;

f) procedura de efectuare a notificărilor fizice de către participanţii la piaţa gazelor naturale;

g) procedurile şi metodele aferente stabilirii şi menţinerii bazei de date pentru necesităţile pieţei gazelor naturale;

h) procedurile şi metodele aferente achiziţiei serviciilor de sistem şi cele aferente achiziţiei gazelor naturale pentru acoperirea consumului tehnologic şi a pierderilor de gaze naturale în reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale;

i) drepturile şi obligaţiile participanţilor la piaţa gazelor naturale, inclusiv obligaţiile participanţilor la piaţa gazelor naturale în legătură cu echilibrarea;

j) metodele de calcul al dezechilibrelor cantitative provocate de participanţii la piaţa gazelor naturale şi al decontărilor financiare pentru dezechilibrele provocate pe piaţa gazelor naturale;

k) alte aspecte necesare pentru organizarea şi funcţionarea pieţei gazelor naturale.

[Art.96 completat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 97. Promovarea concurenţei pe piaţa gazelor naturale. Studiul de piaţă şi măsurile de reglementare

(1) Agenţia asigură crearea condiţiilor necesare pentru o concurenţă efectivă pe piaţa gazelor naturale şi pentru dezvoltarea acesteia, inclusiv prin promovarea, în actele sale normative de

reglementare, a principiilor de echitate, transparenţă şi nediscriminare, şi, în conformitate cu art.97^5, monitorizează piaţa gazelor naturale şi realizează investigaţii şi controale, inclusiv pentru depistarea în timp util a abuzurilor pe piaţa gazelor naturale.

(2) Agenţia efectuează, cel puţin la fiecare doi ani, un studiu de piaţă în baza rezultatelor căruia stabileşte măsuri necesare şi proporţionale pentru promovarea concurenţei pe piaţa gazelor naturale şi, pe cale de consecinţă, pentru crearea premiselor necesare creşterii eficienţei pieţei gazelor naturale.

(3) Studiul de piaţă se efectuează în baza hotărîrii Agenţiei şi cuprinde următoarele:

a) descrierea şi obiectul pieţei gazelor naturale;

b) evaluarea nivelului de eficienţă, de concurenţă şi de transparenţă pe piaţa gazelor naturale şi evaluarea cantitativă a concentraţiei pe piaţa gazelor naturale, inclusiv prin aplicarea de indicatori de concentrare a pieţei stabiliţi în Regulile pieţei gazelor naturale;

c) indicii privind întreprinderile de gaze naturale care deţin poziţie dominantă pe piaţa gazelor naturale;

d) concluziile studiului, care vor include rezultatele investigaţiilor şi măsurile care trebuie luate pentru asigurarea unei concurenţe loiale pe piaţa gazelor naturale.

(4) În legătură cu efectuarea studiului de piaţă, Agenţia iniţiază consultări publice în conformitate cu termenele şi condiţiile stipulate în Legea privind transparenţa în procesul decizional. Comentariile primite în timpul consultărilor publice se reflectă în raportul Agenţiei.

(5) Orice studiu de piaţă iniţiat va fi efectuat în cel mai eficient mod, în termen de pînă la 4 luni de la data adoptării hotărîrii corespunzătoare de către Agenţie. În caz de necesitate, acest termen poate fi prelungit de Agenţie, în mod rezonabil şi justificat, pentru o perioadă de cel mult 4 luni. Studiul de piaţă se finalizează prin adoptarea hotărîrii Agenţiei, în care sînt specificate rezultatele studiului efectuat şi măsurile dispuse în vederea funcţionării normale a pieţei şi dezvoltării concurenţei loiale pe piaţa gazelor naturale.

(6) Agenţia realizează investigaţii pe piaţa gazelor naturale în conformitate cu prezenta lege şi cu Legea nr.174/2017 cu privire la energetică.

(7) Investigaţia Agenţiei se efectuează în cel mai eficient mod în termen de pînă la 4 luni, termen care poate fi prelungit, prin hotărîre motivată a Agenţiei, cu cel mult 4 luni. Rezultatele investigaţiei se reflectă într-o hotărîre a Agenţiei, care specifică circumstanţele constatate şi măsurile dispuse, inclusiv privind suspendarea sau retragerea licenţei unui participant la piaţa gazelor naturale sau privind suspendarea temporară sau definitivă a participării acestuia pe piaţa gazelor naturale. Dacă, în urma investigaţiei, sînt depistate semne de încălcare a legislaţiei concurenţiale, Agenţia comunică acest fapt Consiliului Concurenţei.

(8) Raportul Agenţiei privind evaluarea nivelului de concurenţă pe piaţa gazelor naturale se publică pe pagina web oficială a Agenţiei şi se transmite Consiliului Concurenţei şi Secretariatului Comunităţii Energetice.

[Art.97 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Secţiunea a 2-a
Prevederi specifice privind integritatea şi transparenţa pieţei angro a gazelor naturale. Monitorizarea pieţei gazelor naturale

[Secţiunea a 2-a (art.97^1-97^8) introdusă prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 97^1. Interdicţii privind tranzacţiile bazate pe informaţii privilegiate

(1) Persoanelor fizice sau juridice care deţin informaţii privilegiate li se interzice:

a) să folosească aceste informaţii pentru a dobândi, înstrăina sau pentru a încerca să dobândească ori să înstrăineze, pentru sine sau pentru o terţă persoană, în mod direct sau indirect, produse energetice angro la care se referă informaţiile în cauză;

b) să divulge aceste informaţii altei persoane, cu excepţia situaţiei în care divulgarea are loc în cadrul exercitării muncii, profesiei sau funcţiilor persoanei respective, cu informarea acesteia în legătură cu faptul că informaţiile comunicate sunt privilegiate;

c) să recomande altei persoane să dobândească sau să înstrăineze ori să determine altă persoană să dobândească sau să înstrăineze, în baza informaţiilor privilegiate, produsele energetice angro la care se referă informaţiile în cauză.

(2) Interdicţiile stabilite la alin.(1) se aplică următoarelor persoane care deţin informaţii privilegiate:

a) membrilor organului administrativ, de conducere sau de supraveghere al unei întreprinderi;

b) persoanelor care deţin cote în capitalul social al unei întreprinderi;

c) persoanelor care au acces la informaţii prin exercitarea muncii, profesiei sau funcţiilor;

d) persoanelor care au dobândit astfel de informaţii prin activităţi infracţionale;

e) persoanelor care cunosc sau trebuie să cunoască faptul că informaţiile sunt privilegiate.

(3) Prevederile alin.(1) lit.a) şi c) nu se aplică operatorului sistemului de transport la procurarea gazelor naturale în vederea asigurării funcţionării sigure şi fiabile a sistemului de gaze naturale conform obligaţiilor ce îi revin potrivit art.39.

(4) Prevederile alin.(1)–(3) nu se aplică:

a) tranzacţiilor realizate pentru a achita o obligaţie scadentă de dobândire sau înstrăinare a unor produse energetice angro, în cazul în care această obligaţie decurge dintr-un contract încheiat sau dintr-un ordin de tranzacţionare emis înainte ca persoana vizată să intre în posesia unor informaţii privilegiate;

b) tranzacţiilor realizate de producătorii de gaze naturale sau de operatorii instalaţiilor de stocare al căror scop este de a-şi acoperi pierderile imediate, cauzate de întreruperile neplanificate, dacă fără realizarea acestora participantul la piaţa gazelor naturale nu ar putea să-şi îndeplinească obligaţiile contractuale existente sau dacă astfel de acţiuni sunt întreprinse cu acordul operatorilor sistemelor de transport implicaţi în vederea asigurării funcţionării sigure şi fiabile a sistemului de gaze naturale. Producătorii de gaze naturale, operatorii instalaţiilor de stocare care realizează asemenea tranzacţii sunt obligaţi să prezinte Agenţiei informaţii cu privire la tranzacţiile respective;

c) participanţilor la piaţa gazelor naturale care acţionează în conformitate cu Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale şi cu Planul de acţiuni pentru situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale, prevăzute în cap.XV, în cazul în care se constată apariţia situaţiei excepţionale în sectorul gazelor naturale, iar mecanismele de piaţă pe întreg teritoriul ţării au fost suspendate. În acest caz, Agenţia asigură publicarea informaţiilor privilegiate în conformitate cu prevederile art.97^2.

(5) În cazul în care persoana care deţine informaţii privilegiate este o persoană juridică, interdicţiile stabilite la alin.(1) se aplică în egală măsură persoanelor fizice care participă în numele persoanei juridice respective la luarea deciziei privind realizarea tranzacţiei.

(6) În cazul în care se difuzează informaţii în scop jurnalistic sau ca expresie artistică, o astfel de difuzare a informaţiilor se evaluează ţinându-se cont de actele normative care reglementează libertatea presei şi libertatea de exprimare în alte mijloace media, cu excepţia cazului în care:

a) aceste persoane obţin, direct sau indirect, avantaje sau beneficii ca urmare a diseminării informaţiilor în cauză; sau

b) divulgarea sau difuzarea informaţiilor respective se face cu intenţia de a induce piaţa în eroare cu privire la oferta, cererea sau preţul produselor energetice angro.

[Art.97^1 introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 97^2. Obligaţia de a publica informaţii privilegiate

(1) Un participant la piaţa gazelor naturale este obligat să facă publice în mod efectiv şi în timp util informaţiile privilegiate deţinute cu privire la activitatea comercială sau la instalaţiile pe care le deţine ori le controlează acesta, întreprinderea-mamă sau o întreprindere înrudită a acestuia sau de ale căror aspecte operaţionale este responsabil în totalitate sau parţial respectivul participant sau întreprinderea-mamă ori întreprinderea înrudită a acestuia. Se supun publicării informaţiile care se referă la capacitatea şi utilizarea instalaţiilor de producere, a instalaţiilor de stocare, a instalaţiilor de utilizare sau a reţelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv informaţiile referitoare la indisponibilitatea planificată sau neplanificată a acestora.

(2) Un participant la piaţa gazelor naturale poate amâna în mod excepţional, pe propria răspundere, publicarea unor informaţii privilegiate pentru a nu aduce atingere intereselor sale legitime,

cu condiţia că omisiunea în cauză nu induce în eroare publicul, iar participantul la piaţa gazelor naturale poate asigura confidenţialitatea respectivelor informaţii şi nu ia decizii cu privire la tranzacţionarea de produse energetice angro pe baza acestor informaţii. Participantul la piaţa gazelor naturale este obligat să notifice fără întârziere Agenţia despre acest fapt, cu prezentarea motivelor care justifică amânarea publicării informaţiilor în cauză.

(3) Dacă, în cadrul exercitării obişnuite a muncii, a profesiei sau a funcţiilor sale, un participant la piaţa gazelor naturale, un angajat sau reprezentant al său divulgă informaţii privilegiate legate de un produs energetic angro, în conformitate cu art.97^1 alin.(1) lit.b), participantul respectiv, angajatul sau reprezentantul acestuia trebuie să se asigure ca informaţiile respective să fie publicate în mod efectiv, simultan şi complet. În cazul divulgării neintenţionate, participantul la piaţa gazelor naturale este obligat să se asigure ca informaţiile să fie publicate în mod efectiv şi complet cât mai repede posibil după respectiva divulgare neintenţionată.

(4) Cerinţa stabilită la alin.(3) nu se aplică în cazul în care persoana care primeşte informaţiile are obligaţia de a păstra confidenţialitatea în conformitate cu actele normative în vigoare, cu dispoziţiile statutare sau cu clauzele contractuale.

(5) Printr-o hotărâre adoptată în acest sens, Agenţia stabileşte criteriile care trebuie întrunite pentru asigurarea respectării obligaţiilor de publicare în mod efectiv, simultan, complet şi în timp util a informaţiilor privilegiate, precum şi modul de publicare a acestora.

(6) Executarea obligaţiilor stabilite la alin.(1) şi (2) nu exonerează participanţii la piaţa gazelor naturale de îndeplinirea cerinţelor stabilite în prezenta lege şi în actele normative de reglementare aprobate de Agenţie privind publicarea informaţiilor, în special privind termenul şi modul de publicare a acestora.

(7) Prevederile alin.(1) şi (2) nu aduc atingere dreptului participanţilor la piaţa gazelor naturale de a amâna divulgarea informaţiilor sensibile privind protecţia infrastructurii critice dacă informaţiile respective se consideră a fi secret de stat, secret comercial sau alte informaţii oficiale cu accesibilitate limitată.

[Art.97^2 introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 97^3. Obligaţiile persoanelor care intermediază tranzacţii cu titlu profesional

(1) Orice persoană fizică sau juridică care intermediază cu titlu profesional tranzacţii cu produse energetice angro este obligată să îşi desfăşoare activitatea cu respectarea prevederilor art.97^1 şi ale art.97^4 alin.(1). În cazul în care are motive întemeiate să suspecteze că o tranzacţie ar putea încălca prevederile art.97^1 sau ale art.97^4 alin.(1), persoana respectivă este obligată să notifice fără întârziere Agenţia despre acest fapt.

(2) Activitatea de intermediere a tranzacţiilor presupune prestarea serviciilor de organizare a tranzacţiilor pentru:

a) crearea circumstanţelor necesare sau oferirea de asistenţă părţilor terţe (cumpărător sau vânzător) astfel încât să fie încheiată o tranzacţie angro cu gaze naturale (să se influenţeze în mod direct asupra încheierii tranzacţiei); sau

b) oferirea unui instrument sau a unor mijloace care să faciliteze încheierea de tranzacţii cu produse energetice angro de către părţi terţe (cumpărător sau vânzător), şi care nu se limitează doar la furnizarea mijloacelor prin intermediul cărora părţile terţe pot comunica între ele.

[Art.97^3 introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 97^4. Interzicerea manipulării pieţei gazelor naturale

(1) Se interzice manipularea sau tentativa de manipulare a pieţei gazelor naturale.

(2) În sensul prezentei legi, manipularea pieţei include una dintre următoarele acţiuni:

1) efectuarea unei tranzacţii sau emiterea unui ordin de tranzacţionare cu produse energetice angro:

a) care oferă sau sunt susceptibile de a oferi indicaţii false sau înşelătoare în ceea ce priveşte oferta, cererea sau preţul produselor energetice angro;

b) care stabilesc sau prin care se încearcă stabilirea, în mod artificial, prin acţiunea uneia sau mai

multor persoane care acţionează în mod concertat, a preţului unuia sau mai multor produse energetice angro, cu excepţia cazului în care persoana care a efectuat tranzacţia sau care a emis ordinul de tranzacţionare consideră că motivele care au determinat-o să procedeze astfel sunt legitime şi că respectiva tranzacţie sau respectivul ordin de tranzacţionare sunt conforme cu practicile de piaţă admise pe respectiva piaţă angro a gazelor naturale;

c) care utilizează sau prin care se încearcă utilizarea unui instrument fictiv sau a unei alte forme de înşelăciune sau abuz de încredere, care transmit sau sunt de natură să transmită informaţii false sau înşelătoare cu privire la oferta, cererea sau preţul produselor energetice angro;

2) difuzarea, prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă, inclusiv al internetului, sau prin orice alte mijloace, a unor informaţii care oferă ori sunt susceptibile de a oferi mesaje false sau înşelătoare cu privire la oferta, cererea sau preţul produselor energetice angro, inclusiv răspândirea de zvonuri şi difuzarea de informaţii false sau înşelătoare, dacă persoana care a difuzat informaţiile ştia sau trebuia să ştie că acestea sunt false sau înşelătoare.

[Art.97[4] introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 97[5]. Monitorizarea pieţei gazelor naturale

(1) Agenţia monitorizează piaţa gazelor naturale şi, în conformitate cu prevederile art.14[1] din Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, este în drept să colecteze informaţii cu privire la posibilele încălcări pe piaţa gazelor naturale din oficiu, la sesizarea unui organ central de specialitate al administraţiei publice, a unei alte autorităţi publice, inclusiv a Consiliului Concurenţei, la cererea unui participant la piaţa gazelor naturale sau la sesizarea Comitetului de reglementare al Comunităţii Energetice.

(2) Agenţia este în drept să solicite de la participantul la piaţa gazelor naturale, de la persoana care intermediază tranzacţii cu titlu profesional sau de la altă persoană care este în legătură cu oricare dintre aceştia prezentarea, în formă scrisă, a informaţiilor sau a documentelor necesare în legătură cu exercitarea funcţiei sale de monitorizare a integrităţii şi transparenţei pieţei gazelor naturale.

(3) Agenţia elaborează şi aprobă Regulamentul cu privire la examinarea denunţurilor.

(4) În vederea exercitării funcţiei sale de monitorizare a pieţei, Agenţia efectuează controale sau iniţiază investigaţii în temeiul art.8 alin.(1) lit.j) şi k). Participanţii la piaţa gazelor naturale sunt obligaţi să coopereze cu Agenţia şi să prezinte informaţiile necesare, de asemenea trebuie să se abţină de la obstrucţionarea în orice mod a Agenţiei la efectuarea controalelor şi realizarea investigaţiilor.

[Art.97[5] modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.97[5] introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 97[6]. Atribuţiile Agenţiei la realizarea investigaţiilor pe piaţa gazelor naturale

(1) Agenţia iniţiază investigaţii pe piaţa gazelor naturale, la recepţionarea unei cereri sau din oficiu, inclusiv în cazul în care constată existenţa unor circumstanţe care indică faptul că o persoană nu respectă sau încalcă prevederile art.97[1]–97[4].

(2) Investigaţiile se realizează cu respectarea principiilor şi a procedurii stabilite în prezenta lege şi în Legea nr.174/2017 cu privire la energetică.

(3) În cadrul investigaţiei, Agenţia exercită drepturile stabilite în Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, precum şi următoarele drepturi specifice:

a) de a efectua, împreună cu Consiliul Concurenţei, controale comune pe piaţa gazelor naturale;

b) la constatarea circumstanţelor care indică nerespectarea sau încălcarea uneia sau mai multor prevederi ale prezentului capitol şi săvârşirea unei infracţiuni prevăzute de Codul penal, de a informa organele de drept competente cu privire la rezultatele şi finalitatea procedurii administrative desfăşurate în conformitate cu prezenta lege;

c) de a coopera cu autorităţile de reglementare din domeniul financiar-fiscal, precum şi cu alte autorităţi de reglementare sub egida Comitetului de reglementare al Comunităţii Energetice.

(4) Orice acţiune întreprinsă de Agenţie în temeiul prezentului articol trebuie să corespundă principiului proporţionalităţii.

[Art.97[6] introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 97[7]. Cooperarea la nivel naţional şi regional în contextul monitorizării pieţei gazelor naturale

(1) În legătură cu monitorizarea integrităţii şi a transparenţei pieţei gazelor naturale, în conformitate cu prezentul articol şi cu Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, Agenţia colaborează cu autorităţile de reglementare din ţările vecine şi din ţările părţi ale Comunităţii Energetice din statele membre ale Uniunii Europene, cu Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice, cu alte autorităţi de resort şi cu organele de drept din Republica Moldova, inclusiv cu Consiliul Concurenţei, prin diverse mijloace, care includ, fără a se limita la acestea, schimbul de informaţii şi încheierea, la necesitate, a memorandumurilor de înţelegere.

(2) Agenţia colaborează cu autoritatea de reglementare a pieţei financiare prin schimb de informaţii privind instrumentele derivate ale gazelor naturale, precum şi prin alte mijloace, inclusiv prin încheierea memorandumurilor de înţelegere.

(3) Agenţia informează Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice şi Secretariatul Comunităţii Energetice atunci când există motive rezonabile să suspecteze că pe piaţa gazelor naturale din Republica Moldova se întreprind sau au fost întreprinse acţiuni care contravin prevederilor prezentului capitol, oferind informaţii cât mai detaliate posibil în legătură cu acţiunile respective.

(4) În cazul în care există bănuieli rezonabile că în altă ţară parte a Comunităţii Energetice sunt întreprinse acţiuni care influenţează piaţa angro a gazelor naturale sau preţurile produselor energetice angro din Republica Moldova şi care contravin principiilor privind excluderea abuzului pe piaţă şi a manipulării pieţei, stabilite în prezenta lege, Agenţia este în drept să notifice despre acest fapt Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice, Secretariatul Comunităţii Energetice şi să solicite luarea măsurilor necesare pentru atenuarea/eliminarea impactului acţiunilor respective.

(5) Agenţia sesizează Consiliul Concurenţei în cazul în care există motive întemeiate să suspecteze că pe piaţa gazelor naturale din Republica Moldova se întreprind sau au fost întreprinse acţiuni care pot constitui încălcări ale Legii concurenţei nr.183/2012, inclusiv în legătură cu potenţiale acţiuni de concentrare economică, şi notifică despre acest fapt Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice şi Secretariatul Comunităţii Energetice.

(6) La sesizarea Comitetului de reglementare al Comunităţii Energetice privind o presupusă încălcare a prevederilor prezentului capitol, Agenţia transmite informaţiile solicitate sau, după caz, iniţiază o investigaţie în legătură cu presupusa încălcare notificată şi întreprinde măsurile necesare pentru remedierea încălcărilor identificate. În cazul în care nu este posibilă prezentarea informaţiilor solicitate în termenele stabilite, Agenţia notifică Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice despre acest fapt, precum şi despre motivele justificative.

(7) Prin derogare de la prevederile alin.(6), Agenţia este în drept să refuze să dea curs solicitării Comitetului de reglementare al Comunităţii Energetice în cazul în care:

a) aceasta ar putea afecta suveranitatea sau securitatea naţională;

b) autorităţile naţionale competente au iniţiat deja o procedură judiciară pentru aceleaşi fapte/acţiuni şi împotriva aceloraşi persoane;

c) instanţa de judecată a pronunţat o hotărâre definitivă şi irevocabilă în privinţa persoanelor respective cu privire la aceleaşi fapte comise.

(8) În cazul refuzului conform alin.(7), Agenţia informează în modul corespunzător Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice, prezentând informaţii detaliate privind procedurile iniţiate sau hotărârile adoptate de autorităţile/instanţele de judecată naţionale.

[Art.97[7] completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.97[7] introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 97[8]. Nedivulgarea informaţiilor confidenţiale. Transparenţa. Secretul profesional. Protecţia datelor

(1) Agenţia este obligată să se abţină de la divulgarea informaţiilor confidenţiale obţinute în conformitate cu art.97[2] alin.(2), a informaţiilor obţinute în cadrul exercitării atribuţiilor stabilite la art.97[5] şi

97^6, precum şi a altor informaţii oficiale cu accesibilitate limitată obţinute în cadrul exercitării funcţiei de monitorizare a pieţei gazelor naturale şi în legătură cu aceasta. Agenţia întreprinde măsurile necesare pentru a asigura confidenţialitatea, integritatea şi protecţia informaţiilor respective, precum şi măsurile menite să prevină utilizarea necorespunzătoare a acestor informaţii şi accesul neautorizat la acestea.

(2) Sub rezerva respectării secretului profesional, Agenţia este în drept să publice o parte din informaţiile pe care le deţine, cu condiţia ca informaţiile confidenţiale din domeniul afacerilor sau alte informaţii oficiale cu accesibilitate limitată care vizează anumiţi participanţi la piaţa gazelor naturale sau anumite tranzacţii ori pieţe individuale să nu fie divulgate şi să nu poată fi deduse.

(3) Agenţia pune la dispoziţie, în scopuri ştiinţifice, baza de date comerciale de care dispune, ce conţine date care nu sunt sensibile din punct de vedere comercial, în conformitate cu cerinţele privind confidenţialitatea informaţiilor stabilite în prezenta lege şi în alte acte normative aplicabile.

(4) Informaţiile indicate la alin.(2) şi (3) se publică sau se prezintă în scopul îmbunătăţirii transparenţei pieţei gazelor naturale şi doar dacă este puţin probabil ca acestea să ducă la denaturarea concurenţei pe piaţa gazelor naturale. Agenţia distribuie informaţiile în mod echitabil, în conformitate cu o procedură transparentă, stabilită într-un regulament elaborat şi aprobat de Agenţie, care se publică pe pagina sa web oficială.

(5) Informaţiile confidenţiale care sunt obţinute sau transmise în conformitate cu prezentul capitol fac obiectul cerinţei privind respectarea secretului profesional.

(6) Obligaţia de păstrare a secretului profesional se aplică:

a) persoanelor care lucrează sau care au lucrat pentru Agenţie, pentru Consiliul Concurenţei, pentru alte autorităţi publice care au intrat în posesia informaţiilor stabilite la alin.(1);

b) experţilor mandataţi de Agenţie, de Consiliul Concurenţei sau de alte autorităţi publice care obţin informaţii cu caracter confidenţial în conformitate cu prezentul capitol.

(7) Informaţiile confidenţiale obţinute de către persoanele indicate la alin.(6) în cadrul exercitării funcţiilor lor nu pot fi divulgate niciunei alte persoane sau autorităţi decât într-o formă prescurtată, anonimizată sau agregată, care să nu permită identificarea niciunui participant la piaţa gazelor naturale, cu excepţia cazurilor în care obligaţia de divulgare este stabilită expres în prezenta lege sau în alte acte normative.

(8) Agenţia, autorităţile publice sau persoanele care obţin informaţii confidenţiale în conformitate cu prezenta lege sunt în drept să le utilizeze exclusiv în scopul exercitării atribuţiilor stabilite prin prezenta lege. Organele centrale de specialitate ale administraţiei publice, alte autorităţi publice sau persoane pot utiliza aceste informaţii doar în scopul pentru care le-au fost furnizate sau în cadrul unor proceduri administrative sau judiciare în legătură cu exercitarea atribuţiilor lor. Organul central de specialitate al administraţiei publice sau autoritatea publică ce a primit informaţiile respective este în drept să le utilizeze în alte scopuri cu condiţia obţinerii acordului Agenţiei, al autorităţilor sau al persoanelor care au comunicat informaţiile respective.

(9) Cerinţele ce ţin de protecţia datelor la colectarea şi prelucrarea informaţiilor în contextul exercitării funcţiei de monitorizare a pieţei gazelor naturale se vor regăsi în Regulamentul cu privire la monitorizarea pieţei, elaborat şi aprobat de către Agenţie.

[Art.97^8 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.97^8 introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Capitolul XIV
REGLEMENTAREA PREŢURILOR ŞI A TARIFELOR. SEPARAREA CONTABILITĂŢII

Articolul 98. Preţuri şi tarife aplicate în sectorul gazelor naturale

(1) În sectorul gazelor naturale se aplică următoarele preţuri şi tarife:

a) preţuri negociate, rezultate din cerere şi ofertă pe pieţele de gaze naturale;

b) preţuri şi tarife reglementate.

(2) La categoria de preţuri şi tarife reglementate se atribuie:

a) tarife reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, inclusiv tarifele armonizate

de intrare/ieşire;

b) tarifele reglementate pentru serviciul de distribuţie a gazelor naturale, inclusiv tarifele diferenţiate în funcţie de nivelul presiunii în reţelele de distribuţie a gazelor naturale;

c) tarifele reglementate pentru serviciul de stocare a gazelor naturale;

d) preţurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul îndeplinirii obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89;

d[1]) preţurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligaţiei de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opţiune, care ţin cont de necesitatea furnizorului de ultimă opţiune să procure cantităţi suplimentare de gaze naturale pe parcursul unor perioade scurte de timp la preţuri mai mari decât preţurile de procurare a gazelor naturale conform contractelor bilaterale;

e) tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de operatorul sistemului de transport şi de operatorul sistemului de distribuţie, inclusiv tarifele de racordare şi tarifele de reconectare.

(3) Preţurile şi tarifele reglementate specificate la alin.(2) se determină în conformitate cu metodologiile de calculare, aprobare şi aplicare a acestora, elaborate şi aprobate în conformitate cu prezenta lege.

(4) La calcularea tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale se iau în considerare volumele, veniturile şi cheltuielile aferente fluxurilor transfrontaliere.

(4[1]) Agenţia poate aproba o reducere de până la 100% la tarifele pentru serviciul de transport al gazelor naturale bazate pe capacitate în punctele de intrare din instalaţiile de stocare şi în punctele de ieşire către acestea, cu excepţia cazului şi în măsura în care aceste instalaţii, care sunt conectate la mai multe reţele de transport al gazelor naturale, sunt utilizate pentru a concura cu unul sau mai multe puncte de interconectare.

(5) Furnizorii de gaze naturale negociază cu consumatorii finali preţul la gazele naturale în conformitate cu cererea şi oferta pe pieţele de gaze naturale, cu excepţia situaţiilor în care gazele naturale se furnizează la preţuri reglementate.

[Art.98 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.98 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 99. Metodologiile de calculare, aprobare şi aplicare a preţurilor şi a tarifelor reglementate

(1) Metodologiile de calculare, aprobare şi aplicare a preţurilor şi a tarifelor reglementate specificate la art.98 alin.(2) se elaborează şi se aprobă de către Agenţie în conformitate cu prezenta lege. La elaborarea metodologiei de calculare, aprobare şi aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, Agenţia respectă principiile stabilite în prezenta lege şi în Codul reţelelor de gaze naturale.

(2) Metodologiile de calculare, aprobare şi aplicare a preţurilor şi a tarifelor reglementate se bazează pe următoarele principii:

a) funcţionarea eficientă şi asigurarea viabilităţii financiare a întreprinderilor de gaze naturale în baza costurilor justificate şi strict necesare pentru desfăşurarea activităţilor reglementate;

b) aprovizionarea cu gaze naturale, în mod continuu şi fiabil, a consumatorilor finali, cu respectarea parametrilor de calitate şi a indicatorilor de calitate stabiliţi;

c) desfăşurarea activităţilor reglementate în condiţii de siguranţă;

d) orientarea sistemului de formare a preţurilor şi a tarifelor reglementate spre crearea de premise pentru motivarea întreprinderilor de gaze naturale şi a consumatorilor finali în sporirea eficienţei energetice prin stabilirea de stimulente corespunzătoare atît pe termen scurt, cît şi pe termen lung;

e) promovarea investiţiilor eficiente în sectorul gazelor naturale;

f) eliminarea subvenţiilor încrucişate;

g) asigurarea faptului că preţurile şi tarifele reglementate sînt justificate, rezonabile, verificabile, nediscriminatorii, transparente, bazate pe performanţă şi pe criterii obiective şi includ o rată rezonabilă de rentabilitate.

(3) Metodologiile de calculare, aprobare şi aplicare a preţurilor şi a tarifelor reglementate trebuie să includă:

a) componenţa şi modul de calculare a:

– cheltuielilor aferente procurării volumelor de gaze naturale, inclusiv pentru acoperirea nivelului rezonabil şi justificat al consumului tehnologic şi al pierderilor de gaze naturale din reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale;

– cheltuielilor materiale;

– cheltuielilor aferente retribuirii muncii;

– cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe şi a imobilizărilor necorporale, calculate în baza costului de intrare la data dării în exploatare şi a costurilor ulterioare capitalizate aprobate de Agenţie, asigurându-se că valoarea acestora va fi recuperată prin preţurile, tarifele reglementate doar o singură dată;

– cheltuielilor aferente exploatării eficiente şi întreţinerii obiectelor sistemului de gaze naturale;

– cheltuielilor de distribuire şi administrative;

– cheltuielilor aferente realizării de către întreprinderile de gaze naturale a obligaţiilor stabilite în conformitate cu art.108^1;

– altor cheltuieli justificate şi necesare pentru desfăşurarea activităţii operaţionale;

– nivelului rentabilităţii, determinat prin metoda costului mediu ponderat al capitalului (pentru activităţile reglementate de distribuţie sau de stocare a gazelor naturale);

– nivelului rentabilităţii pentru activitatea reglementată de transport, ţinând cont de specificul modelului de separare a operatorului sistemului de transport implementat;

– devierilor tarifare create în perioada anterioară de aplicare a tarifelor şi a preţurilor reglementate (componenta de corectare a venitului reglementat);

b) determinarea costurilor care trebuie să fie incluse în preţurile sau în tarifele reglementate, separat pentru fiecare activitate desfăşurată de întreprinderea de gaze naturale şi pentru fiecare tip de reţea de gaze naturale;

c) condiţiile de utilizare a costurilor privind amortizarea imobilizărilor corporale şi necorporale, a costurilor materiale de întreţinere şi de exploatare şi modul de includere a acestor costuri în preţurile şi în tarifele reglementate, în cazul utilizării lor în alte scopuri sau în cazul neutilizării lor;

d) modul de determinare a consumului tehnologic şi a pierderilor de gaze naturale în reţelele de transport, în reţelele de distribuţie a gazelor naturale, prin stabilirea trendului de reducere a acestora pe perioada valabilităţii metodologiilor tarifare, pentru a implementa mecanisme de stimulare a eficienţei, ţinând cont de obiectivele stabilite şi de volumele de gaze naturale injectate în reţelele de transport, în reţelele de distribuţie a gazelor naturale;

e) modul de recuperare, prin preţuri şi tarife reglementate, a investiţiilor efectuate, metoda de determinare şi de aplicare a ratei de rentabilitate pe tipuri de activitate. La aplicarea ratei de rentabilitate nu se iau în considerare valoarea ce a rezultat din reevaluarea imobilizărilor corporale şi necorporale, valoarea activelor achitate de consumatori, precum şi valoarea activelor care au fost obţinute gratuit, prin donaţii şi granturi;

f) metoda de separare a cheltuielilor comune ale întreprinderii şi de separare a rentabilităţii pe tipuri de activitate practicate de întreprindere şi/sau pe tipuri de reţea de gaze naturale;

g) modul de determinare şi de aplicare a tarifelor diferenţiate în funcţie de nivelul presiunii în reţelele de gaze naturale şi a preţurilor diferenţiate în funcţie de consum;

h) modul de ajustare a preţurilor şi tarifelor reglementate.

(3^1) La determinarea cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe şi a imobilizărilor necorporale, indicate la alin.(3) lit.a) liniuţa a patra, admise în scopuri tarifare, nu se ia în considerare valoarea mijloacelor fixe şi a imobilizărilor necorporale care au fost obţinute gratuit, prin donaţii, granturi, valoarea altor active finanţate de către terţi, inclusiv de către consumatori, precum şi modificarea costului de intrare a mijloacelor fixe şi a imobilizărilor necorporale, rezultată în urma reevaluării acestora sau prin aplicarea unui alt procedeu decât prin prisma costurilor ulterioare capitalizate, aprobate de Agenţie.

(4) Nivelul rentabilităţii pentru activitatea reglementată de furnizare a gazelor naturale se stabileşte în metodologiile de calculare, aprobare şi aplicare a preţurilor reglementate astfel încît furnizorii să obţină un profit rezonabil şi cu respectarea principiilor de echitate şi de nediscriminare între furnizorii din

aceeaşi categorie.

(5) Metodologia de calculare, aprobare şi aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale trebuie să stabilească modul de determinare a tarifelor armonizate de intrare/ieşire pentru serviciul de transport al gazelor naturale, mecanismele şi metoda de stabilire a ratelor de alocare a costurilor în raport cu punctele de intrare/ieşire, modul de determinare a preţurilor de referinţă şi să reflecte inclusiv principiile stabilite la art.99^1.

(6) Preţurile şi tarifele reglementate, precum şi metodologiile de calculare, aprobare şi aplicare a acestora trebuie să fie nediscriminatorii în ceea ce priveşte activităţile, categoriile de consumatori şi categoriile de utilizatori de sistem. Tarifele pentru serviciile de transport vor reflecta şi costurile serviciilor prestate de entitatea responsabilă cu deţinerea în proprietate şi/sau gestionarea unor părţi din reţeaua de transport al gazelor naturale.

(7) Metodologiile de calculare, aprobare şi aplicare a preţurilor şi a tarifelor reglementate, aprobate de Agenţie, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, de asemenea se plasează pe pagina web oficială a Agenţiei şi pe paginile electronice ale întreprinderilor de gaze naturale.

[Art.99 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.99 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.99 modificat prin Legea nr.182 din 26.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

Articolul 99^1. Tarifele armonizate de intrare/ieşire pentru serviciul de transport al gazelor naturale

(1) În scopul determinării tarifelor armonizate de intrare/ieşire pentru serviciul de transport al gazelor naturale (în continuare – *tarife armonizate de intrare/ieşire*) se consideră că reţelele de transport al gazelor naturale ale operatorilor sistemelor de transport titulari de licenţă pentru transportul gazelor naturale formează un sistem unic de intrare/ieşire pentru întreg teritoriul Republicii Moldova, în cadrul căruia fiecare dintre aceştia este responsabil de reţelele de transport al gazelor naturale pe care le exploatează.

(2) Tarifele armonizate de intrare/ieşire se determină pentru fiecare punct de intrare în şi de ieşire din sistemul unic de intrare/ieşire, în conformitate cu metodologia de calculare, aprobare şi aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, aprobată de Agenţie.

(3) Preţurile de referinţă se calculează în baza metodei de calcul al preţurilor de referinţă, care este parte a metodologiei de calculare, aprobare şi aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale. În cazul în care se organizează licitaţii, preţul de referinţă urmează a fi utilizat în calitate de preţ de rezervă pentru produsele de capacitate standard anuală pentru capacitate fermă şi ca bază pentru stabilirea preţurilor de rezervă pentru produsele de capacitate standard neanuală pentru capacitate fermă şi pentru produsele de capacitate standard pentru capacitate întreruptibilă. În cazul în care nu se recurge la organizarea de licitaţii pentru alocarea capacităţilor, preţul de referinţă urmează a fi utilizat în calitate de tarif armonizat pentru serviciul de transport pentru produsul de capacitate respectiv.

(4) La determinarea tarifelor armonizate de intrare/ieşire se aplică aceeaşi metodă de stabilire a preţurilor de referinţă în comun pentru toţi operatorii sistemelor de transport titulari de licenţă pentru transportul gazelor naturale care exploatează reţelele de transport al gazelor naturale în cadrul sistemului unic de intrare/ieşire. Agenţia este în drept să aplice metoda de stabilire a preţului de referinţă în funcţie de distanţa medie ponderată bazată pe capacitate sau o altă metodă de calcul care întruneşte cerinţele şi principiile stabilite în prezenta lege şi/sau în Codul reţelelor de gaze naturale. La examinarea opţiunii cu privire la aplicarea unei alte metode de calcul decât metoda de stabilire a preţului de referinţă în funcţie de distanţa medie ponderată bazată pe capacitate, prevăzută în Codul reţelelor de gaze naturale, aceasta din urmă trebuie să servească drept scenariu de referinţă pentru comparaţie cu metoda de calcul propusă.

(5) Pentru determinarea tarifelor armonizate de intrare/ieşire, Agenţia stabileşte veniturile reglementate pentru fiecare operator al sistemului de transport titular de licenţă pentru transportul gazelor naturale care urmează a fi recuperate prin tarifele respective, în baza metodei plafonării veniturilor. Veniturile reglementate respective urmează a fi stabilite reieşind din costurile de capital, care

se calculează separat pentru fiecare operator al sistemului de transport titular de licenţă pentru transportul gazelor naturale, precum şi din costurile de întreţinere şi de exploatare. Costurile de capital pentru fiecare operator al sistemului de transport titular de licenţă pentru transportul gazelor naturale trebuie să includă costurile constituite din amortizarea şi din rentabilitatea mijloacelor fixe şi a imobilizărilor necorporale ale operatorului sistemului de transport titular de licenţă pentru transportul gazelor naturale, obţinute urmare a realizării investiţiilor în conformitate cu art.42.

(6) La stabilirea tarifelor armonizate de intrare/ieşire şi la reconcilierea veniturilor, Agenţia aplică următoarele principii:

a) recuperarea parţială sau recuperarea în exces a veniturilor aferente prestării serviciilor de transport al gazelor naturale trebuie redusă la minimum, luând în considerare, în modul corespunzător, investiţiile realizate de către operatorii sistemelor de transport titulari de licenţă pentru transportul gazelor naturale în conformitate cu art.42;

b) nivelul tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale trebuie să asigure recuperarea la timp de către operatorii sistemelor de transport titulari de licenţă pentru transportul gazelor naturale a veniturilor aferente prestării serviciilor de transport al gazelor naturale;

c) evitarea, în măsură posibilităţilor, a diferenţelor semnificative între nivelurile tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale aplicabile pentru două perioade tarifare consecutive.

(7) La determinarea tarifelor armonizate de intrare/ieşire, Agenţia va lua în considerare inclusiv capacităţile estimate a fi rezervate în fiecare dintre punctele de intrare şi de ieşire stabilite, cantităţile estimate a fi transportate, cantităţile înregistrate în perioada precedentă, alţi parametri necesari a fi luaţi în calcul în funcţie de metoda de stabilire a preţurilor de referinţă utilizată în conformitate cu prevederile alin.(4).

(8) În conformitate cu metodologia de calculare, aprobare şi aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, la aplicarea metodei de stabilire a preţurilor de referinţă la punctele de intrare şi de ieşire, Agenţia este în drept să utilizeze una sau mai multe dintre următoarele metode de ajustare la punctele de intrare şi de ieşire:

a) efectuarea de către Agenţie a unei evaluări comparative, prin care preţurile de referinţă dintr-un anumit punct de intrare sau de ieşire se ajustează astfel încât valorile rezultate să atingă nivelul competitiv al preţurilor de referinţă;

b) efectuarea de către Agenţie a unei egalizări, prin care acelaşi preţ de referinţă se aplică la unele puncte sau la toate punctele dintr-un grup omogen de puncte;

c) efectuarea de către Agenţie a unei redimensionări, prin care preţurile de referinţă din toate punctele de intrare sau din toate punctele de ieşire ori din ambele tipuri de puncte se ajustează prin înmulţirea valorilor acestora cu o constantă sau prin adunarea ori scăderea unei constante din valorile acestora.

(9) O serie de factori determinanţi pot servi ca temei pentru luarea deciziei de utilizare a metodei de ajustare prin egalizare, stabilită la alin.(8) lit.b), inclusiv, dar fără a se limita la aceştia:

a) necesitatea evitării subvenţiilor încrucişate, în special în ceea ce priveşte utilizarea intrazonală şi interzonală;

b) încurajarea utilizării activelor care contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

c) consolidarea stabilităţii preţurilor şi a fluxurilor;

d) stimularea concurenţei pe piaţa angro şi pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale;

e) asigurarea simplităţii şi a transparenţei la stabilirea tarifelor;

f) evitarea diferenţelor de preţ în cadrul grupurilor omogene de puncte.

[Art.99[1] introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 99[2]. Reconcilierea veniturilor. Mecanismul de compensare între operatorii sistemelor de transport

(1) Diferenţele dintre veniturile reglementate ale operatorilor sistemelor de transport titulari de licenţă pentru transportul gazelor naturale şi veniturile obţinute efectiv în aceeaşi perioadă se

reconciliază cu respectarea principiilor stabilite în prezentul articol şi în conformitate cu metodologia de calculare, aprobare şi aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale.

(2) Veniturile nerecuperate, în cazul recuperării parţiale, şi veniturile suplimentare, obţinute în cazul recuperării în exces a venitului aferent serviciului de transport al gazelor naturale, se determină ca diferenţa dintre venitul efectiv obţinut urmare a prestării serviciului de transport al gazelor naturale şi venitul reglementat aferent acestui serviciu. În cazul în care diferenţa respectivă este pozitivă, aceasta indică recuperarea în exces a venitului aferent serviciului de transport al gazelor naturale (excedent tarifar). În cazul în care diferenţa respectivă este negativă, aceasta indică recuperarea parţială a venitului aferent serviciului de transport al gazelor naturale (deficit tarifar).

(3) La determinarea veniturilor nerecuperate, în cazul recuperării parţiale, şi a veniturilor suplimentare, obţinute în cazul recuperării în exces a venitului aferent serviciului de transport al gazelor naturale, se iau în considerare compensaţiile achitate în cadrul mecanismului de compensare între operatorii sistemelor de transport titulari de licenţă pentru transportul gazelor naturale.

(4) În legătură cu reconcilierea veniturilor, fiecare operator al sistemului de transport titular de licenţă pentru transportul gazelor naturale utilizează un singur cont de regularizare în care înregistrează informaţii privind venitul reglementat aferent serviciului de transport al gazelor naturale, venitul real obţinut urmare a prestării serviciului de transport al gazelor naturale, recuperarea parţială sau recuperarea în exces a venitului aferent serviciului de transport al gazelor naturale pe parcursul unei perioade tarifare, informaţii privind diferenţa dintre valoarea anticipată şi cea reală a componentelor de cost, alte informaţii.

(5) Scopul reconcilierii contului de regularizare este de a rambursa operatorului sistemului de transport titular de licenţă pentru transportul gazelor naturale veniturile nerecuperate, în cazul recuperării parţiale, şi de a returna utilizatorilor de sistem veniturile suplimentare obţinute de acesta, în cazul recuperării în exces. Agenţia stabileşte în metodologia de calculare, aprobare şi aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale perioada pentru care se efectuează reconcilierea contului de regularizare.

(6) În contextul aplicării aceleiaşi metode de stabilire a preţurilor de referinţă în comun pentru toţi operatorii sistemelor de transport titulari de licenţă pentru transportul gazelor naturale care exploatează reţelele de transport al gazelor naturale în cadrul sistemului unic de intrare/ieşire, se instituie mecanismul de compensare între operatorii respectivi. În cadrul mecanismului de compensare, un operator al sistemului de transport titular de licenţă pentru transportul gazelor naturale este obligat să achite altui operator al sistemului de transport titular de licenţă pentru transportul gazelor naturale o compensaţie aprobată de Agenţie. Metoda de determinare a compensaţiei, modul, termenele şi periodicitatea de achitare a compensaţiei, modul de ajustare a compensaţiei se stabilesc în metodologia de calculare, aprobare şi aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale.

(7) Cheltuielile aferente achitării compensaţiei se deduc în conformitate cu art.24 din Codul fiscal nr.1163/1997.

(8) Agenţia monitorizează implementarea mecanismului de compensare, inclusiv executarea de către operatorii sistemelor de transport titulari de licenţă pentru transportul gazelor naturale a obligaţiilor ce le revin în cadrul mecanismului de compensare, stabilite în prezentul articol, în metodologia de calculare, aprobare şi aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale şi în hotărârile adoptate de Agenţie. Agenţia monitorizează colectarea veniturilor de către operatorii sistemelor de transport titulari de licenţă pentru transportul gazelor naturale şi ajustează compensaţia din oficiu sau la cererea unuia dintre operatorii respectivi.

(9) Operatorul sistemului de transport titular de licenţă pentru transportul gazelor naturale care nu primeşte în termenul şi în mărimea stabilite compensaţia aprobată de Agenţie este în drept să notifice Agenţia cu privire la acest fapt şi să solicite sancţionarea operatorului sistemului de transport titular de licenţă pentru transportul gazelor naturale care nu şi-a îndeplinit obligaţia de plată a compensaţiei. Pentru neplata compensaţiei, întârzierea plăţii sau achitarea incompletă a acesteia de către operatorul sistemului de transport titular de licenţă pentru transportul gazelor naturale, Agenţia aplică sancţiunea financiară stabilită la art.113 alin.(2) lit.f).

(10) Operatorii sistemelor de transport titulari de licenţă pentru transportul gazelor naturale elaborează şi prezintă Agenţiei rapoarte trimestriale cu privire la îndeplinirea obligaţiilor ce le revin în cadrul mecanismului de compensare, în care reflectă inclusiv informaţii cu privire la eventualele întârzieri la plata compensaţiei, cu privire la achitarea integrală sau parţială a compensaţiei, la veniturile colectate.

[Art.99^2 introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 100. Determinarea, aprobarea şi monitorizarea aplicării preţurilor şi a tarifelor reglementate

(1) Preţurile şi tarifele reglementate în sectorul gazelor naturale se determină anual de către întreprinderile de gaze naturale în conformitate cu metodologiile de calculare, aprobare şi aplicare a preţurilor şi a tarifelor reglementate şi potrivit termenelor şi condiţiilor stabilite în Regulamentul privind procedurile de prezentare şi de examinare a cererilor titularilor de licenţe privind preţurile şi tarifele reglementate.

(2) Preţurile şi tarifele reglementate, determinate de întreprinderile de gaze naturale conform alin.(1), se prezintă Agenţiei spre examinare şi aprobare.

(3) Agenţia, în conformitate cu art.7 alin.(2), cu art.8 şi 9, examinează preţurile şi tarifele prezentate de întreprinderile de gaze naturale şi adoptă hotărîrea privind aprobarea preţurilor şi a tarifelor respective.

(4) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să prezinte Agenţiei informaţiile necesare pentru examinarea şi justificarea cheltuielilor, precum şi pentru estimarea corectitudinii calculării preţurilor şi a tarifelor reglementate.

(4^1) Preţurile şi tarifele aprobate de Agenţie se ajustează în cazurile şi modul stabilite în metodologiile de calculare, aprobare şi aplicare a preţurilor şi a tarifelor reglementate, la cererea scrisă a întreprinderii de gaze naturale respective sau la iniţiativa Agenţiei. În acest scop, Agenţia examinează premisele care determină revizuirea preţurilor şi a tarifelor reglementate. Întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să prezinte Agenţiei informaţiile şi documentele solicitate în acest scop, în conformitate cu Regulamentul privind procedurile de prezentare şi de examinare a cererilor titularilor de licenţe privind preţurile şi tarifele reglementate.

(4^2) În cazul în care, în pofida ajustărilor preţurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale aprobate de către Agenţie în conformitate cu prevederile prezentei legi, furnizorii de gaze naturale care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89 înregistrează devieri tarifare mai mari de 5% din costurile de furnizare a gazelor naturale stabilite în preţurile reglementate, Agenţia confirmă aceste devieri tarifare şi le recuperează de la toţi furnizorii care desfăşoară activitate pe piaţa gazelor naturale cu amănuntul, în conformitate cu cota lor pe piaţa corespunzătoare din perioada anterioară înregistrării devierilor tarifare, printr-o hotărâre adoptată în acest scop.

(5) Hotărîrile Agenţiei cu privire la aprobarea preţurilor şi a tarifelor reglementate se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se plasează pe pagina web oficială a Agenţiei şi pe paginile electronice ale întreprinderilor de gaze naturale. Agenţia plasează pe pagina sa web oficială valoarea şi structura preţurilor şi ale tarifelor reglementate aprobate.

(6) Agenţia supraveghează şi monitorizează aplicarea de către întreprinderile de gaze naturale a metodologiilor de calculare, aprobare şi aplicare a preţurilor şi tarifelor reglementate, precum şi aplicarea corectă a preţurilor şi a tarifelor reglementate aprobate.

[Art.100 completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.100 completat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 101. Separarea contabilităţii

(1) Întreprinderile de gaze naturale, indiferent de tipul de proprietate şi de forma juridică de organizare, întocmesc, supun auditului şi publică situaţiile lor financiare anuale.

(2) Pentru a evita discriminarea, subvenţionările încrucişate şi denaturarea concurenţei, întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să ţină în sistemul lor de contabilitate conturi contabile

separate pentru fiecare dintre activităţile de transport, de distribuţie şi de stocare a gazelor naturale, aşa cum ar fi în cazul în care aceste activităţi ar fi desfăşurate de întreprinderi distincte.

(3) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să ţină contabilitate separată pentru alte activităţi ce ţin de sectorul gazelor naturale, dar care nu se referă la transportul, distribuţia şi stocarea gazelor naturale, aşa cum ar fi în cazul în care aceste activităţi ar fi desfăşurate de întreprinderi distincte. De asemenea, întreprinderile de gaze naturale trebuie să ţină contabilitate separată pentru alte activităţi, nereglementate de prezenta lege. Bilanţul şi situaţia de profit şi pierdere se întocmesc separat pentru fiecare activitate, pe categorii de consumatori.

(4) Furnizorii care furnizează gaze naturale la preţuri reglementate şi la preţuri negociate sînt obligaţi să ţină contabilitate separată pentru fiecare tip de activitate practicată, pe categorii de consumatori.

(5) Întreprinderile de gaze naturale vor preciza în politicile lor de contabilitate regulile de alocare a activelor şi pasivelor, a cheltuielilor şi veniturilor, precum şi a pierderilor, pe care le aplică la separarea contabilităţii pe tipuri de activitate practicate, în conformitate cu prezenta lege, cu standardele de contabilitate şi cu metodologiile de calculare, aprobare şi aplicare a preţurilor şi a tarifelor reglementate.

(6) Veniturile obţinute din utilizarea cu titlu de proprietate a reţelelor de transport şi/sau de distribuţie a gazelor naturale se specifică în contabilitatea întreprinderilor de gaze naturale. Situaţiile financiare anuale trebuie să cuprindă, în note, informaţii despre orice tranzacţie efectuată cu întreprinderile înrudite.

(7) Auditul situaţiilor financiare ale întreprinderilor de gaze naturale se efectuează cu respectarea condiţiilor stabilite în Legea nr.61-XVI din 16 martie 2007 privind activitatea de audit şi în standardele internaţionale de audit şi trebuie să specifice, suplimentar, dacă sînt respectate obligaţiile de evitare a discriminării şi a subvenţiilor încrucişate, stabilite la alin.(2)–(4) din prezentul articol.

Articolul 102. Accesul la contabilitate şi prezentarea informaţiilor

(1) Agenţia este în drept, în baza solicitării în scris sau în cadrul controalelor realizate, să aibă acces la contabilitatea întreprinderilor de gaze naturale, precum şi să solicite întreprinderilor de gaze naturale să prezinte datele şi informaţiile necesare pentru îndeplinirea atribuţiilor ce îi revin.

(2) Întreprinderile de gaze naturale oferă accesul la contabilitate şi prezintă datele şi informaţiile solicitate în conformitate cu alin.(1) în termenele şi condiţiile stabilite în prezenta lege şi în regulamentul elaborat şi aprobat de Agenţie.

(3) Agenţia este obligată să se abţină de la divulgarea informaţiei care constituie secret comercial. Aceste informaţii pot fi dezvăluite doar în termenele şi condiţiile prevăzute de lege.

(4) Informaţiile necesare pentru asigurarea unei concurenţe reale, pentru funcţionarea eficientă a pieţei gazelor naturale şi pentru reglementarea preţurilor şi a tarifelor se fac publice. Această obligaţie este pusă în aplicare de Agenţie fără a aduce atingere informaţiilor care constituie secret comercial.

Capitolul XV
SECURITATEA APROVIZIONĂRII CU GAZE NATURALE

Articolul 103. Securitatea aprovizionării cu gaze naturale

(1) Securitatea aprovizionării cu gaze naturale se asigură prin crearea premiselor necesare pentru funcţionarea eficientă şi continuă a pieţei gazelor naturale, precum şi prin stabilirea de măsuri excepţionale care urmează să fie puse în aplicare în cazul în care piaţa gazelor naturale nu poate să asigure furnizarea volumelor necesare de gaze naturale. Prezentul capitol stabileşte principiile şi regulile de bază care reglementează funcţiile autorităţilor de resort, ale întreprinderilor de gaze naturale, acţiunile ce trebuie întreprinse, ca măsuri de prevenţie pentru coordonarea activităţilor în sectorul gazelor naturale, precum şi acţiunile ce trebuie realizate în cazul întreruperilor în aprovizionarea cu gaze naturale.

(2) Asigurarea securităţii aprovizionării cu gaze naturale constituie competenţa partajată între Guvern şi Agenţie, potrivit atribuţiilor instituţionale ale acestora şi conform prevederilor prezentei legi, cu contribuţia întreprinderilor de gaze naturale, şi implică stabilirea şi monitorizarea realizării măsurilor

preventive şi de urgenţă necesare pentru prevenirea situaţiilor excepţionale în sectorul gazelor naturale şi pentru lichidarea, atenuarea consecinţelor situaţiilor excepţionale în sectorul gazelor naturale.

(2^1) Guvernul îndeplineşte atribuţiile stabilite în prezenta lege, în special la art.4, precum şi atribuţiile stabilite în Legea nr.212/2004 privind regimul stării de urgenţă, de asediu şi de război.

(2^2) Agenţia contribuie la asigurarea securităţii aprovizionării cu gaze naturale şi îndeplineşte atribuţiile stabilite în prezenta lege, inclusiv întreprinde acţiunile stabilite în prezentul capitol în legătură cu prevenirea şi gestionarea situaţiilor excepţionale în sectorul gazelor naturale. În virtutea atribuţiilor pe care le îndeplineşte, Agenţia contribuie la elaborarea măsurilor destinate asigurării securităţii aprovizionării cu gaze naturale şi colaborează cu organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii în legătură cu elaborarea Regulamentului privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale şi a Planului de acţiuni pentru situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale.

(3) Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale şi Planul de acţiuni pentru situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale trebuie să conţină măsuri neechivoce, transparente şi nediscriminatorii, care nu afectează concurenţa şi funcţionarea pieţei gazelor naturale decît în cazuri justificate.

(4) Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale, elaborat de organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii, defineşte rolurile şi funcţiile întreprinderilor de gaze naturale, stabileşte standardele privind infrastructura şi privind aprovizionarea cu gaze naturale şi conţine, în special, următoarele:

a) criteriile de identificare a consumatorilor protejaţi;

b) măsurile ce urmează a fi întreprinse de întreprinderile de gaze naturale pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejaţi în următoarele cazuri:

– temperaturi extreme pentru o perioadă de vîrf de 7 zile calendaristice, constatate statistic o dată la 20 de ani;

– orice perioadă de cel puţin 30 de zile calendaristice în care cererea de gaze este excepţional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani;

– o perioadă de cel puţin 30 de zile calendaristice în cazul afectării reţelelor de gaze naturale principale în condiţii de iarnă normale;

c) criteriile de identificare a întreprinderilor de gaze naturale menţionate la lit.b);

d) criteriile de identificare a diferitor categorii de riscuri majore pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

d^1) principiile ce urmează a fi respectate la evaluarea naţională a riscurilor care afectează securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

e) măsurile de reducere a riscurilor identificate conform lit.d) şi, în special, în caz de perturbare a aprovizionării cu gaze naturale care implică afectarea infrastructurii de gaze naturale sau a sursei/rutei de aprovizionare cu gaze naturale în situaţia unei cereri de gaze naturale excepţional de înalte;

f) informaţii cu privire la interconexiunile existente şi planificate a fi construite, care contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

g) conţinutul raportului care urmează a fi prezentat de către întreprinderile de gaze naturale referitor la securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

h) alte obligaţii impuse întreprinderilor de gaze naturale, autorităţilor şi entităţilor competente, inclusiv obligaţiile privind siguranţa exploatării sistemului de gaze naturale.

(5) La elaborarea Regulamentului privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale, organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii trebuie să ţină cont de prevederile planurilor de dezvoltare a reţelelor de gaze naturale pentru 10 ani, elaborate de operatorii sistemelor de transport.

(6) Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale se bazează, în primul rînd, pe mecanismele de piaţă, iar la elaborarea acestuia se va ţine cont de impactul economic şi de eficienţa măsurilor care trebuie să fie întreprinse, de impactul acestora asupra funcţionării pieţei gazelor naturale, asupra mediului şi consumatorilor.

(7) Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale se publică în Monitorul

Oficial al Republicii Moldova şi se revizuieşte la necesitate sau la solicitarea Secretariatului Comunităţii Energetice.

[Art.103 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.103 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 104. Planul de acţiuni pentru situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale

(1) Planul de acţiuni pentru situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale (în continuare – *Planul de acţiuni*) se elaborează de către organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii a Republicii Moldova şi se prezintă spre aprobare Guvernului. Planul de acţiuni cuprinde două părţi: Planul de acţiuni preventive şi Planul de urgenţă.

(2) Planul de acţiuni:

a) defineşte nivelurile de criză;

b) determină rolul şi funcţiile organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii, ale Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, ale altor autorităţi responsabile, ale întreprinderilor de gaze naturale, precum şi ale consumatorilor industriali, inclusiv ale producătorilor relevanţi de energie electrică şi termică, ţinînd cont de diferenţele în ceea ce priveşte măsura în care aceştia sînt afectaţi în cazul întreruperii aprovizionării cu gaze naturale, şi stabileşte modalităţile şi mijloacele de interacţiune a acestora cu Agenţia, cu organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii, cu Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova pentru fiecare dintre nivelurile de criză definite;

c) identifică, dacă este cazul, măsurile şi acţiunile de reducere a potenţialului impact al perturbărilor în aprovizionarea cu gaze naturale asupra sistemului de termoficare şi asupra aprovizionării cu energie electrică, produsă cu utilizarea gazelor naturale;

d) stabileşte măsuri şi proceduri detaliate care trebuie urmate la fiecare nivel de criză, inclusiv schemele de asigurare a fluxului informaţional, pentru ca întreprinderile de gaze naturale şi consumatorii industriali să poată reacţiona la fiecare nivel de criză;

e) identifică măsurile care nu au la bază mecanisme de piaţă şi care urmează a fi implementate în cazul survenirii de situaţii excepţionale şi evaluează gradul în care utilizarea măsurilor respective este necesară pentru a soluţiona situaţiile survenite în caz de criză, identifică efectele acestora şi defineşte procedurile necesare pentru implementarea lor. La identificarea măsurilor menţionate trebuie să se ţină cont de faptul că măsurile care nu se bazează pe mecanisme de piaţă pot fi utilizate doar în cazul în care cele bazate pe astfel de mecanisme nu pot asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor, în special a consumatorilor protejaţi;

f) descrie mecanismele aplicate la colaborarea cu ţările părţi ale Comunităţii Energetice, cu statele membre ale Uniunii Europene pentru fiecare nivel de criză;

g) descrie detaliile privind obligaţia de raportare impusă întreprinderilor de gaze naturale pentru fiecare nivel de criză;

h) stabileşte o listă de acţiuni predefinite ce trebuie întreprinse pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale în cazul unei situaţii de urgenţă, inclusiv acordurile comerciale dintre părţile implicate în astfel de acţiuni, precum şi mecanismele de compensare pentru întreprinderile de gaze naturale, dacă este cazul, cu respectarea confidenţialităţii datelor şi a informaţiilor ce constituie secret comercial;

i) stabileşte lista consumatorilor finali întreruptibili şi ordinea în care urmează să fie limitată şi/sau sistată furnizarea gazelor naturale consumatorilor finali respectivi;

j) stabileşte tipul şi, după caz, cantităţile de combustibili alternativi ce urmează a fi utilizate de consumatorii finali pe perioada întreruperii.

(3) La elaborarea Planului de acţiuni trebuie să se ţină cont de:

a) existenţa capacităţii instalaţiilor de stocare şi a volumului necesar de gaze naturale în acestea, precum şi de existenţa investiţiilor necesare pentru asigurarea capacităţii instalaţiilor de stocare în situaţii excepţionale;

b) capacitatea de extracţie din instalaţiile de stocare;

c) necesitatea asigurării de către operatorii sistemelor de transport a capacităţii reţelelor de

transport al gazelor naturale pentru a face posibilă preluarea şi direcţionarea volumelor de gaze naturale spre zonele de risc, precum şi de necesitatea extinderii reţelelor de transport al gazelor naturale în vederea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejaţi din zonele respective;

d) flexibilitatea sistemului de gaze naturale;

e) necesitatea de a stimula încheierea de contracte cu clauze privind întreruperea furnizării;

f) posibilitatea utilizării de combustibili alternativi de rezervă de către consumatorii industriali, inclusiv producătorii de energie electrică şi termică;

g) existenţa şi dezvoltarea capacităţii interconexiunilor pentru asigurarea schimburilor transfrontaliere de gaze naturale;

h) necesitatea de a stimula cooperarea operatorilor sistemelor de transport cu operatorii sistemelor de transport din ţările vecine pentru coordonarea activităţilor de livrare a gazelor naturale;

i) necesitatea coordonării activităţilor de livrare a gazelor naturale între operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuţie şi operatorii instalaţiilor de stocare;

j) flexibilitatea producţiei interne de gaze naturale;

k) flexibilitatea importului de gaze naturale;

l) posibilitatea diversificării surselor de aprovizionare cu gaze naturale;

m) existenţa contractelor de procurare a gazelor naturale pe termen lung;

n) necesitatea optimizării investiţiilor în infrastructură pentru creşterea capacităţii reţelelor de transport al gazelor naturale, înlocuirea reţelelor de transport al gazelor naturale cu durata de exploatare expirată în vederea reducerii consumului tehnologic şi a pierderilor de gaze naturale, pentru asigurarea securităţii aprovizionării cu gaze naturale, precum şi pentru importul de gaze naturale prin intermediul tuturor surselor posibile, inclusiv prin terminale de regazificare, şi prin asigurarea capacităţilor bidirecţionale la interconexiuni.

(4) Planul de acţiuni se revizuieşte o dată la 4 ani sau, în caz de necesitate ori la solicitarea Secretariatului Comunităţii Energetice, mai devreme. Planul de acţiuni se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(5) La îndeplinirea atribuţiilor sale privind aplicarea Planului de acţiuni, Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova trebuie să ţină cont de:

a) măsurile imediate luate de participanţii la piaţa gazelor naturale ca reacţie la diminuarea majoră a aprovizionării cu gaze naturale;

b) alte masuri privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale.

(6) Guvernul poate să delege autorităţilor publice, întreprinderilor de gaze naturale şi altor entităţi sarcini prevăzute în Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale. Sarcinile delegate se execută sub supravegherea organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii şi se precizează în Planul de acţiuni pentru situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale.

[Art.104 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.104 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 105. Situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale

(1) Existenţa unei situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale se semnalează de operatorul sistemului de transport şi se constată de Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova în modul stabilit în Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale.

(2) În cazul în care un operator al sistemului de transport identifică semnalele unei potenţiale situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale, acesta este obligat, în comun cu alt operator al sistemului de transport, să întreprindă imediat măsurile stabilite în Planul de acţiuni şi să notifice despre acest fapt Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova. În termen de 12 ore de la notificare, Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova verifică dacă sînt îndeplinite condiţiile privind existenţa situaţiilor excepţionale în sectorul gazelor naturale şi, după caz, constată apariţia situaţiei excepţionale în sectorul gazelor naturale.

(3) Dacă, după verificare, Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova decide că nu există o situaţie excepţională în sectorul gazelor naturale, operatorii sistemelor de transport sînt obligaţi să reia de îndată activitatea în condiţii obişnuite.

(3[1]) În cazul constatării de către Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova a existenţei unei situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale, toate acţiunile ce urmează a fi întreprinse de către întreprinderile de gaze naturale, în special de către operatorii sistemelor de transport, de alţi participanţi la piaţa gazelor naturale, precum şi acţiunile Agenţiei, ale organelor sau autorităţilor administraţiei publice centrale, ale altor autorităţi publice în legătură cu situaţia excepţională în sectorul gazelor naturale se coordonează de către Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova în conformitate cu Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale şi cu Planul de acţiuni.

(4) Pe durata situaţiilor excepţionale în sectorul gazelor naturale, întreprinderile de gaze naturale, la solicitarea operatorilor sistemelor de transport, au următoarele obligaţii:

a) în cazul producătorilor, să mobilizeze întreaga capacitate de producere a gazelor naturale în limita capacităţilor maxime de extracţie;

b) în cazul operatorilor instalaţiilor de stocare, să mobilizeze întreaga capacitate de extragere a gazelor naturale;

c) în cazul operatorilor sistemelor de transport, să preia volumele suplimentare de gaze naturale puse la dispoziţie de producători, de operatorii instalaţiilor de stocare şi să asigure serviciile de transport al gazelor naturale în condiţiile prevăzute în Planul de acţiuni;

d) în cazul operatorilor sistemelor de distribuţie, să întreprindă măsuri de limitare şi/sau de sistare a livrării gazelor naturale conform Planului de acţiuni.

(5) Pe perioada situaţiei excepţionale în sectorul gazelor naturale, Planul de acţiuni este documentul operativ de lucru al Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, precum şi al întreprinderilor de gaze naturale, al altor participanţi la piaţa gazelor naturale, al Agenţiei, al organelor sau autorităţilor administraţiei publice centrale, al altor autorităţi publice. Măsurile stabilite în Planul de acţiuni, dispoziţiile Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova sunt obligatorii şi prevalează în raport cu prevederile contractuale şi cu actele normative în domeniu.

(5[1]) Pe perioada situaţiei excepţionale în sectorul gazelor naturale, întreprinderile de gaze naturale nu sunt în drept să se eschiveze de la îndeplinirea obligaţiilor ce le revin în conformitate cu legea şi contractele încheiate, cu condiţia că acestea nu contravin dispoziţiilor Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova.

(6) Orice măsură de salvgardare se aplică temporar, astfel încît să cauzeze cît mai puţine perturbări în funcţionarea pieţei gazelor naturale, şi trebuie să fie limitată la strictul necesar pentru remedierea ameninţării siguranţei, integrităţii fizice a persoanelor sau a instalaţiilor de gaze naturale.

(6[1]) Schimbul de informaţii dintre Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova şi organele centrale de specialitate ale administraţiei publice, Agenţie, alte autorităţi publice, autorităţile administraţiei publice locale şi alte instituţii, precum şi schimbul de informaţii dintre Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova şi operatorul sistemului de transport desemnat se efectuează în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.1076/2010 cu privire la clasificarea situaţiilor excepţionale şi la modul de acumulare şi prezentare a informaţiilor în domeniul protecţiei populaţiei şi teritoriului în caz de situaţii excepţionale.

(7) La dispariţia cauzelor care au determinat apariţia situaţiei excepţionale în sectorul gazelor naturale, operatorii sistemelor de transport sînt obligaţi să reia de îndată activitatea în condiţii obişnuite şi să notifice imediat Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova despre aceasta. Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, în termen de cel mult 12 ore, verifică şi constată încetarea situaţiei excepţionale în sectorul gazelor naturale.

(8) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să întreprindă măsurile stabilite în Planul de acţiuni, cu respectarea următoarelor condiţii:

a) să nu fie introduse măsuri de restricţionare a fluxului de gaze naturale de pe piaţa naţională a gazelor naturale;

b) să nu fie introduse măsuri care pot pune în pericol în mod grav situaţia aprovizionării cu gaze naturale într-o altă ţară parte a Comunităţii Energetice;

c) să fie menţinut accesul transfrontalier la infrastructură, în măsura posibilităţilor tehnice şi în condiţii de siguranţă, în conformitate cu Planul de acţiuni.

(9) Organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii comunică Secretariatului Comunităţii Energetice despre măsurile întreprinse în legătură cu situaţiile excepţionale survenite pe piaţa gazelor naturale din Republica Moldova şi prezintă toate datele şi informaţiile relevante.

(10) Dacă situaţiile de criză nu pot fi gestionate în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel naţional, organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii comunică acest fapt preşedintelui Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunităţii Energetice, care urmează să convoace o şedinţă a grupului pentru examinarea situaţiei şi, după caz, pentru acordarea asistenţei Republicii Moldova şi/sau altor ţări părţi ale Comunităţii Energetice vizate în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel naţional pentru a face faţă situaţiei excepţionale în sectorul gazelor naturale.

[Art.105 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.105 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 105[1]. Atribuţiile specifice ale Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova la gestionarea situaţiilor excepţionale în sectorul gazelor naturale

(1) În legătură cu gestionarea situaţiilor excepţionale în sectorul gazelor naturale, Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova îndeplineşte următoarele atribuţii:

a) examinează sesizările privind apariţia unei situaţii excepţionale;

b) preia, în cazul constatării situaţiei excepţionale, atribuţiile privind gestionarea situaţiei excepţionale, în special atribuţiile privind coordonarea acţiunilor care urmează să fie întreprinse, în conformitate cu Planul de acţiuni, de către organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii, de către Agenţie, de către alte organe sau autorităţi ale administraţiei publice centrale, de către alte autorităţi publice, de către întreprinderile de gaze naturale, precum şi de către alţi participanţi la piaţa gazelor naturale;

c) emite dispoziţii cu privire la aplicarea unor măsuri excepţionale necesare pentru gestionarea situaţiei excepţionale, inclusiv pentru înlăturarea sau minimizarea consecinţelor situaţiei excepţionale în sectorul gazelor naturale;

d) în funcţie de gravitatea situaţiei create în legătură cu limitarea, întreruperea aprovizionării cu gaze naturale şi de caracterul măsurilor ce urmează a fi adoptate pentru gestionarea situaţiei create, prezintă Guvernului un raport privind necesitatea declarării stării de urgenţă în conformitate cu art.17–19 din Legea nr.212/2004 privind regimul stării de urgenţă, de asediu şi de război;

e) analizează caracterul, cauzele şi consecinţele situaţiilor excepţionale, eficacitatea măsurilor întreprinse pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejaţi, eficacitatea măsurilor întreprinse pentru lichidarea consecinţelor situaţiilor excepţionale, de asemenea analizează alte informaţii relevante;

f) pentru asigurarea continuităţii aprovizionării cu gaze naturale, în special a consumatorilor protejaţi, desemnează, la necesitate, furnizorul care urmează să achiziţioneze gaze naturale pe perioada situaţiilor excepţionale pentru a le revinde furnizorilor de pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale sau, în baza deciziei Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, consumatorilor finali;

g) impune, la necesitate, furnizorilor de pe piaţa angro a gazelor naturale, furnizorilor de pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale care îşi desfăşoară activitatea de furnizare la preţuri reglementate sau la preţuri nereglementate, precum şi traderilor, obligaţia de a vinde furnizorului desemnat în conformitate cu lit.f) gaze naturale în cantităţile şi la preţurile stabilite în contractele pe care aceştia le au încheiate la momentul declarării situaţiei excepţionale sau de a cesiona drepturile pe care aceştia le au conform contractelor de vânzare-cumpărare a gazelor naturale;

h) obligă, la necesitate, titularii de licenţe să încheie contracte, să întreprindă alte acţiuni necesare

pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali şi stabileşte termenele în care acestea urmează a fi executate;

i) alte atribuţii stabilite în prezenta lege, în Legea nr.212/2004 privind regimul stării de urgenţă, de asediu şi de război, în Regulamentul Comisiei pentru Situaţii excepţionale a Republicii Moldova, în Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale şi în Planul de acţiuni.

(2) La gestionarea situaţiei excepţionale în sectorul gazelor naturale, deciziile Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova pot viza atât întreprinderile din sectorul gazelor naturale, cât şi întreprinderile din alte sectoare, inclusiv din sectorul electroenergetic, sectorul termoenergetic, sectorul telecomunicaţiilor.

[Art.105[1] introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 105[2]. Atribuţiile specifice ale Agenţiei în legătură cu situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale

La survenirea unei situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale, Agenţia exercită următoarele atribuţii:

a) impune obligaţii de serviciu public întreprinderilor de gaze naturale în conformitate cu art.11 alin.(3) lit.a) şi monitorizează respectarea acestora;

b) suspendă, în conformitate cu art.16 alin.(3), licenţa titularului de licenţă care nu se conformează deciziilor Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, deciziilor şi hotărârilor Agenţiei şi desemnează alt titular de licenţă care să desfăşoare activitatea licenţiată în locul titularului a cărui licenţă a fost suspendată;

c) aprobă tarife, preţuri reglementate în condiţiile stabilite la art.9 alin.(7);

d) prin derogare de la art.98, determină şi aprobă, în condiţiile art.9 alin.(7), metoda de calcul al preţului de vânzare a gazelor naturale către furnizorii de pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale sau preţul reglementat la care furnizorul desemnat în conformitate cu art.105[1] alin.(1) lit.f) urmează să vândă gaze naturale consumatorilor finali şi metoda de calcul al acestui preţ reglementat, de asemenea stabileşte alte plăţi care urmează a fi achitate de titularii de licenţe în legătură cu executarea deciziilor Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova;

e) monitorizează respectarea de către titularii de licenţe a deciziilor Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, inclusiv executarea contractelor încheiate, întreprinderea altor acţiuni în conformitate cu deciziile respective şi, conform atribuţiilor stabilite prin lege, întreprinde acţiunile necesare pentru a asigura respectarea şi implementarea corespunzătoare a măsurilor respective de către titularii de licenţe;

f) exercită alte atribuţii care îi revin în conformitate cu legea, în măsura în care acestea nu contravin dispoziţiilor Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova.

[Art.105[2] introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 106. Securitatea aprovizionării cu gaze naturale a unor categorii de consumatori finali

(1) Operatorii sistemelor de transport anunţă, în conformitate cu art.105, producătorii, operatorii sistemelor de distribuţie, operatorii instalaţiilor de stocare şi furnizorii în legătură cu apariţia situaţiilor excepţionale în sectorul gazelor naturale.

(2) În cazul situaţiilor excepţionale în sectorul gazelor naturale, operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuţie şi operatorii instalaţiilor de stocare vor presta cu prioritate serviciile de livrare a gazelor naturale consumatorilor protejaţi.

(3) Pe perioada situaţiilor excepţionale în sectorul gazelor naturale, consumatorii finali menţionaţi la art.104 alin.(2) lit.i), pentru care s-a dispus măsura limitării şi/sau a sistării furnizării de gaze naturale, au obligaţia de a întreprinde măsurile necesare pentru a asigura siguranţa echipamentelor şi a instalaţiilor lor de gaze naturale şi de a trece la utilizarea de combustibili alternativi, după caz.

Articolul 107. Monitorizarea securităţii aprovizionării cu gaze naturale

(1) Guvernul, prin intermediul organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul

energeticii, asigură monitorizarea securităţii aprovizionării cu gaze naturale, care vizează, în special:

a) implementarea adecvată a standardelor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale conform prevederilor art.103;

b) echilibrul dintre cerere şi ofertă pe piaţa gazelor naturale;

c) nivelul cererii viitoare previzibile de gaze naturale şi sursele disponibile de acoperire;

d) noile contracte de import pe termen lung al gazelor naturale din ţările terţe;

e) volumul util de gaze naturale şi capacitatea de extracţie din instalaţiile de stocare a gazelor naturale;

f) gradul de interconectare a sistemului de gaze naturale al Republicii Moldova cu sistemele de gaze naturale ale ţărilor vecine, precum şi cu cele ale ţărilor părţi ale Comunităţii Energetice, cu statele membre ale Uniunii Europene;

g) capacităţile suplimentare planificate sau aflate în construcţie;

h) calitatea şi nivelul de întreţinere a reţelelor de gaze naturale, precum şi respectarea standardelor de securitate la exploatarea reţelelor de gaze naturale;

i) realizarea măsurilor de acoperire a cererii de vîrf şi a deficitului în furnizarea gazelor naturale în cazul indisponibilităţii unuia sau a mai multor furnizori, inclusiv în situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale.

(2) Anual, pînă la data de 31 iulie, organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii întocmeşte şi publică pe pagina sa web oficială, un raport cu privire la rezultatele monitorizării securităţii aprovizionării cu gaze naturale. Raportul menţionat se prezintă Guvernului şi Secretariatului Comunităţii Energetice şi trebuie să conţină informaţii cu privire la: rezultatele monitorizării aspectelor indicate la alin.(1), măsurile luate sau planificate în legătură cu acestea, capacitatea sistemului de gaze naturale de a satisface cererea existentă şi prognoza consumului de gaze naturale, precum şi informaţii cu privire la:

a) impactul concurenţial al măsurilor întreprinse în conformitate cu prevederile art.105 asupra tuturor participanţilor la piaţa gazelor naturale;

b) disponibilitatea capacităţilor de stocare;

c) durata contractelor de procurare a gazelor naturale pe termen lung, încheiate de către întreprinderile de gaze naturale înregistrate în Republica Moldova, în special durata rămasă, şi gradul de lichiditate a pieţei de gaze naturale;

d) cadrul de reglementare pentru oferirea de stimulente corespunzătoare noilor investiţii.

(3) În caz de necesitate, în scopul realizării funcţiilor de monitorizare atribuite în temeiul prezentului articol, organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii colaborează cu alte organe centrale de specialitate ale administraţiei publice, cu alte autorităţi publice competente, inclusiv cu Agenţia, şi solicită prezentarea informaţiilor necesare de către întreprinderile de gaze naturale, asigurînd confidenţialitatea informaţiilor care constituie secret comercial.

[Art.107 completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.107 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 108. Colaborarea regională

(1) În scopul salvgardării securităţii aprovizionării cu gaze naturale, autorităţile competente din Republica Moldova vor colabora cu autorităţile competente din ţările părţi ale Comunităţii Energetice din statele membre ale Uniunii Europene, promovînd astfel colaborarea bilaterală şi cea regională.

(2) Colaborarea prevăzută la alin.(1) se referă la situaţiile care cauzează sau care pot cauza perturbări grave în aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova, a unei alte ţări parte a Comunităţii Energetice, a unui stat membru al Uniunii Europene. Colaborarea bilaterală şi cea regională vizează în special:

a) coordonarea măsurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situaţii excepţionale, stabilite în prezentul capitol;

b) identificarea interconexiunilor şi, după caz, dezvoltarea şi modernizarea acestora, inclusiv pentru asigurarea capacităţilor bidirecţionale;

c) identificarea condiţiilor şi a modalităţilor practice de acordare a asistenţei reciproce.

(3) Organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii comunică Secretariatului Comunităţii Energetice despre proiectele de colaborare iniţiate în conformitate cu prezentul articol.

[Art.108 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 108[1]. Crearea şi menţinerea stocurilor de securitate

(1) În vederea asigurării securităţii aprovizionării cu gaze naturale, Guvernul desemnează o întreprindere de gaze naturale (în continuare – *entitate pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate*), care este obligată să creeze şi să menţină stocuri de securitate şi să le pună la dispoziţie în condiţiile stabilite la alin.(8). Stocurile de securitate se constituie în cantitate egală cu consumul de gaze naturale pe parcursul a cel puţin 10 zile de consum, o zi de consum fiind echivalentă consumului zilnic mediu pentru perioada de iarnă calendaristică precedentă.

(2) Cantitatea exactă de gaze naturale care urmează a fi constituită în calitate de stocuri de securitate în conformitate cu alin.(1) se aprobă anual, până la 30 aprilie, prin hotărâre de Guvern, în baza propunerii organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii, conform calculelor efectuate de Agenţie. În cazul în care la determinarea cantităţii de gaze naturale care urmează a fi stocată în calitate de stocuri de securitate se constată că cantitatea de gaze naturale rezultată este mai mică decât cantitatea din stocurile de securitate determinată conform datelor pentru perioada de iarnă anterioară perioadei de iarnă precedente, stocurile de securitate urmează a fi menţinute la nivelul stabilit anterior.

(3) Pentru realizarea obligaţiei prevăzute la alin.(1), entitatea pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate încheie acordurile şi contractele necesare cu operatorii instalaţiilor de stocare, inclusiv din ţările vecine, din ţările părţi ale Comunităţii Energetice şi din statele membre ale Uniunii Europene, precum şi cu operatorii de sistem prin reţelele cărora urmează să fie transportate gazele naturale care fac obiectul stocurilor de securitate.

(4) Costurile aferente creării şi menţinerii stocurilor de securitate şi care includ costul gazelor naturale, costul contractării serviciului de stocare, costurile aferente eliberării şi transportării stocurilor de securitate, precum şi alte costuri ale entităţii pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate (în continuare – *costuri ale stocurilor de securitate)* se acoperă din contul resurselor financiare alocate din bugetul de stat şi/sau din asistenţa financiară externă, şi/sau din împrumuturile externe/suverane contractate de către stat, şi/sau din contul contribuţiilor financiare achitate de furnizorii de pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale. Pentru a asigura colectarea mijloacelor financiare necesare pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate, Guvernul poate impune obligaţii de serviciu public şi altor întreprinderi de gaze naturale.

(5) Agenţia stabileşte metoda de determinare a mărimii contribuţiilor financiare ce urmează a fi achitate de furnizorii de pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale, ţinând cont de necesitatea acoperii costurilor stocurilor de securitate suportate de către entitatea pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate pe parcursul perioadei de 12 luni anterioare, de asemenea stabileşte periodicitatea achitării acestora. Contribuţiile financiare se determină proporţional cotelor deţinute de aceştia pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale şi se aprobă prin hotărârea Agenţiei, care se ajustează la necesitate. Modul şi termenele de achitare a contribuţiilor financiare se stabilesc în hotărârea adoptată de Agenţie conform prezentului alineat. Hotărârile Agenţiei cu privire la contribuţiile financiare se adoptă în regim de urgenţă, în conformitate cu art.9 alin.(7).

(6) Toţi furnizorii care activează pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale sunt obligaţi să transfere contribuţiile financiare stabilite conform alin.(5) pe contul bancar al entităţii pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate dedicat realizării obligaţiei de creare şi menţinere a stocurilor de securitate.

(7) Furnizorii de pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale recuperează cheltuielile aferente achitării contribuţiilor financiare stabilite conform alin.(5) prin preţurile de furnizare a gazelor naturale. Cheltuielile aferente achitării contribuţiilor financiare se distribuie în mod nediscriminatoriu între categoriile de consumatori finali. Cheltuielile aferente achitării contribuţiilor financiare suportate de titularii de licenţe

care furnizează gaze naturale la preţuri reglementate se iau în considerare de către Agenţie la stabilirea preţurilor reglementate, cu condiţia prezentării documentelor confirmative în acest sens.

(8) Gazele naturale care fac obiectul stocurilor de securitate se utilizează, total sau parţial, în baza deciziei Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, în cazul constatării situaţiei de alertă sau de urgenţă în conformitate cu Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale sau în cazul declarării stării de urgenţă de către Parlament în conformitate cu art.12 din Legea nr.212/2004 privind regimul stării de urgenţă, de asediu şi de război.

(9) Guvernul monitorizează realizarea de către entitatea pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate a obligaţiei privind crearea şi menţinerea stocurilor de securitate conform cantităţilor stabilite.

(10) Agenţia este responsabilă de monitorizarea şi asigurarea realizării de către întreprinderile de gaze naturale a obligaţiilor stabilite în prezentul articol, inclusiv a obligaţiilor ce ţin de modalitatea de achitare a contribuţiilor financiare. Entitatea pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate, furnizorii de pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale sunt obligaţi să întocmească şi să transmită Agenţiei, trimestrial, rapoarte cu privire la realizarea obligaţiilor stabilite în conformitate cu prezentul articol. Furnizorii de pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale trebuie să includă în raportul prezentat cel puţin informaţii cu privire la mărimea contribuţiilor financiare achitate în perioada de raportare, mărimea contribuţiilor financiare care urmează a fi achitate în următoarea perioadă, informaţii cu privire la achitarea parţială şi/sau achitarea cu întârziere a contribuţiilor financiare, inclusiv motivele executării parţiale a obligaţiilor stabilite. Entitatea pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate trebuie să includă în raportul prezentat cel puţin următoarele informaţii:

a) acţiunile întreprinse pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate, inclusiv acţiunile ce ţin de achiziţionarea gazelor naturale, contractarea serviciilor de stocare, contractarea serviciilor de transport al gazelor naturale;

b) mărimea stocurilor de securitate curente, cu indicarea instalaţiei/instalaţiilor de stocare în care acestea sunt stocate, a perioadei de stocare a acestora, a altor condiţii de stocare;

c) informaţii cu privire la colectarea contribuţiilor financiare stabilite în conformitate cu prezentul articol;

d) informaţii cu privire la utilizarea stocurilor de securitate şi la măsurile întreprinse pentru restabilirea acestora.

(11) Agenţia aplică sancţiuni financiare în conformitate cu art.113 alin.(3) lit.e) entităţii pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate, altor întreprinderi de gaze naturale care nu îndeplinesc, îndeplinesc cu întârziere sau îndeplinesc defectuos obligaţiile stabilite în conformitate cu prezentul articol.

(12) Entitatea pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate este obligată să ţină evidenţa separată a tranzacţiilor încheiate în legătură cu crearea şi menţinerea stocurilor de securitate şi să informeze Guvernul şi Agenţia în legătură cu fiecare tranzacţie încheiată, cu prezentarea, la cererea acestora, a documentelor aferente. Informaţiile privind tranzacţiile încheiate vor include:

a) cantitatea gazelor naturale procurate;

b) preţul de achiziţie;

c) date despre vânzător;

d) acordurile aferente privind transportul şi stocarea gazelor naturale;

e) alte date relevante.

[Art.108[1] modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.108[1] introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 108[2]. Obligaţia de stocare a gazelor naturale

(1) În vederea atenuării majorărilor bruşte ale preţurilor pentru gazele naturale şi a asigurării funcţionării sigure şi fiabile a pieţei gazelor naturale, în spiritul solidarităţii cu ţările părţi ale Comunităţii Energetice şi cu statele membre ale Uniunii Europene, Guvernul impune, prin hotărâre, unui furnizor de gaze naturale sau unui trader, care dispun de experienţă în efectuarea tranzacţiilor cu gaze naturale şi stocarea acestora (în continuare – *titularul obligaţiei de stocare*), obligaţia privind stocarea unei anumite

cantităţi de gaze naturale în instalaţiile de stocare din ţări părţi ale Comunităţii Energetice şi/sau din statele membre ale Uniunii Europene (în continuare – *obligaţia de stocare*). Obligaţia de stocare poate fi impusă inclusiv entităţii pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate, care ţine evidenţă separată a stocurilor respective. Obligaţia de stocare prevăzută la acest articol reprezintă o obligaţie impusă în interesul economic general.

(2) Cantitatea de gaze naturale care face obiectul obligaţiei de stocare se stabileşte anual de către Guvern până la 30 aprilie, în baza propunerii organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii, conform calculelor efectuate de Agenţie, reieşind din cantitatea totală de gaze naturale ce necesită a fi constituită în calitate de stocuri în instalaţiile de stocare în conformitate cu art.4 alin.(2^1), din care se deduce cantitatea de gaze naturale stocată în calitate de stocuri de securitate în condiţiile stabilite la art.108^1, precum şi ţinând cont de principiul stabilit la alin.(3) din prezentul articol. Titularul obligaţiei de stocare asigură crearea stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligaţiei de stocare până la 1 octombrie, cu posibilitatea utilizării începând cu 1 noiembrie.

(3) În cazul în care capacitatea de transport a interconexiunilor existente sau alte limitări de ordin tehnic nu permit utilizarea integrală, în perioada 1 noiembrie–31 martie, a stocurilor de gaze naturale ce urmează a fi create în cadrul obligaţiei de stocare, se asigură doar stocarea acelor cantităţi de gaze naturale care pot fi utilizate din punct de vedere tehnic.

La realizarea obligaţiei de stocare, inclusiv la alegerea instalaţiilor de stocare care urmează a fi utilizate pentru crearea stocurilor de gaze naturale, titularul obligaţiei de stocare tine cont de limitările de ordin tehnic care pot afecta livrarea gazelor naturale stocate, inclusiv de capacitatea de stocare disponibilă a instalaţiilor de stocare, capacitatea tehnică a interconexiunilor cu ţara pe al cărei teritoriu sunt amplasate instalaţiile de stocare respective, precum şi de capacităţile de extracţie, raportate la consumul zilnic mediu pentru perioada 1 noiembrie–31 martie din ultimii 5 ani calendaristici.

(4) În cazul în care Guvernul decide crearea de stocuri de combustibil alternativ de către anumiţi participanţi la piaţa gazelor naturale sau de către anumite autorităţi publice, care pot fi utilizate pentru a înlocui consumul de gaze naturale, obligaţia de stocare poate fi redusă proporţional cu obligaţia echivalentă de a stoca alţi combustibili alternativi decât gazele naturale.

Reducerea obligaţiei de stocare se aplică în măsura în care obligaţia respectivă nu poate fi executată din motive ce ţin de existenţa unor limitări de ordin tehnic sau din motive ce ţin de existenţa unor riscuri majore în ceea ce priveşte asigurarea continuităţii livrării gazelor naturale prin interconexiuni în cantităţile necesare sau la parametrii de calitate stabiliţi.

(5) Organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii notifică Secretariatul Comunităţii Energetice despre existenţa circumstanţelor prevăzute de prezentul articol şi despre intenţia de a reduce cantitatea de gaze naturale, care face obiectul obligaţiei de stocare, prin înlocuirea acesteia cu obligaţia echivalentă de a stoca alţi combustibili decât gazele naturale.

[Art.108^2 introdus prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 108^3. Realizarea obligaţiei de stocare a gazelor naturale

(1) Titularul obligaţiei de stocare achiziţionează gazele naturale destinate executării obligaţiei de stocare prin procedură competitivă de achiziţie sau cu respectarea regulilor utilizate pe pieţele de gaze naturale, pe platformele de tranzacţionare pe care se achiziţionează gazele naturale. În mod excepţional, titularul obligaţiei de stocare poate achiziţiona gaze naturale prin intermediul unor contracte negociate direct, cu condiţia să demonstreze Agenţiei că preţul de achiziţie în baza unor contracte negociate direct este competitiv în raport cu cel în baza procedurii competitive de achiziţie.

(2) În vederea executării obligaţiei prevăzute de prezentul articol, titularul obligaţiei de stocare întreprinde acţiunile necesare pentru a rezerva capacitatea în instalaţiile de stocare şi capacitatea de transport la punctele de interconectare transfrontaliere, precum şi încheie acorduri relevante cu operatorii sistemelor de transport, operatorii instalaţiilor de stocare şi/sau cu alţi participanţi la piaţa gazelor naturale din ţările părţi ale Comunităţii Energetice şi/sau din statele membre ale Uniunii Europene în care există astfel de instalaţii de stocare.

(3) Titularul obligaţiei de stocare este obligat să ţină evidenţa separată a tranzacţiilor încheiate în

legătură cu executarea obligaţiei de stocare şi să informeze Guvernul şi Agenţia în legătură cu fiecare tranzacţie încheiată, cu prezentarea, la cererea acestora, a documentelor aferente. Informaţiile privind tranzacţiile încheiate vor include:

a) cantitatea gazelor naturale procurate;

b) preţul de achiziţie;

c) date despre vânzător;

d) acordurile aferente privind transportul şi stocarea gazelor naturale;

e) alte date relevante.

(4) Costurile aferente creării şi menţinerii stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligaţiei de stocare includ costul gazelor naturale, costul contractării serviciului de stocare, costurile aferente eliberării şi transportării stocurilor respective, precum şi alte costuri ale titularului obligaţiei de stocare pentru crearea şi menţinerea stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligaţiei de stocare. Pentru realizarea obligaţiei stabilite în prezentul articol, titularul obligaţiei de stocare poate utiliza resurse proprii sau poate beneficia de împrumuturi externe contractate direct de către acesta – surse financiare recreditate din contul împrumuturilor de stat externe contractate de Guvern în numele Republicii Moldova, şi/sau de resurse financiare alocate din bugetul de stat, cu recuperarea acestora după punerea în circulaţie a gazelor naturale în conformitate cu alin.(5)–(12). Pentru realizarea obligaţiei de stocare, titularul obligaţiei de stocare poate beneficia de granturi ori de alte surse nerambursabile, care nu se iau în considerare la stabilirea de către Agenţie a preţului reglementat prevăzut la alin.(7).

(5) Gazele naturale stocate în contextul executării obligaţiei de stocare pot fi puse în circulaţie pe piaţa gazelor naturale de către titularul obligaţiei de stocare în perioada 1 noiembrie–31 martie. Cantitatea exactă de gaze naturale care poate fi vândută lunar în perioada respectivă corespunde cu cantitatea de gaze naturale stocată în contextul executării obligaţiei de stocare disponibilă în prima zi a fiecărei luni, împărţită la numărul de luni rămase până la data de 1 aprilie.

(6) Cel târziu până la data de 10 octombrie a fiecărui an, titularul obligaţiei de stocare expediază tuturor furnizorilor de pe piaţa cu amănuntul un contract-cadru elaborat după modelul EFET (The European Federation of Energy Traders – Federaţia Europeană a Furnizorilor de Energie). Furnizorii de gaze naturale în contextul obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89 semnează contractele-cadru respective până la 20 octombrie. Cantităţile exacte care urmează a fi vândute către fiecare furnizor de pe piaţa cu amănuntul se comunică ulterior de către titularul obligaţiei de stocare, conform alin.(8) din prezentul articol.

(7) Titularul obligaţiei de stocare prezintă Agenţiei, până la data de 1 octombrie a fiecărui an, cererea privind aprobarea preţului reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligaţiei de stocare (în continuare – *preţul reglementat al stocurilor de gaze naturale*) şi calculul motivat şi documentat al costurilor aferente specificate la alin.(4). Până la 20 octombrie, Agenţia aprobă preţul reglementat al stocurilor de gaze naturale şi cota de piaţă care revine fiecărui furnizor de pe piaţa cu amănuntul. Hotărârile Agenţiei prevăzute de prezentul alineat se aprobă în regim de urgenţă, în conformitate cu art.9 alin.(7).

(8) În termen de o zi lucrătoare de la aprobarea de către Agenţie a hotărârilor prevăzute la alin.(7) şi, ulterior, până la data de 15 a lunii noiembrie şi decembrie, titularul obligaţiei de stocare expediază în adresa fiecărui furnizor de pe piaţa cu amănuntul oferta în care indică preţul reglementat al stocurilor de gaze naturale şi cantităţile de gaze naturale propuse pentru achiziţionare, distribuite după cum urmează: cantităţi lunare – pentru perioada noiembrie-decembrie, şi o cantitate trimestrială – pentru perioada ianuarie-martie. La determinarea cantităţilor ce urmează a fi vândute fiecărui furnizor de pe piaţa cu amănuntul, titularul obligaţiei de stocare ţine cont de cota de piaţă pe care o deţine furnizorul respectiv pe piaţa gazelor naturale, stabilită de Agenţie în conformitate cu alin.(7).

(9) În cazul în care decid să achiziţioneze gaze naturale până la data de 25 a lunii octombrie, noiembrie şi decembrie, furnizorii de pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale îl notifică pe titularul obligaţiei de stocare cu privire la intenţia de a achiziţiona gaze naturale în perioada următoare şi încheie, după caz, contracte individuale la contractele-cadru semnate conform alin.(6).

(10) În cazul în care unul sau mai mulţi furnizori de pe piaţa cu amănuntul a gazelor naturale nu

expediază în adresa titularului obligaţiei de stocare notificarea menţionată la alin.(9) sau dacă indică în notificarea expediată o cantitate de gaze naturale mai mică decât cea propusă în ofertă în conformitate cu principiul stabilit la alin.(5), titularul obligaţiei de stocare include cantitatea rămasă disponibilă în ofertele expediate furnizorilor de pe piaţa cu amănuntul pentru perioadele următoare, calculată proporţional cotelor de piaţă şi volumelor menţionate în notificările expediate conform alin.(9).

(11) În cazul în care, la situaţia de după 25 decembrie, în urma notificărilor depuse de furnizorii de pe piaţa cu amănuntul, rămân cantităţi de gaze naturale disponibile, titularul obligaţiei de stocare poate să le vândă prioritar pe piaţa de gaze naturale din Republica Moldova sau pe alte pieţe de gaze naturale la care are acces, în condiţii transparente şi nediscriminatorii şi la un preţ nu mai mic decât preţul reglementat al stocurilor de gaze naturale, aprobat de Agenţie conform alin.(7).

(12) Cantitatea de gaze naturale stocată în contextul executării obligaţiei de stocare rămasă disponibilă la 1 aprilie urmează a fi menţinută în contul stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligaţiei de stocare pentru următoarea perioadă calendaristică. Cantitatea de gaze naturale rămasă disponibilă la expirarea perioadei prevăzute la art.114 alin.(18^1) se pune în circulaţie în condiţiile stabilite de Guvern, iar titularul obligaţiei de stocare poate primi compensaţie financiară conform alin.(15).

(13) Profitul suplimentar celui reglementat, obţinut de titularul obligaţiei de stocare din vânzarea gazelor naturale conform alin.(11), se raportează către Agenţie şi se utilizează pentru crearea stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligaţiei de stocare în următoarea perioadă calendaristică, pentru reducerea cheltuielilor legate de stocare sau pentru reducerea unei eventuale compensaţii financiare aplicate conform alin.(15).

(14) În cazul constatării situaţiei de alertă sau de urgenţă în conformitate cu Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale ori în cazul declarării de către Parlament a stării de urgenţă în conformitate cu art.12 din Legea nr.212/2004 privind regimul stării de urgenţă, de asediu şi de război, titularul obligaţiei de stocare pune, conform deciziei Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, în circulaţie pe piaţa gazelor naturale pe parcursul anului, parţial sau total, cantitatea disponibilă de gaze naturale care face obiectul obligaţiei de stocare.

(15) Titularul obligaţiei de stocare căruia i-a fost impusă obligaţia de stocare poate primi stimulente sau compensaţii financiare pentru deficitul de venituri sau pentru costurile suportate de acesta ca urmare a respectării obligaţiei de stocare în cazul în care deficitul sau costurile respective nu pot fi acoperite prin veniturile obţinute din activitatea desfăşurată în legătură cu executarea obligaţiei de stocare. Stimulentele sau compensaţiile financiare se stabilesc în conformitate cu mecanismul prevăzut prin hotărâre de Guvern, în baza calculelor Agenţiei. În cazul în care stimulentele sau compensaţia financiară este finanţată printr-o plată inclusă în tariful pentru serviciul de transport sau în facturile emise de operatorii sistemelor de transport pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, plata respectivă nu se aplică punctelor de interconectare transfrontaliere.

[Art.108^3 introdus prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Articolul 108^4. Mecanismul de partajare a eforturilor pentru îndeplinirea obiectivului de creare a stocurilor

(1) La decizia Guvernului, obligaţia de stocare prevăzută la art.108^2 poate fi înlocuită, integral sau parţial, prin intermediul unui mecanism de partajare a eforturilor cu una sau mai multe ţări părţi ale Comunităţii Energetice, state membre ale Uniunii Europene care dispun de instalaţii de stocare a gazelor naturale (în continuare – *mecanism de partajare*), stabilit printr-un tratat interstatal sau interinstituţional încheiat în acest sens.

(2) La elaborarea mecanismului de partajare, Guvernul ţine cont de informaţiile relevante ale celei mai recente evaluări a riscurilor efectuate în conformitate cu cerinţele stabilite în Regulamentul privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale, precum şi de următoarele:

a) costul sprijinului financiar pentru îndeplinirea obiectivului de creare a stocurilor de gaze naturale stabilit pentru ţara parte a Comunităţii Energetice, statul membru al Uniunii Europene pe teritoriul căreia/căruia sunt amplasate instalaţiile de stocare, excluzând alte costuri legate de îndeplinirea oricăror obligaţii ce ţin de crearea stocurilor în scopuri strategice;

b) volumele de gaze naturale necesare pentru a satisface cererea consumatorilor protejaţi, în cazurile stabilite la art.103 alin.(4) lit.b);

c) limitările de ordin tehnic, inclusiv capacitatea de stocare disponibilă a instalaţiilor de stocare, capacitatea tehnică transfrontalieră de transport şi capacităţile de extracţie.

(3) Organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii notifică Secretariatul Comunităţii Energetice şi Grupul de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunităţii Energetice cu privire la mecanismul de partajare ce urmează a fi implementat.

[Art.108[4] introdus prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

Capitolul XVI
SOLUŢIONAREA NEÎNŢELEGERILOR ŞI A LITIGIILOR. RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA LEGISLAŢIEI ÎN DOMENIUL GAZELOR NATURALE

Articolul 109. Examinarea neînţelegerilor de către Agenţie

(1) Neînţelegerile dintre întreprinderile de gaze naturale în legătură cu prezenta lege se examinează de Agenţie. La reclamaţia oricăreia dintre părţi, Agenţia emite o decizie în termen de cel mult două luni de la data primirii reclamaţiei respective. Agenţia este în drept să prelungească motivat termenul respectiv cu cel mult două luni, comunicînd acest fapt persoanei care a depus reclamaţia. Ulterior, Agenţia este în drept să extindă suplimentar termenul de examinare a reclamaţiei cu acordul persoanei care a depus reclamaţia.

(2) Agenţia examinează disputele, inclusiv cele transfrontaliere, privind refuzul operatorului sistemului de transport de a acorda acces la reţelele de transport al gazelor naturale, precum şi disputele dintre operatorii de sistem în legătură cu conectarea reţelelor de gaze naturale.

(2[1]) Agenţia examinează neînţelegerile dintre operatorul de sistem independent şi proprietarul/proprietarii reţelelor de transport al gazelor naturale, precum şi dintre operatorul de sistem independent şi entitatea desemnată conform art.7 alin.(1) lit.f[1]), şi emite decizii obligatorii. Deciziile Agenţiei sunt executorii din momentul emiterii şi produc efecte juridice obligatorii până la o eventuală hotărâre judecătorească irevocabilă contrară, emisă ca urmare a exercitării unei căi de atac.

(3) Agenţia examinează neînţelegerile dintre consumatorii finali, utilizatorii de sistem şi întreprinderile de gaze naturale ce survin în legătură cu prezenta lege, precum şi dintre utilizatorii şi operatorul sistemului de distribuţie închis, şi emite decizii în caz de necesitate. Agenţia examinează reclamaţiile depuse de consumatorii finali, de utilizatorii de sistem sau de utilizatorii sistemului de distribuţie închis în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea reclamaţiei. Termenul de examinare a reclamaţiei poate fi prelungit cu cel mult 30 de zile lucrătoare, fapt despre care este informat consumatorul final, utilizatorul de sistem sau utilizatorul sistemului de distribuţie închis.

(4) Pe perioada examinării reclamaţiilor privind facturarea şi în cazul nerespectării de către titularul de licenţă a procedurii de deconectare, Agenţia emite decizii privind interzicerea deconectării de la reţelele de gaze naturale a instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorului final sau privind reconectarea acestora.

(5) În termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii, Agenţia remite decizia asupra neînţelegerii spre executare părţilor implicate, cu expunerea motivelor pe care se întemeiază acest act.

(6) Agenţia examinează şi mediază neînţelegerile dintre operatorii de sistem şi proprietarii terenurilor şi ai altor bunuri, proprietate publică sau privată, în legătură cu aplicarea prevederilor art.74 şi 75. Termenul de examinare a cererilor depuse în acest sens este de 30 de zile lucrătoare.

[Art.109 completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.109 completat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 110. Examinarea neînţelegerilor de către întreprinderile de gaze naturale

(1) Întreprinderile de gaze naturale examinează reclamaţiile consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea reclamaţiei. Termenul de examinare

a reclamaţiei poate fi prelungit cu cel mult 30 de zile lucrătoare, fapt despre care este informat consumatorul final, utilizatorul de sistem. Pe durata examinării reclamaţiilor consumatorilor finali privind facturarea se interzice deconectarea instalaţiilor de gaze naturale ale acestora de la reţelele de gaze naturale.

(2) Reclamaţiile consumatorilor finali în legătură cu contractarea, deconectarea, reconectarea şi facturarea se examinează şi se soluţionează de către furnizor. Dacă furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligaţiilor de serviciu public stabilite la art.89 şi 90 îşi încalcă obligaţiile stabilite în prezenta lege şi în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, aceştia sînt obligaţi să plătească consumatorilor finali vizaţi compensaţii în termenele şi în mărimea stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale. Operatorul de sistem este obligat să colaboreze cu furnizorul prin prezentarea informaţiilor solicitate de acesta şi necesare lui pentru soluţionarea problemelor abordate în reclamaţiile consumatorilor finali.

(3) Reclamaţiile consumatorilor finali cu privire la deconectare se examinează şi se soluţionează de către furnizor, indiferent dacă deconectarea instalaţiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali a fost efectuată la cererea furnizorului sau din iniţiativa operatorului de sistem.

(4) În cazul în care, la examinarea reclamaţiilor consumatorilor finali, furnizorul constată că operatorul de sistem a încălcat termenul de reconectare stabilit, furnizorul achită consumatorului final prejudiciat compensaţia calculată în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale. Operatorul de sistem este obligat să restituie furnizorului cheltuielile suportate în legătură cu achitarea compensaţiei pentru prejudicierea consumatorului final din vina operatorului de sistem. Dacă operatorul de sistem refuză să restituie furnizorului contravaloarea compensaţiei, ultimul este în drept să-şi recupereze cheltuielile prin intentarea acţiunii în regres în instanţa de judecată.

(5) Operatorul de sistem este obligat să examineze reclamaţiile şi să soluţioneze problemele utilizatorilor de sistem parvenite în legătură cu racordarea, delimitarea, întreruperea şi limitarea livrării gazelor naturale, cu calitatea serviciului prestat, precum şi să achite utilizatorilor de sistem compensaţii calculate în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale.

(6) Consumatorii finali, utilizatorii de sistem sînt în drept să solicite recuperarea prejudiciilor materiale şi morale cauzate de furnizor, de operatorul de sistem în conformitate cu prevederile Codului civil şi ale Legii nr.105-XV din 13 martie 2003 privind protecţia consumatorilor.

(7) În cazul în care un consumator final, un utilizator de sistem a adresat furnizorului sau operatorului de sistem o reclamaţie care urmează să fie examinată şi soluţionată de celălalt titular de licenţă, furnizorul sau operatorul de sistem, după caz, este obligat să transmită reclamaţia celuilalt titular de licenţă (operator de sistem sau furnizor) în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data înregistrării reclamaţiei şi să informeze despre acest fapt consumatorul final, utilizatorul de sistem.

(8) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să depună toată diligenţa pentru a soluţiona pe cale extrajudiciară eventualele neînţelegeri ce pot apărea în raport cu consumatorii finali, utilizatorii de sistem, precum şi să pună în aplicare un mecanism eficient şi nediscriminatoriu de rambursare a cheltuielilor sau de achitare a compensaţiilor consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem în cazul nerespectării de către întreprinderile de gaze naturale a obligaţiilor ce le revin.

(9) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să dispună de centre de deservire a consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem care să funcţioneze conform programului de lucru de cel puţin 5 zile pe săptămînă a cîte 8 ore pe zi. Personalul responsabil de examinarea reclamaţiilor consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem trebuie să dispună de dreptul real de a lua decizii, în numele întreprinderii de gaze naturale, pentru a soluţiona problemele abordate, iar întîlnirile cu reprezentanţii întreprinderilor de gaze naturale urmează să fie stabilite inclusiv prin telefon sau prin poşta electronică. Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să ţină evidenţa reclamaţiilor parvenite şi, la solicitare, să prezinte Agenţiei informaţii cu privire la data depunerii reclamaţiei, numele persoanei care a depus reclamaţia, esenţa problemei abordate în reclamaţie, acţiunile întreprinse pentru soluţionarea problemelor abordate în reclamaţie, decizia întreprinderii de gaze naturale.

(10) Întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să utilizeze mijloace electronice de comunicaţie în măsura în care acestea sunt disponibile, funcţionale şi adecvate circumstanţelor, în raport cu potenţialii consumatori, consumatorii finali şi utilizatorii de sistem, în procesul de comunicare, de construcţie, exploatare, întreţinere, reabilitare sau modernizare a reţelelor de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, de asigurare a accesului la reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, de soluţionare a reclamaţiilor, de negociere, încheiere, executare, modificare şi încetare a contractelor. Întreprinderile de gaze naturale nu pot refuza sau ignora examinarea cererilor, reclamaţiilor şi sesizărilor din motiv că au fost depuse în formă electronică, dacă acestea întrunesc cerinţele prevăzute de legislaţia ce reglementează documentele electronice.

(11) În cazul în care întreprinderile de gaze naturale, în relaţiile lor cu potenţialii consumatori, consumatorii finali şi utilizatorii de sistem, au nevoie de informaţii cu privire la aceştia (date de identitate, domiciliu/sediu, bunuri imobile deţinute, numere cadastrale ale bunurilor imobile, IDNP/IDNO, capacităţile şi activitatea acestora) sau de a verifica alte informaţii indicate în cererile sau petiţiile acestora ori necesare pentru racordarea/deconectarea acestora la/de la reţelele de transport şi de distribuţie a gazelor naturale, întreprinderile respective le consumă prin accesarea datelor disponibile în resursele informaţionale de stat, prin intermediul platformei de interoperabilitate, în conformitate cu actele normative cu privire la schimbul de date şi interoperabilitate, fără implicarea potenţialilor consumatori, consumatorilor finali ori a utilizatorilor de sistem.

[Art.110 completat prin Legea nr.37 din 29.02.2024, în vigoare 22.04.2024]

[Art.110 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.110 completat prin Legea nr.175 din 11.11.2021, în vigoare 10.01.2022]

Articolul 111. Soluţionarea litigiilor

(1) Litigiile dintre participanţii la piaţa gazelor naturale se soluţionează în instanţa de judecată.

(1^1) În cazul unor neconcordanţe între prezenta lege şi obligaţiile Republicii Moldova asumate prin aderarea la Tratatul de instituire a Comunităţii Energetice, prevederile tratatului respectiv au prioritate.

(1^2) În cazul în care, în cadrul unor litigii judiciare, sunt identificate neconcordanţe între actele normative naţionale şi Tratatul de instituire a Comunităţii Energetice, instanţa de judecată este în drept să solicite opinia juridică a Secretariatului Comunităţii Energetice.

(2) În caz de dezacord cu răspunsul întreprinderii de gaze naturale ori dacă nu a primit, în termenul stabilit în actele normative de reglementare ale Agenţiei, răspuns la cererea adresată întreprinderii de gaze naturale, consumatorul final, utilizatorul de sistem este în drept să se adreseze în instanţa de judecată pentru soluţionarea litigiului.

(3) În cazul în care consumatorul final, utilizatorul de sistem nu este de acord cu răspunsul Agenţiei la cererea depusă, acesta este în drept să conteste răspunsul în instanţa de judecată în conformitate cu Codul administrativ. Decizia Agenţiei de soluţionare a problemelor invocate în cerere poate fi contestată în termenele stabilite în Codul administrativ.

[Art.111 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.111 modificat prin Legea nr.155 din 15.07.2022, în vigoare 05.09.2022]

Articolul 112. Răspunderea pentru încălcarea legislaţiei în domeniul gazelor naturale

(1) Întreprinderile de gaze naturale, întreprinderile care deţin autorizaţii emise în conformitate cu art.63 şi 64 din prezenta lege poartă răspundere pentru neîndeplinirea sau pentru îndeplinirea necorespunzătoare a funcţiilor şi obligaţiilor stabilite în prezenta lege, în Legea cu privire la energetică, precum şi în actele normative de reglementare aprobate de Agenţie.

(2) Dacă Agenţia constată încălcarea de către întreprinderile de gaze naturale, de către întreprinderile care deţin autorizaţii emise în conformitate cu art.63 şi 64 din prezenta lege a prevederilor prezentei legi, ale Legii cu privire la energetică, precum şi ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenţie, aceasta este în drept să iniţieze procedura contravenţională în condiţiile şi termenele stabilite în Codul contravenţional.

(3) În cazurile expres prevăzute la art.113–113^2 din prezenta lege, Agenţia aplică titularilor de

licenţe, titularilor de autorizaţii şi altor persoane juridice sancţiuni, cu respectarea procedurii stabilite în Legea cu privire la energetică.

(4) Consumatorii finali, utilizatorii de sistem poartă răspundere pentru încălcarea legislaţiei în domeniul gazelor naturale. Persoana care s-a conectat neautorizat la reţelele de gaze naturale sau care s-a conectat ilegal la instalaţia de utilizare a unui consumator final de gaze naturale achită operatorului de sistem la ale cărui reţele s-a conectat sau consumatorului final la a cărui instalaţie s-a conectat contravaloarea gazelor naturale consumate, care se determină conform sistemului pauşal.

[Art.112 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.112 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 113. Sancţiuni financiare pentru nerespectarea sau încălcarea legislaţiei în domeniul gazelor naturale

(1) Agenţia aplică, prin hotărâre, sancţiuni în mărime de cel puţin 1% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licenţe, dar nu mai puţin de 100000 de lei, de cel puţin 1% din cifra de afaceri a titularilor de autorizaţii pentru încălcarea obligaţiilor, manifestată prin:

a) refuzul titularului de licenţă de a prezenta informaţiile, documentele solicitate de Agenţie, prezentarea cu întârziere a informaţiilor, a documentelor solicitate sau prezentarea informaţiilor, a datelor incomplete sau eronate;

b) refuzul repetat al titularului de licenţă de a permite efectuarea controalelor şi a investigaţiilor dispuse de către Agenţie sau obstrucţionarea repetată a Agenţiei în efectuarea acestora;

c) refuzul repetat al titularului de licenţă de a executa hotărârile şi deciziile Agenţiei, cu excepţia hotărârilor adoptate de Agenţie în conformitate cu art.13 alin.(8) şi (9), art.34, art.37 alin.(7), art.45 şi art.65 alin.(3);

d) efectuarea tranzacţiei/tranzacţiilor pe piaţa angro a gazelor naturale fără a fi înregistrat în Registrul participanţilor la piaţa angro sau nerespectarea obligaţiei de a notifica Agenţia despre orice modificare a informaţiilor prezentate anterior în cererea de înregistrare;

e) neprezentarea în termenul stabilit la art.85 alin.(9) a contractului de achiziţie a gazelor naturale;

f) neîndeplinirea, îndeplinirea cu întârziere sau îndeplinirea defectuoasă de către întreprinderile de gaze naturale a obligaţiilor stabilite la art.108^2–108^3.

(2) Agenţia aplică, prin hotărâre, sancţiuni în mărime de cel puţin 5% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licenţe, dar nu mai puţin de 500000 de lei, de cel puţin 5% din cifra de afaceri a titularilor de autorizaţii pentru încălcarea obligaţiilor, manifestată prin:

a) neexecutarea obligaţiilor prescrise de Agenţie, ceea ce a condus la consecinţele menţionate la art.16 alin.(3);

b) încălcarea de către titularul de licenţă a deciziilor Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, a deciziilor şi hotărârilor emise/adoptate de Agenţie în situaţii excepţionale în sectorul gazelor naturale;

c) neexecutarea, în termenele stabilite, a hotărârii adoptate de Agenţie în conformitate cu art.13 alin.(8) şi (9);

d) împiedicarea de către operatorul de sistem, de către furnizor a exercitării dreptului de schimbare a furnizorului;

e) neexecutarea de către operatorul sistemului de distribuţie închis a hotărârii adoptate de Agenţie în conformitate cu art.65 alin.(3);

f) neplata, plata cu întârziere sau achitarea incompletă de către operatorul sistemului de transport a compensaţiei stabilite la art.99^2 alin.(9);

g) neexecutarea de către titularul de licenţă a obligaţiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prevederile art.11, art.89 şi art.90 sau refuzul de a-şi onora obligaţiile de serviciu public.

(3) Agenţia aplică, prin hotărâre, sancţiuni în mărime de cel puţin 10% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licenţe, dar nu mai puţin de 1000000 de lei pentru încălcarea obligaţiilor, manifestată prin:

a) nerespectarea obligaţiilor privind realizarea separării legale şi/sau contabile a activităţilor reglementate din sectorul gazelor naturale;

b) nerespectarea de către operatorul sistemului de transport a obligaţiilor aferente asigurării independenţei sale şi/sau a hotărârilor adoptate de Agenţie în scopul înlăturării încălcărilor constatate în acest sens;

c) nerespectarea de către operatorul sistemului de transport a hotărârilor adoptate de Agenţie în conformitate cu art.37 alin.(7);

d) nerespectarea de către operatorul sistemului de distribuţie a obligaţiilor aferente asigurării independenţei sale în raport cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală şi/sau a hotărârilor adoptate de Agenţie în scopul înlăturării încălcărilor constatate în acest sens;

e) neîndeplinirea, îndeplinirea cu întârziere sau îndeplinirea defectuoasă de către entitatea pentru crearea şi menţinerea stocurilor de securitate, de către alte întreprinderi de gaze naturale a obligaţiilor stabilite în conformitate cu art.108^1.

(4) La determinarea mărimii sancţiunilor financiare stabilite în prezentul articol, Agenţia va ţine cont de următoarele circumstanţe:

a) gravitatea încălcării, inclusiv durata şi frecvenţa;

b) existenţa încălcărilor anterioare.

[Art.113 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.113 în redacţia Legii nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 113^1. Sancţiuni pentru nerespectarea sau încălcarea prevederilor privind integritatea şi transparenţa pieţei angro a gazelor naturale

(1) Pentru nerespectarea sau încălcarea obligaţiilor stabilite la art.97^1–97^5, Agenţia aplică, cumulativ sau separat, următoarele sancţiuni:

a) declaraţia de nerespectare;

b) avertismentul sau avertismentul public;

c) impunerea restricţiilor sau interzicerea întreprinderii acţiunilor care contravin prevederilor cap.XIII;

d) sancţiunea financiară stabilită la art.113^2;

e) anunţarea publică a declaraţiei de nerespectare şi a sancţiunii aplicate, cu excepţia cazului în care acestea nu pot fi făcute publice pe motivul existenţei unui interes public conflictual prevalent sau a unui alt motiv cu caracter sensibil. În măsura posibilităţilor, pentru a atenua posibilele efecte ale publicării declaraţiei de nerespectare şi a sancţiunii aplicate asupra potenţialului interes public, Agenţia este în drept să publice părţi anonimizate ale hotărârii prin care s-a dispus sancţiunea în cauză.

(2) La determinarea tipurilor de sancţiuni, a mărimii sancţiunilor financiare pentru nerespectarea sau încălcarea obligaţiilor stabilite la art.97^1–97^5, precum şi a efectelor cumulate ale acestora, Agenţia va ţine cont de următoarele circumstanţe:

a) gravitatea încălcării, inclusiv durata şi frecvenţa;

b) profiturile acumulate şi/sau pierderile cauzate ori alte efecte adverse ce au avut loc, inclusiv impactul asupra stabilităţii şi încrederii pe piaţa angro a gazelor naturale;

c) consolidarea poziţiei dominante sau a puterii semnificative pe piaţa gazelor naturale a întreprinderii de gaze naturale respective în rezultatul nerespectării sau încălcării obligaţiilor stabilite la art.97^1–97^4;

d) existenţa încălcărilor anterioare.

(3) Agenţia aprobă, prin hotărâre, criteriile utilizate pentru stabilirea sancţiunilor specifice şi pentru cuantificarea sancţiunilor financiare.

(4) Părţile terţe sunt în drept să solicite despăgubiri pentru prejudiciile cauzate de către participanţii la piaţa gazelor naturale care au încălcat una sau mai multe dintre cerinţele stabilite la art.97^1–97^4 din prezenta lege, în conformitate cu prevederile Codului civil.

(5) Aplicarea de sancţiuni în conformitate cu prezentul articol nu exclude posibilitatea aplicării de către Consiliul Concurenţei a sancţiunilor şi a măsurilor de remediere pentru aceleaşi acţiuni sau pentru acţiuni similare care constituie încălcare a legislaţiei în domeniul concurenţei.

[Art.113^1 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.113[1] introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Articolul 113[2]. Sancţiuni financiare pentru nerespectarea sau încălcarea prevederilor privind integritatea şi transparenţa pieţei gazelor naturale

(1) Agenţia aplică sancţiuni în mărime de cel puţin 1% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor de gaze naturale, dar nu mai puţin de 500000 de lei, pentru nerespectarea sau încălcarea de către participanţii la piaţa gazelor naturale a obligaţiilor stabilite la art.97[1]–97[5], manifestată prin:

a) refuzul de a publica informaţiile privilegiate în termenele şi modul stabilite de Agenţie;

b) refuzul participantului la piaţa gazelor naturale de a permite efectuarea controalelor şi a inspecţiilor dispuse de către Agenţie în contextul exercitării atribuţiilor ce ţin de monitorizarea pieţei gazelor naturale sau obstrucţionarea Agenţiei în efectuarea acestora.

(2) Agenţia aplică sancţiuni în mărime de cel puţin 3% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor de gaze naturale, dar nu mai puţin de 800000 de lei, pentru nerespectarea sau încălcarea de către participanţii la piaţa gazelor naturale a obligaţiilor stabilite la art.97[1]–97[5], manifestată prin:

a) nepublicarea informaţiilor privilegiate în termenele şi modul stabilite la art.97[2] alin.(1);

b) divulgarea informaţiilor privilegiate unei alte persoane, cu excepţia situaţiei în care divulgarea are loc în cadrul exercitării muncii, profesiei sau a funcţiilor persoanei respective;

c) nerespectarea obligaţiilor de prezentare a informaţiilor solicitate de Agenţie în legătură cu exercitarea atribuţiilor ce ţin de monitorizarea pieţei gazelor naturale, a participanţilor la piaţa gazelor naturale, inclusiv în legătură cu realizarea investigaţiilor şi efectuarea controalelor.

(3) Agenţia aplică sancţiuni în mărime de cel puţin 5% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor de gaze naturale, dar nu mai puţin de 1000000 de lei pentru nerespectarea sau încălcarea de către participanţii la piaţa gazelor naturale a obligaţiilor stabilite la art.97[1]–97[5], manifestată prin:

a) utilizarea informaţiilor privilegiate pentru a dobândi sau înstrăina, pentru sine sau pentru o terţă persoană, în mod direct sau indirect, produse energetice angro la care se referă informaţiile în cauză;

b) refuzul repetat de a publica informaţiile privilegiate în termenele şi modul stabilite de Agenţie;

c) refuzul repetat de a prezenta informaţiile solicitate de Agenţie în legătură cu exercitarea atribuţiilor ce ţin de monitorizarea pieţei gazelor naturale, a participanţilor la piaţa gazelor naturale, inclusiv în legătură cu realizarea investigaţiilor şi efectuarea controalelor;

d) refuzul repetat al participantului la piaţa gazelor naturale de a permite efectuarea controalelor şi a inspecţiilor dispuse de către Agenţie în contextul exercitării atribuţiilor ce ţin de monitorizarea pieţei gazelor naturale sau obstrucţionarea repetată a Agenţiei în efectuarea acestora;

e) tentativa de manipulare a pieţei;

f) manipularea pieţei.

(4) În cazul nerespectării sau al încălcării obligaţiilor stabilite la art.97[1]–97[5] care a condus sau a contribuit la consolidarea poziţiei dominante sau a puterii semnificative pe piaţa gazelor naturale a unei întreprinderi de gaze naturale existente, sancţiunile care urmează a fi aplicate conform prezentului articol se majorează după cum urmează:

a) până la 3% din cifra de afaceri anuală a întreprinderii de gaze naturale – în cazul sancţiunilor financiare aplicate conform alin.(1);

b) până la 5% din cifra de afaceri anuală a întreprinderii de gaze naturale – în cazul sancţiunilor financiare aplicate conform alin.(2);

c) până la 10% din cifra de afaceri anuală a întreprinderii de gaze naturale – în cazul sancţiunilor financiare aplicate conform alin.(3).

[Art.113[2] completat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.113[2] introdus prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

Capitolul XVII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 114. Dispoziţii finale şi tranzitorii

(

[Alin.(1) art.114 abrogat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

(2) La intrarea în vigoare a prezentei legi, piaţa gazelor naturale se declară deschisă, iar fiecare consumator din Republica Moldova are dreptul de a alege furnizorul, precum şi de a schimba furnizorul.

(3) În termen de o lună de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Agenţia va impune, în conformitate cu art.11, obligaţiile de serviciu public stabilite la art.89 şi 90, cu specificarea zonelor de activitate ale furnizorilor respectivi.

(4) Prin derogare de la art.89 alin.(1):

a) până la 1 ianuarie 2025, întreprinderile mari care nu intră sub incidenţa Legii nr.179/2016 cu privire la întreprinderile mici şi mijlocii sunt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiţii reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89;

b) până la 1 ianuarie 2027, întreprinderile mijlocii în sensul celor definite în Legea nr.179/2016 cu privire la întreprinderile mici şi mijlocii sunt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiţii reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89.

(5) În termen de cel mult 3 ani de la intrarea în vigoare a Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale, furnizorii vor încheia contracte noi de furnizare a gazelor naturale.

(6) Implementarea prevederilor prezentei legi cu privire la separarea operatorilor sistemelor de transport se efectuează în termen de pînă la 1 ianuarie 2020, cu aplicarea unuia dintre modelele stabilite la art.23 alin.(2). Operatorii sistemelor de transport sînt obligaţi să prezinte spre aprobare Agenţiei, în prealabil, pînă la 1 ianuarie 2019, planul de implementare a unuia dintre modelele de separare şi documentele aferente. Agenţia este obligată să aprobe planul de implementare a unuia dintre modelele de separare în termen de 6 luni de la prezentarea de către operatorii sistemelor de transport a tuturor documentelor necesare.

(7) În termen de cel mult două luni de la îndeplinirea obligaţiei privind aplicarea unuia dintre modelele de separare conform alin.(6), operatorii sistemelor de transport prezintă Agenţiei cererea şi documentele necesare pentru certificare.

(8) În funcţie de modelul de separare aplicat, în termen de cel mult două luni de la adoptarea de către Agenţie a hotărîrii privind certificarea, operatorii sistemelor de transport sînt obligaţi să prezinte Agenţiei, pentru aprobare, candidatura agentului de conformitate şi programul de conformitate, cu respectarea cerinţelor stabilite în prezenta lege.

(9) În termen de cel mult 4 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, operatorii sistemelor de transport sînt obligaţi să prezinte Agenţiei pentru aprobare programul de conformitate potrivit art.24 alin.(1) lit.d).

(10) În termen de cel mult 6 luni de la primirea notificării din partea Agenţiei cu privire la preluarea de către Comunitatea Energetică a Codului reţelelor de gaze naturale al Uniunii Europene, operatorii sistemelor de transport sînt obligaţi să elaboreze şi să prezinte Agenţiei pentru aprobare Codul reţelelor de gaze naturale în conformitate cu cerinţele stabilite în prezenta lege. După intrarea în vigoare a Codului reţelelor de gaze naturale aprobat de Agenţie în conformitate cu art.67, Regulamentul privind reţelele de gaze naturale va fi abrogat, iar în situaţiile în care prezenta lege face referire la Regulamentul privind reţelele de gaze naturale, acesta se va substitui cu Codul reţelelor de gaze naturale.

(11) Operatorii sistemelor de distribuţie care deservesc un număr mai mare de 100 000 de consumatori finali ale căror instalaţii de gaze naturale sînt racordate la reţelele de gaze naturale ale operatorilor sistemelor de distribuţie respectivi sînt obligaţi, în termen de două luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, să finalizeze separarea funcţională, legală şi contabilă în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege. Obligaţia privind separarea funcţională, legală şi contabilă se impune şi operatorilor sistemelor de distribuţie care fac parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală şi care deservesc împreună un număr mai mare de 100000 consumatori finali.

(12) Adunarea generală a asociaţilor, fondatorilor întreprinderilor de gaze naturale este în drept să decidă că nu este necesară evaluarea activelor întreprinderii în legătură cu separarea activităţilor,

conform prevederilor alin.(6) şi (11). Diferenţa rezultată din evaluarea activelor nu va fi luată în calcul la aplicarea ratei de rentabilitate în contextul determinării şi aprobării preţurilor şi a tarifelor reglementate.

(13) În termen de o lună de la finalizarea acţiunilor prevăzute la alin.(11) din prezentul articol, operatorii sistemelor de distribuţie sînt obligaţi să prezinte Agenţiei spre aprobare programul de conformitate şi propunerea privind agentul de conformitate, cu respectarea cerinţelor stabilite la art.45 din prezenta lege. Neîndeplinirea obligaţiei în cauză atrage sancţionarea operatorilor sistemelor de distribuţie conform prevederilor Codului contravenţional.

(14) Pînă la separarea legală a operatorilor sistemelor de distribuţie de activitatea de furnizare a gazelor naturale conform prevederilor alin.(11), operatorii sistemelor de distribuţie pot fi concomitent furnizori de gaze naturale şi să îşi desfăşoare activitatea în conformitate cu licenţele de activitate eliberate de Agenţie provizoriu, pînă la efectuarea separării legale în conformitate cu prezenta lege.

(15) Pentru ajustarea la prevederile prezentei legi a condiţiilor stabilite în licenţele eliberate în decursul primului an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Agenţia este în drept să revizuiască, la solicitare sau din oficiu, condiţiile licenţelor eliberate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi. Furnizorii sînt obligaţi să solicite eliberarea de licenţe noi pentru furnizarea gazelor naturale, în conformitate cu prezenta lege, în termen de cel mult 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(16) Prevederile art.13 alin.(6)–(10) se aplică şi în cazul serviciilor sau al lucrărilor externalizate de titularii de licenţe pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(16^1) Propunerile de dezvoltare a capacităţii bidirecţionale, inclusiv propunerile argumentate privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiţie, precum şi cererile de derogare prevăzute la art.42^1 se prezintă de către operatorul sistemului de transport cel târziu la 1 februarie 2025 şi doar pentru interconexiunile existente la 1 noiembrie 2021, iar pentru interconexiunile noi – după finalizarea studiului de fezabilitate, însă înainte de începerea etapei de proiectare tehnică detaliată a infrastructurii respective.

(17) Persoanele care deţin instalaţii de gaze naturale ce constituie sistem de distribuţie închis în sensul art.64 sînt obligate să obţină de la Agenţie autorizaţia pentru sistemul de distribuţie închis în termen de cel mult 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(18) La constatarea premiselor necesare pe piaţa gazelor naturale, Agenţia va asigura trecerea la tarifele reglementate, de intrare şi de ieşire, pentru serviciul de transport al gazelor naturale, cu aplicarea principiilor stabilite la art.99 alin.(5).

(18^1) Prevederile art.4 alin.(2^1), ale art.99^1 alin.(10) şi ale art.108^2 şi 108^3 se aplică până la 1 aprilie 2025.

(19) După efectuarea unei evaluări a concurenţei pe piaţa gazelor naturale, inclusiv prin aplicarea indicatorilor de concentrare a pieţei stabiliţi în Regulile pieţei gazelor naturale, la constatarea premiselor necesare, Agenţia stabileşte termenele pentru eliminarea treptată a preţurilor reglementate pentru consumatorii finali.

(20) Agenţia, în termen de 24 de luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative de reglementare în concordanţă cu prezenta lege, de asemenea va elabora, va publica şi va pune în aplicare actele normative de reglementare noi prevăzute de prezenta lege. Metodologiile de calculare a preţurilor şi a tarifelor reglementate în vigoare la momentul intrării în vigoare a prezentei legi vor fi revizuite de Agenţie.

(21) Pînă la aprobarea tarifului de racordare, plata pentru racordare la reţeaua de gaze naturale va fi calculată în baza devizului de cheltuieli pentru montarea instalaţiei de racordare.

(22) Actele normative, inclusiv actele normative de reglementare aprobate de Agenţie pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, vor fi aplicate în măsura în care nu contravin prevederilor acesteia. Pînă la aprobarea de către Agenţie a Regulamentului privind racordarea şi a Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale, raporturile juridice dintre operatorii de sistem şi furnizori, precum şi dintre titularii de licenţe respectivi şi consumatorii finali, vor fi reglementate prin Regulamentul pentru furnizarea şi utilizarea gazelor naturale în vigoare la momentul publicării prezentei legi.

(23) Guvernul, în termen de 6 luni:

a) va aproba şi va prezenta Secretariatului Comunităţii Energetice primul raport privind

monitorizarea securităţii aprovizionării cu gaze naturale;

b) va aproba şi va prezenta Secretariatului Comunităţii Energetice primul raport referitor la îndeplinirea de către întreprinderile de gaze naturale a obligaţiilor de serviciu public;

c) va prezenta Parlamentului propuneri referitoare la aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;

d) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege.

(24) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr.123-XVIII din 23 decembrie 2009 cu privire la gazele naturale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.23–24, art.31), cu modificările şi completările ulterioare.

[Art.114 modificat prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]

[Art.114 modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.108. Chişinău, 27 mai 2016.

Anexă

Examinarea propunerilor privind capacităţile bidirecţionale la interconexiuni, a cererilor de derogare

1. Pentru a dezvolta sau pentru a majora capacitatea bidirecţională pe o interconexiune ori pentru a obţine sau a prelungi o derogare de la obligaţia respectivă, operatorul sistemului de transport prezintă Agenţiei, care este autoritatea competentă pentru punerea în aplicare a prevederilor prezentei anexe şi ale art.42[1], după consultarea tuturor operatorilor de transport potenţial vizaţi:

a) propunerea/propunerea comună de dezvoltare a unei capacităţi fizice permanente pentru transportul gazelor naturale în ambele direcţii pe interconexiune pentru a asigura o capacitate bidirecţională permanentă în ceea ce priveşte direcţia inversată a fluxului (în continuare – *propunere de dezvoltare a capacităţii bidirecţionale*); sau

b) cererea/cererea comună de derogare de la obligaţia de a asigura o capacitate bidirecţională/o cerere de prelungire a derogării de la obligaţia de a asigura o capacitate bidirecţională (în continuare – *cerere de derogare*).

2. Operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorul sistemului de transport adiacent în vederea prezentării unei propuneri comune de dezvoltare a capacităţii bidirecţionale sau a unei cereri comune de derogare.

3. Propunerea de dezvoltare a capacităţii bidirecţionale sau cererea de derogare trebuie să includă o analiză cost-beneficiu, efectuată în conformitate cu metodologiile relevante stabilite în cadrul Comunităţii Energetice şi să se bazeze pe următoarele elemente:

a) o evaluare a cererii pe piaţa gazelor naturale;

b) previziunile privind cererea şi oferta;

c) impactul economic posibil asupra infrastructurii existente;

d) un studiu de fezabilitate;

e) costurile capacităţii bidirecţionale, incluzând consolidarea necesară a sistemului de transport;

f) beneficiile pentru siguranţa furnizării de gaze naturale, luând în considerare posibila contribuţie a capacităţii bidirecţionale la îndeplinirea standardelor privind infrastructura prevăzute la art.103 alin.(4).

4. La prezentarea propunerii de dezvoltare a capacităţii bidirecţionale, operatorii sistemelor de transport pot prezenta o propunere argumentată privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiţie.

5. La recepţionarea propunerii de dezvoltare a capacităţii bidirecţionale sau a cererii de derogare,

Agenţia, în coordonare cu autoritatea de reglementare implicată, consultă, fără întârziere, cu privire la propunerea sau cererea respectivă, autorităţile competente responsabile pentru punerea în aplicare a prevederilor ce ţin de asigurarea capacităţilor bidirecţionale la interconexiuni din ţările părţi ale Comunităţii Energetice şi din statele membre ale Uniunii Europene care, în conformitate cu rezultatele evaluării naţionale a riscurilor, realizată conform Regulamentului privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale, ar putea beneficia de pe urma capacităţii bidirecţionale, precum şi Secretariatul Comunităţii Energetice şi Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice. Părţile consultate sunt în drept să emită o opinie cu privire la propunerea de dezvoltare a capacităţii bidirecţionale sau cu privire la cererea de derogare în cauză în termen de cel mult 4 luni de la primirea solicitării.

6. La recepţionarea propunerii de dezvoltare a capacităţii bidirecţionale, care este însoţită de propunerea privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiţie, Agenţia cooperează cu autoritatea de reglementare implicată şi, după consultarea dezvoltatorilor proiectului ce vizează dezvoltarea capacităţii bidirecţionale în cauză, adoptă, în termen de cel mult 6 luni, decizii coordonate cu privire la alocarea transfrontalieră a costurilor de investiţii, care vor fi suportate de către fiecare operator al sistemului de transport implicat în proiectul de dezvoltare a capacităţii bidirecţionale, cu respectarea prevederilor art.42[1] alin.(2)–(5). În cazul în care Agenţia şi autoritatea de reglementare implicată nu ajung la un consens în termenul respectiv, Agenţia informează, fără întârziere, despre acest fapt organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii, Secretariatul Comunităţii Energetice şi Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice.

7. Agenţia cooperează cu autoritatea competentă responsabilă pentru punerea în aplicare a prevederilor ce ţin de asigurarea capacităţilor bidirecţionale la interconexiuni din cealaltă parte implicată (în continuare – *autoritatea competentă implicată*) şi adoptă o decizie coordonată în ceea ce priveşte propunerea de dezvoltare a capacităţii bidirecţionale sau cererea de derogare, în baza rezultatelor evaluării naţionale a riscurilor, realizată conform Regulamentului privind situaţiile excepţionale în sectorul gazelor naturale, a informaţiilor specificate la pct.3 şi a opiniilor prezentate conform pct.5, precum şi ţinând cont de securitatea aprovizionării cu gaze naturale şi de contribuţia capacităţii bidirecţionale la funcţionarea pieţei gazelor naturale. Decizia coordonată se adoptă în termen de cel mult două luni de la expirarea termenului stabilit la pct.5, cu excepţia cazului în care opiniile părţilor consultate au fost recepţionate până la termenul indicat sau după expirarea termenului de 6 luni pentru adoptarea unei decizii coordonate de către autorităţile de reglementare implicate, stabilit la punctul 6.

8. Prin decizia coordonată prevăzută la pct.7, Agenţia şi autoritatea competentă implicată:

a) acceptă propunerea de dezvoltare a capacităţii bidirecţionale. Decizia respectivă trebuie să includă o analiză cost-beneficiu, un calendar de implementare, precum şi modalităţile de utilizare ulterioară a capacităţii respective şi trebuie să fie însoţită de decizia coordonată cu privire la alocarea transfrontalieră a costurilor, adoptată de autorităţile de reglementare în conformitate cu pct.6;

b) acordă o derogare sau prelungeşte derogarea temporară pentru o perioadă de maximum 4 ani dacă analiza cost-beneficiu inclusă în decizie demonstrează că capacitatea pe direcţia inversată a fluxului nu ar duce la îmbunătăţirea securităţii aprovizionării cu gaze naturale a niciuneia dintre părţile implicate sau dacă respectivele costuri de investiţie ar depăşi cu mult potenţialele beneficii pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale; sau

c) solicită operatorilor sistemelor de transport să modifice şi să prezinte repetat, în termen de cel mult 4 luni, propunerea de dezvoltare a capacităţii bidirecţionale sau cererea de derogare.

9. După consultarea autorităţii competente implicate, Agenţia notifică autoritatea de reglementare implicată, autorităţile competente responsabile pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale şi autorităţile de reglementare care au prezentat o opinie în conformitate cu prevederile pct.5, precum şi Secretariatul Comunităţii Energetice şi Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice, despre decizia coordonată prevăzută la pct.7, precum şi despre opiniile primite în urma consultărilor efectuate conform pct.5.

10. Autorităţile competente responsabile pentru punerea în aplicare a prevederilor ce ţin de asigurarea capacităţilor bidirecţionale la interconexiuni conform pct.9 sunt în drept să prezinte obiecţii la decizia coordonată respectivă în termen de cel mult două luni de la primirea notificării. Obiecţiile în cauză

se transmit autorităţilor care au adoptat decizia coordonată conform pct.7, Secretariatului Comunităţii Energetice şi Comitetului de reglementare al Comunităţii Energetice. Obiecţiile prezentate se limitează la fapte şi la rezultatele evaluării efectuate în legătură cu decizia respectivă, în special în ceea ce priveşte alocarea transfrontalieră a costurilor care nu a fost obiectul consultării efectuate în conformitate cu pct.5.

11. Comitetul de eglementare al Comunităţii Energetice şi Secretariatul Comunităţii Energetice emit opinii cu privire la decizia coordonată, pe care le expediază inclusiv la adresa Agenţiei, în termenele şi conform cerinţelor stabilite în cadrul Tratatului Comunităţii Energetice. În termen de cel mult 4 săptămâni de la recepţionarea opiniei Secretariatului Comunităţii Energetice, Agenţia, în coordonare cu autoritatea competentă implicată, modifică decizia coordonată, luând în considerare, în cea mai mare măsură, avizul Secretariatului Comunităţii Energetice.

12. În cazul în care Agenţia şi autoritatea competentă implicată nu au fost în măsură să adopte o decizie coordonată în termenul stabilit la pct.7 sau în cazul în care autorităţile de reglementare implicate nu au putut ajunge la un acord privind alocarea costurilor de investiţie în termenul stabilit la pct.6, Agenţia informează despre acest fapt Comitetul de reglementare al Comunităţii Energetice şi Secretariatul Comunităţii Energetice, cel târziu în ziua expirării termenului respectiv, pentru a emite o opinie în termenele şi condiţiile stabilite în cadrul Tratatului Comunităţii Energetice.

13. Agenţia este obligată să păstreze confidenţialitatea informaţiilor care constituie secret comercial.

[Anexa introdusă prin Legea nr.429 din 28.12.2023, în vigoare 29.12.2023]